

OFI

Dr. Horváth Zsuzsanna
Pungorné Lakner Katalin

PENZÜGY

III.

Államháztartási és adózási ismeretek

Dr. Horváth Zsuzsanna
Pungorné Lakner Katalin

Pénzügy III.

Államháztartási és adózási ismeretek

az NGM pénzügyi-számviteli, vállalkozási és bérügyintéző
szakképesítése számára

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Bevezetés

Ön a *Pénzügyi feladatok követelménymodul* harmadik, befejező kötetét tartja kezében. Ez a tankönyv az *adózási ismeretek* és az *adózás* tantárgy ismeretanyagát tartalmazza. Kiadványunkat az NGM középfokú szakképesítéseihez ajánljuk.

A tankönyv felépítése, szerkezete hasonló a másik két tankönyvhöz. Az elméleti ismeretek jobb megértését egyszerű, kidolgozott példák segítik, melyeket piktogrammal jelöltünk. A piktogrammal jelölt kérdések ábrákhoz, táblázatokhoz, fotókhoz, grafikonokhoz kapcsolódnak. A fontosabb fogalmakat **félkövérrel** szedtük.

Az egyes fejezeteket a fontosabb fogalmak kiemelése () , valamint feladatok () zárják. Ezek a feladatok az elméleti ismeretek kiegészítését, elmélyítését szolgálják. A megoldáshoz önálló vagy csoportban végzett kutatómunkára, ismeretszerzésre van szükség. Forrásként a jogszabályokat, az internetet, a helyi információs anyagokat lehet és kell használni.

A tananyagot a szakszerűség kedvéért kiegészítő ismereteket apró betűvel különböztettük meg.

A tankönyvhöz – a megszokott módon – példatár és feladatgyűjtemény is tartozik.

A tankönyv anyaga a 2018. január 1-jétől hatályos jogszabályok alapján készült.

Jó munkát és eredményes tanulást kívánnak,

A szerzők

Engedélyezés alatt!

ADÓZÁSI ALAPISMERETEK

I. A magyar államháztartás rendszere

1. Az államháztartás fogalma, alrendszerei

1.1. Az államháztartás fogalma

A gazdaságpolitika tárgyalásánál már láttuk, hogy a modern gazdaságokban is jelentős az állam szerepvállalása. Hogy milyen területen, milyen szerepet vállal az állam, az függ a termelési tényezők minőségétől, a gazdaság fejlettségétől, a gazdasági szerkezettől, a történelmi és kulturális hagyományoktól, a politikai környezettől. Az állam intézményrendszere a gazdaság szerves része. Az állami szektor hozza létre azokat a javakat, amelyek nélkülözhetetlenek a gazdaság és a társadalom működéséhez, és amelyeket a magánszektor nem tud vagy nem akar létrehozni.

Állami funkcióknak nevezzük az államnak mint társadalmi intézménynek a társadalom működésében játszott szerepeinek összességét.

Az állami funkciók főbb csoportjai:

- a társadalom és a természet viszonyának befolyásolása,
- politikai funkciók,
- kulturális és ideológiai funkciók,
- gazdasági funkciók.

Az állam legfontosabb gazdasági funkciói a következők:

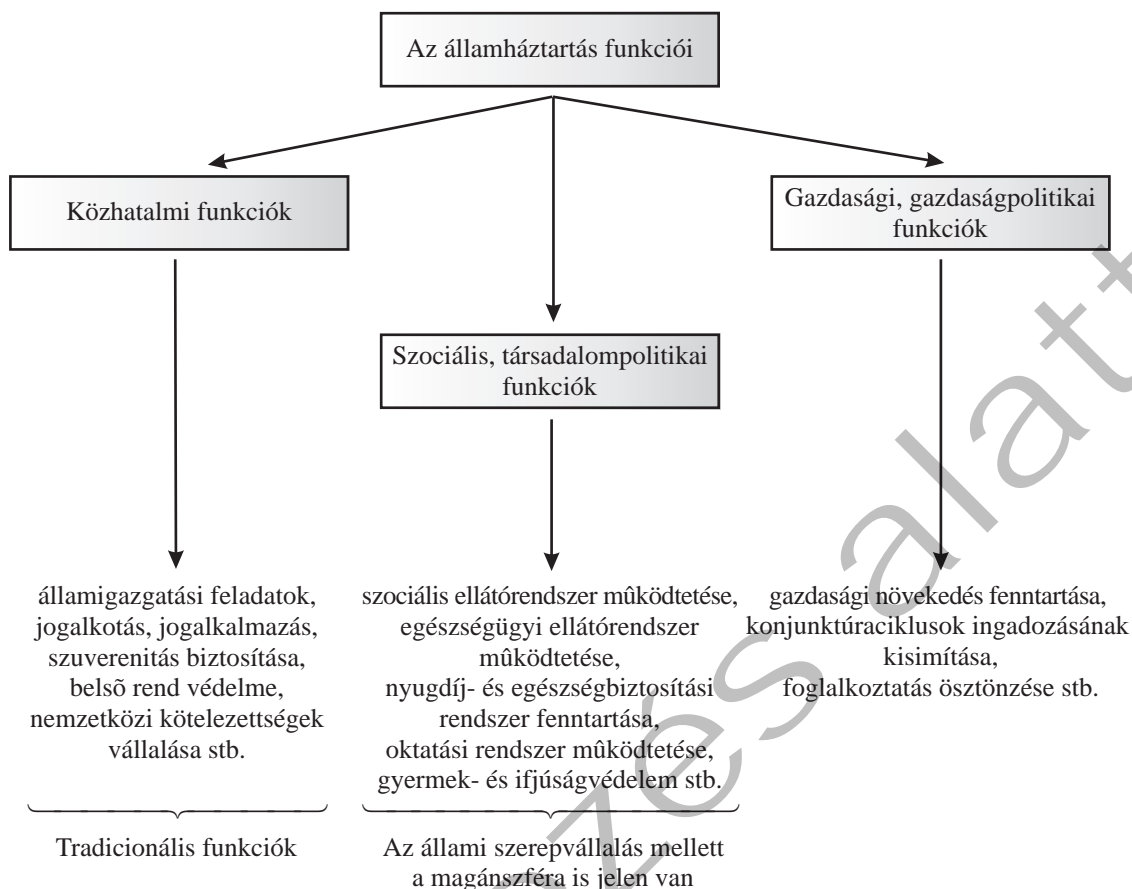
- **Allokációs funkció:** erőforrásokat szerez meg a magángazdaságból, hogy olyan javakat biztosítson, amelyeket a piac nem képes vagy nem elég hatékonyan képes biztosítani.
- **Redisztribúciós funkció:** korrigálja a piacból származó jövedelmi és vagyoni aránytalanságokat, ennek érdekében jövedelmeket központosít és oszt el újra a különböző jövedelmi helyzetű rétegek, különböző korosztályok, generációk, települések, régiók, különböző gazdasági ágazatok között.
- **Stabilizációs funkció:** elősegíti a gazdasági növekedést, a megfelelő szintű foglalkoztatást, döntően fiskális és monetáris eszközökkel igyekszik tompítani a konjunkturális ciklusokat, biztosítja a külső és belső pénzügyi egyensúly megfelelő szintjét.
- **Szabályozási funkció:** megszabja a gazdaság működésének jogi kereteit, biztosítja a piac működéséhez szükséges alapvető intézményeket, megteremti a jogbiztonságot.

Az államháztartás

- egyrészt az állam irányító, szervező gazdasági tevékenysége, melynek célja a társadalmi szükségletek kielégítése, a közjó szolgálata;
- másrészt az állami funkciók ellátását szolgáló gazdasági rendszer, ahol a szükséglet kielégítése végbemegy.

Az államháztartás mint gazdasági tevékenység magában foglalja azokat a közfeladatokat, amelyeket az állam a közhatalom birtokosaként a közjó szolgálata érdekében vállal. *A közfeladat olyan társadalmi közös céllal összefüggő célkitűzés, amely ellátásának megszervezéséért állami vagy önkormányzati szervek felelősek, és amelyek ellátását jogszabály rendeli el vagy erre feljogosított szervezetek vállalják.*

Ezeket a feladatokat mutatja be az 1. számú ábra:

1. számú ábra: Az államháztartás funkciói

E feladatok finanszírozásához az államnak bevételekre van szüksége.

Azt a gazdasági tevékenységet, amellyel az állam a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, majd felhasználja kiadásai teljesítésére (a társadalmi szükségletek kielégítésére), államháztartási gazdálkodásnak nevezzük.

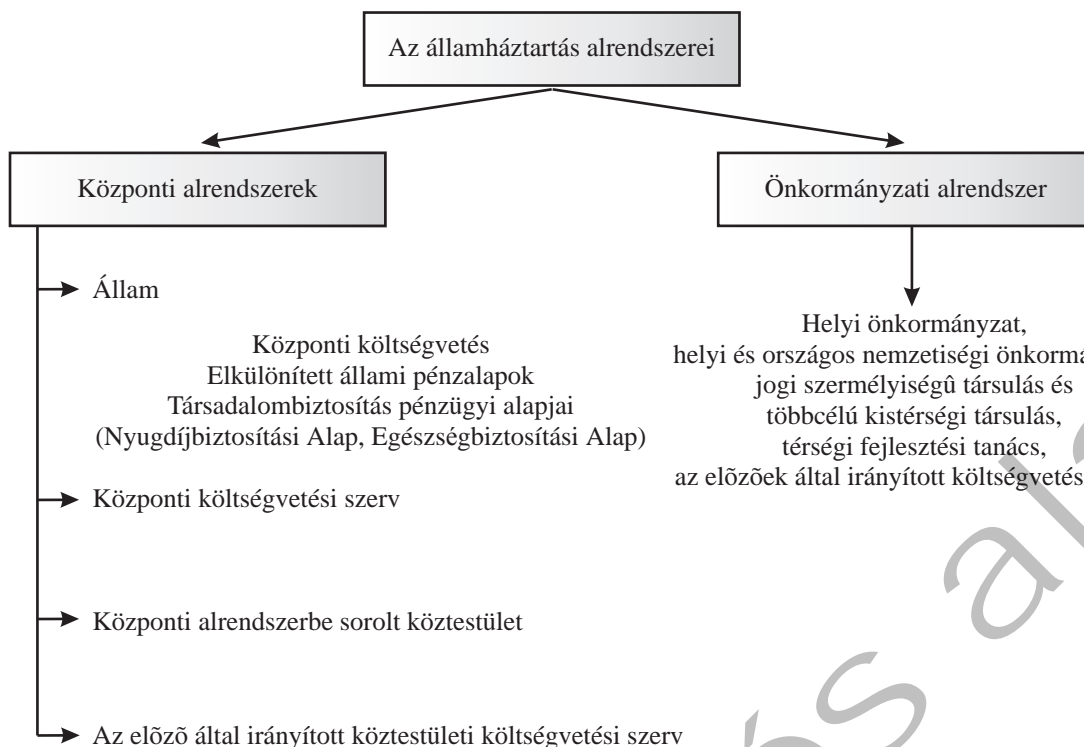
Az államháztartás mint *gazdálkodási rendszer* az állami funkciók ellátását szolgáló rendszer, amely magában foglalja az állam és a helyi önkormányzatok feladat- és hatásköreinek ellátását szolgáló pénzeszközöket (közpénzek) és vagyontárgyakat (közvagyon), az ezekkel való gazdálkodást, továbbá mindezek jogi szabályozását.

Az állami feladatok ellátása az államháztartás alrendszereiben valósul meg.

1.2. Az államháztartás alrendszerei

A magyar államháztartási rendszer központi és önkormányzati szintre tagozódik. A központi alrendszer magában foglalja az államot (a központi költségvetést, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait, az elkülönített alapokat), az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestületeket, továbbá azon költségvetési szervezeteket, melyeknek alapítója a központi alrendszerbe tartozó jogi személy. Az önkormányzati alrendszerhez tartoznak a helyi önkormányzatok, a nemzetiségi önkormányzatok, a jogi személyiségű társulások, a többcélú kistérségi társulás, a térségi fejlesztési tanács és az önkormányzati költségvetési szervek.

Az államháztartás alrendszerait mutatja be a 2. számú ábra:

2. számú ábra: Az államháztartás alrendszerei

Az egyes alrendszerek feladatai elkülönülnek egymástól, ezért önállóan, elkülönítetten működnek. Az egyes alrendszerek jóváhagyott saját költségvetése, pénzügyi terve tartalmazza a feladatok ellátásához szükséges bevételeket és kiadásokat. Az alrendszerek pénzügyi terveinek összege az államháztartás pénzügyi mérlegét adja.

1.3. A közfeladatok finanszírozási forrásai

A költségvetés az államháztartást alkotó jogalanyok gazdálkodásának alapjául szolgáló pénzügyi terv, amely szembeállítja az állami vagy önkormányzati feladatok ellátására fordítható költségvetési bevételeket és kiadásokat.

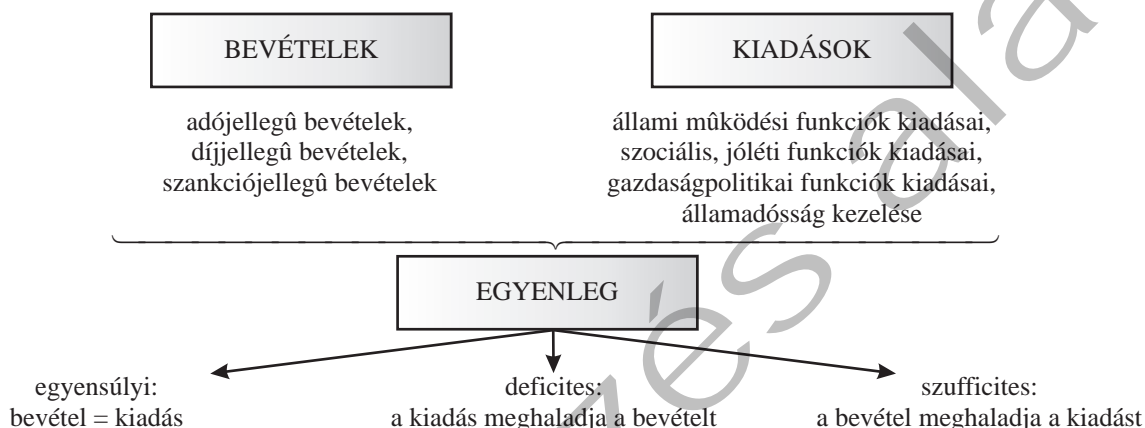
A magyar költségvetés jellemzői:

- A jövőre vonatkozik, a költségvetési időszak egy naptári év (vagy többször egy naptári év), több évre szóló kerettervet is készítenek.
- Az alrendszerek törvényben vagy önkormányzati rendeletben jóváhagyott éves költségvetés alapján gazdálkodnak.
- Az államháztartási törvény a bevételi előirányzatok teljesítési kötelezettségét és a kiadási előirányzatok felhasználási jogosultságát írja elő.
- A bevételi előirányzatok elmaradása, illetve más kiadás túlteljesülése esetén a kiadási előirányzatok jogszabályi előírások alapján csökkenthetők, zárolhatók, illetve törölhetők. *(A zárolás az előirányzat egy része vagy egésze adott évi felhasználásának időleges, feltételhez kötött korlátozása, felfüggesztése.)*
- A költségvetési többlet felhasználásáról, illetve a hiány finanszírozásáról a költségvetés elfogadásakor és a zárszámadáskor is dönteni kell.
- A gazdálkodásra, az elszámolásra a pénzforgalmi szemlélet jellemző.

- Az alrendszerek szoros kapcsolatban vannak a központi költségvetéssel.
- A helyi önkormányzatok és az elkülönített alapok költségvetése nettó módon kapcsolódik a központi költségvetéshez.
- A társadalombiztosítási pénzügyi alapok költségvetését külön törvény szabályozza.
- A költségvetési bevételek és kiadások elszámolásakor az államháztartási törvényben, valamint a takarékos állami gazdálkodásról és költségvetési felelősségről szóló törvényben megfogalmazott elveket kell érvényesíteni.

A költségvetés formailag tehát az állam várható bevételeinek és kiadásainak egy időtartamra szóló, formai szembeállítás.

A mérleget és egyenlegének értelmezését mutatja be a 3. számú ábra:

3. számú ábra: A költségvetési mérleg és egyenlegének értelmezése

A költségvetési hiány azt jelenti, hogy az állam a központosított jövedelemnél többet oszt el. Az európai uniós tagságunk óta – a maastrichti konvergenciakritériumoknak megfelelően – a költségvetési cél az államháztartás hiányának a GDP 3%-a alatti tartása.

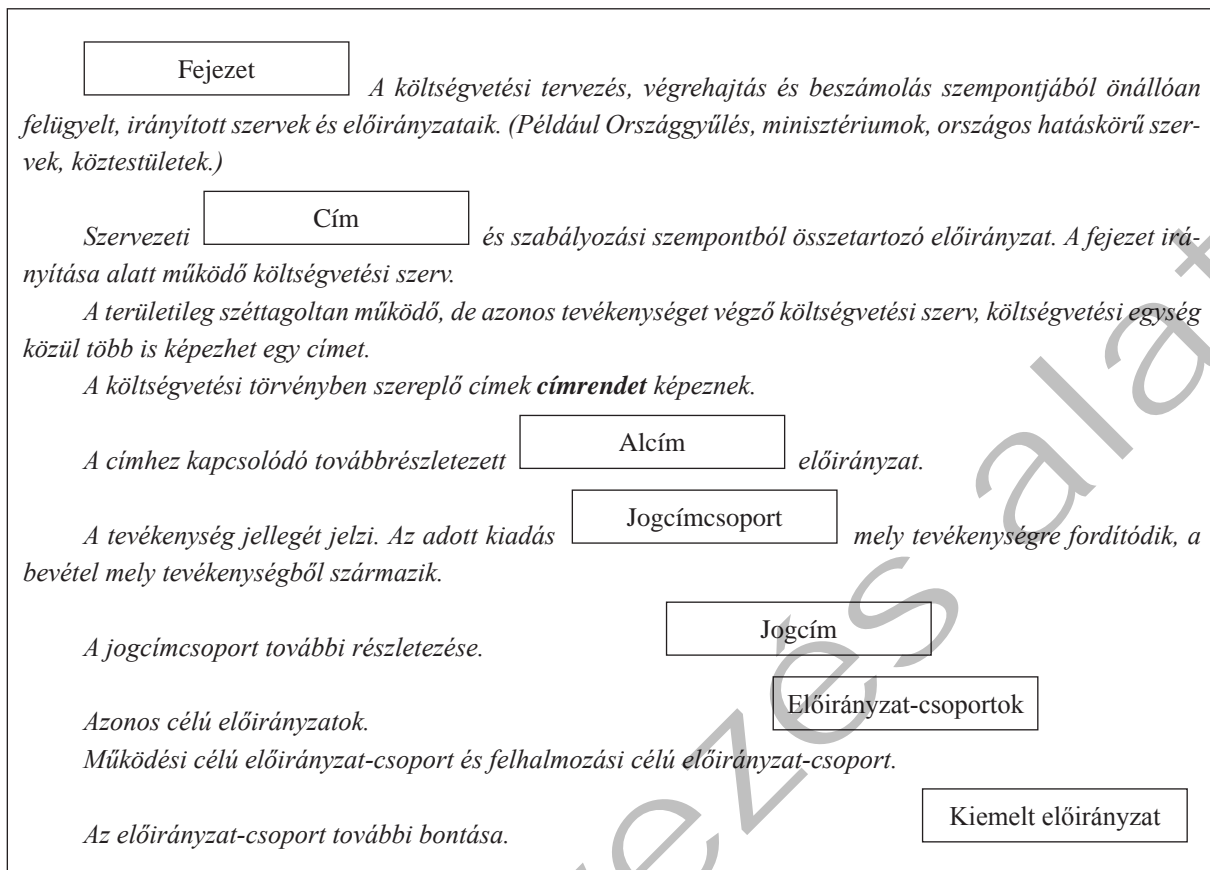
2. Az egyes alrendszerek jellemzői

2.1. A központi alrendszer tartalma

Amikor állami költségvetésről beszélünk, akkor az államháztartás központi alrendszerének költségvetéséről van szó. A központi költségvetésben a legfőbb államhatalmi és államigazgatási szervek és ezek közvetlen felügyelete alá tartozó intézmények költségvetési előirányzatai, továbbá az alrendszer többi elemének részére előirányzott hozzájárulások jelennek meg. A költségvetési bevételeket és a kiadásokat költségvetési fejezetek, címek, alcímek, előirányzat-csoportok és kiemelt, rendes és rendkívüli előirányzatok szerinti tagozásban tartalmazza.

2.1.1. A központi költségvetés szerkezete

A központi költségvetés szerkezetét mutatja be a 4. számú ábra.

4. számú ábra: A központi költségvetés szerkezete

Az ábra tanulmányozása után nézzünk két konkrét példát!

Fejezet:	I. Országgyűlés	XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma
Cím:	1. Országgyűlés hivatala	5. Egyetemek, főiskolák
Alcím:	1. Országgyűlés hivatali szervei	–
Előirányzat-csoport:	1. Működési költségvetés	2. Felhalmozási költségvetés
Kiemelt előirányzat:	1. Személyi juttatások	1. Intézményi beruházási kiadások

2.1.2. A központi költségvetés bevételei

A központi költségvetés bevételeinek döntő része a közhatalmi bevételekből (adók, adójellegű bevételek, illetékek, járulékok, bírságok, díjak) származik. További bevételi források: a közfeladatok ellátása során nyújtott közszolgáltatások ellenértékei, az Európai Unió költségvetéséből származó források, az államháztartáson kívülről érkező támogatásokból származó bevételek, a nemzeti vagyonnal kapcsolatos bevételek és a kapott kamatok.

A bevételek főbb csoportjait a 1. számú táblázat mutatja be:

A központi költségvetés bevételeinek főbb csoportjai

Gazdálkodó szervek befizetései (társasági adó, hitelintézeti járadék, egyszerűsített vállalkozói adó, bányajáradék, játékadó, az egyes ágazatokat terhelő különadó, cégautóadó stb.)
Fogyasztáshoz kapcsolt adók (áfa, jövedéki adó, regisztrációs adó)
Lakosság befizetései (személyi jövedelemadó, lakossági illeték stb.)
Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei (saját bevételek, fejezeti kezelésű előirányzatok európai uniós támogatása)
Befizetés az államháztartás alrendszeréből (például központi költségvetési szervektől, helyi önkormányzatoktól)
Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések
Adósságszolgálattal kapcsolatos és egyéb költségvetési bevételek (állami kezességvállalásból, viszontgaranciából származó visszatérülések, adományok, örökség, segélyek stb.)
Egyéb uniós bevételek (például vámbeszedési költség megtérítése, uniós támogatások utólagos megtérülése)

1. számú táblázat: A központi költségvetés bevételeinek főbb csoportjai

A központi költségvetés legfontosabb adó- és adójellegű bevételei:

– társasági adó,	– cégautóadó,
– egyszerűsített vállalkozói adó,	– pénzügyi szervezetek különadója,
– általános forgalmi adó,	– az egyes ágazatokat terhelő különadó,
– személyi jövedelemadó,	– népegészségügyi termékadó,
– jövedéki adó,	– baleseti adó,
– regisztrációs adó,	– kulturális adó,
– játékadó,	– illetékek.
– energiaadó,	

2.1.3. A központi költségvetés kiadásai

A költségvetési kiadások jelentős részét a központi költségvetési szervek feladatainak finanszírozása teszi ki. Része továbbá az államháztartás alrendszerének támogatása, az államháztartáson kívüli szervezetek, jogi személyek, természetes személyek támogatása, a nemzetközi kötelezettségekből, európai uniós tagságból származó kötelezettségek finanszírozása, a nemzeti vagyonnal kapcsolatos kiadások, az államháztartás alrendszerének adósságával kapcsolatos kiadások. A költségvetési kiadások nagyságát számos tényező befolyásolja, így például:

- az automatikusan ható ellátási rendszerek kiadásai (oktatás, egészségügy, szociális ellátás stb.),
- a gazdaságpolitikai döntések (támogatások mértéke, beruházások, fejlesztések stb.),
- a nemzetközi kapcsolatokban vállalt és az uniós tagságból adódó kötelezettségek,
- az adósságszolgálati kötelezettség,
- a költségvetési hiány nagysága.

A központi költségvetés kiadásait csoportosíthatjuk *adminisztratív osztályozás, funkcionális osztályozás és közgazdasági osztályozás* szerint.

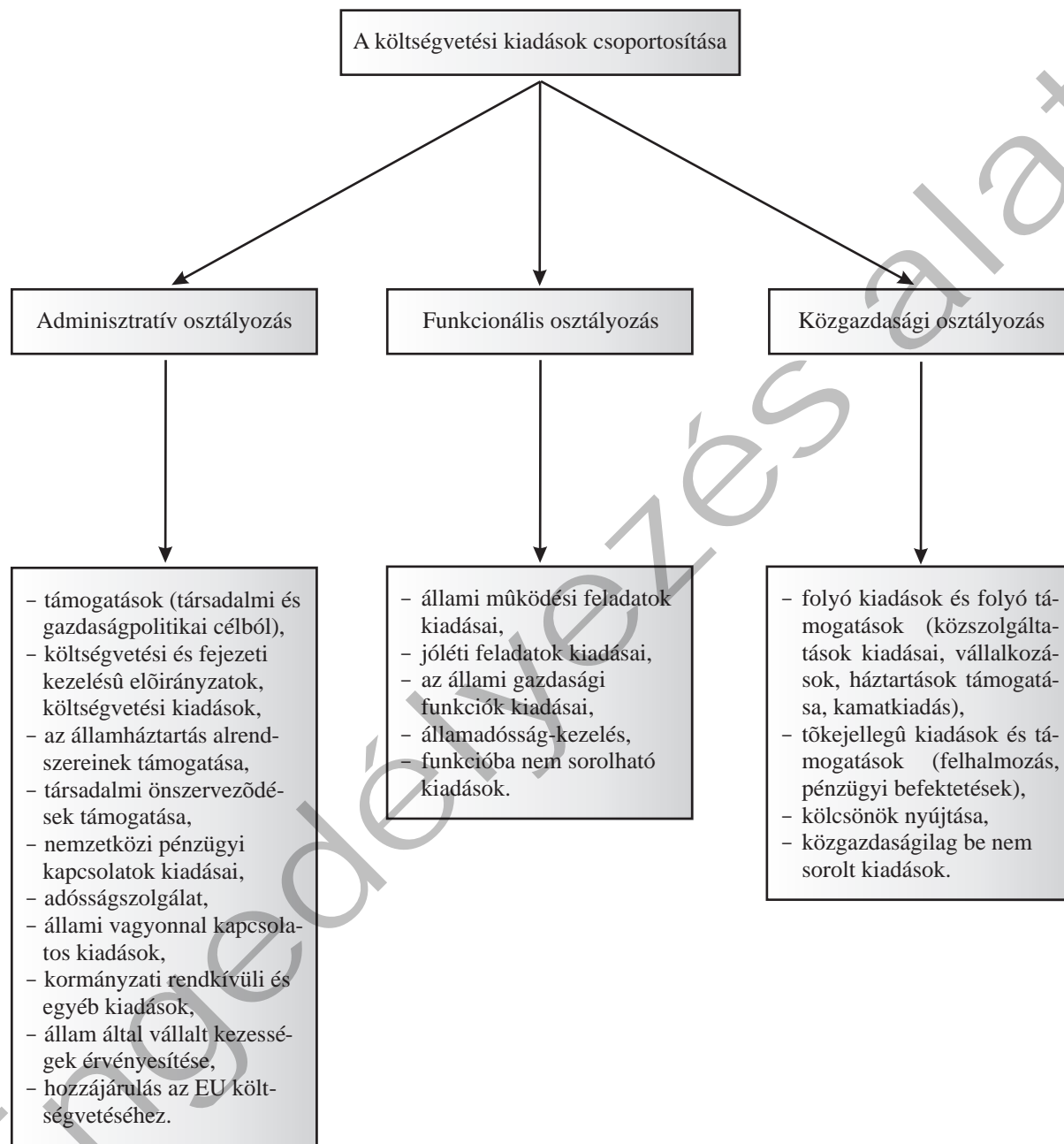
Az *adminisztratív csoportosítás* arra ad választ, hogy az Országgyűlés a költségvetési törvény elfogadásakor a kiadásokat milyen szerkezetben hagyta jóvá. A közfeladatok, közkiadások ellátásával kapcsolatosan mely szervezeteknek a kötelezettsége a kiadási előirányzatok felhasználása.

A funkcionális osztályozás arra ad választ, hogy a költségvetési kiadások mely állami feladat ellátása érdekében merülnek fel.

A közgazdasági osztályozás a kiadásokat a jellegük szerint mutatja be.

Az Országgyűlés a költségvetési törvényt adminisztratív csoportosítás szerint hagyja jóvá, de tájékoztatási célból a másik két szempont szerint is csoportosítják a kiadásokat.

A költségvetési kiadások csoportosítását az 5. számú ábra mutatja be:

5. számú ábra: A költségvetési kiadások osztályozása

2.1.4. A költségvetés tervezési folyamata

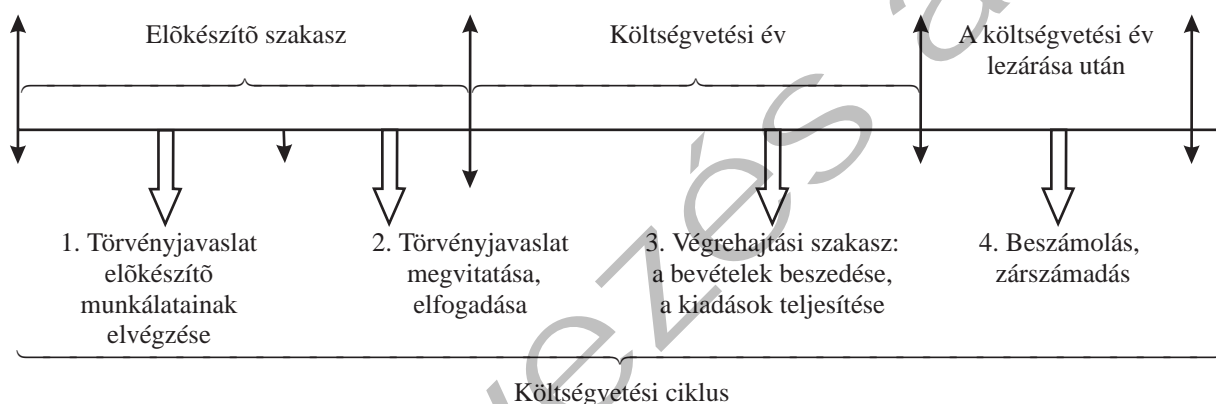
A tervezés során az alábbi alapelveket kell figyelembe venni:

- biztosítani kell azt, hogy a bevételek közgazdaságilag megalapozottak legyenek,
- a közfeladatok megfelelő ellátásához szükséges kiadások legyenek jóváhagyva,
- csak olyan új közfeladat vállalható, amelynek ellátásához a megfelelő pénzügyi fedezet rendelkezésre áll,
- bármely személy, szervezet fizetési kötelezettségének állam általi átvállalásáról csak az Országgyűlés dönthet.

A költségvetési gazdálkodás alapját képező költségvetésről az Országgyűlés törvényt alkot. A törvényjavaslat előkészítése, Országgyűlés elé terjesztése a kormány feladata. A költségvetési tervezési, gazdálkodási folyamat négy fő szakaszra bontható:

1. a törvényjavaslat előkészítése,
2. a törvényjavaslat megvitatása és elfogadása,
3. végrehajtási szakasz,
4. zárszámadás.

A költségvetési ciklus fő szakaszait a 6. számú ábra mutatja be:

6. számú ábra: A költségvetési ciklus fő szakaszai

2.1.5. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai

A társadalombiztosítás a társadalom tagjainak közös kockázatvállalásán alapuló kötelező biztosítási rendszere. A központi alrendszer ezen fejezetének az a rendeltetése, hogy biztosítsa a társadalombiztosítás törvényben meghatározott kötelező feladatainak finanszírozását és ellátását.

A társadalombiztosítás rendszerében érvényesül

- *a kötelező jelleg:* a feladatellátás, a finanszírozás törvényi kötelezettségen alapul;
- *a biztosítási elv:* bizonyos szolgáltatásoknál a juttatások mértéke a hozzájárulásokhoz igazodik;
- *a szolidaritási elv:* a társadalom szolidáris a rosszabb helyzetben lévő polgárokkal szemben, ők a befizetésükhöz képest arányosan többet kaphatnak.

A kötelező, törvényben előírt biztosítás arra az elvre épül, hogy

- a centralizált biztosítás olcsóbb, mint az egyéni biztosítás, és
- vannak a társadalomnak olyan tagjai, akik jövedelmi helyzetük miatt lemondva a biztosításról, hátrányos helyzetbe kerülnének bizonyos események – melyekre a biztosítás kiterjed – bekövetkezése esetén.

1989. január 1-jétől az Országgyűlés döntése alapján a társadalombiztosítás rendszere elkülönült az állami költségvetéstől, és önálló, állami garanciát élvező pénzalapként működik.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai mint fejezet a bevételi és kiadási előirányzatokat cím, alcím, jogcímesoport, jogcím szerinti bontásban tartalmazza. A működési bevételek és kiadások címenként jelennek meg. A központi hivatali szervek és az igazgatási szervek alcímet alkotnak.

A központi költségvetés a társadalombiztosítási pénzügyi alapok átmeneti pénzügyi zavarainak fedezetére (ha a bevételek és kiadások időben eltérnek) a Kincstár útján kamatmentes hitelt nyújt.

A társadalombiztosítási pénzügyi alapok jellemzőit a 7. számú ábra mutatja be:

Társadalombiztosítás	
Nyugdíjbiztosítási Alap	Egészségbiztosítási Alap
<i>Cél:</i>	
öregségi, hozzátartozói nyugdíjellátás és kiadásai fedezetének biztosítása.	az egészségbiztosítás pénzbeli (például táppénz) és természetbeni (például gyógyító-megelőző ellátások) ellátásának és fedezetének biztosítása, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása.
<i>Kezelő:</i>	
Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság	Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő
<i>Bevételei:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • adó- és járulékbefizetések: <ul style="list-style-type: none"> – munkáltatói, – biztosítotti, – egyéb hozzájárulások; • központi költségvetési hozzájárulás; • késedelmi pótlék, bírság; • működési bevételek; • egyéb bevételek. 	<ul style="list-style-type: none"> • adó- és járulékbefizetések: <ul style="list-style-type: none"> – munkáltatói, – biztosítotti, – egyéb hozzájárulások; • egészségügyi hozzájárulás (eho); • késedelmi pótlék, bírság; • egyéb bevételek.

7. számú ábra: A társadalombiztosítási pénzügyi alapok jellemzői

2.1.6. Az elkülönített állami pénzalapok

Az elkülönített alap az állami feladatokat finanszírozó olyan pénzügyi alap, amely államháztartáson kívüli forrásokat is felhasznál, és működésének jellege önálló finanszírozást igényel.

Az elkülönített állami pénzalapok jellemzői:

- Az állam elkülönített pénzalapot hozhat létre közfeladat ellátására államháztartáson kívüli forrásból.
- Az elkülönített állami pénzalap bevételeit és kiadásait tartalmazó fejezet a bevételi és kiadási előirányzatokat cím, alcím szerinti bontásban tartalmazza.
- Elkülönített alapot csak törvénnyel lehet létrehozni.
- Az alap létrehozásakor meg kell határozni a pénzalap rendeltetését, annak bevételi forrásait, teljesíthető kiadásai körét, az alappal való rendelkezésre jogosult felelős minisztert, testületet.

- A bevételek lehetnek:
 - állandó, kötelezően előírt adójellegű befizetések, illetve hozzájárulások,
 - átvett pénzeszközök,
 - bírságok, egyéb bevételek,
 - költségvetési támogatás.
- Az alap forrásait csak meghatározott célra lehet felhasználni.
- Az alap gazdasági feladatokat és közösségi célokat egyaránt szolgálhat.
- Az alapból nyújtott támogatások vissza nem térítendő, visszatérítési kötelezettséggel, kamatmentes vagy kedvezményes kamatozással folyósítottak lehetnek.
- Az alap a várható bevételei terhére hitelt vehet fel.
- Az alap pénzügyi és gazdálkodási önállósággal rendelkezik.
- Az alap kezelését központi költségvetési szerv vagy kivételesen köztisztviselő láthatja el.
- Az elkülönített állami pénzalap kezelője az alap pénzügyi gazdálkodását a Kincstárban vezetett előirányzat-felhasználási keretszámlán bonyolítja.

A 2018-ban működő elkülönített alapokat a 2. számú táblázat mutatja be:

<p>2018-ban működő elkülönített alapok</p> <p>Nemzeti Foglalkoztatási Alap Központi Nukleáris Pénzügyi Alap Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap Kutatási Technológiai Innovációs alap Bethlen Gábor Alap Nemzeti Kulturális Alap</p>
--

2. számú táblázat: A 2018-ban működő elkülönített alapok

2.2. Az önkormányzati alrendszer

2.2.1. Az önkormányzatok feladatai

Az államháztartás önkormányzati alrendszerébe a helyi önkormányzatok, a helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok, az önkormányzati társulások, a térségi fejlesztési tanács tartoznak.

Az önkormányzatok feladata:

- a település szintjéhez rendelt közszolgáltatások nyújtása és finanszírozása,
- a település közösségi feladatainak szervezése és finanszírozása.

Az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg. A helyi képviselő-testület önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül. A képviselő-testület elnöke a polgármester (a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke).

Az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület szervei: a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a képviselő-testület bizottságai, a képviselő-testület hivatala, a megyei önkormányzati hivatal, a közös önkormányzati hivatal, a jegyző, valamint a társulás látja el. A polgármesteri hivatal a képviselő-testület és a polgármester irányítása alatt működik, a hivatal vezetője a jegyző (a főjegyző). A helyi önkormányzatok képviselő-testületei jogi személyiséggel rendelkező társulást hozhatnak létre egy vagy több önkormányzati feladat és hatáskör, a polgármester, a jegyző államigazgatási feladatainak és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására.

Az önkormányzat feladatait a 8. számú ábra mutatja be:

8. számú ábra: A helyi önkormányzatok feladatai

2.2.2. Az önkormányzatok költségvetése

Az önkormányzati alrendszer a központi költségvetéstől elkülönül, ahhoz központi költségvetési támogatásokkal kapcsolódik. A helyi önkormányzatok a feladataik ellátásához saját tulajdonnal rendelkeznek, bevételeikkel önállóan gazdálkodnak, kiadásait egységes költségvetésükből fedezik. A helyi önkormányzatok költségvetését az állami költségvetésről szóló törvény elfogadását követően az előírt szerkezetben a képviselő-testület rendelet megalkotásával fogadja el. A költségvetési rendelet elkülönítetten tartalmazza a kötelező és az önként vállalt feladatok ellátásának forrásait és kiadásait.

A költségvetés tartalmazza:

- a bevételeket forrásonként;
- a kiadásokat címenként, alcímenként, előirányzat-csoportonként, kiemelt előirányzatonkénti bontásban;
- a fejlesztési, beruházási, felújítási előirányzatokat;
- a gazdálkodási általános és céltartalék összegét.

A költségvetés tartalmazza az irányított intézmények bevételeit, kiadásait és engedélyezett létszámát.

2.2.3. Az önkormányzati költségvetés pénzügyi forrásai

Az önkormányzati feladatok pénzügyi finanszírozása többszörös. Az önkormányzatoknak megvan az adókivetési joguk, de nem lehet *csak* saját bevételből finanszírozni a feladatokat az eltérő gazdasági háttér, a fejlettségbeli, a jelentős jövedelmi különbségek miatt. A feladatok jelentős része állami közszolgáltatási feladat ellátása helyi szinten, amihez az állam forrásokat is rendel. Így a pénzellátásban jelentős a központi adók átengedése, megosztása. Ezzel biztosítják a kötelezően ellátandó feladatok pénzforrását, és megteremtik a fejlettségbeli különbségek kiegyenlítésének, az *esélyegyenlőség elvének* érvényesítését.

Az önkormányzatok bevételi forrásai:

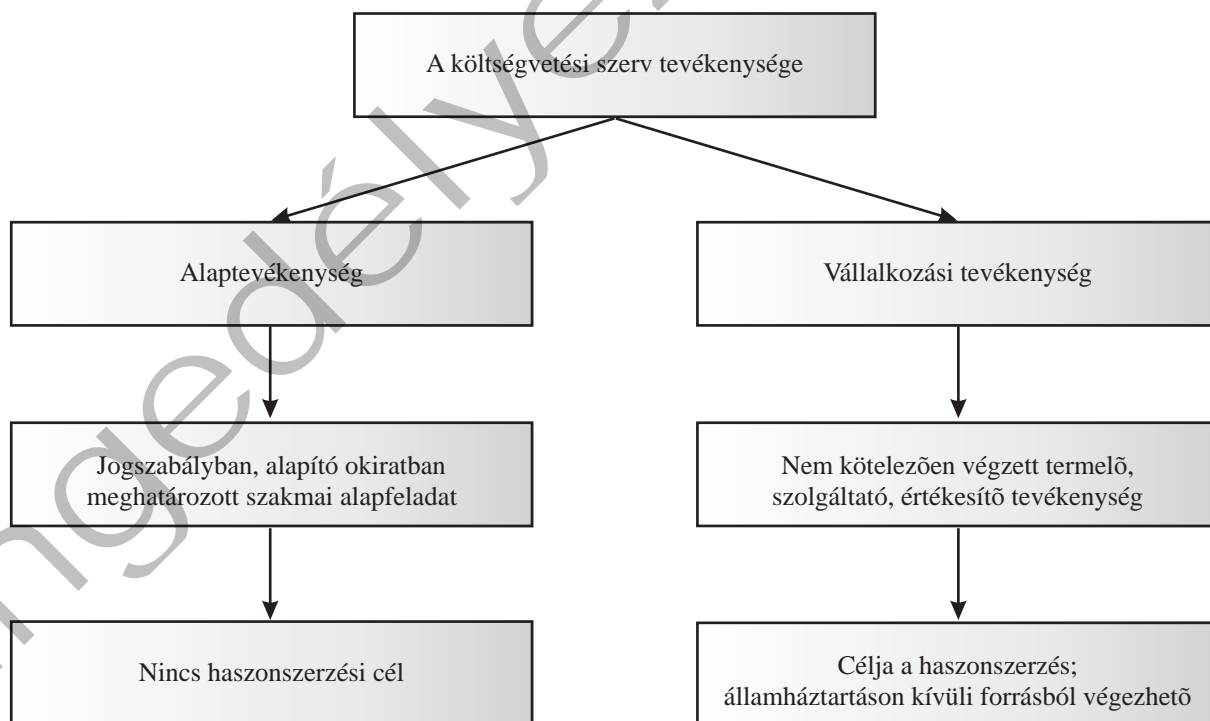
1. Központi költségvetési kapcsolatból származó források: ezeket a központi költségvetés bocsátja az önkormányzatok rendelkezésére. Ilyenek például:
 - normatív állami hozzájárulások: lakosságszámtól függő támogatások, felhasználási célhoz nem kötött (sport, kulturális, településüzemeltetési feladatokra felhasználható stb.),
 - átengedett, megosztott bevételek (személyi jövedelemadó meghatározott részének átengedése, belföldi gépjárműadó 100%-ának átengedése stb.),
 - címzett és céltámogatások: meghatározott célra, jelentős költségigényű fejlesztésekre adott támogatások,
 - központosított támogatások: felhasználási kötöttséggel, csak meghatározott feladat ellátására felhasználható támogatások (oktatás, helyi tömegközlekedés stb.).
2. Saját források: Ilyenek például:
 - helyi adók: az önkormányzat által kivetett és beszedett adók (iparüzési adó, építményadó stb.),
 - intézményi bevételek: az önkormányzati fenntartású intézmények által nyújtott térítésköteles szolgáltatások bevételei (bérleti díjak, térítési díjak stb.),
 - önkormányzatot megillető bírságok.

3. A költségvetési szervek

Az államháztartás körébe tartozó állami feladatot az állam részben vagy egészben a költségvetési szerveken keresztül látja el, a költségvetést a költségvetési intézményekben hajtják végre.

A költségvetési szerv a jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy.

A költségvetési szerv tevékenységét a 9. számú ábra mutatja be:

9. számú ábra: A költségvetési szerv tevékenysége

Költségvetési szervet alapíthat:

- az Országgyűlés,
- a kormány, a központi fejezetek,
- a helyi önkormányzat,
- a települési önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása, többcélú kistérségi társulása, a térségi fejlesztési tanács,
- az országos nemzetiségi, a helyi nemzetiségi önkormányzat, és ezek jogi személyiségű társulása,
- köztestület.

Működésének jellemzői:

- a közfeladatokat alaptevékenységként, közérdekből végzi, haszonszerzési cél nélkül;
- a jogszabályban meghatározott szerv vagy személy irányítása, felügyelete alatt áll;
- tevékenységét az alapító okiratban rögzítik;
- éves költségvetésből vagy költségvetési keretből gazdálkodik, gazdálkodásáról beszámolási kötelezettsége van, gazdálkodásában a gazdaságosság, hatékonyság, eredményesség követelményeknek érvényesülni kell;
- az alapító okiratnak megfelelően vállalkozhat, de ez nem veszélyeztetheti az alapító okiratban meghatározott tevékenységét;
- a költségvetési szerv a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartásba való bejegyzéssel jön létre.

A költségvetési szervek fajtáit a 3. számú táblázat mutatja be:

Csoportosítási szempont	Költségvetési szerv
Alapítók szerint:	központi, önkormányzati, önkormányzatok társulási, országos nemzetiségi önkormányzati, köztestületi.
A tevékenység jellege szerint:	közhatalmi tevékenységet folytató, közszolgáltató tevékenységet folytató.
A feladatellátáshoz gyakorolt funkció szerint:	önállóan működő és gazdálkodó, önállóan működő.
Az intézménnyel kapcsolatos gazdasági feladatokat ellátja:	saját gazdasági szervezet, az irányító szervezet által kijelölt más gazdasági szervezet.

3. számú táblázat: A költségvetési szervek fajtái

Közhatalom gyakorlásának minősül például a jogalkotás, a jogszabály-előkészítés, az igazságszolgáltatási, ügyészi, védelmi, rendvédelmi, nemzetbiztonsági, hatósági és törvényességi ellenőrzési, számvetőségi tevékenység gyakorlása, az államháztartási, illetve az európai uniós forrás elosztása.

Közszolgáltatás az államháztartáson belüli és kívüli szervezet vagy személy által más szerv vagy személy számára végzett, jogszabályban meghatározott szolgáltatás, amely nem jár közhatalom gyakorlásával.

A gazdasági szervezet feladata a költségvetési szerv és a hozzá rendelt költségvetési szervek működtetése, a gazdálkodás végrehajtása, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a vagyon használatával, védelmével összefüggő feladatok teljesítése, a pénzügyi, számviteli rend betartása.

Az önállóan működő és gazdálkodó és az önállóan működő költségvetési szervek szerinti besorolást részben a jogszabály konkrétan tartalmazza (például előbbi csoportba sorolja a kormányhivatalt, az önkormányzati hivatalt, a központi költségvetési szerv irányító szervét), részben a besorolással az alapítót, irányítót hatalmazza fel. A besorolás szempontjai:

- az ellátandó feladatkör, a gazdálkodás összetettsége,
- a foglalkoztatottak száma,
- az ellátandó feladat országos, területi jellege,
- a szolgáltatás terjedelme, az ellátottak száma,
- az ügyfélforgalom.

A legfontosabb jellemzőket a 4. számú táblázat mutatja be:

Önállóan működő és gazdálkodó	Önállóan működő
költségvetési szervek jellemzői:	
<ul style="list-style-type: none"> – saját költségvetéssel rendelkezik (a felügyeleti szervvel előzetesen egyeztetett éves költségvetés, mely magába foglalja a szerv éves kiadási keretét, létszámkeretét, bevételeit); – önálló gazdálkodási jogköre és felelőssége van; – alaptevékenységét önállóan látja el; – gazdasági szervezettel rendelkezhet; – gondoskodik fizikai (technikai) segítő feladatai ellátásáról. 	<ul style="list-style-type: none"> – szakmai célú költségvetési kerettel rendelkezik, ezek terhére kötelezettségvállalási, teljesítési, gazdálkodási joggal, felelősséggel bír; – a szakmai feladat ellátásához szükséges szakmai szervezeti egységgel rendelkezik; – gazdasági szervezettel nem rendelkezik, de egyes adminisztrációs feladatokat elláthat; – költségvetése egy önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv költségvetéséhez van rendelve.

4. számú táblázat: Az önállóan működő és gazdálkodó, valamint az önállóan működő költségvetési szervek jellemzői

4. Fontosabb fogalmak

állami funkciók – államháztartás – közfeladat – államháztartási gazdálkodás
költségvetés – államháztartás alrendszere – deficit – szufficit – zárszámadás
államadósság – költségvetési szerv

5. Feladatok

1. Tanulmányozza az aktuális év költségvetési törvényét! Vizsgálja meg a főbb bevételi és kiadási jogcímek arányait!
2. Mutassanak be csoportonként egy-egy költségvetési intézményt!
3. Keressen híryananyagokat a településének költségvetését tárgyaló közgyűlésről!
4. Tanulmányozza települése elfogadott költségvetését!
5. Látogasson el az Országgyűlés honlapjára, keressen információkat a költségvetést tárgyaló ülészekokról!
6. Készítse el családja egyhavi költségvetését!
 - a) Szülei közreműködésével készítsenek költségvetési tervet, majd pontosan vezetve a bevételeket és kiadásokat, készítse el a költségvetési zárszámadást! Elemezze a kapott adatokat! A költségvetést magának és családjának készíti. A család közösen értékelje a kapott eredményt!
 - b) Ha rendszeres bevétellel rendelkezik – például zsebpénzt kap vagy rendszeres jövedelme van –, akkor a feladatot úgy is megoldhatja, hogy a saját költségvetését készíti el.
7. Tartsanak kiselőadást az egyes elkülönített alapokról! Mutassák be feladataikat, finanszírozási forrásaikat!

II. Az adókról általában

1. Az adó fogalma, funkciói, az adóztatás alapelvei

Az adó az állam által egyoldalúan megállapított, kényszer útján behajtható, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli állami bevétel.

Az adó jellemzői tehát:

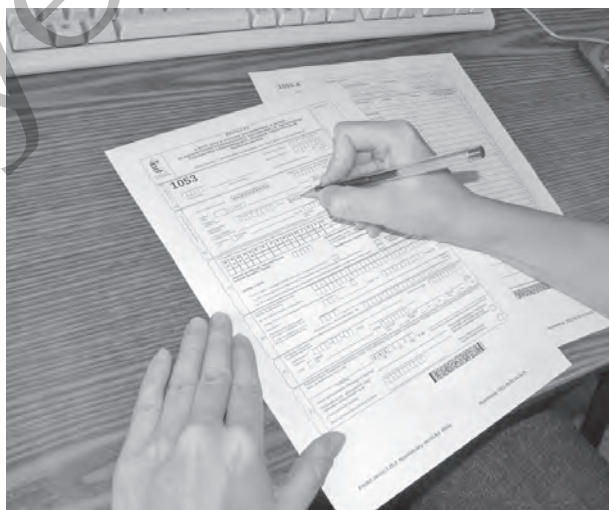
- az adó kivetésére csak az állam által felhatalmazott szerv jogosult;
- az adókat csak jogszabályi alapon lehet előírni;
- a befizetett adó ellenében közvetlen ellenszolgáltatást nem kap az adóalany;
- az adó kényszer jellegű, befizetése kikényszeríthető;
- pénzben teljesítendő (kivételes esetben természetben).

Az adópolitika az adórendszerrel kapcsolatos elvi döntések, gyakorlati eljárások, az adórendszer és az egyéb pénzügyi rendszerek összhangját szabályozó elvek összessége.

Az adórendszer az adott országban egy időben alkalmazott adónemek összessége, valamint az adóügyekkel foglalkozó intézmények rendszere.

Az adóztatás közgazdasági funkciói:

- *Fedezeti funkció:* az adóztatás célja és feladata, hogy biztosítsa az államháztartásban vállalt kiadások finanszírozási forrását.
- *Befolyásolási funkció:* azt jelenti, hogy az adókon, az adóztatás szabályain keresztül az állam befolyásolhatja a piaci szereplők magatartását.
- *Elosztási, arányosítási funkció:* az *elosztási funkció* az állam jövedeleműraelosztási (redisztribúciós) feladatának megvalósítását biztosítja, az *arányosítás funkciója* pedig azt, hogy a gazdaságban indokolatlanul keletkezett többletjövedelmet be lehessen vonni a közkiadások finanszírozásába.

Hogyan népszerűsíteni az állampolgárok adózási kötelezettségét?

Az adók gazdaságra gyakorolt hatása összetett. Az adók biztosítják az állami bevétel egy részét, ezáltal fedezetet teremtenek az állami kiadások finanszírozásához. Befolyásolják a gazdaság szereplőinek magatartását. Reagálásuk az adórendszer egyes elemeinek változására kihat a gazdaság teljesítőképességére. Például az adóelvonás növekedése az adóalanyoknál csökkenti a rendelkezésre álló, felhasználható jövedelmet, ezáltal a fogyasztást, és így a keresletet. A növekvő elvonás hatására erősödhet az adóelkerülés, elindulhat a jövedelmek kimentése az alacsonyabb adómértékű országokba, az adóparadicsomokba, ami adóbevétel-csökkenést eredményezhet.

Az adóztatás legfontosabb alapelveit az 5. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az adóztatás alapelvei	
Méltányosság elve:	Az adóterheket az adófizetőknek olyan arányban kell viselni, amilyen arányban részesednek a közkiadásokból.
Fizetőképesség elve: (másképpen: közteherviselő képesség elve)	Az adóterheket az adófizető képesség alapján, az <i>egyenlő áldozat elvének</i> figyelembevételével kell fizetni.
Semlegesség elve:	Az adózásban a piaci szereplőknek azonos feltételeket kell teremteni. Az adó csak minimális mértékben zavarhatja meg a piaci viszonyokat.
Egyszerűség, átláthatóság elve:	Az adókötelezettség pontos teljesítése érdekében az adójogszabályoknak egyértelműeknek, jól értelmezhetőeknek kell lenni.
Alacsony költségek elve:	Egységnyi adóbevételt a lehető legkisebb adminisztrációs költséggel lehessen beszedni.
Stabilitás, megbízhatóság elve:	A gazdasági szereplők döntéseiket hosszú távra hozzák meg, ezért az adójogszabályoknak előre kiszámíthatóknak, hosszabb távon stabilnak kell lenni.
Rugalmasság elve:	A gazdaság folyamatosan változik, ezt a változást az adójogszabályoknak is figyelembe kell venni. Ennek az elvnek nem mond ellent az előzőekben említett alapelv.

5. számú táblázat: Az adóztatás alapelvei

2. Adójogi alapfogalmak

Adóügyi jogviszony: az állam, illetve az államot képviselő adóhatóság és az adófizetésre kötelezett között létrejött jogviszony.

Az adó alanya: az a természetes és jogi személy vagy egyéb szervezet, akit/amelyet a jogszabály az adó fizetésére kijelöl.

Az adó tárgya: az a dolog vagy vagyoneértékű jog, amelynek megléte, illetve a bennük rejlő használhatóság, hasznosság adófizetési kötelezettséget von maga után.

Az adóztatás tárgya: az a tevékenység, állapot vagy jog, amelyen az adófizetési kötelezettség alapszik.

Az adó alapja: az a pénzben vagy más mértékegységben kifejezett mennyiség, amely után az adót kiszámítják.

Az adó mértéke: egységnyi adóalapra jutó adóösszeg. Lehet:

- *tételes:* amikor az adó alapja valamilyen természetes mértékegységben kifejezett;
- *százalékos:* ilyenkor az adó alapját értékben határozzák meg, ami lehet:
 - *lineáris,* ha az adóalap változásával arányosan változik az adóösszeg,
 - *progresszív,* ha az adóalap változásánál jobban nő a fizetendő adó,
 - *degresszív,* ha az adóalap változását kisebb mértékben követi a fizetendő adó.

Adómentesség: jogszabályban megengedett kivétel az általános adókötelezettség alól. (Lehet ideiglenes, végleges, alanyi, tárgyi stb.) Az adóalaptól való csökkentést, illetve tárgyi adóknál az adott adótárgy mentességét jelenti. Ettől elkülönült fogalom, ha az ügylet, az ügylet eredménye (ellenérték, jövedelem), a vagyontárgy nem tartozik az adó hatálya alá; ez esetben nincs bevallási kötelezettség, míg adómentesség esetén jellemzően van.

Adókedvezmény: az adó összegének csökkentése az adóalap vagy az adó összegének csökkentése útján. (Az adóalanyra vagy az adótárgyra vonatkozik az adótörvény, de az általános szabályoknál kedvezőbb az elbírálás.)

Adóhatóság: az adóztatót képviselő szervezet.

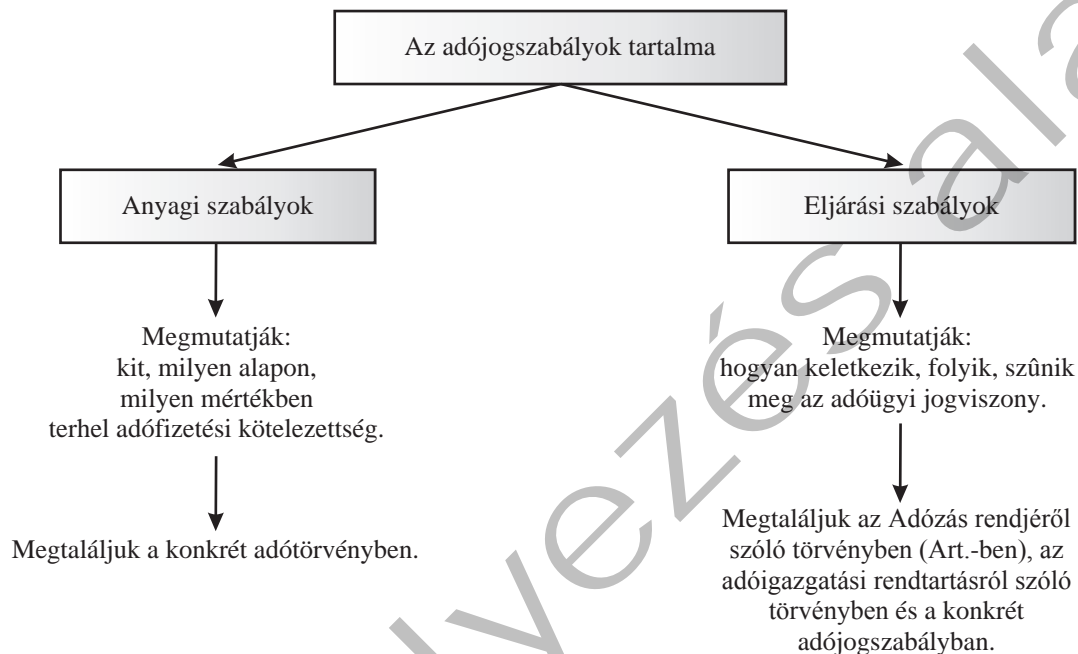
Adóbevallás: az a kimutatás, amelyből megállapítható az adóalany adófizetési kötelezettsége.

Adókötelezettség: a törvényben előírt bejelentési, nyilatkozattételi, adómegállapítási, adóbevallási, adófizetési és adóelőleg-fizetési, bizonylatkiállítási és bizonylatmegőrzési, nyilvántartás-vezetési (könyvvezetési), adatszolgáltatási, adólevonási és adóbeszedési, pénzforgalmiszámla-nyitási kötelezettség.

3. Az adójogszabályok tartalma

3.1. Az adójogszabályok általános tartalma

Az adójogszabályok általános tartalmát a 10. számú ábra mutatja be:

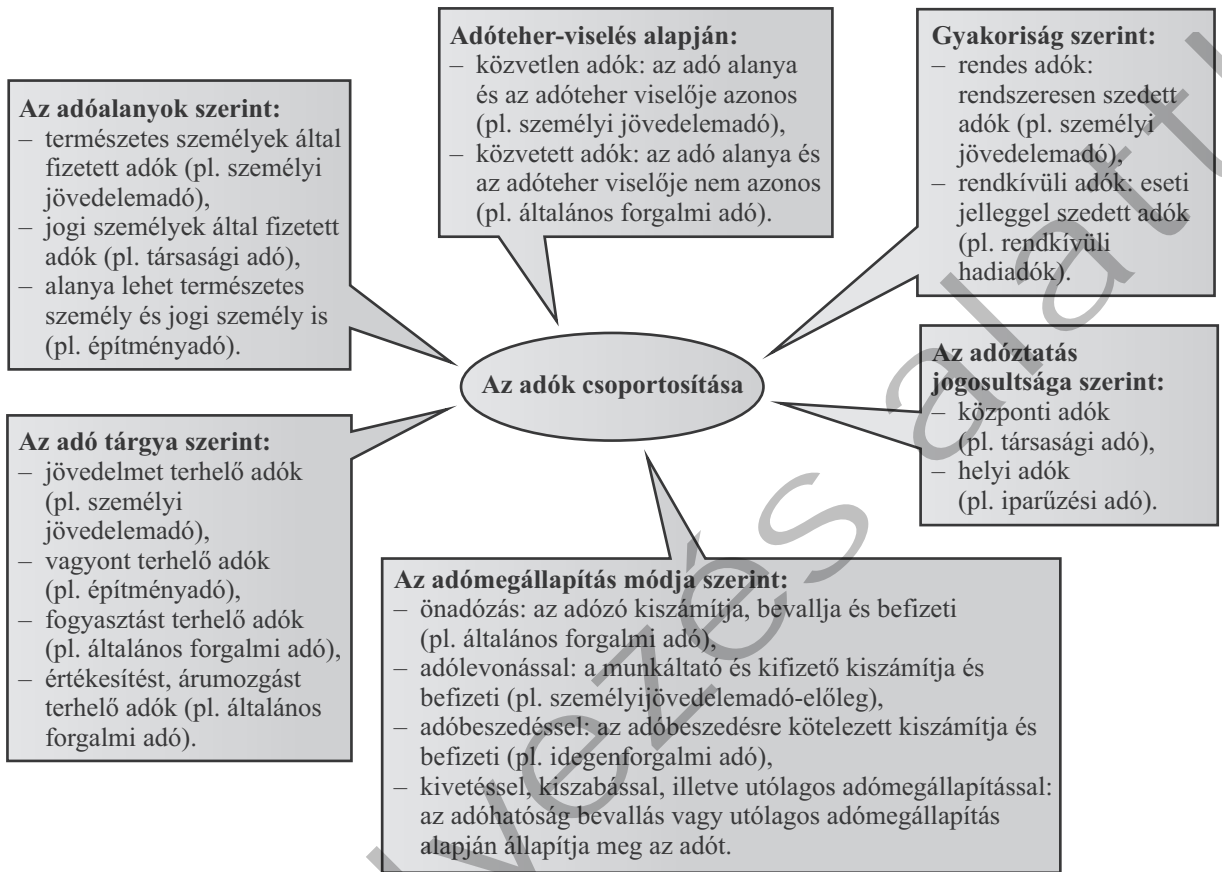

10. számú ábra: Az adójogszabályok tartalma

4. Az adók csoportosítása

Az adókat sokféle szempont szerint lehet csoportosítani.

Néhány fontosabb csoportot mutat be a 11. számú ábra:

11. számú ábra: Az adók csoportosítása

Keressenek további példákat az egyes adófajtákra a magyar adórendszerben!

A mai magyar adórendszerben megtalálható adó- és járuléknemeket a 6. számú táblázat mutatja be:

A magyar adórendszer adó- és járuléknemei	
társasági adó	szakképzési hozzájárulás
személyi jövedelemadó	innovációs járulék
általános forgalmi adó	környezetvédelmi termékdíj
egyszerűsített vállalkozói adó	gépjárműadó
jövedéki adó	cégaudó
regisztrációs adó	helyi adók
rehabilitációs hozzájárulás	baleseti adó
játékadó	népegészségügyi termékadó
ágazati különadó	szociális hozzájárulási adó
az államháztartás egyensúlyát javító különadó és járadék	nemzeti kulturális adó

6. számú táblázat: A mai magyar adórendszer adónemei

Rendszerezze ezeket az adókat adóteher-viselés alapján!

Az adók kivetésénél az államok fantáziája széles skálán mozgott. A 7. számú táblázatban néhány különleges adónemet foglaltunk össze:

Különleges adónemek			
portaadó	hozadéki adó	ablakadó	teaadó
kapuadó	kalapadó	kilenced	tized
italmérési adó	ebadó	hadiadó	emberadó
honvédelmi hozzájárulás	füstadó	távolléti adó	gyermektelenségi adó
eszközlektési járulék	fényűzési adó	termelési adó	földadó

7. számú táblázat: Különleges adónemek

Mit adóztathattak az egyes adónemekkel?

5. Fontosabb fogalmak

adó – adópolitika – adórendszer – méltányosság – adóügyi jogviszony
adó alanya – adó tárgya – adóztatás tárgya – adó alapja – adó mértéke
adókedvezmény – adómentesség – adókötelezettség

III. Kiemelt adónemek

1. A személyi jövedelemadó

1.1. Az adó célja, jellemzői

Az adó célja:

- az állami feladatok ellátásához szükséges adóbevételek biztosítása az arányosság és méltányosság elvének érvényesítésével,
- a magánszemélyek a jövedelmükből – alkotmányos kötelezettségükből fakadóan – járuljanak hozzá a közterhekhez.

Az adó jellemzői:

- a magánszemély minden jövedelme adóköteles,
- bizonyos társadalmi, gazdasági célok megvalósulásának érdekében – a törvényi alapelvek figyelembevételével – mentesség, kedvezmény adható, de ezt csak törvény állapíthatja meg,
- az adót – egyes kivételekkel – naptári évenként, az összes jövedelem alapján kell megállapítani,
- az adóbevételek folyamatossága érdekében adóelőleget kell fizetni,
- az Európai Unió tagállamának állampolgára által megszerzett – e törvény szerint korlátozott adókötelezettség alá eső – jövedelmet nem terheli magasabb összegű adó annál, mintha belföldi illetőségű magánszemélynek minősülne.

1.2. Az adókötelezettség, az adó alanya, tárgya, mentességek

A törvény hatálya a magánszemélyre, annak jövedelmére és az e jövedelemmel összefüggő adókötelezettségére terjed ki.

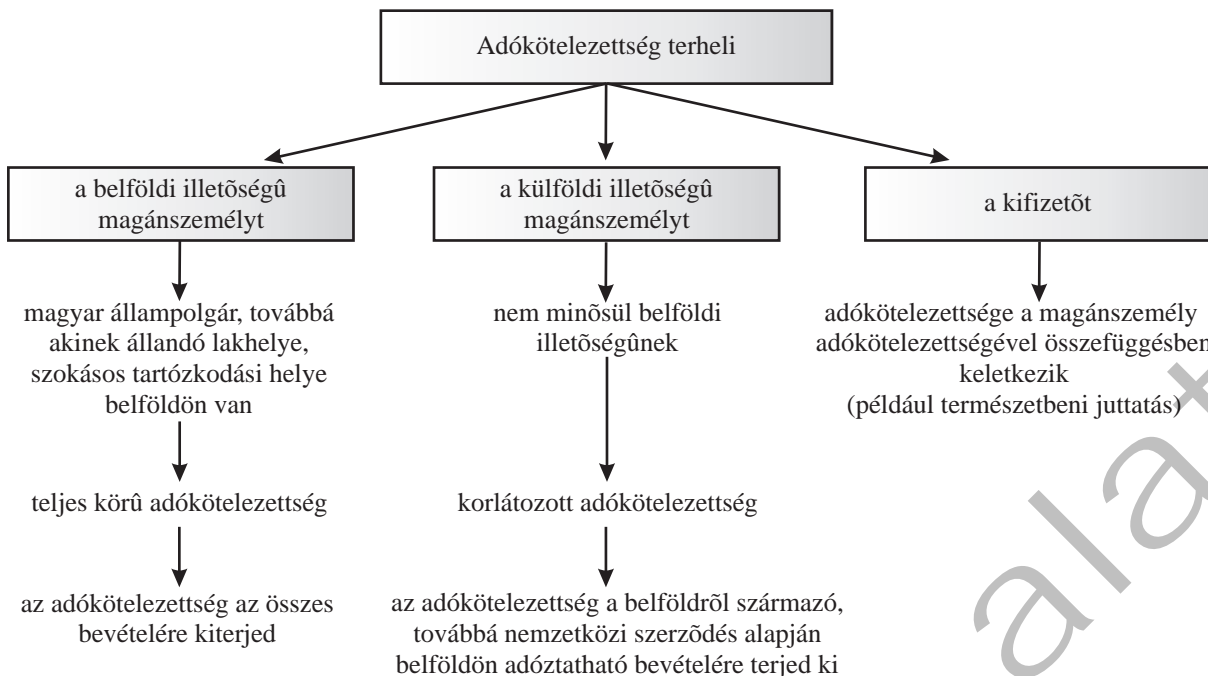
Az adókötelezettséget a 12. számú ábra szemlélteti.

Az adókötelezettség a bevételszerző tevékenység megkezdésének (például vállalkozói tevékenység megkezdése) vagy a bevételt eredményező jogviszony (például munkaviszony létesítése) keletkezésének napján kezdődik. (Az adókötelezettséget nem befolyásolja az, hogy a bevételszerző tevékenységet engedéllyel vagy anélkül végezték, a bevételt milyen formában szerezték meg, a külföldön szerzett jövedelmet belföldre átutalják vagy behozzák.)

A bevétel megszerzésének időpontja

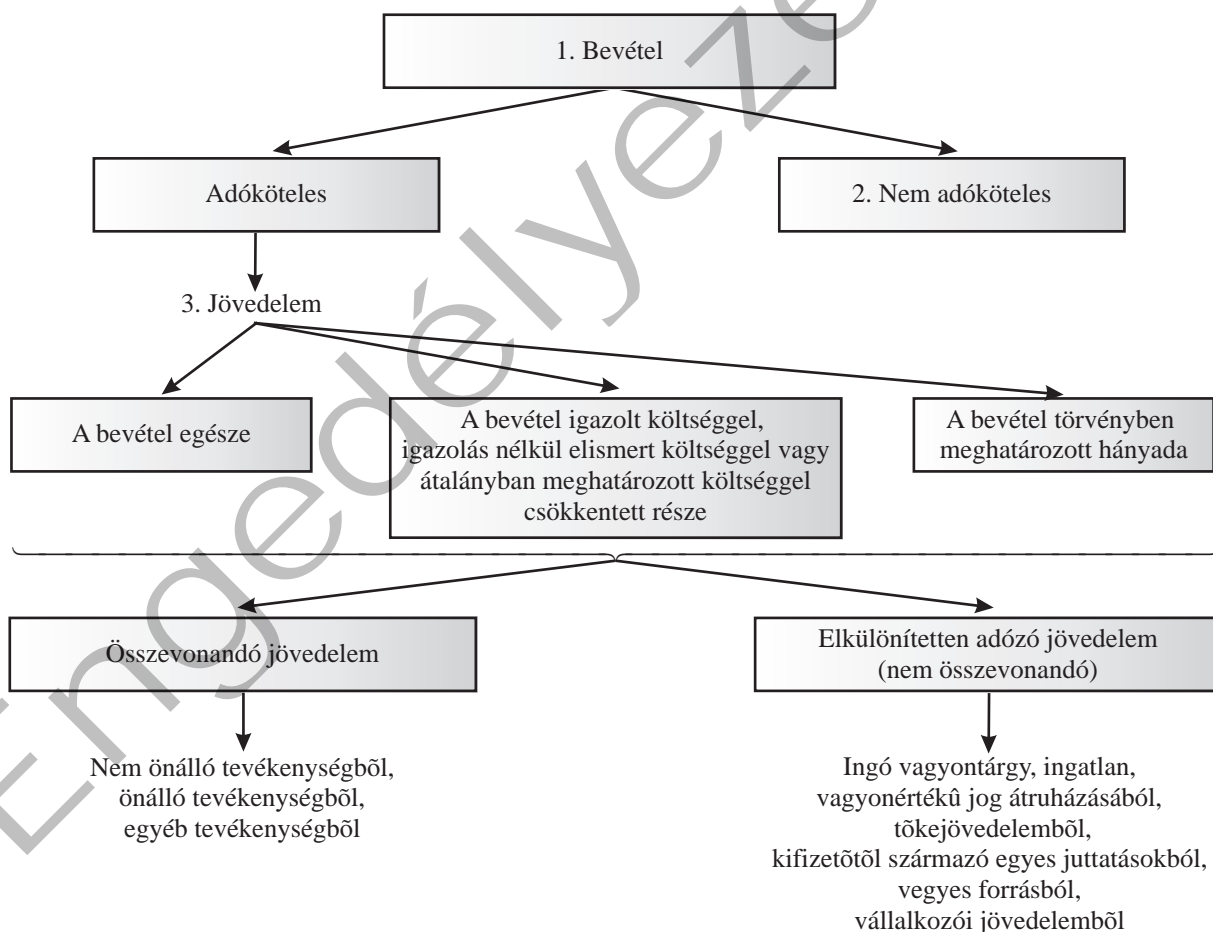
- pénz esetében az a nap, amikor azt a magánszemély vagy javára más személy birtokba vette,
- dolog, értékpapír stb. esetében az a nap, amikor a magánszemély vagy javára más személy birtokba vette, illetve értékpapírszámlán jóváírták,
- igénybe vett szolgáltatás esetén az a nap, amelyen a szolgáltatás nyújtójának az áfatörvény rendelkezései szerint adófizetési kötelezettsége keletkezik vagy keletkezne,
- vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó *vállalkozói kivétjénél* az e címen elszámolt költség elszámolásának napja.

Az adókötelezettség a bevétel szerzésével keletkezik, de a személyi jövedelemadó tárgya a jövedelem, ezért fontos tisztázni ezen fogalmakat.

12. számú ábra: Adókötelezettség a személyi jövedelemadóban

A bevétel és a jövedelem adókötelezettségének vázlatát a 13. számú ábra mutatja be:

13. számú ábra: A bevétel és a jövedelem adókötelezettségének vázlatja

1. A bevétel a magánszemély által bármely jogcímen és formában – pénzben és/ vagy nem pénzben – mástól megszerzett vagyoni érték. Nem pénzben megszerzett bevétel a kereskedelmi utalvány, dolog, szolgáltatás, értékpapír, részesedés, elengedett, átvállalt tartozás, kamatkedvezmény stb.

2. Nem adóköteles bevétel például:

- az adómentes bevétel (például egyes szociális és más ellátások, a nyugdíj, a baleseti járadék, a jövedelem pótló kártérítési járadék, a gyeg, az anyasági támogatás, a gyermeknevelési támogatás, az ápolási díj, a szociális gondozói díj évi 180 ezer forintot meg nem haladó része, az ösztöndíj, a tankönyv- és jegyzettámogatás, a diáktartási lakhatási támogatás, a közcélú juttatás, a károk megtérülése, egyes természetbeni juttatások: egyenruha, formaruha, reprezentáció, üzleti ajándék, ha azt a kifizető a társaságiadó-alapot növelő tételként volt köteles figyelembe venni, a munkáltató által biztosított ingyenes vagy kedvezményes számítógép-használat, a csoportos személyszállítás) vagy az a bevétel, amelyet más törvény rendelkezése alapján személyijövedelemadó-kötelezettség nem terhel;
- az a vagyoni érték, amelynek megszerzéséért a magánszemély köteles megfizetni a piaci értéket (ha megszerzéskor a szokásos piaci érték egy részét kellett megfizetni vagy ingyenesen szerezte, akkor a piaci érték és a szerzési érték különbözetét a jövedelem meghatározásánál figyelembe kell venni);
- az a vagyoni érték, amelyet az adóalany köteles visszaszolgáltatni (például a kapott hitel, kölcsön);
- a magánszemély által fizetett tagdíjra, hozzájárulásra tekintettel a vállalkozási tevékenységet nem folytató társadalmi szervezet, köztisztület által a magánszemély részére nyújtott szolgáltatás;
- a visszatérített adó, adóelőleg (feltéve, hogy korábban költségként nem érvényesítették);
- a bűncselekménnyel szerzett vagyoni érték, ha azt jogerős bírói ítélettel elvonták;
- a magánszemélynek adott olyan összeg (hivatali, üzleti utazásra adott is), amellyel a juttatóval szemben köteles bizonylattal elszámolni;
- a hatóság által elengedett köztartozás;
- az a vagyoni érték, amely után a jövedelemadó fizetésére a kifizető kötelezett;
- az az összeg, amelyet a magánnyugdíjpénztár, az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár a tagja vagy a kedvezményezett rendelkezése alapján más ilyen pénztár vagy a Nyugdíjbiztosítási Alap részére utal át, továbbá amit az önkéntes biztosítópénztár az egyéni számla javára jóváír;
- a kifizető által átvállalt kamarai tagdíj összege, feltéve, hogy a tevékenység kizárólag szakmai kamara tagjaként folytatható.

A jövedelem megállapításánál nem kell figyelembe venni a háztartási munka keretében megszerzett bevételt, az úgynevezett adórendszeren kívüli keresetet. *Adórendszeren kívüli kereset az olyan járandóság, amelyet a természetes személy foglalkoztató háztartási munka ellenértékéért a – nem egyéni vállalkozó vagy társas vállalkozó – háztartási alkalmazott részére juttat.*

A háztartási munka: kizárólag a természetes személy és háztartásában vele együtt élő személyek, továbbá közeli hozzátartozói mindennapi életéhez szükséges feltételek biztosítását szolgáló tevékenységek (lakás takarítása, főzés, mosás, vasalás, gyermekek felügyelete és házi tanítása, otthoni gondozás és ápolás, házvezetés, kertgondozás).

3. A jövedelem a magánszemély által más személytől megszerzett adóköteles bevétel egésze vagy a bevételnek a törvény szerint elismert költséggel, igazolás nélkül elismert költséggel vagy általánosan meghatározott költségekkel csökkentett része, vagy a bevétel törvényben meghatározott hányada. (Kivéve, ha a bevételt a jövedelem számításánál nem kell figyelembe venni.)

A törvény szerint elismert költségként csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás számolható el.

Igazolás nélkül elismert költség a jogszabályban meghatározott mértékig számolható el, ebben az esetben a ténylegesen felmerült és igazolt kiadás nem érvényesíthető, ezt a költséget ilyen esetben teljes egészében elszámoltnak kell tekinteni.

Az általányban vagy a bevétel hányadában meghatározott jövedelem/költség esetén a bevétel más költséggel nem csökkenthető.

Nem számít költségnek:

- a magánszemély személyes vagy családi szükségletét részben vagy egészben kielégítő termék, illetve szolgáltatás megszerzésére fordított kiadás (kivéve, ha a törvény másként rendelkezik, például a magánszemély lakásától elkülönített telephelyen folytatott munkatevékenységhez szükséges eszközök és szolgáltatások költsége akkor is költségnek számít, ha azok magáncélú használata nem zárható ki);
- az a kiadás, amely alacsony adókulcsú államban, ott székhellyel, lakóhellyel rendelkező személy vagy ellenőrzött társaság részére juttatott ellenérték következtében merült fel (kivéve, ha igazolja, hogy a kiadás a bevételszerző tevékenységgel közvetlen összefüggésben, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében merült fel);
- az a kiadás, amely vesztegetés, befolyással üzérkedés, bűncselekmény elkövetése érdekében vagy azzal összefüggésben merült fel;
- ha a jogszabály vagy nemzetközi szerződés alapján kapott vissza nem térítendő támogatást a bevételek között nem kellett elszámolni, akkor a támogatás felhasználásával kapcsolatos kiadás sem számolható el költségként (az értékcsökkenési leírás sem).

Bármely kiadás csak egyszeresen, egy alkalommal és – a törvényben meghatározott kivételekkel – legfeljebb a bevétel mértékéig vehető figyelembe költségként.

1.3. Az adó megállapítása, bevallása és megfizetése

A magánszemély adóévenként adóbevallást köteles benyújtani, amelyben bevallja ösz-szevont adóalapját és az adóévben megszerzett, bevallási kötelezettség alá eső külön adó-zó jövedelmét, a fizetendő adót, a befizetendő vagy visszaigényelhető adókülönböz-etet. A befizetendő, illetve visszaigényelhető adókülönböz-et megállapításához figyelem-be veszi a kifizetők által és az általa megállapított, levont, megfizetett adót, adóelőleget.

Nem kell adóbevallást benyújtani, ha

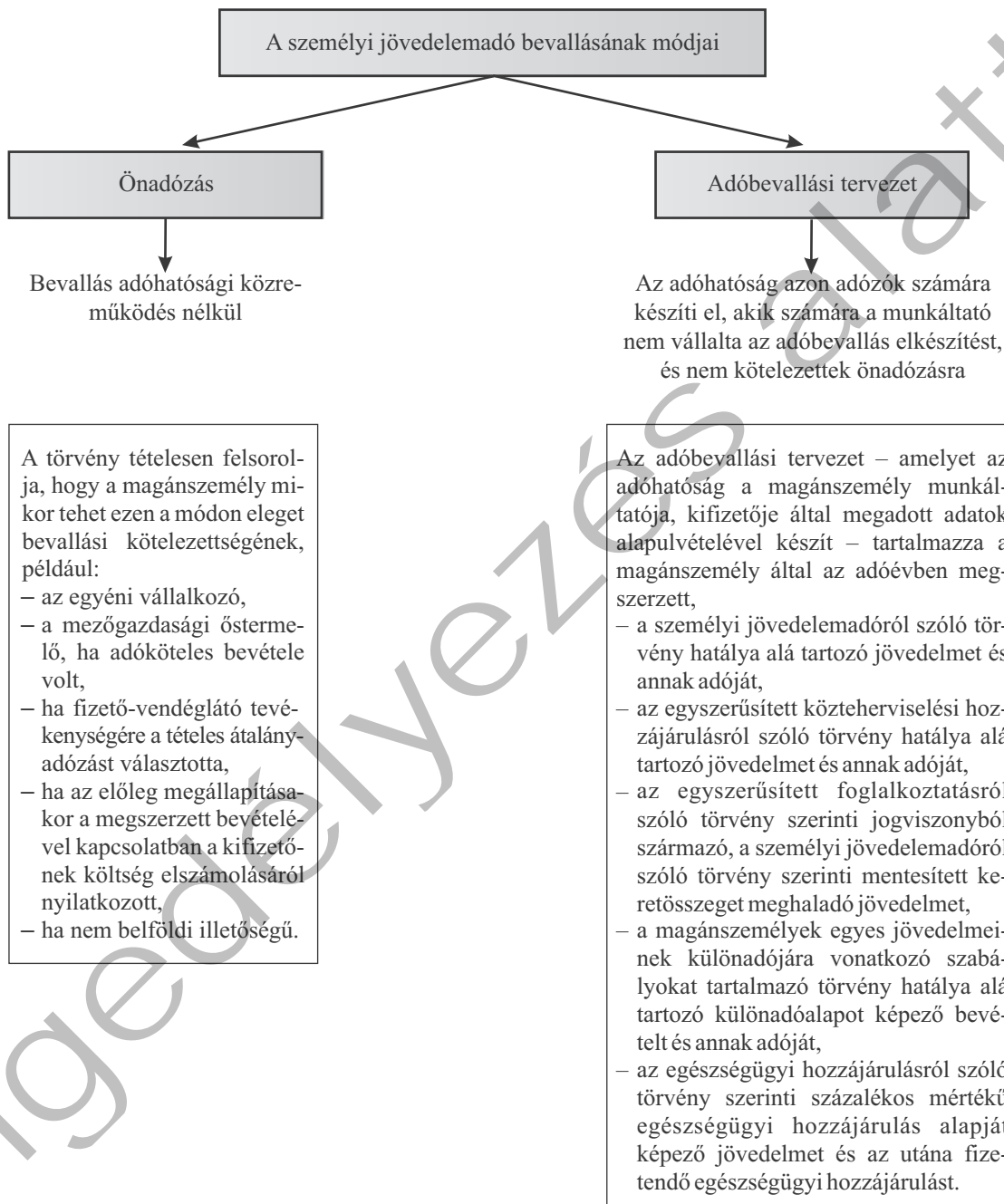
- az adóévben nem volt bevétele, illetve
- kizárólag olyan bevétele volt, amelyet nem kell bevallani.

Nem kell bevallani azt a bevételt,

- amelyet a jövedelemkiszámításnál nem kell figyelembe venni (kivéve, ha azt be kell számítani az összes jövedelemben),
- amely ingó vagyontárgy átruházásából származik, és az éves összege nem haladja meg a 600 000 forintot, vagy az abból keletkezett jövedelem nem haladja meg a 200 000 forintot,
- amely ingatlan átruházásából, vagyoni értékű jog gyakorlásának átengedéséből származik, ha abból nem keletkezett jövedelem,
- amely után az adó megfizetésére a kifizető kötelezett,

- amely kamatjövedelemnek minősül és abból a kifizető az adót levonta, amely pénzübeli nyereségnek minősül,
- amely nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján Magyarországon nem adózható.

A magánszemély bevallási kötelezettségének többféle módon tehet eleget. Ezt foglalja össze a 14. számú ábra.

14. számú ábra: A személyi jövedelemadó bevallásának módjai

Adófizetés

A magánszemély a fizetendő adó és a naptári évben befizetett, levont előleg pozitív különbségét az adóhatóságnak befizeti az adózás rendjéről szóló törvény szabályai szerint.

A 8. számú táblázatban az adófizetés határidejét mutatjuk be:

Az adófizetés határideje az adózás rendje szerint	
Vállalkozási tevékenységet nem folytató nem áfa-alany:	az adóévet követő év május 20-ig.
Vállalkozási tevékenységet folytató vagy áfa-alany:	az adóévet követő év február 25-ig.
A kifizető által levont jövedelemadót:	a levonást követő hó 12-ig.
A munkáltató az év végi elszámoláskor általa megállapított személyi jövedelemadó és a már levont, megfizetett adóelőleg különbözetét:	a levonást követő hó 12-ig.

8. számú táblázat: Az adófizetés határideje az adózás rendje szerint

1.4. Az összevont adóalap és annak adója

1.4.1. Az összevont adóalap

Az összevont adóalapba tartozik minden olyan jövedelem, amely nem elkülönítetten adózik.

Az összevont adóalapba tartozó jövedelmeket és az adóalapot a 9., 10., 11. számú táblázatok tartalmazzák.

Az önálló tevékenység jövedelme	
Jogcím	Adóalap
<p><i>Önálló tevékenységből származó jövedelem:</i> Önálló tevékenység minden olyan tevékenység, amelynek eredményeként a magánszemély bevételhez jut, és amely nem tartozik a nem önálló tevékenység körébe. Így különösen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • egyéni vállalkozó személyes munkavégzés címén elszámolt vállalkozói kivétje, • mezőgazdasági östermelő számított jövedelme, • bérbeadó számított jövedelme, • választott könyvvizsgáló számított jövedelme, • országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati képviselő számított jövedelme. 	<p>Számított jövedelem az adóalany választása szerint:</p> <p>a) Tételes költségelszámolás alkalmazásával: jövedelem = bevétel – költség (az adott bevétel mértékéig ténylegesen felmerült és igazolt);</p> <p>b) 10% költséghányad alkalmazásával: jövedelem = bevétel 90%-a.</p> <p>A b) módszer alkalmazása esetén az adott évben az önálló tevékenységből származó bevételek egyikére sem – a kapott költségtérítésre sem – alkalmazható a tételes költségelszámolás.</p> <p>c) A bevétel egésze jövedelem: ez csak a vállalkozói kivételre vonatkozik.</p>

9. számú táblázat: Az önálló tevékenység jövedelme

Az önálló tevékenységből származó, jellemzően előforduló bevételek (részletesen a törvény melléklete tartalmazza): a tevékenység keretében vagy azzal összefüggésben felmerült bevételek; a kapott kamat, a kötbér, a késedelmi kamat; a felvett támogatás; az előállított termék, szolgáltatás szokásos piaci értéke, ha azokat a magánszemély saját céljára használja vagy ellenszolgáltatás nélkül átengedi.

Az önálló tevékenység bevételének része az ezzel összefüggésben költségtérítés címén kapott összeg.

A bevétellel szemben elszámolható költségek:

- A bevétel 10%-a – bizonylat nélkül –, ha az adóalany nem választotta a tételes költségelszámolást.
- A bizonylattal igazolt költség – legfeljebb a megszerzett bevétel összegéig –, ha az adóalany a tételes költségelszámolást választotta.

Jellemzően előforduló költségek (részletesen a törvény melléklete tartalmazza): a bevétel megszerzésével közvetlenül összefüggő kiadások (anyag- és árubeszerzés; a foglalkoztatott alkalmazottnak kifizetett bér és annak közterhei; üzlet, műhely, gazdasági épület bérleti díja; korlátozott mértékű átalányban értékcsökkenés stb.).

Önálló tevékenységből származó jövedelem a vállalkozói jövedelem szerinti adózást választó egyéni vállalkozó személyes munkavégzés címén elszámolt vállalkozói kivétje is (ezt a vállalkozó költségként elszámolhatja). A vállalkozói kivéttel szemben költség nem számolható el.

A törvény kiemelten foglalkozik a mezőgazdasági őstermelőre és a mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi és költségelszámolási szabályokkal.

Mezőgazdasági őstermelő az a 16. életévét betöltött, nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki saját gazdaságában végzett, a törvényben meghatározott növénytermesztési és állattartási tevékenységet folytat, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik (ideértve a családi gazdálkodónak minősülő magánszemélyt is).

Családi gazdálkodó az, aki élethivatásszerűen végzi a mezőgazdasági tevékenységet, a földhivatali nyilvántartásba bejegyezték, legfeljebb 300 hektáron (saját tulajdonú, bérelt) gazdálkodik.

A családtagok közös igazolvánnyal is végezhetik őstermelői tevékenységüket. A közös őstermelői igazolványt a megnevezett családtag nevére állítják ki. A közös őstermelői tevékenységet folytató családtagok adókötelezettségüknek külön-külön tesznek eleget. (A bevételeket és a költségeket is a családtagok számával elosztva kell megállapítani.) Az igazoló bizonylatok bármelyikük nevére szólhatnak.

Mezőgazdasági kistermelő az az őstermelő, akinek az e tevékenységből az adóévben megszerzett bevétele a 8 millió forintot nem haladja meg.

A tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági őstermelő az e tevékenységből származó bevételét csökkentheti (ha nem átalányadózó):

- legalább 50%-ban csökkent munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén havonta a fizetett bérrel, de legfeljebb az érvényes havi minimálbérrel;
- szakmunkástanuló foglalkoztatása esetén
 - havonta, tanulónként a minimálbér 24%-ával, ha tanulószereződés alapján foglalkoztatják (2018-ban 33 120 Ft),
 - havonta, tanulónként a minimálbér 12%-ával, ha a foglalkoztatás az iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján történik (2018-ban 16 560 Ft);
- szakmunkásvizsgát tett tanuló továbbfoglalkoztatása, valamint korábban munkanélküli személy (a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén), továbbá a szabadságvesztésből szabaduló személy (6 hónapon belül), illetve a pártfogói felügyelet alatt álló személy foglalkoztatása esetén a foglalkoztatás ideje alatt megfizetett szociális hozzájárulási adó összegével (legfeljebb 12 hónapon át), függetlenül attól, hogy azt egyébként költségként elszámolta.

A mezőgazdasági őstermelőnek (és az átalányadózást választó mezőgazdasági kistermelőnek), ha e tevékenységből származó bevétele az évi *600 ezer Ft-ot* nem haladja meg (*mentes bevétel*), akkor ezen bevételéből jövedelmet nem kell figyelembe vennie. Ha meghaladja, akkor a teljes bevételt figyelembe kell venni.

A tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági őstermelő az adóévben keletkezett veszteségét elhatárolhatja, ha a felmerült költségek meghaladják a bevételeit. Az adóév jövedelmével szemben elszámolni kívánt elhatárolt veszteséget azonban legfeljebb a jövedelem 50%-áig érvényesítheti (elhatárolt veszteség nélkül számított őstermelői jövedelem). Az elhatárolt veszteségek elszámolásánál a keletkezésük sorrendjét kell követni.

A tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági kistermelő az igazolt költségein felül *kistermelői költségátalány* címén – igazolás nélkül – a bevétel 40%-át a bevételéből elszámolhatja.

A nem önálló tevékenység jövedelme	
Jogcím	Adóalap
<p><i>Nem önálló tevékenységből származó jövedelem:</i> Nem önálló tevékenységből származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély e tevékenységével összefüggésben vagy az e tevékenység alapjául szolgáló jogviszonyra tekintettel megszerez. Így különösen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a munkaviszony, közszolgálati jogviszony keretében szerzett munkabér, tiszteletdíj, illetmény, jutalom, • üzemanyag-megtakarítás címén fizetett összeg, • a munkaviszony megszűnésével összefüggő végkielégítés, • költségtérítés, • hallgatói munkadíj, • a más személy által fizetett adóköteles biztosítási díj, • társas vállalkozásban személyesen közreműködő magánszemély tag által személyes közreműködése ellenében kapott juttatás (ha a társaság költségei között számolják el). 	<p>A bevétel egésze jövedelem, kivéve a nem önálló tevékenységre tekintettel kapott egyes költségtérítés címén kapott bevétel.</p> <p>Az adóalap megállapításánál a bevételt csökkenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a levont, befizetett munkavállalói érdekképviseleti tagdíj, kamarai tagdíj, – az üzemanyag-megtakarítás címén fizetett összeg, de legfeljebb havi 100 ezer forint.

10. számú táblázat: A nem önálló tevékenység jövedelme

A költségtérítés címén kapott bevétellel szemben elszámolható, igazolás nélkül elismert költségek:

- a bedolgozó részére kifizetett évi munkabér, illetve munkadíj 30%-át meg nem haladó összeg;
- közúti gépjárművek, egyes mezőgazdasági, erdészeti, halászati erőgépek üzemanyag- és kenőanyag-fogyasztási normája alapján meghatározott üzemanyag-fogyasztása;
- az Európai Parlament által a parlamenti megfigyelő és a parlamenti tag számára fizetett költségtérítés;
- saját személygépkocsi-használat miatt fizetett költségtérítés összegéből a kiküldetési rendelvevényen feltüntetett km-távolság szerinti üzemanyagköltség (a fogyasztási norma és az üzemanyagár figyelembevételével), valamint általános normaköltségként 15 Ft/km;
- a nemzetközi közúti árufuvarozásban és személyszállításban gépkocsivezetőként és árukísérőként foglalkoztatottak kapott napidijából 60 eurónak megfelelő forintösszeg.

Egyéb jövedelem	
Jogcím	Adóalap
<p><i>Egyéb jövedelem:</i> Minden olyan bevétel, amelynek adókötelezettségére e törvény eltérő rendelkezést nem alkalmaz. Így különösen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztár által a tag részére teljesített nem adómentes szolgáltatás, • az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár által a magánszemély tag egyéni számláján jóváírt összeg (bizonyos kivételekkel, például a tag befizetése), • a borralaló, hálapénz vagy más hasonló juttatás (ha nem minősül bérnek), • a praxisjog átruházásából származó bevétel, • a jogutódlással megszerzett szerzői jog, találmányból és szabadalmi oltalomból eredő jog gyakorlása esetén a bevételnek a felmerült, a magánszemélyt terhelő igazolt kiadást meghaladó része. 	<p>A bevétel egésze jövedelem.</p>

11. számú táblázat: Egyéb jövedelem

Az összevont adóalap:

Önálló tevékenységből származó jövedelem
+ Nem önálló tevékenységből származó jövedelem
+ Egyéb jövedelem
+ Átalányadózás jövedelme (egyéni vállalkozó, mezőgazdasági kistermelő)
<hr/>
= Összevont jövedelem = Összevont adóalap

Az összevont adóalap részét képezi a külföldről származó jövedelem is nemzetközi egyezmény hiányában, vagy ha annak figyelembevételét nemzetközi egyezmény lehetővé teszi.

Nézzük a példát!

A magánszemély az adóévben 2 890 000 Ft bérjövdelemre tett szert. Önálló tevékenységből 350 000 Ft bevétele származott. A kifizetőnek költségről nem nyilatkozott.

Mennyi lesz az adóalany összevont adóalapja a 2018. adóévben?

Adóalap a 2018. évben:	
Önálló tevékenységből származó jövedelem (nincs költségről nyilatkozat, tehát a bevétel 90%-a a jövedelem)	
350 000 Ft · 90% =	315 000 Ft
+ Nem önálló tevékenység jövedelme (munkabér)	2 890 000 Ft
<hr/>	
Összevont jövedelem = Összevont adóalap	3 205 000 Ft

1.4.2. Az adó mértéke, az összevont adóalap adója és a fizetendő adó

Az összevont jövedelem után az adó mértéke az adóalap **15%-a (2018-ban)**.

A belföldi illetőségű magánszemély által megszerzett jövedelem esetén az adót csökkenti a jövedelem után külföldön megfizetett adó. Ha a törvény másként nem rendelkezik, a fizetendő adó – nemzetközi szerződés hiányában – a külföldön megfizetett adó beszámítása következtében nem lehet kevesebb az adóalap 5%-ánál. Külföldön megfizetett adóként nem vehető figyelembe az az összeg, amely nemzetközi szerződés vagy külföldi jog alapján a magánszemélynek a külföldön megfizetett adóból visszajár.

A fizetendő adó megállapítását a 12. számú táblázat mutatja be:

**Összevont adóalap – első házások kedvezménye – családi kedvezmény =
= módosított adóalap**

Számított adó = a módosított összevont adóalap és az adómérték szorzataként megállapított összeg

– **Számított adót csökkentő tételek:**

A külföldön megfizetett adó beszámítása

= **Összevont adóalap adója**

– **Adókedvezmények:**

Tevékenységi kedvezmény

Személyi kedvezmény

= **Fizetendő személyi jövedelemadó**

12. számú táblázat: Az összevont jövedelem fizetendő adójának megállapítása

A családi kedvezmény

A kedvezményt adóalap-kedvezményként lehet érvényesíteni, kedvezményezett eltartottak után.

Kedvezményezett eltartott az, aki után családi pótlékot folyósítanak:

- a magzat a várandósság időszakában a fogantatás 91. napjától megszületéséig,
- az, aki a családi pótlékra saját jogán jogosult,
- a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély.

Mértéke: kedvezményezett eltartottanként és jogosultsági hónaponként

- egy eltartott esetén havonta 66 670 Ft (adóra átszámítva 66 670 Ft 15%-a, azaz 10 000 Ft),
- két eltartott esetén havonta és eltartottanként 116 670 Ft (adóra átszámítva 116 670 Ft 15%-a, azaz 17 500 Ft),
- három eltartott esetén havonta és eltartottanként 220 000 Ft (adóra átszámítva 220 000 Ft 15%-a, azaz 33 000 Ft).

A kedvezmény érvényesítésének fő szabályai:

- Az eltartottak létszámánál azokat kell figyelembe venni, akiket a családi pótlék összegének megállapításánál is figyelembe kell venni.
- A jogosultsági hónap az a hónap, amelyre tekintettel a családi pótlékot folyósítják (várandósság időszakában az orvosi igazolás alapján).
- A kedvezményt az érvényesítheti, aki a családi pótlékra jogosult – kivéve, ha gyámként, vagyonkezelő eseti gondnokként, szociális intézményben elhelyezett gyermekre tekintettel kapja –, a várandós nő és házastársa, a családi pótlékra saját jogán jogosult gyermek, személy.
- A kedvezmény az év végi adóbevallásában a közös háztartásban élő házastárssal, élettárssal megosztható. A megosztásról az adóbevallásban nyilatkozni kell. Ugyanazon kedvezményezett után csak egyszer érvényesíthető a kedvezmény.
- A kedvezmény érvényesítésének feltétele a magánszemély adóelőleg-levonáshoz, adóbevalláshoz vagy munkáltatói adómegállapításhoz tett írásbeli nyilatkozata. (Az eltartottak természetes személyazonosító adatainak, lakcímének vagy adóazonosító jelének feltüntetése, magzat esetében a várandósságról adott nyilatkozat, megosztás esetén a másik fél adóazonosító jele is.)

Részlet a munkáltató részére 2018. évben a családi kedvezmény érvényesítéséhez adott adóelőleg-nyilatkozatból:

I. A nyilatkozatot adó magánszemély		Módosított																
neve:	nyilatkozat																
adóazonosító jele:	□□□□□□□□□□	□																
<p>1. Az eltartottak (kivéve a magzat) neve, adóazonosító jele (*Eltartotti minőség kódjai: 1.Kedvezményezett eltartott 2.Eltartott 3.Felváltva gondozott gyermek 0.Kedvezménybe nem számító) Magzat esetén adatok helyett „magzat”-ot tüntessen fel!</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Eltartotti minőség*</th> <th>Adóazonosító jel</th> <th>Változás időpontja</th> <th>Jogosultság jogcíme**</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>☐ Név:.....</td> <td>□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐ Név:.....</td> <td>□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐ Név:.....</td> <td>□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>☐ Jelölje itt x-szel, ha az eltartottak felsorolását külön lapon folytatja!</p> <p>[**Jogosultság jogcímei: 4.Gyermek után családi pótlékra jogosult, vagy ilyen jogosulttal közös háztartásban élő házastárs 5.Családi pótlékra saját jogán jogosult, vagy ilyen jogosulttal közös háztartásban élő hozzátartozó (ideértve a gyermek szüleinek hozzátartozóit is), 6. Rokkantsági járadékban részesülő, vagy ilyen személlyel közös háztartásban élő hozzátartozó, 7. Várandós nő vagy várandós nő közös háztartásban élő házastársa]</p>			Eltartotti minőség*	Adóazonosító jel	Változás időpontja	Jogosultság jogcíme**	☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐		☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐		☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐	
Eltartotti minőség*	Adóazonosító jel	Változás időpontja	Jogosultság jogcíme**															
☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐																
☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐																
☐ Név:.....	□□□□□□□□□□ □□□□.□□.□□.	☐																
<p>2. Nyilatkozom, hogy a családi kedvezményt egyedül ☐, vagy jogosultnak minősülő házastársammal/élettársammal közösen ☐ érvényesítem.</p> <p>3. Nyilatkozom, hogy jogosult vagyok a családi kedvezményt Magyarországon érvényesíteni, külföldi államban a jövedelem után azonos vagy hasonló kedvezményt nem veszek (vettem) igénybe. ☐</p> <p>4. Nyilatkozom, hogy nem kérem a családi járulékkedvezmény havi összegének érvényesítését. ☐</p> <p>5. A fentiek alapján nyilatkozom, hogy a családi kedvezményt</p> <p>a) forint összegben kívánom igénybe venni.</p> <p>b) fő kedvezményezett eltartott után kívánom igénybe venni. Az a) vagy b) sor egyikét töltsé ki.</p> <p>6. A nyilatkozatot tevő magánszemély aláírása:</p> <p>A nyilatkozattétel időpontja: □□□□. □□. □□.</p>																		

II. A családi kedvezményt kérő magánszemély jogosultnak minősülő házastársa/ élettársa
neve
adóazonosító jele: □□□□□□□□□□
anyja leánykori neve:
lakcíme:
Tudomásul veszem és elfogadom, hogy jogosultnak minősülő házastársam/élettársam az I. Blokkban meghatározott mértékben kéri a családi kedvezménynek az adóelőleg-alapjából történő levonását.
Kelt:.....
A nyilatkozatot tevő magánszemély aláírása

III. Az I. Blokkban szereplő magánszemély munkáltatójaként a nyilatkozat tartalmát tudomásul vettem. A magánszemély adóelőlegét az I. Blokkban szereplő nyilatkozat figyelembevételével állapítom meg.
A munkáltató, kifizető megnevezése:
A munkáltató, kifizető adószáma: □□□□□□□□-□-□□
Kelt:.....
Cégszerű aláírás

(Forrás: NAV)

Első házások kedvezménye

2015. január 1-jétől a 2014. december 31-e után házasságot kötött minden olyan házaspár, amely esetében legalább az egyik házastárs első házasságát köti, jogosult az első házások kedvezményére.

E kedvezmény a családi kedvezményt megelőző sorrendben érvényesíthető.

A házastársak együttesen jogosultsági hónaponként 5000 forint adónak megfelelő mértékben csökkenthetik az egyébként fizetendő adójukat. Adóalapban kifejezve ez azt jelenti, hogy az összevont adóalapba tartozó jövedelem havi 33 335 forinttal csökkenthető.

A kedvezmény – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – az első jogosultsági hónaptól számítva 24 hónapig érvényesíthető, függetlenül attól, hogy a jogosult ezen időtartam alatt családi kedvezményre szerez-e jogosultságot.

A kedvezményt a házastársak – döntésük szerint – az összeg megosztásával közösen érvényesíthetik, de dönthetnek úgy is, hogy a kedvezményt kizárólag egyikük veszi igénybe. A kedvezmény közös igénybevétele az adóbevallásban, munkáltatói adómegállapításban független attól, hogy az adóelőleg megállapításánál mely házastársnál vették figyelembe.

A kedvezmény igénybevételének feltétele a házastársak – adóbevallásban, munkáltatói adómegállapításban közösen tett, egymás adóazonosító jelét is feltüntető – nyilatkozata, amely tartalmazza, hogy a kedvezményt melyikük veszi igénybe, vagy tartalmazza a kedvezmény összegének megosztására vonatkozó döntésüket.

A kedvezmény természetesen nem érvényesíthető a továbbiakban, ha a házasság a 24 hónapos időtartamon belül felbomlik.

Az első házások kedvezménye – a családi kedvezményhez hasonlóan – az erre vonatkozó adóelőleg-nyilatkozat megtétele esetén már az adóelőleg levonásánál figyelembe vehető, és azt a házastársak közösen érvényesíthetik.

Családi járulékkedvezmény

Amennyiben az adóalany a családi kedvezmény teljes összegét nem tudja érvényesíteni – vagyis az összevont jövedelme kevesebb, mint az igénybe vehető családi kedvezmény összege – a nem érvényesített családi kedvezmény összege után járulékkedvezményt vehet igénybe.

A családi járulékkedvezményként figyelembe vehető összeg az összevont adóalap terhére családi kedvezményként érvényesíteni nem tudott összeg 15 százaléka, de legfeljebb a biztosított magánszemély által fizetendő természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék és nyugdíjjárulék összege.

A járulékkedvezmény az alábbi sorrendben érvényesíthető:

- természetbeni egészségbiztosítási járulék,
- pénzbeli egészségbiztosítási járulék,
- nyugdíjjárulék.

A munkaerő-piaci járulék terhére járulékkedvezmény nem érvényesíthető.

Nézzük a példát!

Tóth Mihály havi bére 250 000 Ft. Három kiskorú gyermeke után kap családi pótlékot, a családi kedvezményt és a járulékkedvezményt is egyedül veszi igénybe nyilatkozata alapján.

Határozzuk meg a Tóth Mihály által érvényesíthető járulékkedvezmény összegét!

Havi munkabér	250 000 Ft
Le: családi kedvezmény:	
$3 \text{ fő} \cdot 220\,000 \text{ Ft/fő} =$	660 000 Ft
Összevont adóalap = adóelőleg alapja	0 Ft
Szja-előleg:	0 Ft
Családi kedvezmény	660 000 Ft
Szja-előleg számításánál érvényesített	250 000 Ft
Nem érvényesített családi kedvezmény = járulékkedvezmény alapja	410 000 Ft
Járulékkedvezmény összege: $410\,000 \text{ Ft} \cdot 15\% =$	61 500 Ft

Számítsuk ki Tóth Mihály nettó bérét!

Havi munkabér	250 000 Ft
Le:	
– Szja-előleg	0 Ft
– természetbeni egészségbiztosítási járulék $250\,000 \text{ Ft} \cdot 4\% =$	10 000 Ft
– járulékkedvezmény	10 000 Ft
<i>levonandó természetbeni egészségbiztosítási járulék:</i>	0 Ft
– pénzbeli egészségbiztosítási járulék $250\,000 \text{ Ft} \cdot 3\% =$	7 500 Ft
– járulékkedvezmény	7 500 Ft
<i>levonandó pénzbeli egészségbiztosítási járulék:</i>	0 Ft
– munkaerőpiaci járulék $250\,000 \text{ Ft} \cdot 1,5\% =$	3 750 Ft
– nyugdíjjárulék $250\,000 \text{ Ft} \cdot 10\% =$	25 000 Ft
– járulékkedvezmény	25 000 Ft
<i>levonandó nyugdíjjárulék:</i>	0 Ft
Nettó bér	246 250 Ft

Érvényesített járulékkedvezmény:
 $10\,000 + 7\,500 + 25\,000 = 42\,500 \text{ Ft}$

A számított adót csökkentő tételeket és a kedvezményeket a 13. számú táblázat mutatja be:

Csökkentési lehetőség	Főbb szabályai
A külföldön megfizetett adó beszámítása	Ha az összevont adóalapnak olyan jövedelem is részét képezi, amely után a magánszemély külföldön jövedelemadókat megfelelő adót fizetett, ha nemzetközi szerződésből más nem következik. A számított adót csökkenti: – A jövedelem után külföldön megfizetett adó 90%-a, de legfeljebb az e jövedelemre az adó mértékével megállapított adó. – Megfizetett adóként nem vehető figyelembe a jövedelem után megfizetett adóból a magánszemély részére visszajáró összeg.
Az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmények	
1. Tevékenységi kedvezmény (östermelői kedvezmény)	A tételes költségelszámolást vagy a 10% költséghányadot alkalmazó mezőgazdasági östermelő az e tevékenységből származó éves jövedelme adójának összegével, legfeljebb 100 000 Ft-tal csökkentheti adóját. (A tételes költségelszámolást alkalmazó a könyvelői díjkedvezményt is figyelembe veheti: a könyvelőnek fizetett, számlával igazolt díj arányos részét.) Az östermelői tevékenységből származó jövedelem adója az östermelői jövedelemnek és az anélkül számított összevont adóalap adójának a különbözete. A kedvezmény igénybevételének feltétele: az adóbevallásban a regisztrációs szám feltüntetése. Ez a kedvezmény agrár csekély összegű (agrár de minimis) támogatásnak minősül.
2. Személyi kedvezmény*	Súlyosan fogyatékos magánszemélynél havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 5%-ának megfelelő összeg.

A *-gal megjelölt csökkentő tételt az adóelőleg számításánál is figyelembe kell venni.

13. számú táblázat: A számított adót csökkentő tételek és adókedvezmények

A figyelembe vett adókedvezmények együttes összege legfeljebb az összevont adóalap adójának összegéig terjedhet.

Ha a magánszemély több, az összevont adóalap adóját csökkentő adókedvezményre jogosult, az adóhatósági közreműködés nélkül benyújtott bevallásban, illetve a munkáltatói adómegállapításban az általa közölt sorrendben kell ezeket figyelembe venni. Ha sorrendet nem közöl, illetve egyszerűsített bevallás készül, akkor a következők szerint kell figyelembe venni:

- személyi kedvezmény,
- östermelői kedvezmény,
- egyéb kedvezmények.

1.4.3. Rendelkezés az adóról

A magánszemély adóbevallásában az összevont adóalap adójának az adókedvezmények levonása után fennmaradó részéről rendelkezhet. E tartós jellegű befektetéseihez nem az adóból igénybe vehető adókedvezmény kapcsolódik, nem a befizetendő adó összegét csökkenti, hanem az adóhatóság utalja át a kedvezményezett javára az önkéntes pénztári egyéni számlára vagy a nyugdíj-előtakarékossági számlára.

A rendelkezési lehetőségeket a 14. számú táblázatban foglaltuk össze:

Rendelkezési jogcím	Főbb szabályai
Önkéntes biztosítópénztári befizetésekhez kapcsolódó rendelkezés (önkéntes kölcsönös pénztári nyilatkozat): a) önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztár(ak)ba teljesített befizetés esetén, b) önkéntes kölcsönös egészségpénztárakba és önszegélyező pénztárakba teljesített befizetés esetén.	Az adóévben a tagi jogviszonyra tekintettel befizetett összeg, az egyéni számlán jóváírt egyéb jövedelem együttes összegének 20%-a, de legfeljebb 100 000 Ft (ha 2020. január 1. előtt betölti az öregségnyugdíj-korhatárt, 130 000 Ft). Több pénztárba való befizetés esetén is együttesen legfeljebb 120 000 Ft (illetve 150 000 Ft).
Az önkéntes kölcsönös egészségpénztár tagja – az előzőektől függetlenül – egyéni számláján lévő követelésének lekötése.	A legalább 24 hónapra lekötött összeg 10%-a a lekötés évében. Az átutalás összege legfeljebb 100 000 Ft (illetve 130 000 Ft). Az összes átutalás nem lehet több 120 000 Ft-nál (illetve 150 000 Ft-nál).
Nyugdíjelőtakarékosságszámla-tulajdonos magánszemély nyugdíj-előtakarékossági nyilatkozata.	A befizetett összeg 20%-a, az adóévben legfeljebb 100 000 Ft (illetve 130 000 Ft). Amennyiben a magánszemély az adóévben a nyugdíj-előtakarékossági számlája terhére nem nyugdíj-szolgáltatásról rendelkezett, rendelkező nyilatkozatot nem tehet. Kivéve például, ha előtakarékosági számlája megszüntetésével követelését tartós befektetési szerződéssel lekötött pénzüsszeggé alakítja át.

14. számú táblázat: Rendelkezés az adóról

- A nyilatkozat alapján meghatározott összeg átutalását az adóhatóság akkor teljesíti, ha
- a magánszemélynek nincs az állami adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása,
 - adóbevallása alapján a fizetendő adóját megfizette.

Az adóhatóság az átutalást a magánszemély által megjelölt olyan számlára teljesíti, amelynél a pénztár, illetve a nyugdíj-előtakarékossági számla igazolása szerint történt a befizetés. Több pénztár, illetve számla esetén is csak egy jelölhető meg.

Rendelkezés a befizetett adó közcélú felhasználásáról

Az adóalany a befizetett adó (a fizetendő adó csökkentve az átutalt rendelkezett összeggel) 1-1%-át közcélú tevékenységet folytató vagy támogató szervezet, intézmény, alapítvány, illetve valamely kiemelt fontosságú cél, közcélú tevékenységet folytató egyház javára utaltathatja át.

Nézzük a példát!

Egy magánszemély éves munkabére 3 200 000 Ft, munkáltatójától 300 000 Ft jutalmat kapott. Az adóévben más jövedelme nem volt. Önkéntes egészségpénztár tagja, ahova havi 10 000 Ft-ot fizetett be. Családjában 2 iskoláskorú gyermeket nevel, utánuk az adóévben 319 200 Ft családi pótlékot kapott.

Mennyi lesz a fizetendő adója?

Milyen és mekkora összegű rendelkezési lehetősége lesz az adójával kapcsolatban?

Nem önálló tevékenység jövedelme:

Munkabér	3 200 000 Ft
Jutalom	300 000 Ft
A családi pótlék adómentes	–
Összevont jövedelem = összevont adóalap	3 500 000 Ft
– Családi kedvezmény 2 fő · 116 670 Ft · 12 =	2 800 080 Ft
Módosított adóalap	699 920 Ft
Számított adó 699 920 Ft · 15% =	104 988 Ft
Összevont adóalap adója	165 000 Ft
– Adókedvezmény	nincs
Éves adókötelezettség	104 988 Ft

Rendelkezés az adóról:

Önkéntes egészségpénztári befizetés miatt: $(10\,000\text{ Ft} \cdot 12\text{ hó}) \cdot 20\% = 24\,000\text{ Ft}$, maximum 100 000 Ft lehet. Rendelkezése alapján a 24 000 Ft-ot az adóhatóság utalja át a pénztári számlájára.

Rendelkezhetsz az adó közcélú felhasználásáról is: $104\,988 - 24\,000 = 80\,988\text{ Ft}$ 1-1%-áról.

Összes felajánlási lehetősége:

- egyház javára 810 Ft,
- kiemelt cél vagy civil szervezet számára 810 Ft.

1.5. Az adóelőleg megállapítása, bevallása és megfizetése

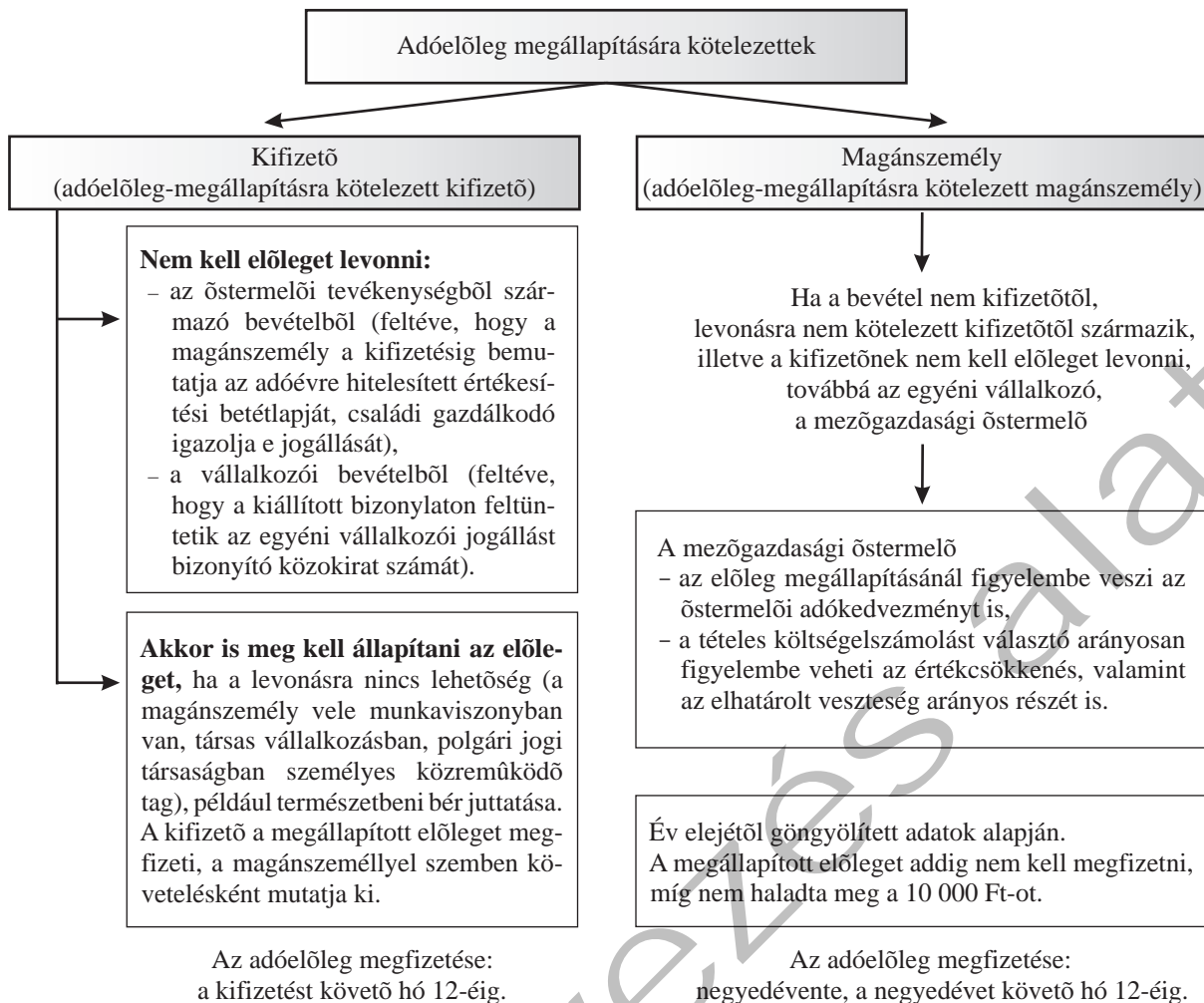
Az összevont adóalap adóját, valamint a vállalkozói jövedelemadót adóelőlegként kell megfizetni.

Nem terheli adóelőleg:

- a nyugdíj-előtakarékossági számla terhére teljesített nem nyugdíjszolgáltatást,
- az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár által a magánszemély egyéni számláján jóváírt – egyéb jövedelemnek minősülő – adóköteles összeget,
- a külföldről származó jövedelmet, ha kettős adózást kizáró egyezmény van.

Az adóelőleg-fizetési kötelezettséget a következő oldali 15. számú ábra mutatja be.

Kifizető az a belföldi illetőségű jogi személy, egyéb szervezet, egyéni vállalkozó, amely (aki) adókötelezettség alá eső jövedelmet juttat, függetlenül attól, hogy a juttatást közvetlenül vagy megbízottja (posta, hitelintézet) útján teljesíti. Kifizető a külföldi személy által belföldi szolgáltatói tevékenysége tekintetében megbízott belföldi hitelintézet is, ha ilyen megbízás alapján adóköteles jövedelmet fizet ki.

15. számú ábra: Az adóelőleg megállapítására kötelezettek

Az adóelőleg megállapítására kötelezett kifizető a bevételt terhelő adóelőleget a magánszemély által írásban adott nyilatkozat (adóelőleg-nyilatkozat) figyelembevételével állapítja meg.

A nyilatkozat adható

- esetenként (a kifizetést megelőzően),
- az adóévre szólóan, visszavonásig.

A magánszemély az adóelőleg-nyilatkozatban az esettől függően a következő adatokról nyilatkozik:

- az adóelőleg-alap megállapításához a levonandó költségről, költséghányadról,
- a családi kedvezmény érvényesítéséről, megosztásáról,
- súlyosan fogyatékos magánszemély – igazolás alapján – az állapot fennállásának időtartamáról (végleges fogyatékos állapot esetén ugyanazon kifizetőnek elég egyszer nyilatkozni),
- az adóalap-kiegészítés alkalmazásához szükséges körülményekről, összegekről.

A magánszemély a családi kedvezmény érvényesítésére, a súlyosan fogyatékos állapotra vonatkozó nyilatkozatot az adóelőleget megállapító munkáltató számára adhat.

A rossz nyilatkozatot a törvény szankcionálja:

- ha a magánszemély az előleg megállapításánál költség levonásáról tett nyilatkozatot és a nyilatkozott költség összege meghaladja az adóbevallásban elszámolható, tény-

legesen igazolt költséget, a különbözet után 39% bírságot kell fizetni (kivéve, ha a költségkülönbözet az 5%-ot nem haladja meg);

- ha adókedvezmény érvényesítését jogalap nélkül kérte, aminek következtében az elszámolásban befizetési különbözet mutatkozik, annak 12%-át bírságként kell megfizetni (kivéve, ha a különbözet a 10 000 Ft-ot nem haladja meg).

A bírságot a bevallásban kell feltüntetni és a bevallással egyidejűleg megfizetni.

Az adóelőleg megállapítására kötelezett kifizető a levont adóelőlegről igazolást ad a magánszemélynek. Az igazolás tartalmazza az adóelőleg alapját és az abban figyelembe vett családi kedvezményt, adóalap-kiegészítést, továbbá az érvényesített adókedvezményt. Az adóévről összesített igazolást kell kiadni.

Az adóelőleg megállapításának szabályait a 15. számú táblázat tartalmazza:

A kifizető által megállapított adóelőleg, ha a kifizetés önálló, nem önálló tevékenységgel kapcsolatos, illetve egyéb bevétel		
Az előleg alapja	Jövedelem – első házások kedvezménye – családi kedvezmény. A jövedelem a nyilatkozat szerint: bevétel – a bevétel 50%-át meg nem haladó tételiesen igazolható vagy igazolás nélkül elszámolható költség vagy a bevétel 90%-a vagy a bevétel egésze (nem önálló tevékenységből származó jövedelemnél, egyéb jövedelemnél).	Ha a magánszemély az adóelőleg megállapításához tételiesen igazolással elszámolható költségről nyilatkozott, akkor egyetlen, az adóévben megszerzett bevételéből sem határozhatja meg 10% költséghányad levonásával az adó/adóelőleg-alapot. A nem önálló tevékenységből származó bevételt csökkenti a levont vagy megfizetett szakszervezeti tagdíj.
Fizetendő adóelőleg	Adóelőleg alapja után az adó mértékével számított összeg (15%). A munkáltatótól származó bevétel esetén a kiszámított összeget – a magánszemély nyilatkozata alapján – csökkenti a személyi kedvezmény.	

15. számú táblázat: A kifizetőre vonatkozó előlegmegállapítási szabályok

Nézzük a példákat!

1. A magánszemély szerkesztői munkájáért 70 000 Ft tiszteletdíjat kapott. Költségről nem nyilatkozott, de arról igen, hogy összevont adóalapba tartozó várható éves jövedelme meghaladja a 2 424 000 forintot. Mennyi adóelőleget kell a kifizetőnek levonni?

Bevétel	70 000 Ft
Jövedelem $70\,000 \cdot 90\% =$	63 000 Ft
Adóalap	63 000 Ft
Levonandó előleg $63\,000 \cdot 15\% =$	9 450 Ft

2. Az előző feladatban a magánszemély 35 000 Ft költségről nyilatkozott, a többi adat változatlan. Mennyi lesz a levonandó adóelőleg?

Bevétel	70 000 Ft
– Nyilatkozott költség	35 000 Ft
Jövedelem	35 000 Ft
Adóalap	35 000 Ft
Levonandó előleg $35\,000 \cdot 15\% =$	5 250 Ft

3. A 2. feladatban a magánszemély a kifizetőnek 35 000 Ft költségről nyilatkozott. Az év végi bevallásnál azonban csak 20 000 Ft költséget tudott bizonylattal elszámolni. Mit kell tennie az adózónak?

Költségkülönbözet = $35\,000 - 20\,000 = 15\,000$ Ft, aránya $15\,000 : 35\,000 = 43\% > 5\%$, tehát a különbözet után 39% bírságot kell fizetni, ennek összege: $15\,000 \cdot 39\% = 5850$ Ft.

4. Egy magánszemély havi munkabére 145 000 Ft. Személyi kedvezményre jogosult. A minimálbér összege 127 500 Ft.

Mennyi adóelőleget von le a munkáltató a munkabérből?

Havi munkabér	145 000 Ft
Adóelőleg-alap	145 000 Ft
Számított adóelőleg $145\,000 \cdot 15\% =$	21 750 Ft
– Személyi kedvezmény $138\,000 \cdot 5\%$	6 900 Ft
<hr/>	
Munkabérből levonandó előleg	14 850 Ft

5. A 4. feladat munkavállalója 150 000 Ft jutalomban részesült. Mennyi előleget vontak le a jutalomból?

Jutalom összege	150 000 Ft
Jutalom adóelőleg-alapja	150 000 Ft
Jutalom adóelőlege $150\,000 \cdot 15\% =$	22 500 Ft

Megjegyzés: a kedvezményeket csak egyszer lehet figyelembe venni, és azt már a munkabérnél megtettük.

6. A magánszemély havi munkabére 345 000 Ft. Háztartásában egy kiskorú gyermeket nevel, a családi kedvezmény igénybevételére jogosult.

Mennyi előleget kellett levonni a munkáltatónak a magánszemély munkabérből augusztus hónapban?

Havi munkabér	345 000 Ft
– Családi kedvezmény	66 670 Ft
<hr/>	
Adóelőleg-alap	278 330 Ft
Számított adóelőleg $278\,330 \cdot 15\% =$	41 750 Ft
Munkabérből levonandó adóelőleg	41 750 Ft

Megjegyzés: a dolgozó bruttó béréből a kifizető vagy munkáltató köteles levonni:

- a személyi jövedelemadó előlegét,
- 4% természetbeni egészségbiztosítási járulékot,
- 3% pénzbeli egészségbiztosítási járulékot,
- 1,5% munkaerőpiaci járulékot,
- 10% nyugdíjjárulékot.

1.6. Fontosabb fogalmak

bevétel – jövedelem – önálló tevékenység – nem önálló tevékenység – egyéb jövedelem
kifizető – adóalap-csökkentő kedvezmény – összevont adóalap – családi kedvezmény
első házások kedvezménye – járulékkedvezmény – személyi kedvezmény

1.7. Feladatok

1. Keresse ki a személyijövedelemadó-törvényből a mentes jövedelmeket!
2. Keressen statisztikai adatokat arról, hogyan éltek 1-1%-os rendelkezési jogosultságukkal a magánszemélyek!
3. Hogyan jut el az adózási tervezet az adóalanyokhoz? Keresse meg az adóhatóság honlapján az erről szóló tájékoztatót!
4. Tóth Máté havi munkabére 200 000 Ft. Munkáltatóját megbízta az 1% szakszervezeti tagdíj levonásával. Számítsa ki a munkabérből levonandó adóelőleget!
5. Kovács Tihamér családjában 4 eltartottról gondoskodik. Egy óvoda, egy általános iskola, egy középiskola és egy egyetemi hallgató gyermek tartozik a családhoz. Határozza meg, mekkora összegű családi kedvezményt vehet igénybe Kovács Tihamér!
6. Kiss Kálmán havi munkabére 200 000 Ft. Két kiskorú gyermeke után kap családi pótlékot, a családi kedvezményt egyedül veszi igénybe.
 - a) Számítsa a munkabérből levonandó adóelőleget!
 - b) Számítsa ki Kiss Kálmán havi nettó munkabérét!

7. Nagy András havi munkabére 400 000 Ft. Három kiskorú gyermek után kap családi pótlékot, a családi kedvezményt egyedül veszi igénybe.
- Számítsa a munkabérből levonandó adóelőleget!
 - Igénybe vehet-e Kiss Kálmán járulékkedvezményt? Ha igen, határozza meg annak összegét, és számítsa ki a levonandó járulékok összegét!
 - Számítsa ki Nagy András havi nettó munkabérét!
8. Horváth Éva mesekönyvet írt, a Mesevár Kiadóval kötött szerződés alapján 500 ezer forint tiszteletdíjat kapott. Költségről nem nyilatkozott.
- Számítsa ki a tiszteletdíj adóelőlegét!
 - Határozza meg a kifizetett nettó tiszteletdíjat!

2. Az általános forgalmi adó

2.1. Az általános forgalmi adó általános jellemzői

Az általános forgalmi adó olyan többfázisú nettó forgalmi adó, amelyet a termelés és forgalmazás minden szakaszában kötelesek megfizetni a hozzáadott érték után, de az adó terhét a termék, a szolgáltatás végső felhasználója viseli.

A hozzáadott érték a kibocsátott termelési érték és az anyagi ráfordítások különbsége.

Hazánkban 1988-ban az adórendszer reformjának egyik elemeként döntöttek a bevezetéséről. A nemzetközi gyakorlatban többféle elnevezés vált ismertté, például: hozzáadottérték-adó, értéktöbbletadó, többletértékadó. Elsősorban Európában terjedt el, de alkalmazzák Latin-Amerikában, Afrika és Ázsia országaiban is. Az Európai Unió összes tagállama használja.

Az áfa jellemzői a következők:

- *általános, normatív*, a forgalmazás teljes folyamatát átfogja,
- *forgalmi*, mindig meg kell fizetni az adót, ha a terméket vagy szolgáltatást értékesítik,
- *fogyasztói*, az adó terhét az értékesítést végző a fogyasztóra, a végső felhasználóra hárítja,
- *közvetett*, az adó fizetésére kötelezett és az adó terhét viselő nem azonos,
- *összfázisú*, mert a termelés és a forgalmazás minden fázisában fizetnek adót az értékesített termékek és szolgáltatások után,
- *nettó adó*, az adó nem halmozódik, az értékesítő a fizetendő adóból levonhatja a beszerzéseit terhelő adót, így a termelés és értékesítés minden fázisában a hozzáadott érték után kell az adót megfizetni,
- *közgazdaságilag semleges hatású*:
 - szektor- és versenysemleges, az adó nem tesz különbséget a gazdaság szereplői között, nem kedvez egyik gazdasági alanytak sem a másik rovására,
 - nem költségtenyező, az adó – egyes kivételektől eltekintve – nem része a nyilvántartásba vett eszköz bekerülési árának,
 - sem előnyösen, sem hátrányosan nem befolyásolja a külkereskedelmi forgalmat, a közösségi kereskedelmet,
- *számlaadási kötelezettségre épül*, az eladónak és a vevőnek is érdeke a számlaadás, az adó visszaigénylésének feltétele a szabályszerűen kiállított számla,
- *a központi kormányzat költségvetésének stabil bevétele*, az értékesítési tevékenységhez kötődik, független a vállalkozás jövedelmezőségétől.

Az általános forgalmi adó rendszerének működésének legfontosabb jellemzője az adó nettó jellege.

Hogyan működik ez az áfarendszerben?

Nézzük a példát a 16. számú táblázatban!

Fázis	Nettó beszerzési ár	Előzetesen felszámított adó (levonható)	Hozzáadott érték	Nettó eladási ár	Fizetendő adó	Bruttó eladási ár	Befizetendő adó (fizetendő adó – levonható adó)
Alapanyaggyártó	–	–	2000	2000	540	2540	540
Termékgyártó	2000	540	2000	4000	1080	5080	540
Nagykereskedő	4000	1080	1000	5000	1350	6350	270
Kiskereskedő	5000	1350	500	5500	1485	6985	135

16. számú táblázat: Példa az áfarendszer működésére

Minden fázisban a fizetendő adóból levonható a beszerzés során előzetesen felszámított adó. A költségvetésbe minden fázis ezt a különbözetet fizeti be, ez az összeg a hozzáadott érték után számított adó.

Megjegyzés: a példában 27%-os általánosforgalmiadó-kulccsal számoltunk. (Az adókulesokról a későbbiek során részletes ismereteket szerzünk.)

Az utolsó fázis – a kiskereskedő – bruttó eladási ára az az ár, amit a végső fogyasztó fizet a termékért, vagyis a fogyasztói ár.

A végső fogyasztó nem tudja áthárítani az árban szereplő adót, ő az, aki megfizeti az adót. Az egyes fázisok fizetik be – az általuk hozzáadott érték után – az adót.

2.2. Az áfarendszer működésének szabályai

Az általános forgalmi adó törvényi céljai:

- az államháztartás feladatainak ellátásához szükséges állandó, nem konjunktúraérzékeny és értékálló bevétel biztosítása,
- versenysemleges adórendszer működtetése,
- az európai uniós tagságból eredő jogharmonizációs kötelezettségek teljesítése.

2.2.1. Az általános forgalmi adó tárgyi hatálya: milyen esetben kell általános forgalmi adót fizetni?

- Az adóalany által belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása,
- terméknek az Európai Közösségen belüli egyes, belföldön és ellenérték fejében teljesített beszerzése és
- termék importja után.

Termékértékesítés: a birtokba vehető dolog átengedése, amely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja, vagy bármely más, a birtokba vehető dolog szerzése szempontjából ilyen joghatást eredményező ügylet.

Termékértékesítés alatt leggyakrabban a klasszikus adásvételi ügyleteket érthetjük.

Szolgáltatásnyújtás: bármely olyan ügylet, amely a törvény értelmében nem termékértékesítése.

A termék Közösségen belüli beszerzése: a termék felett a tulajdonosként való rendelkezés olyan megszerzése, amelyben a termék a küldemény megérkezésekor vagy a fuvarozás befejezésekor a Közösség más tagállamában van, mint ahol a feladáskor vagy a fuvarozás megkezdésekor volt.

Termék importja: olyan terméknek a Közösség területére történő behozatala vagy egyéb módon való bejuttatása, amely – az Európai Uniót létrehozó szerződés értelmében – nincs szabad forgalomban.

A termék importja esetén a terméket Közösségen kívüli államból hozzák be az ország területére.

Mind a Közösségen belüli termékbeszerzés, mind az import esetében érvényesül a fordított adózás elve.

Alapszabályként az általános forgalmi adót a termék értékesítőjének kell megfizetni. A fordított adózás esetén azonban az általános forgalmi adót a termék beszerzője, a termék első belföldi tulajdonosa fizeti mind a Közösségen belülről történő termékbeszerzés, mind az import esetén.

Ez azt jelenti, hogy a termék származási országában a termék eladója – az exportőr – nem fizet adót, az adót a termék beszerzője – az importőr – saját országának szabályai szerint fizeti meg.

A belföldi forgalomban is több esetben érvényesül a fordított adózás. Ennek célja a forgalmi adózás kifehéritése. Ebben az esetben az eladó nem számít fel adót, azt a vevő fogja fizetendő adóként bevallani és befizetni, illetve – ha erre a jogszabály lehetőséget ad – levonni.

2.2.2. Az adó alanya: kit jelöl ki adófizetésre a jogszabály?

Az adóalany az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára, eredményére.

Gazdasági tevékenység: valamely tevékenység üzletszerű, illetve tartós vagy rendszeres jellegű folytatása, amennyiben az ellenérték elérésére irányul vagy azt eredményezi, és amelyet független formában végez.

Gazdasági tevékenység körébe tartozik és adóalanyiságot eredményez főként a termelésre, forgalmazásra irányuló ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi tevékenység.

Fontos az, hogy ezt független formában végezzék, ezért nem eredményez adóalanyiságot a munkaviszony, szövetkezeti tagsági jogviszony keretében végzett tevékenység, hiszen ezen tevékenységekben a tevékenységet végző alárendelt helyzetben van.

Ugyancsak nem eredményez adóalanyiságot a közhatalmat gyakorló személy és szervezet – például a jogszabályalkotás, ügyészi, védelmi, rendvédelmi tevékenységet végzése.

2.2.3. A teljesítés helye: hol keletkezik adófizetési kötelezettség?

A teljesítés helyének meghatározása azért fontos, mert ez befolyásolja az adófizetési kötelezettség helyét. Láttuk, hogy a törvény rendelkezéseit belföldön kell alkalmazni, tehát ha a teljesítés helye belföld, akkor keletkezik az adófizetési kötelezettség.

A teljesítés helye:

- termékértékesítésnél: az a hely, ahol a termék az értékesítés teljesítésekor ténylegesen van;
- szolgáltatásnyújtásnál:
 - ha a szolgáltatást adóalany részére nyújtják: az a hely, ahol a szolgáltatás igénybevevője gazdasági céllal letelepedett, ennek hiányában az a hely, ahol lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van,
 - ha a szolgáltatást nem adóalany részére nyújtják: az a hely, ahol a szolgáltatás nyújtója gazdasági céllal letelepedett, ennek hiányában az a hely, ahol lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van;
- Közösségen belüli termékbeszerzés és import esetén a teljesítés helye belföld – hiszen a vevő belföldi, és a fordított adózás elve alapján ő kötelezett adó fizetésére.

2.2.4. Az adófizetési kötelezettség keletkezése: mikor kell adót fizetni?

Az adófizetési kötelezettség a teljesítés időpontjában keletkezik – akkor, amikor az ügylet tényállásszerűen megvalósul –, tehát a fizetendő adót a teljesítéskor kell megállapítani.

Ez azért is fontos, mert a vevő ettől az időponttól vonhatja le a neki előzetesen felszámított adót.

2.2.5. Az adó alapja

Termékértékesítésnél és szolgáltatásnyújtásnál alapszabályként az adó alapját a termék, szolgáltatásnyújtás pénzben kifejezett ellenértéke képezi. Ez azt az ellenértéket jelenti, amelyet a jogosult kap – vagy kapnia kell.

Az adó alapja tartalmazza az értékesítéshez kapcsolódó járulékos költségeket – például csomagolási, fuvarozási költségek, biztosítási díjak – és az értékesítéshez kapcsolódó adókat, illetékeket, vámot.

Fontos azonban, hogy az adó alapjába nem tartozik bele az általános forgalmi adó.

2.2.6. Az adó megállapítása

Az általános forgalmi adót alapesetben az adófizetésre kötelezett állapítja meg.

Az import utáni adót a vámhatóság állapítja meg, és határozatban közli az adóalannal.

Az adómegállapítás menete:

$$\begin{array}{r} \text{Adómegállapítási időszak fizetendő adója} \\ - \text{Levonható előzetesen felszámított adó} \\ \hline = \text{Elszámolandó adó} \end{array}$$

A különbség előjele lehet:

- a) pozitív: fizetendő adó > levonható előzetesen felszámított adó
a különbség befizetendő,

- b) negatív: fizetendő adó < levonható előzetesen felszámított adó
- a különbözet visszaigényelhető, ha a visszaigénylés feltételei fennállnak,
 - a különbözet továbbvihető (göngyölíthető), a következő időszak fizetendő adójának együttes összegét csökkenti.

A belföldön nyilvántartásba vett adóalany a bevallással együtt akkor kérheti az adó visszatérítését, ha az abszolút értékben kifejezve eléri vagy meghaladja:

- a) havi bevallásra kötelezettek esetében az 1 000 000 Ft-ot,
- b) negyedéves bevallásra kötelezettek esetében a 250 000 Ft-ot,
- c) éves bevallásra kötelezettek esetében az 50 000 Ft-ot.

2.2.7. Az adó mértéke

Az Európai Unió áfára vonatkozó irányelvei az adó mértékének minimális mértékét határozzák meg (a normál adókulcsnál a minimális mérték 15%, a kedvezményes kulcsnál 5%, a tagállamok legfeljebb két kedvezményes kulcsot használhatnak), továbbá a kedvezményes kulccsal adóztatható termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások körét. A tagállamok a kedvezményes kört szűkíthetik, de nem szélesíthetik.

A hatályos hazai adómértékeket a 17. számú táblázat tartalmazza:

Normál kulcs	Kedvezményes kulcs	
27%	18%	5%
A fizetendő adó összegét is tartalmazó ellenértékből számítás esetén a megfelelő kulcsok:		
21,26% (27%/127%) = 0,2126)	15,25% (18%/118%) = 0,1525)	4,76% (5%/105%) = 0,0476)
	<ul style="list-style-type: none"> – egyéb tej (UHT és ESL tej), – gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termékek, – kereskedelmiszálláshely-szolgáltatás, – internet-előfizetés, – étkezőhelyi vendéglátás. 	<ul style="list-style-type: none"> – humán gyógyszerek, – humán gyógyászati célú magisztrális (a patikában készített) készítmények, – közvetlen lakossági fogyasztásra készített gyógynövényhidrogok, – egészségügyi oxigén, – Braille-tábla, -írógép, -óra, – könyv, kotta bármilyen fizikai adathordozón, – napilap, – távhőszolgáltatás, megújuló energiaforráson alapuló hőszolgáltatás, – egyes élőzenei szolgáltatások, – egyes tejtermékek, – friss héjas tojás, – egyes tenyészállatok, – hústermékek.

17. számú táblázat: A hatályos hazai adómértékek

Hogyan alkalmazhatjuk a tanultakat a napi gyakorlatban?

A boltban a következőket vásároltuk:

Termék	Mennyiség	Adó nélküli egységár (Ft)	Adókulcs %	Adó nélküli ellenérték (mennyiség · egységár)	Adó (Ft)	Fizetendő összeg (Ft)
Sertéskaraj	1,5 kg	1600	5	2400	120	2520
Szakácskönyv	1 db	1900	5	1900	95	1995
Finomliszt	5 kg	100	18	500	90	590
Friss tej	3 l	200	5	600	30	630
Virágcsokor	1 db	700	27	700	189	889

Számítsa ki a hiányzó adatokat!

Nézzünk néhány számítást a megoldáshoz!

Sertéskaraj:

Adóval növelt egységár: $2520 \text{ Ft} / 1,5 \text{ kg} = 1680 \text{ Ft/kg}$

Adó nélküli egységár: $1680 / 1,05 = 1600 \text{ Ft/kg}$

Adó: $2520 - 2400 = 120 \text{ Ft}$

Szakácskönyv:

Adó nélküli egységár: $95 \text{ Ft} / 0,05 = 1900 \text{ Ft/db}$

Fizetendő összeg: $1900 \text{ Ft} + 95 \text{ Ft} = 1995 \text{ Ft}$

Virágcsokor:

Adó nélküli egységár: $889 \text{ Ft} / 1,27 = 700 \text{ Ft}$

Adó: $700 \text{ Ft} \cdot 0,27 = 189 \text{ Ft}$

vagy: $889 \text{ Ft} \cdot 0,2126 = 189 \text{ Ft}$

Mennyit fizetett összesen a boltban?

$2520 + 1995 + 590 + 630 + 889 = 6624 \text{ Ft}$.

Összesen mennyi a költségvetést megillető adó?

Befizeti-e ezt az összeget a bolt? Indokolja válaszát!

2.2.8. Adómentesség

Az adókötelezettség normatív jellegéből következik, hogy a gazdasági élet minden szereplőjére kiterjed, mégis mentesít a jogszabály az adókötelezettség alól bizonyos értékesítéseket, illetve meghatározott vállalkozói kört.

A mentesség nem jelent adókedvezményt, az adó terhét itt a vállalkozás viseli. A mentességnek kétféle értelmezése van:

- az adóalanynak nem kell az értékesítési árban adót felszámítani, de levonási jogát sem gyakorolhatja, vagyis a beszerzéseit terhelő adót nem igényelheti vissza,
- illetve bizonyos értékesítések esetén az értékesítési árban nem kell adót felszámítani, de az adóalany élhet levonási jogával.

A mentességek két okból vehetők igénybe:

a) Alanyi mentesség: az adóalany személyét mentesíti.

Ez a mentesség az adóalany döntésétől függően választható, ha:

- az adóalany gazdasági céllal belföldön telepedett le, ennek hiányában lakóhelye, szokásos tartózkodási helye belföldön van,

- éves bevétele nem haladja meg a 8 millió forintot.
- b) Tárgyi mentesség: az adóalany által végzett tevékenység mentes az adó alól.

Lehet:

- a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel adott mentesség, például postai szolgáltatás nyújtása, betegápolás, betegszállítás, óvodai, tanári, oktatói tevékenység,
- a tevékenység egyéb sajátos jellegére tekintettel adott mentesség, például biztosítási szolgáltatás, egyes pénzügyi szolgáltatások.

Mint tanultuk, az adómentesség esetén az adóalany nem számíthat fel értékesítése után fizetendő adót és nem vonhatja le a beszerzéseiben felé felszámított adót.

Van azonban olyan eset, amikor az adóalany értékesítéseiben nem számíthat fel fizetendő adót, azonban gyakorolhatja levonási jogát – ez az adólevonási joggal járó adómentes termékértékesítés. Ennek alapesete a belföldről külföldre értékesítés – a Közösségen belülre értékesítés és az export.

2.2.9. Az adólevonás joga

Minden vállalkozás csak a termékhez, szolgáltatáshoz általa hozzáadott érték után adózik – mint láttuk, ez valósítja meg az általános forgalmi adó nettó adó jellegét.

Ezt a legegyszerűbben és a legkevesebb költséggel az úgynevezett *levonásos technika* alkalmazásával lehet megvalósítani. Ennek lényege: az adóalany az általa fizetendő adóból levonhatja a beszerzéseit terhelő adókat.

Amilyen mértékben az adóalany a terméket, szolgáltatást adóköteles termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja, akkora mértékben megilleti az a jog, hogy az általa fizetendő adó összegéből levonja az előzetesen felszámított adót.

Az adólevonási jog gyakorlásának két alapvető feltétele van:

- a levonási jog gyakorlója maga is adóalany legyen,
- a levonási jogot gyakorolni akaró adóalany rendelkezzen a nevére szóló, az ügylet teljesítését igazoló okirattal – alapesetben ez a számla.

A törvény azonban bizonyos esetekben – meghatározott termékek beszerzése, szolgáltatások igénybevétele esetében – nem teszi lehetővé az előzetesen felszámított adó levonását.

Levonási tilalom áll fenn:

- termékbeszerzés után:
 - motorbenzin beszerzése,
 - személygépkocsi beszerzése (kivétel: pénzügyi lízing),
 - személygépkocsi üzemeltetéséhez, fenntartásához szükséges termék,
 - élelmiszer, ital beszerzése esetén.
- szolgáltatás igénybevétele után:
 - taxiszolgáltatás,
 - vendéglátó-ipari szolgáltatás.

Azonban ha a beszerzett termék igazoltan továbbértékesítési célt szolgál, akkor a beszerzés előzetesen felszámított adója levonható – például a gépkocsi-kereskedő a továbbértékesítési céllal beszerzett személygépkocsik utáni adót levonhatja, és hasonlóan járhat el a taxis vállalkozás is, hiszen a gépkocsit, illetve az azzal végzett szolgáltatást továbbértékesíti.

A telefonszolgáltatás előzetesen felszámított forgalmi adójának 30%-a nem igényelhető vissza. Ez alól kivételt képez az az eset, ha a szolgáltatás igénybe vevője a telefonszolgáltatás ellenértékének legalább 30%-át továbbhárítja – azaz továbbszámlázza. Ebben az esetben a teljes előzetesen felszámított adó visszaigényelhető.

Főszabályként a levonási jog keletkezésének időpontja az adófizetési kötelezettség keletkezéséhez, az előzetesen felszámított adónak megfelelő fizetendő adó megállapításának időpontjához kötődik.

2.2.10. Az adó fizetésére kötelezett személy: kit jelöl ki a jogszabály adó fizetésére?

Termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás esetén: az az adóalany, aki az ügyletet saját nevében teljesítette – kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

Import esetén: az importőr.

Közösségen belüli beszerzés esetén: a terméket beszerző adóalany.

Mint már tudjuk, az import és a Közösségen belüli beszerzés esetén a fordított adózás szabálya érvényesül. Ez azt is jelenti, hogy minden olyan más esetben is, amelyre a jogszabály fordított adózást ír elő, a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője, tehát a vevő fizeti meg az általános forgalmi adót – például építési szolgáltatás, egyes mezőgazdasági termékek esetén.

A fordított adózás azt jelenti, hogy az értékesítéskor nem az eladó fizeti meg a számlában foglalt összeg után az áfát, hanem a vevő. A vevő részéről a fizetés azonban nem jelent – néhány kivételtől eltekintve – tényleges befizetést, mert ha a vállalkozás az áfa alanya, akkor a számla alapján jogosult az áfa levonására. Tehát tényleges adófizetési kötelezettsége nem keletkezik.

2.3. Az adó bevallása

Az általános forgalmi adót alapesetben az adóalany köteles megállapítani és bevallani. Az adó bevallásának szabályait az adózás rendjéről szóló törvény határozza meg (erről az adózás tantárgy keretében fogunk részletesen tanulni).

A bevallás szabályait a 18. számú táblázat foglalja össze:

Bevallásadási kötelezettség gyakorisága	<i>havonta</i> , ha a tárgyévet megelőző második év nettó módon számított fizetendő adó (pozitív előjelű elszámolandó adó) összege – vagy annak időarányosan éves szintre számított összege – az 1 millió forintot elérte	<i>évente</i> , ha a tárgyévet megelőző második évben az elszámolandó adójának éves szinten összesített – vagy annak időarányos éves szintre átszámított – összege előjelétől függetlenül nem érte el a 250 ezer forintot, feltéve, hogy nem rendelkezik közösségi adószámmal	<i>negyedévente</i> , ha nem tartozik az előző két csoportba
Adómegállapítási időszak	tárgyhó első napjától tárgyhó utolsó napjáig	tárgyév első napjától tárgyév utolsó napjáig	tárgynegyedév első napjától tárgynegyedév utolsó napjáig
A bevallás benyújtásának határideje, az adó esedékessége	tárgyhót követő hó 20. napjáig	a negyedévet követő hó 20. napjáig	az adóévet követő év február 25-éig

18. számú táblázat: Az adóbevallás szabályai

2.4. Az áfa nyilvántartási, könyvvezetési szabályai

Az általános forgalmi adó számlaadási kötelezettségre épül.

Az adóalany az ügylet teljesítésének bizonylataként

- számlát, azzal egyenértékű okiratot,
- gyűjtőszámlát,
- nyugtát bocsáthat ki.

Az adóalany köteles *számlát*, azzal egyenértékű okiratot kibocsátani

- az általa teljesített termékértékesítésről és szolgáltatásnyújtásról,
- a kapott előlegről, ha
 - részére másik adóalany vagy nem adóalany jogi személy előleget fizet,
 - az előző felsorolásba nem tartozó szervezet előleget fizet, és az előleg összege eléri vagy meghaladja a 900 000 Ft-ot;
- belföldön kívül, a Közösség területén vagy harmadik államban teljesít termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást (feltéve, hogy telephelye, lakhelye, szokásos tartózkodási helye belföldön van).

Az előlegről kibocsátott számla annak a termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának az adatait tartalmazza, amelynek teljesítése fejében adták.

A számlát kibocsáthatja az adóalany, illetve megbízása alapján és képviselőjében meghatalmazottja is.

A számlát a teljesítésig, de legkésőbb a teljesítéstől számított 15 napon belül ki kell bocsátani.

Ha az ellenértéket készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő eszközzel egyenlítik ki, a számla kibocsátásnak a teljesítéssel együtt kell megtörténni.

A számla helyett az adóalany *nyugtát* kell kibocsátania (kivéve, ha az adóalany sajátterméket értékesít, vagy a szerencsejáték-szolgáltatások közül a sorsolásos játékokat automata berendezés útján értékesíti), ha a készpénzfizetés miatt mentesül az adóalany a számla kibocsátása alól.

A 19. számú táblázat mutatja a számla és a nyugta tartalmát:

A számla tartalma	A nyugta tartalma
<ul style="list-style-type: none">– kibocsátás kelte,– sorszáma,– az értékesítő, szolgáltatást nyújtó adószáma,– a vevő, szolgáltatást igénybe vevő adószáma,– az eladó, vevő neve és címe,– a termék megnevezése, jelölése, a szolgáltatás megnevezése, jelölése,– a teljesítés, az előleg fizetésének időpontja, ha eltér a számla kibocsátásának keltétől,– az adó alapja, az értékesített termék, szolgáltatás adó nélküli egységára, az árengedmény, ha az egységár nem tartalmazza,– az adó mértéke,– az áthárított adó, kivéve a mentes értékesítést,– mentesség esetén, vagy ha a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője az adófizetésre kötelezett: mentes az adó alól, illetve jogszabályi hivatkozás, egyértelmű utalást a mentességre,– különös adózási eljárások esetén jogszabályi hivatkozás, egyértelmű utalás arra, hogy a különös adózási szabályokat alkalmazzák.	<ul style="list-style-type: none">– a kibocsátás kelte,– sorszáma,– a kibocsátó adószáma,– a kibocsátó neve, címe,– az adót is tartalmazó ellenérték.

19. számú táblázat: A számla és a nyugta tartalma

Egyszerűsített, készpénzfizetési számla Eredeti példány 1

A számlakiosztó neve, címe, adószáma: Közösségi adószáma: HFI A számla kelte: 2017.11.13	A vevő neve, címe, adószáma: Közösségi adószáma: A számla sorszáma: NJGEB 6519653
---	--

A termék vagy szolgáltatás				
megnevezés, besorolási száma és egyéb jellemző	m. n.	menyisége	egységár (árfélt. nélkül)	összesen mely által tartalmaz
KEPZŐPOLGOLÁS 2.1.8.1.3	db	1	7500	7500
<div style="font-size: 2em; transform: rotate(-30deg); opacity: 0.5;">KÉRTVE</div>				
A számla készletét vizsgálva amely 21-26				7500

B. 13-373/PM 1. sz. / 2014. évi 11. (II) törz. 307/1

A cég neve és címe, adóigazgatási azonosító száma: 	Sorszám: Kelet:
forint NYUGTA	
aláírás	

16. számú ábra: Nyugta

Fotó: Számla

Számla egyszerűsített adattartalommal is kibocsátható – a köznyelv ezt a számlatípust „készpénzfizetési számla” néven is ismeri. Kiállítására akkor kerülhet sor, ha a teljesítéssel egyidejűleg készpénzzel, készpénzt helyettesítő eszközzel egyenlítik ki az ellenértéket. Ekkor a számlában elég az adóval növelt ellenértéket, illetve az adót is magában foglaló összegre vonatkozó adómértéket feltüntetni. Ez a számla nem tartalmazza külön az áthárított adót (az adó ebben az esetben az adót is tartalmazó ellenértékből állapítható meg – az itt alkalmazható adókulcsokról korábban már tanultunk).

A számla kiállítható papíron és elektronikusan, nyugta csak papíron.

Fontos szabály, hogy adólevonási jogot csak számla alapján lehet gyakorolni.

2.5. Az adónyilvántartás szabályai

Minden személy, szervezet, aki (amely) az áfatörvényben szabályozott jogot gyakorol, illetve akire (amelyre) e törvény kötelezettséget állapít meg, folyamatos, részletezett, rendszerezett nyilvántartást köteles vezetni.

A nyilvántartást úgy kell vezetni, hogy abból

- megállapítható legyen a felszámított adómérték szerinti részletezésben
 - a termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás utáni adófizetési kötelezettség, illetve az adó alóli mentesség,
 - az előzetesen felszámított adó, ezen belül a levonható és le nem vonható rész;
- azonosítható legyen az a termék, amely a Közösség valamely más tagállamából érkezett, illetve oda adták fel, fuvarozták.

Az eredeti bizonylatokat vagy azok hiteles másolatát – ha a törvény ezt nem zárja ki – legalább az adó megállapításához való jog elévüléséig meg kell őrizni.

2.6. Fontosabb fogalmak

általános forgalmi adó – termékértékesítés – szolgáltatásnyújtás – közösségi beszerzés
termékimport – áfa alanya – gazdasági tevékenység – fordított adózás
adólevonási jog – teljesítés helye – tárgyi mentesség – alanyi mentesség

2.7. Feladatok

1. A Játékbaba Kft. áfabevallási időszakának adatai (Ft):

1. Irodaszer beszerzése (bruttó)	254 000
2. Áruk beszerzése Horvátországból (nettó)	1 200 000
3. Irodabútor beszerzése (nettó)	384 200
4. Üzemanyag (benzin) áfája a cégautóhoz (személygépkocsi)	136 000
5. Üzleti célú reprezentáció számlája (bruttó)	114 300
6. Termékexport Ukrajnába (nettó)	872 000
7. Kifizetett pénzügyi szolgáltatás díja (nettó)	48 600
8. Alapanyag beszerzése az ukrán értékesítéshez (nettó)	548 000
9. Anyagbeszerzés belföldről (bruttó)	2 032 000
10. Beérkezett telefonszámla (bruttó)	95 250
11. Belföldi értékesítés (nettó)	3 226 000

Az áfa mértéke 27%.

Készítse el a kft. áfabevallását! Az áfaelszámoláshoz használja az áfaanalitikát!

Sor- szám	Adóalap (Ft)	Fizetendő áfa (Ft)	Előzetesen felszámított áfa (Ft)	
			Levonható	Le nem vonható
Σ				
Áfa elszámolása:				

- Vizsgáljon meg egy számlát és egy nyugtát abból a szempontból, hogy megfelel-e a törvényi előírásoknak!
- Keresse meg és hasonlítsa össze, hogy az egyes uniós tagállamokban milyen áfamértékeket alkalmaznak! (Használja az Európai Unió honlapját!)
- Nézzzen utána, hogyan kell vezetni az áfaanalitikát!
- Keressen statisztikai adatokat arra nézve, hogy az általános forgalmi adóból mekkora bevétel keletkezett a költségvetésnek!

6. Nézzen utána, hogyan alakult az 5%-os áfakulcs alá tartozó termékek köre! Tárja fel a bővítés állomásait! Hogyan hatott ez a módosítás a termékek iránti keresletre?

7. Pótolja a hiányzó adatokat a táblázatban!

Az általános forgalmi adó kulcsa 27%.

Fázis	Nettó beszerzési ár	Előzetesen felszámított adó	Hozzáadott érték	Nettó eladási ár	Fizetendő adó	Bruttó eladási ár	Befizetendő adó
Alapanyaggyártó						3810	
Termékgyártó					1350		
Nagykereskedő			3200				
Kiskereskedő							270

Határozza meg a fogyasztói árat!

Mennyi áfabevétele keletkezett a termelési-értékesítési fázisok során összesen a költségvetésnek?

Ki fizette meg az általános forgalmi adót?

8. A boltban a következőket vásárolta:

Termék	Mennyiség	Adó nélküli egységár (Ft)	Adókulcs (%)	Adó nélküli ellenérték (mennyiség · egységár)	Adó (Ft)	Fizetendő összeg (Ft)
Sertéstarja	1,3 kg		5			1365
Mosó Masa mosodája	1 db		5		95	
Búzadara	2 kg	100	18			
Tartós tej	5 l		18	900		
Belga csoki	1 db		27			1397

Számítsa ki a hiányzó adatokat!

Mennyit fizetett összesen a boltban?

9. A Cipőgyártó Bt. 50 000 Ft + 27% áfáért bőrt vásárolt a Timár Kft.-től.

A bőrből cipőket állított elő, a cipőket a Nagyker Zrt.-nek adta tovább 1 500 000 + 27% áfa összegért.

A Cipőbolt Bt. 2 000 000 Ft + 27% áfáért vette meg a cipőket, ezeket a fogyasztóknak 3 175 000 Ft fogyasztói áron adta el.

Töltse ki a táblázatot!

Vállalkozás	Fizetendő adó	Előzetesen felszámított adó	Befizetendő adó
Cipőgyártó Bt.			
Nagyker Zrt.			
Cipőbolt Bt.			

Számítsa ki a költségvetés általánosforgalmiadó-bevételét!

10. A Verseng Nyrt. áfabevallási időszakának adatai (Ft):	
1. Belföldi értékesítés (bruttó)	8 229 600
2. Alapanyag beszerzése Németországból (nettó)	3 250 000
3. Üzemanyag (benzin) áfája a cégautóhoz	254 000
4. Üzleti célú reprezentáció számlája (bruttó)	129 540
5. Anyagbeszerzés belföldről (nettó)	7 152 000
6. Termékexport Szerbiába (nettó)	1 872 000
7. Áruk beszerzése a szerb értékesítéshez (nettó)	840 000
8. Kifizetett pénzügyi szolgáltatás díja (nettó)	35 200
9. Személygépkocsi vásárlása (bruttó)	5 842 000
Az áfa mértéke 27%.	

Készítse el az nyrt. áfabevallását! Az áfaelszámoláshoz használja az áfaanalitikát!

Sor-szám	Adóalap (Ft)	Fizetendő áfa (Ft)	Előzetesen felszámított áfa (Ft)	
			Levonható	Le nem vonható
Σ				
Áfa elszámolása:				

3. A helyi adók

3.1. A helyi adók általános jellemzői

Mint korábban már láttuk, a települési önkormányzatok alapvető feladata – a közhatalom helyi feladatainak ellátása mellett – a helyi közszolgáltatások biztosítása. A helyi adókkal ehhez rendelnek pénzfórást az önkormányzatok számára. Az önkormányzati saját bevételek között egyre jelentősebb szerepe van a helyi adókból származó bevételeknek.

A helyi adók célja:

- az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtése,
- a települési önkormányzat számára lehetőséget teremteni a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, a helyi adópolitika kialakítására.

A helyi adókat az 1990. évi C. törvény szabályozza. A törvény kerettörvény; a települési önkormányzat rendelet megalkotásával szedhet be helyi adókat az illetékességi területén. Budapesten a Fővárosi Közgyűlés dönt a helyi iparüzési adóról – a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével –, a kerületi önkormányzatok pedig a többi adónemről. Ez utóbbiak bevezetéséről a Fővárosi Önkormányzat is dönthet, ha a kerületi képviselő-testületek többsége a fővárosi rendelettel egyetért. A helyi adó kizárólag az azt megállapító ön-

kormányzat bevétele, tőle az nem vonható el. Az önkormányzat a beszedett adó összegéről évenként köteles – a költségvetési beszámoló részeként – a település lakosságát tájékoztatni. Az önkormányzat adómegállapítási joga a törvényben meghatározott adóalanyokra és adótárgyakra terjed ki.

3.2. A helyi adókról szóló törvény általános szabályai

A törvény szabályozza: az adóalanyok körét, a kötelező adómentességeket, az adókötelezettséget, az adónemeket, a maximális adómértéket és az adó megállapítására és megfizetésére vonatkozó szabályokat.

Adóalany lehet:

- magánszemély;
- jogi személy, jogi személyiségű gazdasági társaság;
- magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése.

Mentes az adó alól:

- az egyesület, az alapítvány, a közszolgáltató szervezet, a köztestület, az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár, a magánnyugdíjpénztár és – kizárólag a helyi iparüzési adó vonatkozásában – a közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaság abban az adóévben, amelyet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelme (nyeresége) után sem belföldön, sem külföldön nem keletkezett adófizetési kötelezettsége (a feltételek meglétéről az adóalanyak írásbeli nyilatkozatot kell tenni az adóhatóságnak);
- a külföldi szervezet viszonyosság alapján.

A törvény hatálya nem terjed ki a Magyar Államra, a helyi önkormányzatra, az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatra, a költségvetési szervre, az egyházi jogi személyre, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-re, az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-re, a büntetés-végrehajtási vállalatra, a helyi iparüzési adó vonatkozásában az MNB-re.

Az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területén kiterjed:

- az ingatlanulajdonra, ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogra;
- a nem állandó lakosként való tartózkodásra;
- meghatározott gazdasági tevékenység folytatására.

Az adók adónemek szerint lehetnek:

- vagyoni típusú adók: építményadó, telekadó;
- kommunális jellegű adók: magánszemélyek kommunális adója, idegenforgalmi adó;
- helyi iparüzési adó.

A maximális adómérték: az önkormányzat gazdálkodási körülményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan – a törvényben meghatározott felső határokra figyelemmel – állapíthatja meg az adót. (A törvényben meghatározott maximális mértékeket az önkormányzatok az infláció mértékével növelhetik. Például az építményadóban 2011-ben az adómérték-maximum 1580,8 Ft/m² volt.)

3.3. Az egyes adókra vonatkozó szabályok

3.3.1. Az építményadó

Az építményadó legfontosabb jellemzőit a 20. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az adó tárgya	Adóalany	Adóalap	Adómérték
<ul style="list-style-type: none">– lakás,– nem lakás céljára szolgáló építmény.	<ul style="list-style-type: none">– az, aki a naptári év első napján az építmény tulajdonosa (több tulajdonos esetén a tulajdoni hányad arányában),– az, aki ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog gyakorlására jogosult.	<ul style="list-style-type: none">a) az építmény hasznos alapterülete,b) az építmény korrigált forgalmi értéke.	legfeljebb: a) 1100 Ft/m ² , b) a korrigált forgalmi érték 3,6%-a. <i>Korrigált forgalmi érték:</i> az illetékről szóló törvény alkalmazásával megállapított forgalmi érték 50%-a.

20. számú táblázat: Az építményadó

Hasznos alapterület: a végleges falsíkkal határolt teljes alapterületnek olyan része, ahol a belmagasság legalább 1,9 m. A teljes alapterületbe a helyiségek összegzett alapterülete, a többszintes lakrészek belső lépcsőjének egy szinten számított vízszintes vetülete és az épülethez tartozó fedett és három oldalról zárt külső tartózkodók (lodzsa, terasz stb.) területének 50%-a is beletartozik. Nem kell figyelembe venni az úgynevezett kiegészítő helyiségek területét (jellegénél, kialakításánál fogva csak tárolásra alkalmas padlás, pince), melléképületek, melléképületrészek (tüzelő-, lom-, szerszám-, kerékpár-, babakocsi-tároló) területét. Lakások esetén a pinceszinten kialakított helyiségek alapterületének 70%-át kell a teljes alapterületbe beszámítani. Az egy helyrajzi számon lévő, több azonos fajtájú épület, épületrész összesített hasznos alapterületét kell a hasznos alapterület alatt érteni.

Mentes az adó alól:

- a szükséglakás,
- az állattartásra vagy növénytermesztésre szolgáló épület, tároló épület (például istálló, üvegház, terménytároló, magtár, műtrágyatároló), feltéve, hogy az épületet rendeltetésszerűen használják,
- műemléki védelem vagy helyi egyedi védelem alatt álló épület a felújításra kiadott építési engedély jogerőre emelkedését követő három egymást követő évben.

Az adókötelezettség a használatbavételi, illetve fennmaradási engedély jogerőre emelkedését követő év első napján keletkezik. Az adókötelezettséget érintő változást (például alapterület módosulása, építmény átminősítése) a következő év első napjától kell figyelembe venni. (A használat szüneteltetése az adókötelezettséget nem érinti.)

Adófelfüggesztés

Az adóhatósághoz benyújtott kérelemre lakás után adófelfüggesztést lehet kérni az alábbi feltételekkel:

- a 65. életévét betöltött vagy életkorától függetlenül a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülő magánszemély
- egyedül vagy az előbbi feltételeknek megfelelő hozzátartozójával él ténylegesen a lakóhelyeül szolgáló lakásban.

Az adófelfüggesztés időszaka alatt az adót nem kell megfizetni, de az adóhatóság az esedékessé váló adó után az esedékesség napjától a felfüggesztés megszűnésének napjáig a jegybanki alapkamat mértékével egyező kamatot számít fel.

Az adófelfüggesztés során keletkezett tartozásra (adó és annak kamatai) az adóhatóság a földhivatalnál évente a jelzálogjogát bejegyezteti. Az adófelfüggesztés megszűnik a lakás elidegenítésével, az adózó halálával.

Nézzük a példát!

A magánszemély 4 tagú családjával egy 140 m²-es családi házban lakik. A kiegészítő helyiségek alapterülete 25 m². A családi házhoz tartozik egy 28 m²-es garázs is.

A települési önkormányzat rendeletében az adómértékek a következők:

- lakáscélú építmény: a törvényi mérték 60%-a,
- egyéb építmény: a törvényi maximum.

Az önkormányzat az inflációt követő adómértékeket állapított meg. 2017-ben a maximális adómérték 1580,8 Ft/m².

Mennyi építményadót kell fizetni a magánszemélynek?

Az alkalmazandó adómértékek:

- lakáscélú építmény: $1580,8 \text{ Ft/m}^2 \cdot 60\% = 948,48$ kerekítve $948,5 \text{ Ft/m}^2$.
- egyéb építmény: $1580,8 \text{ Ft/m}^2$.

Fizetendő adó:

Lakáscélú építmény: $(140 - 25) \cdot 948,5 = 109\,078 \text{ Ft}$

Egyéb építmény: $28 \cdot 1580,8 = 44\,262 \text{ Ft}$

Éves adó 153 340 Ft

Ezt az adót két részletben kell megfizetni.

3.3.2. A telekadó

A telekadó legfontosabb jellemzőit a 21. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az adó tárgya	Adóalany	Adóalap	Adómérték
az önkormányzat illetékességi területén lévő telek.	<ul style="list-style-type: none">– az, aki a naptári év első napján a telek tulajdonosa (több tulajdonos esetén a tulajdoni hányad arányában),– az, aki ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog gyakorlására jogosult.	<ul style="list-style-type: none">a) a telek alapterülete,b) a telek korrigált forgalmi értéke.	legfeljebb: a) 200 Ft/m ² , b) a korrigált forgalmi érték 3%-a.

21. számú táblázat: A telekadó

Mentes a telekadó alól:

- az építési tilalom alatt álló telek adóköteles területének 50%-a,
- az építményhez tartozó telek (azzal egyező nagyságú, illetve az általa lefedett rész),
- az erdőművelési ágban nyilvántartott belterületi telek.

Nézzük a példát!

Egy magánszemély az önkormányzat illetékességi területén 2 beépítetlen telekkel rendelkezik. Az egyik telek 1500 m²-es, a másik 800 m²-es. Ez utóbbi telek az önkormányzat rendezési tervének elkészültéig építési tilalom alatt áll. A településen a telekár 1850 Ft/m². Az önkormányzati rendeletben a telekadó alapját a forgalmi érték alapján állapították meg.

Mennyi lesz a magánszemély által fizetett telekadó?

Az építési tilalom alatt álló telek adóköteles területének 50%-a mentes az adó alól.

Az adó alapja: $(1500 \text{ m}^2 + 800 \text{ m}^2 \cdot 50\%) \cdot 1850 \text{ Ft/m}^2 \cdot 50\% = 1\,757\,500 \text{ Ft}$.

Fizetendő adó: $1\,757\,500 \text{ Ft} \cdot 3\% = 52\,725 \text{ Ft}$, ezt az összeget két részletben kell megfizetni.

3.3.3. A kommunális jellegű adók

a) Magánszemély kommunális adója

A magánszemély kommunális adójának jellemzőit a 22. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az adó tárgya	Adóalany	Adóalap	Adómérték
<ul style="list-style-type: none">– építmény (lakás, üdülő, garázs, műhely),– belterületi telek.	<ul style="list-style-type: none">– az, aki a naptári év első napján az építmény, telek tulajdonosa (több tulajdonos esetén a tulajdoni hányad arányában),– nem magánszemély tulajdonában lévő lakás bérleti jogával rendelkező magánszemély (bérlő, bérlőtársak),– az, aki ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog gyakorlására jogosult.	az adótárgy száma (építmény, telek stb.).	legfeljebb 17 000 Ft/adótárgy.

22. számú táblázat: A magánszemély kommunális adója

A magánszemély adófelfüggesztést kérhet – az építményadónál megismert feltételekkel – a kommunális adójára is.

b) Idegenforgalmi adó

Az idegenforgalmi adó jellemzőit a 23. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az adó tárgya	Adóalany	Adóalap	Adómérték
nem állandó lakosként való tartózkodás.	az, aki nem állandó lakosként legalább egy vendégéjszakát eltölt az önkormányzat illetékességi területén.	a megkezdett vendégéjszakák száma vagy a megkezdett vendégéjszaka-ára eső szállásdíj (vagy bármilyen jogcímen fizetendő ellenérték, például üzemeltetési költség).	legfeljebb: a) 300Ft/fő/vendégéjszaka, illetve b) a szállásdíj 4%-a.

23. számú táblázat: Az idegenforgalmi adó

Szállásdíj: a szálláshely általános forgalmi adóval csökkentett ára a kötelező reggeli és egyéb szolgáltatás nélkül.

Mentes az adó alól:

- a 18. életévét be nem töltött személy,
- a gyógyintézetben fekvőbeteg-szakellátásban részesülő vagy szociális intézményben ellátott magánszemély,
- az, aki tanulói vagy hallgatói jogviszony alapján, szakképzés keretében, szolgálati kötelezettség teljesítése, munkavégzés céljából, hatóság, bíróság intézkedése folytán tartózkodik az önkormányzat illetékességi területén,
- az önkormányzat illetékességi területén lévő üdülő tulajdonosa, bérlője, lakásszövetkezet tulajdonában álló üdülő használati jogával rendelkező lakásszövetkezeti tag, illetve a felsoroltak hozzátartozója.

Az idegenforgalmi adó beszedésére kötelezett:

- kereskedelmi szálláshelyeken, csónakházakban, üdülőtelepeken az üzemeltető (a szolgáltatásért esedékes összeggel együtt);
- a szervezett üdültetésre beutaltaktól az üdülőt fenntartó szerv (a beutalójegy átadása alkalmával);
- fizető-vendéglátó szálláshelyeken a szállásadó, a közvetítésre jogosított szerv (a szálláshelyi díjjal együtt);
- az előzőekben fel nem sorolt esetekben (bérbeadás üdülés céljára, átadás ingyenes használatra) az ingatlan tulajdonosa, az ingatlannal rendelkezni jogosult (a bérleti, használati időre egy összegben).

Az idegenforgalmi adót az adóbeszedésre kötelezett akkor is köteles befizetni, ha annak beszedését elmulasztotta.

Nézzük a példákat!

1. A településen az önkormányzat a kommunális adó bevezetéséről döntött. Az adó mértéke 10 000 Ft/adótárgy. Márton Áron tulajdonában egy 50 m²-es üzlethelyiség, egy 32 m²-es garázs van, feleségével közös tulajdonú lakásuk alapterülete 82 m². Az önkormányzattól bérel egy raktárhelyiséget is, melynek alapterülete 39 m². Mennyi lesz a fizetendő kommunálisadó-kötelezettsége?

Az adó alapja:

Saját tulajdonú ingatlan: 2 db · 10 000 Ft =	20 000 Ft
Közös tulajdonú ingatlan: 1 db · 10 000 Ft · 50% =	5 000 Ft
Bérelt ingatlan: 1 db · 10 000 Ft =	10 000 Ft
Összesen	35 000 Ft

Az adót két egyenlő részletben kell megfizetni.

2. Egy magánszemély a balatoni nyaralóját rendszeresen kiadja. Július hónapban 14 napra egy 5 tagú család, a két szülő és a három általános, illetve középiskolás gyermek töltötte a szabadságát a nyaralóban. Az önkormányzati rendeletben az adótétel: 413,4 Ft/vendégéjszaka (az inflációval korrigált adótétel). A szállásdíjjal együtt mennyi idegenforgalmi adót szedett be a nyaraló tulajdonosa?
A vendégéjszakák száma: 2 fő · 13 éjszaka = 26.
(A 3 gyermek után nem kell idegenforgalmi adót fizetni. Az eltöltött éjszakák száma 13.)
Fizetendő idegenforgalmi adó: 26 vendégéjszaka · 413,4 Ft/éj = 10 748 Ft. A szállásadó szedi be és fizeti be a következő hó 15-ig.

3.3.4. A helyi iparűzési adó

Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység (iparűzési tevékenység).

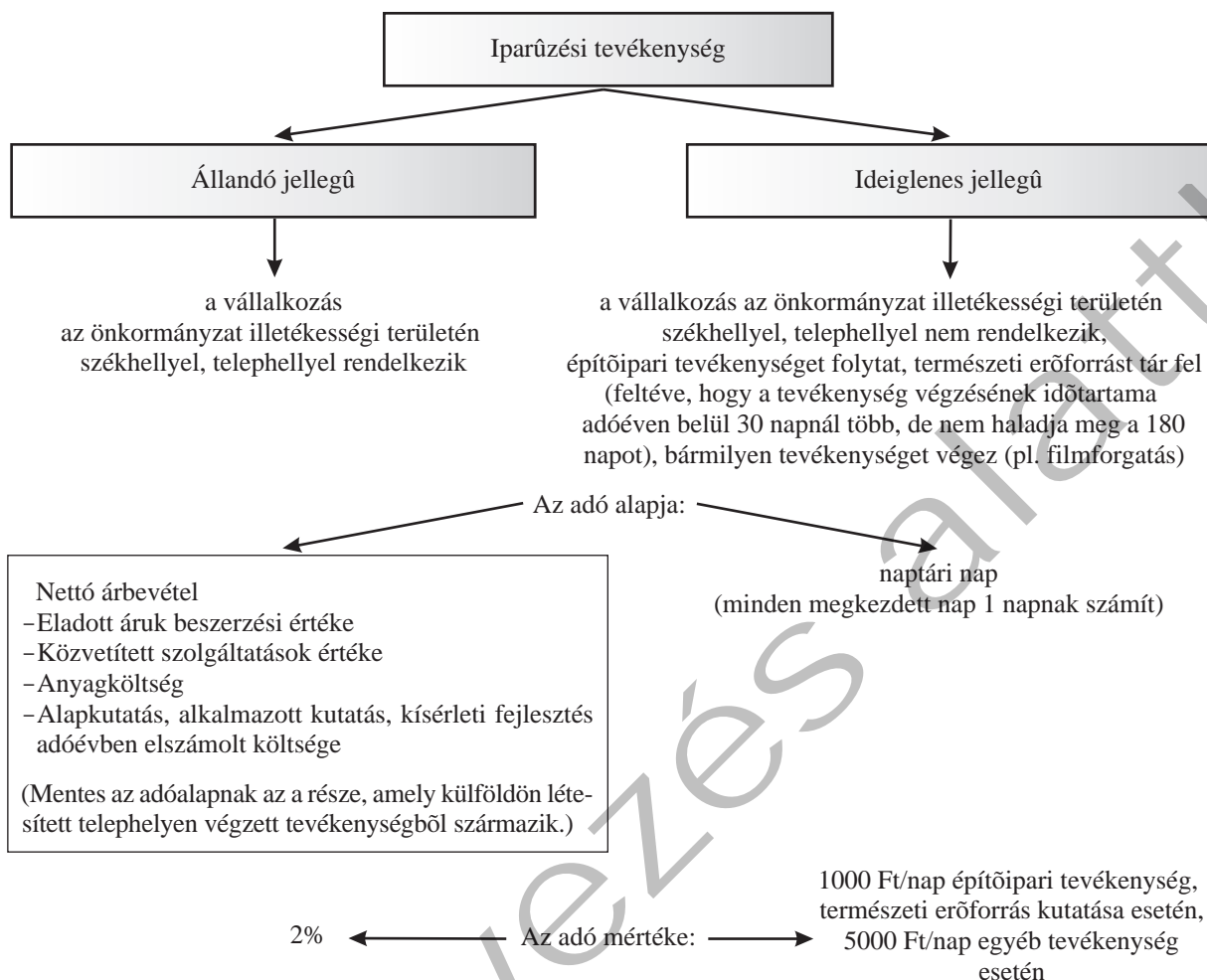
Az adóköteles iparűzési tevékenység a vállalkozó által végzett nyereség-, illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenység.

Állandó jellegű az iparűzési tevékenység, ha a vállalkozó az önkormányzat illetékességi területén székhellyel, telephellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén, telephelyén kívül folytatja.

Ideiglenes jellegű az iparűzési tevékenység, ha az önkormányzat illetékességi területén az ott székhellyel, telephellyel nem rendelkező vállalkozó

- adóéven belül 30 napot meghaladóan, de 181 napot el nem érően építőipari tevékenységet folytat, természeti erőforrást tár fel, kutat,
- az előzőbe nem sorolható bármilyen tevékenységet végez, amelyből bevételre tesz szert (feltéve, hogy egyetlen önkormányzat illetékességi területén sem rendelkezik székhellyel, telephellyel).

Az adókötelezettséget és az adó alapját, mértékét a 17. számú ábra mutatja be.

17. számú ábra: Az iparúzési tevékenység végzése, az adó alapja, mértéke

Az adó alanya a vállalkozó.

Az adókötelezettség az iparúzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik, és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg.

Az ideiglenes tevékenység után megfizetett iparúzési adó az állandó tevékenység után fizetett adóból levonható (a vállalkozás szintjén képződő teljes törvényi adóalap és az egyes – székhelyi, telephelyi – önkormányzatokhoz kimutatott törvényi adóalapok arányában).

Ha a vállalkozó több önkormányzat illetékességi területén végez állandó jellegű iparúzési tevékenységet, akkor az adó alapját meg kell osztania a tevékenység sajátosságaira leginkább jellemzően. Az adó alapja megosztható a személyi jellegű ráfordítással arányosan, eszközérték-arányosan vagy a kettő kombinációjával.

Az iparüzési adó megosztásának módszereit foglalja össze a 24. számú táblázat:

Az iparüzési adó megosztásának módszerei	
Személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás:	Az adóalap a székhelyhez, településekhez tartozó foglalkoztatottak után a tárgyévben elszámolt személyi jellegű ráfordítások arányában osztható meg.
Eszközérték-arányos megosztás módszere:	A településekhez tartozó, az adóév folyamán a vállalkozási tevékenységhez használt tárgyi eszközök eszközértékének együttes összege arányában kell az adóalapot megosztani.
Komplex módszer: <i>(Akinak a tárgyévet megelőző teljes adóévben a 100 millió forintot meghaladta az adóalapja, ezt a módszert köteles alkalmazni.)</i>	A személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás módszerével kell megosztani az adóalap olyan hányadát, amilyen arányt a személyi jellegű ráfordítás összege képvisel a személyi jellegű ráfordítás és eszközérték együttes összegén belül. A fennmaradó adóalaprésze az eszközérték-arányos megosztás módszerét kell alkalmazni.
Közvetlenül a végső fogyasztó részére nyújtott vezetékes gázszolgáltatás, villamosenergia-szolgáltatás esetén alkalmazott módszer:	Az adóalapot a településeken folytatott szolgáltatásnyújtásból származó nettó árbevételnek az összes nettó árbevételben képviselt arányban kell megosztani a telephelyek szerinti önkormányzatok között.
Építőipari tevékenységet végző vállalkozások számára választható megosztási módszer:	A teljes vállalkozási szintű adóalap 50%-át a székhely- és telephely-településekhez a személyijellegűráfordítás-arányos vagy az eszközérték-arányos vagy a komplex megosztási módszer szerint kell megosztani. Az adóalap másik 50%-át az építkezés miatt telephellyé váló települések között az építőipari teljesítmény arányában kell megosztani.

24. számú táblázat: Az iparüzési adó megosztásának módszerei

Az önkormányzat által nyújtható adómentesség, adókedvezmény

Az önkormányzat rendeletében adómentességet, adókedvezményt állapíthat meg az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenységet folytató vállalkozó számára. Ennek feltétele:

- az adóalap nem haladja meg a 2,5 millió forintot (ennél alacsonyabb adóalapösszeg is meghatározható),
- a mentesség, kedvezmény terjedelme, mértéke valamennyi vállalkozó számára azonos.

A foglalkoztatás növeléséhez kapcsolódó adóalap-mentesség

Az általános számítási módszerrel meghatározott adóalap csökkenthető az adóévi átlagos statisztikai állományi létszám – előző adóévhez képest számított – növekménye után 1 millió Ft/fő összeggel. Nem vehető igénybe az adóalap-mentesség, ha a létszámbővítés állami támogatás igénybevételével valósult meg (például Nemzeti Foglalkoztatási Alapból kapott támogatás). Az adóalap-mentesség az adóévet követően az adóévről szóló bevallásban vehető igénybe. Amennyiben az igénybevételt követő adóévben a létszám 5%-nál nagyobb mértékben csökken, a megelőző adóévre igénybe vett adóalap-mentesség összegével növelni kell az adóalapot.

3.3.5. Az adóelőleg megállapítása és az adó megfizetése

Az adóelőleg megállapítására és az adó megfizetésére vonatkozó szabályokat a 25. számú táblázat tartalmazza:

Az adóelőleg megállapítására és az adó megfizetésére vonatkozó szabályok	
Nincs előlegfizetés:	az építményadó, a telekadó, a magánszemély kommunális adója, az idegenforgalmi adó esetében. Az adót két egyenlő részletben, adóév március 15-ig és szeptember 15-ig kell megfizetni. Az idegenforgalmi adó megfizetése: az adóbeszedéssel megfizetett idegenforgalmi adót a beszedést követő hó 15. napjáig kell megfizetni.
Van előlegfizetés:	az iparüzési adó esetében. Az előleget az önkormányzat által rendszeresített nyomtatványon, a bevallás-benyújtással egyidejűleg kell bevallani. <i>Az előlegfizetési időszak:</i> a bevallás-benyújtás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszak (kivéve a tevékenységet adóév közben kezdő, év közben átalakulással létrejött vállalkozó, ha az adót az önkormányzat első alkalommal év közben vezeti be). <i>Nem kell adóelőleget bevallani, bejelenteni:</i> az előtársaságnak, az adóköteles tevékenységet jogelőd nélkül kezdő vállalkozásnak az adókötelezettség keletkezésének évében, az adóalanyként megszűnő vállalkozásnak. <i>Az adóelőleg összege:</i> a) a tevékenységet folyamatosan, teljes adóévben végző adóalanynál – az első részlet: az adóévet megelőző év adójának és az adóév harmadik hónapjának 15. napjára már bevallott, bejelentett adóelőleg-részlet pozitív különbözete, – a második részlet: az adóévet megelőző adóév adójának fele; b) a tevékenységét megelőző adóévben kezdő vállalkozónál az előzőben leírt számítást a megelőző év adójának egész évre számított összege alapján kell elvégezni; c) a tevékenységét az adóévben kezdő vállalkozónál a számítást az adóévre bejelentett várható adó összege alapján kell elvégezni. Az előleget két részletben kell megfizetni: az adóév március 15-ig és szeptember 15-ig. Azon adóalanyok számára, amelyeket a társasági adóban <i>feltöltési kötelezettség</i> terhel, december 20-ig a befizetett előleget ki kell egészíteni a várható fizetendő adó szintjére. <i>A bevallott adó és a befizetett előleg különbözetének elszámolása:</i> adóévet követő év május 31-ig.
Az adó, adóelőleg megfizetése:	Az adóhatóság a fizetendő adóelőleg mértékét az éves adóbevallás, illetve a várható adó bejelentése alapján fizetési meghagyásban közli. Az ideiglenes jelleggel végzett tevékenység utáni iparüzési adót legkésőbb a tevékenység befejezése napján kell megfizetni. Kivételes esetben – az önkormányzati rendeletben szabályozott módon – készpénzben is lehet az adóhatóságnál (maximum 5000 Ft-ig).

25. számú táblázat: A helyi adók előlegének, az adónak a megfizetése

Nézzük a példákat!

1. Egy kft. az egyszerűsített vállalkozói adózást választotta.

Az adóévi számviteli nyilvántartásából a következő adatokat ismerjük (adatok ezer Ft-ban):

Árbevétel	21 000
Közvetített szolgáltatások	5 000
Anyagköltség	10 000

A települési önkormányzat rendeletében az iparüzési adó mértéke a törvényi maximum.

Számítsuk ki az iparüzési adó összegét!

Az iparüzési adó alapja:	E Ft
Árbevétel	21 000
– Anyagköltség	10 000
– Közvetített szolgáltatások értéke	5 000
<hr/>	
Iparüzési adó alapja	6 000

Fizetendő iparüzési adó: $6000 \cdot 2\% = 120$ E Ft.

2. Egy gazdasági társaság adóévi várható adatai (adatok ezer Ft-ban):

Árbevétel	165 000
Anyagköltség	32 000
Eladott áruk beszerzési értéke	18 500
Az adóévi kísérleti fejlesztés költsége	12 000
A települési önkormányzati rendeletben az iparüzési adó mértéke 1,8%.	
Számítsuk ki a társaság iparüzésiadó-kötelezettségét!	

Az adó alapja:	E Ft
Árbevétel	165 000
– Anyagköltség	32 000
– Eladott áruk beszerzési értéke	18 500
– Kísérleti fejlesztés költsége	12 000
<hr/>	
Adóalap	102 500
Adóévi várható iparüzési adó: $102\,500 \cdot 1,8\% = 1845$ E Ft	

3.4. Fontosabb fogalmak

korrigált forgalmi érték – hasznos alapterület – adófelfüggesztés – szállásdíj
iparüzési tevékenység – állandó jellegű iparüzési tevékenység
ideiglenes jellegű iparüzési tevékenység

3.5. Feladatok

1. Nézzon utána, hogy lakhelyén az önkormányzat milyen helyi adókat vezetett be!
Gyűjtsön adatokat arról, hogy lakóhelyén (iskolája székhelyén) az önkormányzat bevételi oldalán milyen arányt képvisel a helyi adókból származó bevétel!
2. Milyen érveket tud felsorakoztatni a helyi adók alkalmazása mellett és ellen?
3. Ha Ön lenne döntési helyzetben, milyen helyi adókat vezetne be lakóhelyén? A jelenleg alkalmazott adók közül eltörölné-e valamelyiket? Ha igen, melyiket, és miért?
4. Véleménye szerint a lakóhelyén alkalmazott helyi adók mértéke megfelel a lakosság teherbíró képességének? Válaszát indokolja!
5. Nézzon utána, hogy lakóhelyén (iskolája székhelyén) az önkormányzat milyen formában számol be a helyi adóbevételek felhasználásáról!
6. Az internet segítségével szerezzen adatokat arról, hogy mely települések rendelkeznek a legnagyobb idegenforgalmiadó-bevétellel!

ADÓZÁS

I. Az adózás rendje és az adóigazgatási rendtartás

Az adózás rendjét két törvény szabályozza:

- a 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről, valamint
- a 2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról.

A törvények egységesen szabályozzák az adózók és az adóhatóságok jogait és kötelezettségeit, ezzel biztosítják az eljárások törvényességét és eredményességét.

1. Az adózás rendjéről szóló törvény

1.1. A törvény hatálya

A törvény területi hatálya kiterjed a Magyarország területén

- székhellyel, telephellyel rendelkező vagy egyébként gazdasági (termelő-, szolgáltató-, üzemi, üzleti) tevékenységet folytató jogi személyre,
- lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel rendelkező vagy egyébként itt tartózkodó természetes személyre,
- vagyonnal rendelkező vagy bevételt, jövedelmet (nyereséget) elérő természetes személyre, jogi személyre és egyéb szervezetre,
- közigazgatási hatósági vagy bírósági eljárásban részt vevő személyre.

A törvény tárgyi hatálya kiterjed:

- az adóval, járulékkal, az illetékekkel összefüggő, a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap, az Alapok vagy az önkormányzati költségvetés javára teljesítendő, törvényen, önkormányzati rendeleten alapuló kötelező befizetésre,
- a költségvetési támogatásra,
- a fenti befizetésekkel és költségvetési támogatásokkal kapcsolatos eljárásra.

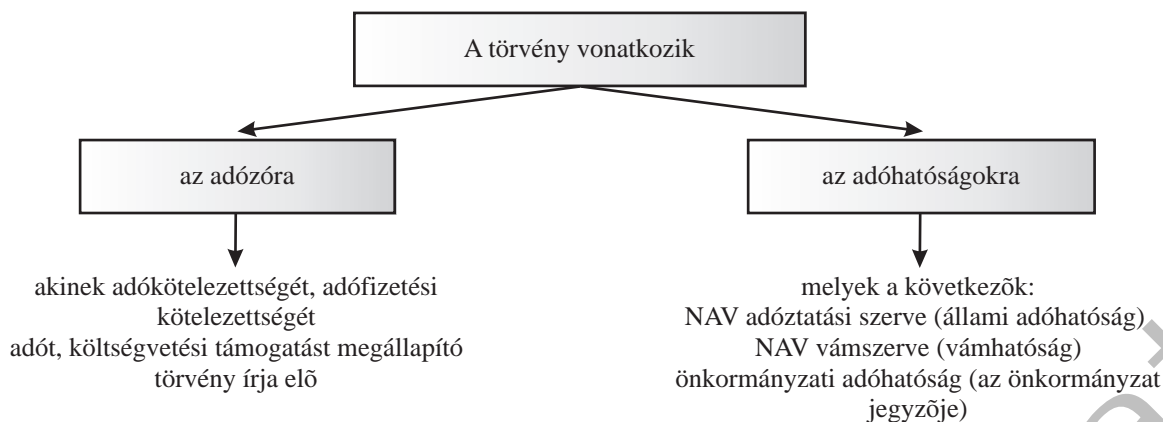
A törvény hatálya nem terjed ki:

- a társadalombiztosítási ellátásokra,
- a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetésekre (a vámhatóság hatáskörébe tartozó adó, illeték, díj, hozzájárulás, költség, bírság, kamat).

A törvény személyi hatálya alá tartozik:

- az adózó: az a személy, akinek, illetve amelynek adókötelezettségét adót, költségvetési támogatást megállapító törvény vagy önkormányzati rendelet írja elő;
- az adóhatóság:
 - az állami adó- és vámhatóság,
 - az önkormányzat jegyzője mint önkormányzati adóhatóság.

A törvény személyi hatályát a 18. számú ábra mutatja be:

18. számú ábra: Az Art. személyi hatálya

Az adózó jogai:

- *Képviselői joga:* az adózót az adóhatóság előtt képviselői joggal rendelkező személy is képviselheti (magánszemély törvényes képviselője, képviselői jogosultságát igazoló ügyvéd, európai közösségi jogász, adószakértő, adótanácsadó, külföldi vállalkozás nevében a belföldi gazdasági tevékenységével összefüggésben adózási ügyvivő stb.).
- *Iratbetekintés joga:* az adóalany minden, az adóalanyra vonatkozó iratba betekinthet, azokról másolatot készíthet, kivéve az iratnak azt a részét, amely más személyre vonatkozik vagy adótitkot érintő rendelkezésbe ütközik. Korlátozható e jog, ha ezzel a későbbi ellenőrzést hiúsítaná meg.
- *Önellenzés joga:* önadózás esetén az adóalany az elkövetett hibáját utólag korrigálhatja (az adóhatósági ellenőrzés megkezdése előtt).

Az adóhatóság kockázatelemzés alapján minősíti az adózókat.

A **megbízható adózó** minősítésnek számos feltétele van – többek között a folyamatos működés, az adókötelezettségek rendszeres teljesítése (nem indult ellene végrehajtási eljárás, nem állt csődeljárás, felszámolási eljárás alatt). A megbízható adózók és az adóhatóság kapcsolata számos területen egyszerűbb – például a visszaigényelt általános forgalmi adót rövidebb idő alatt utalja ki az adóhatóság, rövidebb ideig folytat az adózónál ellenőrzést, adótartozásukra fizetési könnyítést adhat.

A **kockázatos adózó** minősítés oka az adójogszabályok megsértése. Kockázatos adózó minősítést kap többek között az az adózó, aki szerepel a jelentős összegű adótartozást felhalmozók, a be nem jelentett alkalmazottat foglalkoztatók listáján. Ezek az adózók az adóhatósággal való kapcsolatukban nem élvezhetik azokat az előnyöket, melyeket a megbízhatónak minősülő adózók.

Az adóhatóság feladatai:

- megállapítja az adót, a költségvetési támogatást,
- nyilvántartja az adózó és az adóhatóság között felmerült összes fontos információt,
- vezeti az adózók adószámláját,
- beszedi a jogos követeléseket,
- végrehajtja a ki nem egyenlített tartozást,
- kiutalja az adózónak járó összeget, a költségvetési támogatást,
- ellenőrzi az adókötelezettség teljesítését, az adótörvények betartását,
- feltárja az adókötelezettség megsértését,
- együttműködik az Európai Közösség tagállamainak adóhatóságaival, az Európai Bizottság illetékes főigazgatóságával.

1.2. Az adóhatóságok hatásköre és illetékessége

A hatáskör az adóztatással kapcsolatos feladatok adóhatóságok közötti megosztását jelenti. Azt, hogy az adott adóhatóságnak milyen adókkal kapcsolatban vannak feladatai és jogosítványai.

Az illetékesség az azonos hatáskörrel rendelkező adóhatóságok közötti feladatmegosztást jelenti. Azt, hogy a hatáskörrel rendelkező szervek közül melyik jogosult, illetve köteles eljárni.

Az adóhatóságok hatáskörét a 26. számú táblázat tartalmazza:

Az elsőfokú adóhatóság hatásköre	
Állami adóhatóság:	adó, költségvetési támogatás, adó-visszaigénylés, -visszatérítés, az állami garancia (kezesség) kiutalása és visszakövetelése, adók módjára behajtandó köztartozás végrehajtása.
Vámhatóság:	regisztrációs adó, külföldön nyilvántartott tehergépjárművek adója, jövedéki adó, adójeggyel ellátott dohánytermékeket terhelő áfa, népegészségügyi termékadó, energiaadó, környezetvédelmi termékdíj, az áfa kivételével a termékimportot terhelő adó, a törvényben meghatározott esetekben az általános forgalmi adó.
Önkormányzati adóhatóság:	helyi adók, belföldi rendszámú gépjárművek adója, termőföld bérbeadásából származó jövedelem adója, törvényben meghatározott esetben a magánszemélyt terhelő adók módjára behajtandó köztartozások.

26. számú táblázat: Az adóhatóságok hatásköre

Az adóhatóság illetékességét elsőfokon a 27. számú táblázatban foglaltuk össze:

Az állami adóhatóság illetékessége	
Magánszemély esetében:	a magánszemély lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye, illetve utolsó ismert belföldi lakóhelye szerinti igazgatóság.
Jogi személyiség nélküli vállalkozó, vállalkozó magánszemély esetén:	a székhelye, ennek hiányában telephelye szerinti igazgatóság.
Jogi személy, egyéb szervezet esetén:	székhelye, telephelye, a tevékenység gyakorlásának helye szerinti igazgatóság, több telephely esetén az elsőként bejelentett telephely szerinti illetékes szerv.
A munkáltató (kifizető) és a magánszemély között az adóelőleg-levonással, illetve az adómegállapítással kapcsolatos vitában:	a munkáltató (kifizető) adóügyében eljáró adóigazgatóság.
Az önkormányzati adóhatóság illetékessége	
Helyi adók ügyében:	az az önkormányzati adóhatóság, amelyik a helyi adót bevezette.
Belföldi rendszámú gépjárművek adója ügyében:	az adóalany lakóhelye, székhelye, telephelye szerinti önkormányzati adóhatóság.
Termőföld bérbeadásából származó jövedelem adóztatása esetén:	a földterület fekvése szerinti önkormányzati adóhatóság.

27. számú táblázat: Az állami és az önkormányzati adóhatóság illetékessége az elsőfokon hatáskörébe tartozó ügyekben

1.3. Az adókötelezettség elemei

a) Bejelentési kötelezettség

A bejelentés, bejelentkezés legfontosabb szabályai:

- Adóköteles tevékenységet csak az állami adóhatóság által kiadott adószámmal rendelkező adózó folytathat.

Az adószám megállapításához bejelentendő adatokat a keretes, 28. számú táblázat tartalmazza.

Az adószám igénylésének módjai:

- az egyéni vállalkozó adózó a bejelentés benyújtásával (a megfelelően kitöltött bejelentési űrlappal) kéri az adószám megállapítását személyesen vagy ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton;
 - ha az adózó üzletszerű gazdasági tevékenységet csak a cégbejegyzés iránti kérelem benyújtását követően folytathat, akkor az adószámot a cégbíróságon keresztül a cégbejegyzési kérelemmel együtt kéri. Az állami adó- és vámhatóság a cégbejegyzési kérelem benyújtását követően adóregisztrációs eljárás keretében megvizsgálja, hogy nem áll-e fenn az adószám megállapításának akadálya.
 - egyéb esetekben az állami adóhatóságnál nyomtatványon, írásban teljesíti bejelentési kötelezettségét.
- Az áfa alanya a bejelentkezéssel egyidejűleg nyilatkozik arról, hogy
 - kizárólag adómentes tevékenységet végez a tevékenység közérdekű vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel,
 - az előző pontban említett mentesség helyett az adókötelezettséget választja,
 - alanyi adómentességet választ.
 - A bejelentési határidő általában 15 nap.
 - A belföldi jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, az áfaalany magánszemély, az áfa fizetésére kötelezett egyéni vállalkozó pénzforgalmi számla nyitására kötelezett. Az első pénzforgalmi számlát az adószám közlésétől számított 15 napon belül meg kell nyitni és az adóhatóságnak be kell jelenteni.
 - A vállalkozások között bonyolódó készpénzforgalomról a vevőnek bejelentést kell tenni a készpénzfizetés napjától számított 15 napon belül, ha
 - a kapcsolt vállalkozások közötti készpénzszolgáltatás meghaladja az egymillió forintot,
 - egyéb esetben a kétmillió forintot.
 - Az önkormányzati adóhatósághoz közvetlenül kell bejelenteni:
 - az önadózással és adóbeszedés útján megállapított adók esetében az adókötelezettség keletkezésétől (a tevékenység megkezdésétől) számított 15 napon belül,
 - más helyi adóknál (például építményadó, telekadó) a bevallás benyújtásával.
 - Az adózónak az adókötelezettséget érintő változásokat – amelyekről a cégbíróságnak, illetve az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró hatóságnak nem kell értesíteni az adóhatóságot – azok bekövetkezésétől számított 15 napon belül be kell jelenteni.

Az adószám megállapításához bejelentendő adatok:

- az adózó neve, cégneve,
- címe, székhelye, tényleges üzletvezetés helye,
- a létesítő okirat (alapító okirat, társasági szerződés stb.) kelte, száma, képviselő, könyvvizsgáló neve (elnevezése),
- gazdálkodási forma, tevékenységek felsorolása,
- magánszemély adózó levelezési címe,
- az iratok, elektronikus alapon rendelkezésre álló bizonylatok, nyilvántartások őrzési helye, ha az nem azonos az adózó székhelyével, lakóhelyével,
- önálló tevékenységet folytató magánszemély tevékenysége gyakorlása és körülménye (például nyugdíj melletti kiegészítő tevékenység),
- átalányadó választása,
- a naptári évtől eltérő üzleti év mérlegfordulónapja,
- közhasznú, kiemelt közhasznú szervezetként történő nyilvántartásba vétel.

28. számú táblázat: Az adószám megállapításához bejelentendő adatok

Az adóhatóság az adóalanyt az adózó bejelentése szerint adóazonosító számmal nyilvántartásba veszi:

Az adóazonosító szám:

- *adószám*: az adószámot a cégbírósági bejegyzés iránti kérelem benyújtásától számított egy munkanapon belül állapítja meg az állami adó- és vámhatóság, az adószámot a cégjegyzékbe és a törzskönyvi nyilvántartásba be kell jegyezni;
- *közösségi adószám*: a közösségi kereskedelemben részt vevő adózónak a közösségi kereskedelemmel összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie;
- *adóazonosító jel*: a természetes személyek nyilvántartására szolgáló azonosító. (Az adóazonosító jelet a gyermek születésekor az adóhatóság megképezi és postázza.)

Keressen információt az adóazonosító jel képzéséről! Ellenőrizze saját adóazonosító jelének tartalmát!

Informálódjon arról, milyen esetekben kell megadnia, feltüntetnie az adóazonosító jelét!

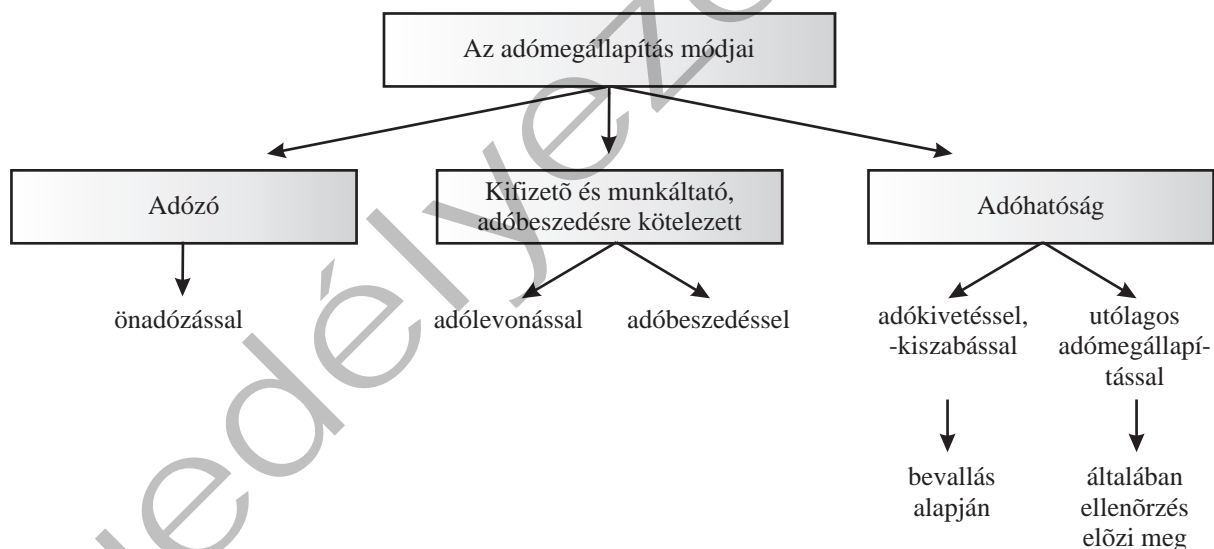
Mi a teendője, ha adókártyája elvesz vagy megsemmisül?

Használja a Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapját!

b) Az adó megállapítása

Az adókat adónként, a költségvetési támogatásokat támogatásonként – az adó, illetve a költségvetési támogatás alapjának meghatározására előírt időszakonként kell megállapítani.

Az adómegállapítás módjait a 19. számú ábra mutatja be.

19. számú ábra: Az adómegállapítás módjai

Az önadózás azt jelenti, hogy az adót, a költségvetési támogatást az adózó köteles megállapítani, bevallani és megfizetni.

Önadózással tehet eleget kötelezettségének:

- a jogi személy és egyéb szervezet – kivéve egyes helyi adókat (például építményadó, telekadó), a gépjárműadót, a vagyonszerzési illetéket és a kiszabással megállapított eljárási illetékeket;
- a magánszemély, ha
 - vállalkozó – a jogi személyeknél felsorolt kivételekkel –,
 - az általános forgalmi adó alanya,
 - az adóhatóság által készített tervezet helyett az önadózást választja.

c) Az adó bevallása

Az adóbevallás fontosabb szabályai

- Az önadózással megállapított adókat az erre rendszeresített nyomtatványon adómenként és költségvetési támogatásonként kell bevallani.
- Az adóbevallás lehet havi, negyedéves, éves. A bevallás benyújtásának határidejét az Art. szabályozza.
- A munkáltató, a kifizető (ideértve a nem vállalkozónak minősülő magánszemély munkáltatót is) a rá vonatkozó bevallási gyakoriságtól függetlenül, havonként – a tárgyhót követő hó 12-ig – elektronikus úton bevallást köteles tenni az adó- és/vagy társadalombiztosítási kötelezettséget eredményező, magánszemélyeknek teljesített kifizetéseivel összefüggő adókról és járulékokról.
- Az adózó az adóbevallásában az azonosításhoz szükséges adatok között feltüntetni adóazonosító számát (adószám, adóazonosító jel).

Az adóbevallás benyújtásával egyenértékű, ha az adózó az adóhatóság által rendszeresített elektronikus úrlapon a bevallás benyújtására előírt határidőig nyilatkozik, hogy az adóbevallást azért nem nyújtotta be, mert adókötelezettsége nem keletkezett.

Az előbbieken nem említett adózók is választhatják az elektronikus bevallást, adatszolgáltatást.

Az elektronikus kapcsolattartás feltétele az ügyfélkapun keresztüli belépés lehetősége.

Az ügyfélkapu olyan belépési pont, amelyen keresztül egyedileg azonosított módon, biztonságosan kapcsolatba lehet lépni az elektronikus közigazgatási ügyintézés és szolgáltatást nyújtó közintézménnyel.

Az ügyfélkapu az okmányirodában a regisztráció során kapott azonosítóval aktiválható, felhasználói névvel és jelszóval lehet belépni.

- Az adó megfizetése, a költségvetési támogatás igénybevétele az adóbevallást nem pótolja.
- Az adóbevallás benyújtásában akadályozott adózó az akadályoztatás megszűnését követő 15 napon belül tehet eleget adóbevallásának. A késedelmet a bevallás benyújtásával együtt igazolni kell.
- Az adóbevallást, illetőleg az adóbevallással egyenértékű nyilatkozatot adótanácsadó, adószakértő, okleveles adószakértő ellenjegyezheti. Ellenjegyzett hibás adóbevallás esetén az adóhatóság a mulasztási bírságot az ellenjegyző terhére állapítja meg.
- Ha a helyi adót nem az adózó állapítja meg, az adókötelezettség keletkezését (változását) követő 15 napon belül kell adóbevallást tenni. Mindaddig nem kell új bevallást adni, amíg helyi adót érintő változás nem következett be.

Az önadózás, az adóbeszedés útján megállapított vagy megállapítani elmulasztott adót, adóalapot, költségvetési támogatását az adózó helyesbítheti. Erre az adóhatóság ellenőrzésének megkezdését megelőzően van lehetősége.

Az adózó önellenőrzési szándékát be is jelentheti az adóhatóságnak. Ebben az esetben az adóhatóság a bejelentéstől számított tizenöt napig nem indíthat adóellenőrzést az adózónál.

d) Az adó megfizetése

Az adó megfizetésének vizsgálatakor a *ki?*, *mikor?*, *hogyan?*, *hova?*, *milyen pénznemben?* kérdésekre kell keresni a választ.

A megoldást a 29. számú táblázatban találjuk meg.

Az adó megfizetése	
Kinek kell megfizetni az adót?	<ul style="list-style-type: none">• Annak, akit a jogszabály az adó megfizetésére kötelez, aki az adót, adóelőleget levonta, aki a beszedett adó adóbeszedésére kötelezett;• ha az adózótól nem hajtható be, akkor<ul style="list-style-type: none">– az örökösnek (örökösöknek), az örökrész erejéig,– a megajándékozottnak, a kötelezettség keletkezését követően keletkezett okirattal juttatott ajándék erejéig,– az adózó jogutódjának;• kiskorú gyermek adótartozását – a munkakeresményből eredő adótartozást kivéve – a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek az általa kezelt vagyon erejéig kell megfizetni.
Mikor kell megfizetni az adót?	<ul style="list-style-type: none">• Az esedékesség időpontjában;• a határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül;• a költségvetési kiutalási igény beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől számított 30 napon belül.
Mi a megfizetés napja?	<ul style="list-style-type: none">• Az a nap, amikor az adózó belföldi fizetési számláját a pénzforgalmi szolgáltató megterhelte;• fizetési számlával nem rendelkező adózóknál az a nap, amikor az adót a pénzforgalmi szolgáltató vagy – ha jogszabály ezt lehetővé teszi – az adóhatóság pénztárába befizették, illetve postára adták;• minden más esetben az a nap, amikor az adóhatóság számláján a befizetést jóváírják.
Hogyan teljesíthető a fizetés?	<ul style="list-style-type: none">• Átutalással;• pénzforgalmiszámla-nyitásra kötelezett adózónak a belföldi pénzforgalmi számláról való átutalással;• pénzforgalmiszámla-nyitásra nem kötelezett adózónak belföldi fizetési számláról való átutalással vagy készpénz-átutalási megbízással;• készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel (például bankkártya), külön jogszabályban meghatározottak szerint.• A pénzforgalmiszámla-nyitásra kötelezett adózót megillető költségvetési támogatást az adóhatóság kizárólag átutalással teljesíti.
Hova kell befizetni?	<ul style="list-style-type: none">• Az adónemnek megfelelő számlára;• bírságokat, pótlékokat a megfelelő külön számlára.
Milyen pénznemben kell megfizetni?	<ul style="list-style-type: none">• A fizetési kötelezettséget forintban kell teljesíteni;• a költségvetési támogatás forintban utalható ki;• az adóhatóság a belföldi pénzforgalmi számla nyitására nem kötelezett, külföldi illetőségű adózót megillető adó-visszatérítést, adó-visszaigénylést az adózó által megadott külföldi számlára, az adózó által meghatározott devizanemben utalja át (az átváltás költsége a külföldi illetőségű adózót terheli).

29. számú táblázat: Az adó megfizetése

Az adóelőleg megfizetése:

- adóelőleget kell fizetni havonta, negyedévente vagy egyéb időpontban;
- az adóelőleg megfizethető önadózással vagy fizetési meghagyással;
- az adózó az adóelőleg módosítását kérheti, ha előlegét az előző évi időszak adatai alapján fizeti, és adója nem éri el az előző időszak adatai alapján fizetendő adóelőleg összegét;
- adóelőleg akkor is fizethető, ha törvény nem írja elő.

Az adóhatóság az adózó kötelezettségét és költségvetési támogatási igényét, valamint az arra teljesített befizetéseket és kiutalásokat az adózó adószámláján adónemenként és költségvetési támogatásonként tartja nyilván.

Az állami adó- és vámhatóság az Alapok javára teljesítendő befizetéseket külön számlákon tartja nyilván. Ha az adóhatóságnál a tartozást az adózó csak részben egyenlíti ki, a befizetéseket az esedékességek sorrendjében kell elszámolni.

Az adóhatóságnál nyilvántartott adó tartozás vagy tartozás összegét csökkenteni kell az ugyanazon adóhatóságnál nyilvántartott túlfizetések összegével (adó tartozás nettó számítása).

A túlfizetés összegét az adóhatóság az adózó kérelmére más adónemen fennálló tartozás kiegyenlítésére átvezeti, vagy ha az adózónak nincs más adónemben tartozása, az adózó rendelkezésére visszatéríti.

Az adózó rendelkezésének hiányában az adóhatóság a túlfizetést a később esedékes adó kiegyenlítésére számolja el.

e) Bizonylatok, könyvvezetés, nyilvántartás

A jogszabályban előírt bizonylatokat, könyveket, nyilvántartást, rögzített elektronikus adatokat, információkat úgy kell kiállítani, hogy alkalmasak legyenek az adó alapjának, az adó összegének, a mentességnek, a kedvezménynek, a költségvetési támogatás alapjának és összegének, továbbá ezek megfizetésének, illetve igénybevételeinek megállapítására, ellenőrzésére.

A bizonylatok megőrzése:

- az iratokat az adóhatósághoz bejelentett helyen kell őrizni,
- az adóhatóság felszólítására három munkanapon belül be kell mutatni,
- az adó megállapításához való jog elévüléséig – általában öt évig – meg kell őrizni.

f) Adatszolgáltatás

Az adatszolgáltatásra kötelezett személy adóhatóságnak nyújtott adatszolgáltatásának tartalmaznia kell a természetes személy adóazonosító számát.

Az adatszolgáltatást a felhívást, végzést követő tizenöt napon belül kell teljesíteni.

Az adóhatóság adatokat kérhet többek között a személyiadat- és lakcímnyilvántartásból, adókedvezményre jogosító igazolásokról, hallgatói hitelekhez kapcsolódó adatokról.

g) Adatnyilvántartás, adótitok

Az adóhatóság jogosult az adózó és az eljárás résztvevőinek személyazonosító adatainak, valamint a tényállás tisztázásához szükséges más személyes adatok megismerésére. Ezeket az adatokat az adóhatóság az adómegállapításhoz való jog elévüléséig megőrzi.

Köteles azonban biztosítani, hogy a törvény által védett titok ne juthasson illetéktelen személy tudomására.

Adótitok: az adózást érintő tény, adat, körülmény, határozat, végzés, igazolás vagy más irat.

Nem minősül azonban adótitoknak a nyilvános cégadat, valamint az az adat, amely adóalannyal vagy adózóval nem hozható kapcsolatba.

Az adótitkot csak alapos okkal használhatják fel. Ilyennek minősül például, ha felhasználását törvény írja elő, vagy az érintett hozzájárul.

2. Az adóigazgatási eljárás

Az adóigazgatási rendtartásról szóló törvény szabályozza az általános eljárási szabályokat az adóhatóság és az adózó közötti kapcsolatban.

Az adóigazgatási eljárásban az adóhatóság

- megállapítja az adózó jogait, kötelezettségeit,
- ellenőrzi az adókötelezettségek teljesítését, a joggyakorlás törvényességét,
- nyilvántartást vezet az adózást érintő tényekről, adatokról,
- adatot igazol,
- valamint az ezeket érintő döntését érvényesíti.

A törvény meghatározza azokat az alapelveket, melyeket a hatóság eljárása során köteles követni.

A legfontosabb alapelvek:

- törvényesség elve: az adózó, az adóhatóság csak a törvényeknek megfelelően gyakorolhatja jogait és teljesítheti kötelezettségeit;
- megkülönböztetés és részrehajlás tilalma: az adóhatóságnak jóhiszeműen, megkülönböztetés nélkül, csak a jogszabályoknak megfelelően szabad eljárnia;
- közérthetőség elve: az adózókkal való kapcsolattartás nyelvezete egyszerű és közérthető legyen;
- méltányosság elve: az adóhatóság köteles méltányosan eljárni, és a törvényben meghatározott feltételek megvalósulása esetén mérsékelheti az adótartozást, fizetési könnyítést engedélyezhet;
- szakszerű és hatékony eljárás elve: az eljárást a lehető leggyorsabban le kell zárni és a legkevesebb költséggel kell lefolytatni;
- tájékoztatási kötelezettség: az adóhatóság az adózóknak minden tájékoztatást köteles megadni annak érdekében, hogy azok kötelezettségeiket teljesíteni, jogaikat gyakorolni tudják;
- jóhiszemű eljárás követelménye, együttműködési kötelezettség elve: az eljárás minden résztvevője köteles jóhiszeműen gyakorolni jogait és teljesíteni kötelezségeit, ezzel elősegíteni az adóhatóság feladatainak teljesítését. A rosszhiszeműség bizonyítása az adóhatóság feladata.

Az adóigazgatási eljárásban az adóhatóság az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása, valamint a kötelezettségek teljesítésének előmozdítása érdekében ellenőrzést folytat.

Az ellenőrzést a törvényben meghatározott körben kötelezően el kell végezni.

Kötelezően le kell folytatni az adóellenőrzést

- az adópolitikáért felelős miniszter utasítására,
- az Állami Számvevőszék elnökének megkeresése alapján,
- kockázatos adózónál, ha végelszámolását rendelték el,
- az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adók esetében az önkormányzat képviselőtestületének határozata alapján.

A kötelezően lefolytatandó ellenőrzéseken túl az adóhatóság célzott kiválasztással vagy egyedi kockázatelemzési eljárás eredményeként választja ki az ellenőrzendő adózókat.

Az ellenőrzés fajtái

a) Adóellenőrzés

Az adóellenőrzés során az adóhatóság az adózó adómegállapítási, adóbevallási kötelezettségének teljesítését vizsgálja.

A vizsgálatot adónemenként, időszakonként végzik, illetve meghatározott időszakra és több adó- és támogatásnemre is kiterjeszthetik.

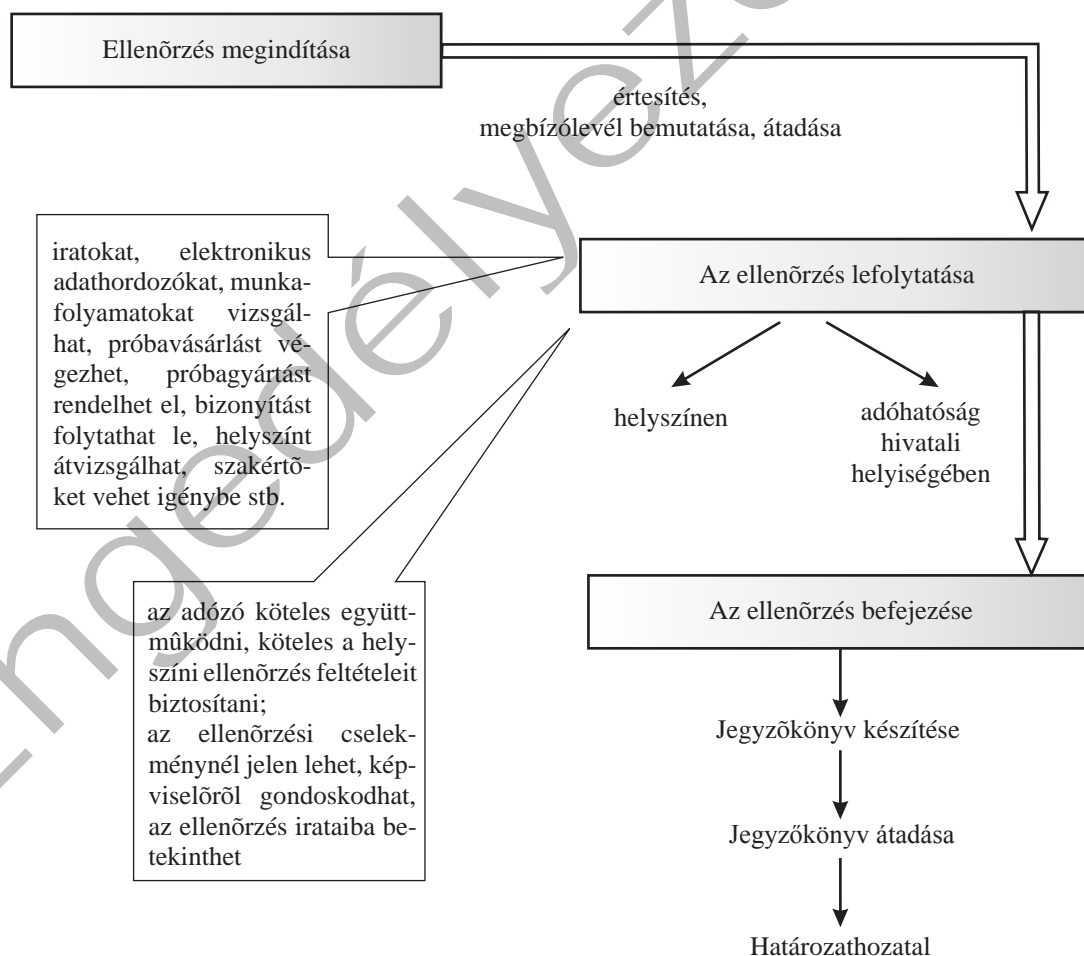
Az ellenőrzés folyamatának egyszerűsített vázlatát a 73. oldali 20. számú ábra mutatja be.

b) Jogkövetési vizsgálat

Ennek keretében az adóhatóság ellenőrzi, hogy az adózó eleget tett-e a törvényekben előírt egyes adókötelezettségeinek, azokat határidőben teljesítette-e.

Vizsgálja az adóhatóság, hogy a kötelezettségek teljesítésének módja alkalmas-e az adó megállapítására, bevallására és megfizetésére.

A jogkövetési vizsgálat keretében az adóhatóság olyan adatokat gyűjt, amelyekből megállapítható az adózó nyilvántartásában, bevallásában szereplő adatok valóságtartalma. Vizsgálja a gazdasági események valóságtartalmát.

20. számú ábra: Az adóhatósági ellenőrzés folyamatának vázlata

Az adózó jogai és kötelezettségei az ellenőrzési eljárásban

Az ellenőrzési eljárás során az adózó:

- jogosult meggyőződni az ellenőrzést végző személyazonosságáról,
- joga van jelen lenni az ellenőrzés során végrehajtott cselekményeknél,
- joga van megfelelő képviselőről gondoskodni,
- betekinthez az ellenőrzés során keletkezett iratokba, a megállapításokkal kapcsolatban felvilágosítást kérhet, a megállapításokra észrevételt tehet,
- joga van megismerni az eljárás során keletkezett jegyzőkönyvet, a jegyzőkönyv átadását követő tizenöt napon belül észrevételt tehet.

Az ellenőrzés során az adózó köteles együttműködni az adóhatósággal.

Az együttműködés nemcsak kötelesség, de az adózó érdeke is.

Az ellenőrzés során az adózó az adóhatóság felhívására köteles nyilatkozatot tenni, az adóhatóság által kért iratokat az adóhatóság rendelkezésére bocsátani, az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni.

Jogorvoslati eljárások

Az adóhatóság határozata ellen jogorvoslatnak van helye.

A jogorvoslati eljárások kérelemre indulnak, vagy az adóhatóság vagy más hatóság hivatalból indítja.

Kérelemre induló jogorvoslati eljárások:

- *Fellebbezés:* az adózó a határozat közzétételétől számított 15 napon belül – utólagos adómegállapítás esetén 30 napon belül – fellebbezhet az elsőfokú határozat ellen. A fellebbezést annál az adóhatóságnál kell előterjeszteni, amely a megtámadott határozatot hozta.
- *Felügyeleti eljárás:* a felettes adóhatóság, illetve az adópolitikáért felelős miniszter és a NAV-ot irányító miniszter kérelemre vagy hivatalból intézkedést tesz, ha az ügyben eljáró adóhatóság határozata jogszabálysértő vagy a határozathozatalra jogszabálysértő módon került sor.
- *Közigazgatási per:* az adózó a véglegessé vált döntés ellen indíthatja. Fellebbezéssel támadható döntés esetén akkor indítható, ha a fellebbezésre jogosultak valamelyike fellebbezett, és a fellebbezést elbírálták.
Közigazgatási pert indíthat az ügyészség is, amennyiben a jogsértés megszüntetésére tett ügyészi felhívásban meghatározott határidő eredménytelenül telt el.

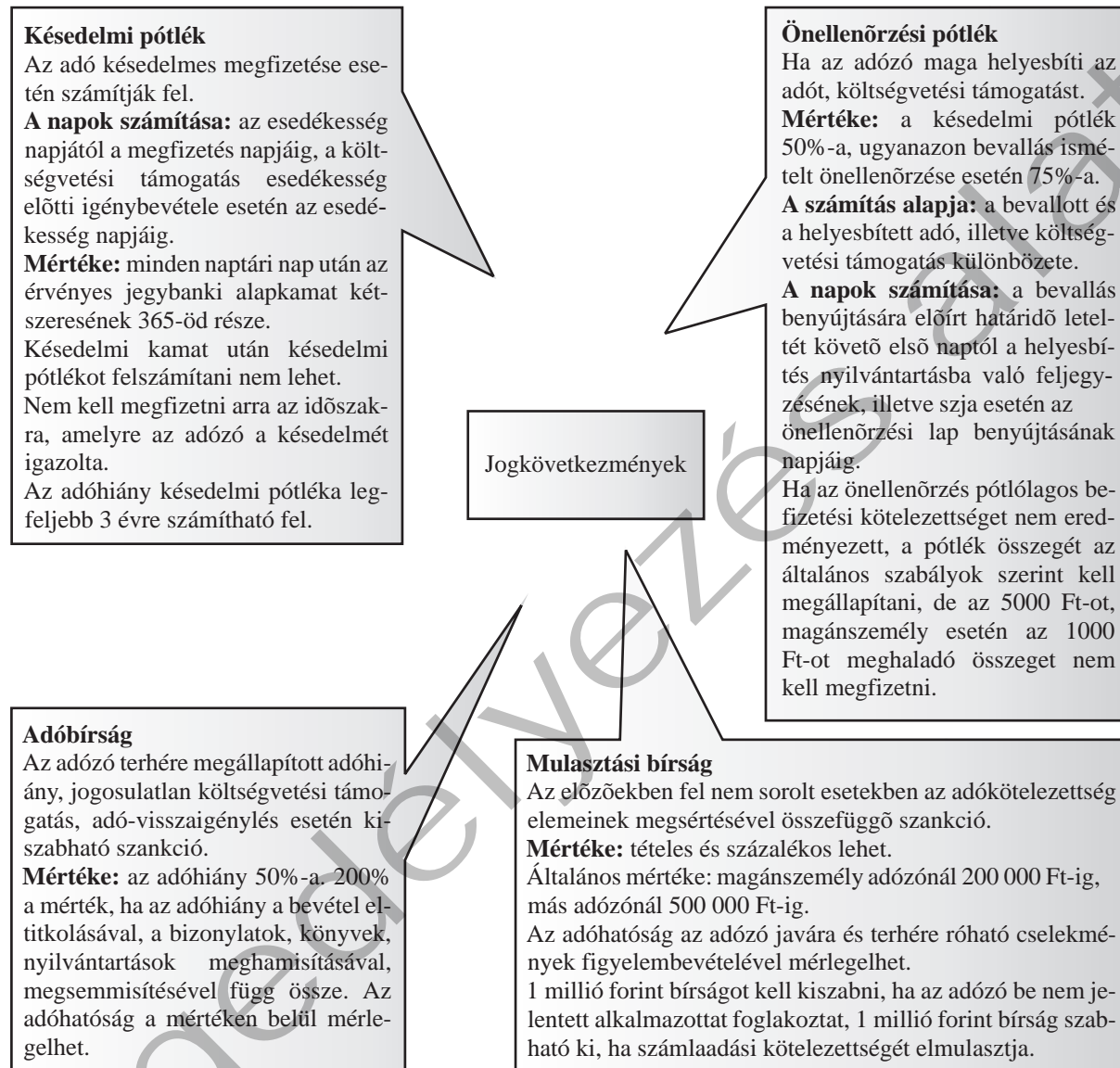
Hivatalból induló jogorvoslati eljárások:

- *Az adóhatóság döntésének módosítása vagy visszavonása saját hatáskörben:* erre akkor van lehetőség, ha felettes szerv vagy bíróság még nem bírálta a határozat jogszabálysértő voltát.
Az adózó terhére hozott határozat esetében a döntés véglegessé válásától számított egy éven belül, míg az adózó javára hozott döntés az adó megállapításához való jog elévüléséig lehetséges.
- *Ügyészi felhívás és fellépés:* ha az ügyész jogsértés esetén sikertelenül él felhívással az adóhatóság felé. Ebben az esetben az adóhatóság a kifogásolt döntést korlátozás nélkül megváltoztathatja vagy visszavonhatja
- *Felügyeleti eljárás:* azonos a kérelemre induló eljárásoknál említettekkel.

3. Jogkövetkezmények

Az adókötelezettség egyes elemeinek megsértése szankciókat – jogkövetkezményeket – von maga után. Ezeket a jogkövetkezményeket az adózás rendjéről szóló törvény tartalmazza.

A jogkövetkezményeket a 21. számú ábra foglalja össze:

21. számú ábra: Jogkövetkezmények az adózásban

Nézzük a példákat!

1. Egy magánszemély adózó adóbevallását az előírt határidő után 15 nappal adta be. Az adóbevallással együtt pótlólagos adóbefizetési kötelezettsége nem volt. Késedelmét nem indokolta. Az adóhatóságtól felszólítást a bevallás benyújtására még nem kapott. Mivel első alkalommal késett a bevallás benyújtásával, az adóhatóság a maximális tétel 50%-át szabta ki szankcióként.

Milyen szankciót állapított meg az adóhatóság, és mekkora összeggel?

Mulasztási bírságot a bevallás késedelmes benyújtása miatt, összege: $200\,000\text{ Ft} \cdot 0,5 = 100\,000\text{ Ft}$.

2. Az adózó 80 000 Ft-os előlegfizetési kötelezettségének a határidő után 80 nappal tett eleget. Mulasztását nem tudta igazolni. A jegybanki alapkamat mértéke 0,9%.

Mekkora késedelmi pótlékot kell fizetnie?

$$1 \text{ napra jutó kamat} = \frac{0,9\% \cdot 2}{365 \text{ nap}} = 0,004\%/\text{nap}$$

$$\text{A fizetendő késedelmi pótlék} = 80\,000 \text{ Ft} \cdot 0,004\% \cdot 80 \text{ nap} = 256 \text{ Ft.}$$

Megjegyzés:

A pótlékok számításánál mindig naptári napokkal számolnak.

Az 1 napi kamatot 3 tizedessel, kerekítés nélkül kell megállapítani.

3. A gazdasági társaság az egyik adónemben önellenőrzést végzett. Az önellenőrzéssel feltárt pótlólagos befizetési kötelezettség 500 000 Ft. Az adóbevallás benyújtásának határideje május 31-e. Az önellenőrzést augusztus 5-én végezte, nyilvántartásába ezen a napon bejegyezte. Augusztus 5-én a szükséges bevallást benyújtotta, és eleget tett a befizetési kötelezettségének is. A jegybanki alapkamat mértéke 0,9%. Milyen szankciót kell alkalmazni, és mekkora összegű lesz a fizetési kötelezettsége?

Önellenőrzési pótlékot kell számítani. Mértéke: 0,9%.

A számítás alapja: 50 000 Ft, a feltárt pótlólagos befizetési kötelezettség.

A napok száma: (május 31-től augusztus 5-ig) 66 nap.

$$1 \text{ napi kamat} = \frac{0,9\%}{365 \text{ nap}} = 0,0025\%$$

$$\text{Önellenőrzési pótlék} = 500\,000 \text{ Ft} \cdot 0,0025\% \cdot 66 \text{ nap} = 825 \text{ Ft.}$$

A befizetési kötelezettsége:

Pótlólagos fizetési kötelezettség	500 000 Ft
Önellenőrzési pótlék	825 Ft
Összesen	50 825 Ft

Megjegyzés:

- A napokat a bevallás benyújtására előírt határidő leteltét követő első naptól a helyesbítés nyilvántartásba való feljegyzésének napjáig kell számolni.
- Az adózó az önellenőrzéssel megállapított helyesbített adóalap, adó bevallásával mentesül az adóbírság, a mulasztási bírság alól.
- Az önellenőrzési pótlék megfizetésével pedig mentesül az önellenőrzés időpontjáig esedékes késedelmi pótlék alól.

4. Fontosabb fogalmak

adó – adópolitika – adórendszer – méltányosság – adóügyi jogviszony
adó alanya – adó tárgya – adóztatás tárgya – adó alapja – adó mértéke – adókedvezmény
adómentesség – adókötelezettség – adóbevallás – hatáskör illetékesség – ügyfélkapu
adóitok – önellenőrzési pótlék – késedelmi pótlék – adóbírság

5. Feladatok

1. Az adóhatóság ellenőrei próbavásárlást végeztek egy üzletben. Az eladó megkérdezte, kérnek-e számlát, az ellenőrök azt válaszolták, hogy nem kérnek. Az eladó az ellenértéket a pénztárgépbe nem ütötte be, nyugtát nem adott. Nézzon utána a jogszabályban, hogy milyen szankcióval sújtható az üzlet tulajdonosa, és szankcionálható-e az eladó a mulasztásáért!
2. Egy nem áfaalany és nem vállalkozó magánszemély a személyi jövedelemadóról készített bevallásában 60 000 Ft-os befizetendő adókülönbözetet állapított meg. Tartozását anyagi gondjai miatt nem tudja megfizetni az előírt határidőben. Informálódjon arról, milyen feltétellel kérhetne fizetési könnyítést!

3. Az alábbi idézett szöveget a NAV sajtószolgálatára tette közzé:

„Az adóhatóság munkatársai általánosforgalmiadó-ellenőrzést végeztek a számlakibocsátó cégnél, és a helyszíni szemlén derült ki, hogy nyoma sincs a speciális munkák elvégzésére alkalmas feldolgozóüzemnek, sőt dolgozók sincsenek. Mivel a gombafeldolgozás élelmiszer-előállításnak minősül, ezért engedély szükséges hozzá. A vállalkozás ezzel sem rendelkezett. Ráadásul az állítólagos alvállalkozók is elérhetetlennek bizonyultak, és ez megerősítette az ellenőrök tapasztalatait, miszerint fiktív üzletről van szó.”

Gyűjtse össze, milyen szankciókat vonhatott maga után ez az ellenőrzés!

4. A NAV nyilvánosságra hozza az állami adóhatóságnál 180 napon keresztül folyamatosan fennálló 100 millió forintot meghaladó adótartozással rendelkező – nem magánszemély – adózók adatait.

Ön szerint milyen hatása lehet ennek az információnak?

5. Ön hogyan készülne fel egy adóhatósági ellenőrzésre, ha revizor lenne?

6. Gyűjtse ki a törvényből, hogy az adóhatóság mikor, kiket tájékoztathat az adótitokról!

II. A személyi jövedelemadó

1. Elkülönítetten adózó jövedelmek

Az elkülönítetten adózó jövedelmek közös jellemzője, hogy

- nem tartoznak – egyes kivételektől eltekintve – az összevont adóalapba, de hatással vannak az összevont adóalap adójára;
- e jövedelmek is – néhány kivételtől eltekintve – 15%-os adómértékkel adóznak;
- adóelőleget nem kell fizetni, az adót a magánszemélynek kell az adóbevallásban megállapítani – kivéve a kifizető által levont forrásadó, az egyéni vállalkozó személyi jövedelemadója –, és a bevallásra előírt határidőig kell megfizetni.

Az elkülönítetten adózó jövedelmek főbb csoportjait és jellemzőit a 30., 31. számú táblázatban foglaltuk össze. A nem jelölt esetekben az adó mértéke 15%.

a) Vagyonátruházásból származó jövedelmek

A vagyonátruházásból származó jövedelem adóztatása	
Jogcím	Adóalap
Ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem	<p>a) Bevétel – igazolt költségek. Igazolt költség:</p> <ul style="list-style-type: none">– a megszerzésre fordított összeg (hagyatéki érték, szerződés, számla, nyugta szerinti érték),– az értéknövelő beruházások,– az átruházással kapcsolatos kiadások. <p>b) A bevétel 25%-a, ha a) pont szerint nem megállapítható. <i>Mentesség:</i> nem kell megfizetni az év során e jogcímen együttesen származó jövedelem adójának a 30 ezer forintot meg nem haladó részét. Nem kell a jövedelmet megállapítani, ha a bevétel az adóév elejétől összesítve nem haladja meg a 600 000 forintot. Az üzletszerű vagyonátruházás esetén az önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.</p>
Ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem	<p>a) Bevétel – igazolt költség. Bevétel: minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez (például eladási ár, cserébe kapott dolog piaci értéke, gazdasági társaságba apportként nyújtott szolgáltatásának társasági szerződés szerinti értéke). A bevételnek nem része: a kapott ellenértékből egyéb jövedelemnek minősülő rész (a kapott ellenértékből a szerződéskötés időpontjában ismert szokásos piaci értéket meghaladó összeg). Igazolt költség:</p> <ul style="list-style-type: none">– a megszerzésre fordított összeg,– az értéknövelő beruházás,– az átruházással kapcsolatos kiadások. <p>A megszerzésre fordított összeg:</p> <ul style="list-style-type: none">– az átruházásról szóló szerződés, okirat, bírósági, hatósági határozat szerinti érték;– örökölt, ajándékba kapott ingatlan átruházása esetén az illetékkiszabásnál figyelembe vett érték;– ha az illetéket az adóbevallás határidejéig nem szabják ki, a hagyatéki eljárásban feltüntetett érték 50%-a, ajándékozásnál az eladásból származó bevétel 50%-a, eltérő értéket megállapító illetékhatározat esetén a bevallás önellenőrzéssel módosítható;– ha az ingatlan, vagyoni értékű jog szerzése illetékmentes, öröklés esetén a hagyatéki eljárás során feltüntetett érték, ajándékozásnál az átruházásból származó bevétel 75%-a (ekkor a bevétellel szemben más költséget nem lehet elszámolni).

A vagyónátruházásból származó jövedelem adóztatása	
Jogcím	Adóalap
	<p>b) A bevétel 25%-a, ha a) pont szerinti szerzési érték nem megállapítható. Ebben az esetben más kiadás költségként nem vonható le a bevételből. Értéknövelő beruházás mindaz az igazolt kiadás, amely az átruházást megelőző 24 hónapon belül, az átruházással elért bevétel 5%-át meghaladó mértékben, az ingatlan állagmegóvása céljából történt.</p> <p><i>A szerzés és az értékesítés között eltelt idő befolyásolja az adóalapot a következők szerint:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a szerzés évében, illetve az azt követő évben a jövedelem az a) és b) pontban számított jövedelem 100%-a, – a szerzést követő második évben 90%-a, – a szerzést követő harmadik évben 60%-a, a szerzést követő negyedik évben 30%-a, – a szerzést követő ötödik és további években 0%-a. <p>Az adóhatóság az adót mérsékelheti vagy elengedheti a magánszemély kérelmére a jövedelmi, vagyoni és szociális helyzetére tekintettel, valamint a jövedelem felhasználási körülményeire figyelemmel (például ha a jövedelmet saját maga vagy gyermeke lakhatására fordítja).</p> <p>A házassági vagyonközösség megszűntetése következtében az ingatlan, a vagyoni értékű jog házastárs általi megváltásából származó jövedelem adómentes.</p>
Tartási, életjáradéki vagy öröklési szerződésből származó jövedelem	<p>A magánszemélyek között kötött tartási, életjáradéki vagy öröklési szerződés révén megszerzett vagyoni érték mentes az adó alól.</p> <p>Egyéb esetben: Bevétel (átruházási érték) – igazolt költség egyharmada.</p> <p>Az adót a szerződő felek közül a tartást, életjáradék-folyósítást vállaló fél fizeti meg a kifizető által levont jövedelemadó befizetésére vonatkozó rendelkezések szerint, a jövedelem keletkezésének időpontját követően.</p>

30. számú táblázat: A vagyónátruházásból származó jövedelem adóztatása

Sajátos kedvezmény az *adókiegyenlítés*. Ez az ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem felhasználásához kapcsolódik.

Lényege: nem kell megfizetni, illetve vissza lehet igényelni bármely ingatlan, vagyoni értékű jog (2007. december 31-edike utáni) átruházásából származó jövedelem adóját.

Feltétele: a magánszemély az e tevékenységből származó jövedelmét (annak egy részét) az átruházás évében, illetve az azt követő két évben saját maga, közeli hozzátartozója, élettársa részére idősek otthonában, fogyatékos személyek lakóotthonában vagy más hasonló ápolási intézményben hely, férőhely vásárlására fordítsa, ezt a tényt adóbevallásában feltüntesse (nem alkalmazható, ha a férőhelyet visszavásárlási, továbbértékesítési joggal szerzi meg).

Az adókiegyenlítés összege: az említett célokra fordított jövedelem 15%-a.

Az adókiegyenlítés igénybevételei lehetősége: a felhasználás adóévében jogosult az adókiegyenlítésre, annak összegét az adóbevallásban megfizetett adóként lehet feltüntetni,

- a) ha a magánszemély az adóbevallás benyújtásáig fordítja a jövedelmet e célokra, akkor a jövedelemadó-ját be kell vallani, de nem kell megfizetni;
- b) ha a bevallás benyújtása után fordítja e célra a jövedelmet, akkor a jövedelemszerzést követő két adóévi bevallásában az ingatlan átruházásából származó – bevallott és megfizetett – adója mértékéig érvényesítheti az adókiegyenlítést.

Az adókiegyenlítés összege egyik évben sem haladhatja meg az ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem bevallott és megfizetett adóját, a második évben pedig annak a megelőző évi adóbevallásban már érvényesített, adókiegyenlítéssel csökkentett részét.

Következzenek a példák!

1. Egy magánszemély értékesítette a birtokában lévő festményt. Az eladási ára 540 000 Ft, a szerzési értéke nem ismert.

Mennyi lesz a fizetendő adó?

A bevétel nem haladja meg év elejétől összesítve a 600 000 forintot, tehát a jövedelmet nem kell megállapítani.

2. Nagy László 14 500 000 Ft-ért értékesítette 3 éve örökölt lakását. Az öröklési illetéket 10 000 000 Ft után fizette meg, ennek összege 300 000 Ft volt. A lakás fűtését 500 000 Ft igazolt költséggel korszerűsítette. Az ingatlanközvetítőnek az eladási ár 3,5%-át fizette közvetítői jutalékként. Mikor és mennyi adót kell fizetnie az ingatlan értékesítése miatt?

Bevétel	14 500 000 Ft	14 500 000 Ft
– Szerzéskori érték	10 000 000 Ft	
– Szerzési költség	300 000 Ft	
– Értéknövelő beruházás	500 000 Ft	
– Közvetítői jutalék $14\,500\,000 \cdot 3,5\% =$	507 500 Ft	11 307 500 Ft
Számított jövedelem		3 192 500 Ft

Adóalap (a szerzést követő harmadik évben): $3\,192\,500 \cdot 60\% = 1\,915\,500$ Ft.

Fizetendő adó: $1\,915\,500 \cdot 15\% = 287\,325$ Ft.

Az adót a bevallásban kell feltüntetni és a bevallás benyújtásának határidejében kell megfizetni.

3. Az előző feladatban szereplő Nagy László a következő évben a lakás értékesítéséből keletkezett bevételéből 1 000 000 Ft-ért férőhelyet vásárolt súlyosan fogyatékos gyermeke számára egy szociális intézményben. Hogyan érinti ez az ingatlanértékesítés adóját?

Az ingatlan értékesítése miatti adófizetési kötelezettségének a bevallással együtt eleget kell tenni. A következő évi bevallásában viszont élhet az adókiegyenlítés lehetőségével.

A férőhely vásárlására fordított jövedelem 1 000 000 Ft, tehát az adókiegyenlítés összege:

$1\,000\,000 \cdot 15\% = 150\,000$ Ft, ezt az összeget bevallásában megfizetett adóként tünteti fel.

b) Tőkejövedelmek

A tőkejövedelmek elkülönített adója		
Jogcím	Adóalap	Egyéb megjegyzés
Kamatjövedelem	A bevétel egésze. Kamat például bármely hitelintézeti betét jóváírt és/vagy tőkésített összegéből a szokásos piaci értéket meg nem haladó rész, a nyilvánosan forgalomba hozott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok hozama, kamat vagy hozam címén kifizetett (jóváírt) bevétel. Kamatjövedelem az életbiztosításból, nyugdíjbiztosításból származó nem adómentes szolgáltatás, a maradékjog címén megszerzett bevétel. 10 év után nem adózik (ha a biztosítási szerződés megszűnik).	Az adót a kifizető állapítja meg, vonja le, fizeti meg és vallja be. (Ha a kamatjövedelem nem kifizetőtől származik, a magánszemély adóhatósági közreműködés nélkül elkészített adóbevallásában állapítja meg, és az előírt határidőig fizeti meg.)
Értékpapír-kölcsönzésből származó jövedelem	A bevétel egésze.	Az adót a kifizető a kifizetés időpontjában állapítja meg, vallja be és fizeti meg.
Csereügyletből származó jövedelem	A deviza-, tőke- és kamatcsere- (swap-) ügylet alapján megszerzett bevétel, csökkentve a kizárólag az adott ügylettel összefüggő igazolt kiadásokkal.	A jövedelmet a kifizető vagy a magánszemély ügyletenként állapítja meg. A kifizető erről igazolást ad az adóévet követő január 31-ig, és adatot szolgáltat az adóhatóságnak is.
Osztalékból származó jövedelem	A bevétel egésze. Osztalék: a társas vállalkozás magánszemély számára felosztott adózott eredménye, a szabad eredménytartalékkal kiegészített adóévi adózott eredmény terhére jóváhagyott részesedés, a kamatozó részvény kamata, a kockázati tőkealap-jegy hozama, a külföldi állam joga szerint osztaléknak minősülő jövedelem.	Nem minősül osztaléknak a bevétel, ha más jövedelem megállapításánál – például személyes közreműködői díj kiegészítéseként – kell figyelembe venni.

A tőkejövedelmek elkülönített adója		
Jogcím	Adóalap	Egyéb megjegyzés
Árfolyamnyereségből származó jövedelem	Az értékpapír átruházásakor megszerzett bevétel – (az értékpapír megszerzésére fordított érték + az értékpapírhoz kapcsolódó járulékos költségek). Járulékos költség például a szerzéskor fizetett illeték, a tartással kapcsolatos kiadások, befektetési szolgáltatási díjak. Kivéve a ráfordításokat meghaladó bevételnek azt a részét, amelyet más jövedelem megállapításánál (összevonandó egyéb jövedelem) kell figyelembe venni. Egyéb jövedelem a megszerzett bevételből az a rész, amely meghaladja a szerződésalkötés időpontjában ismert szokásos piaci értéket.	
Ellenőrzött tőkepiaci ügyletből származó jövedelem	Az ellenőrzött tőkepiaci ügyletek adóévi ügyleti nyereségének és az ügyleti veszteségek pozitív különbözete. (Ide nem értve a kamatjövedelmet és a tartós befektetés jövedelmét.)	
Tartós befektetésből származó jövedelem	A lekötési hozam. A lekötési hozam a befektetési szolgáltatóval, illetve hitelintézettel megkötött tartós befektetési szerződéssel lekötött pénzösszeg révén a magánszemélyt a lekötés megszűnésekor, megszakításakor megillető bevételnek a lekötött pénzösszeget meghaladó része. <i>Feltétel:</i> az első lekötés legalább 25 000 Ft, ez az összeg a számlanyitás évében korlátozás nélkül növelhető, továbbá a lekötés időtartama legalább 3 év és további 2 év. Nem kell bevallani, ha az adómérték 0%, egyéb esetben a bevallásban kell megállapítani és a bevallás benyújtásának időpontjáig kell megfizetni. A hitelintézet a kifizetésről igazolást ad.	Az adó mértéke: – 0%, ha a lekötési időtartam 5 év (a lekötési időszak utolsó napjára), – 10%, ha 3 éves lekötés után a lekötést nem hosszabbítja meg, – 16%, ha 3 éven belül megszakítja a lekötést.
Vállalkozásból kivont jövedelem	Társas vállalkozás jogutód nélküli megszűnésekor: a vagyontól megszerzett bevétel – (az értékpapír megszerzésére fordított érték + a vállalkozás kötelezettségeiből a magánszemélyre arányosan jutó rész). Jegyzett tőke leszállítása, tőkekivonás esetén: a vagyontól megszerzett bevétel – az értékpapír megszerzésére fordított értéknek a jegyzett tőke leszállításával arányos része.	

31. számú táblázat: A tőkejövedelmek elkülönített adója

Nézzük a példákat!

1. A magánszemély 600 000 Ft-os megtakarítását évi 9,5%-os akciós betétben helyezi el. A futamidő 4 hónap (123 nap).

Mennyi kamatot fizet ki a hitelintézet a magánszemélynek?

A bruttó kamat összege $600\,000 \cdot 9,5\% \cdot 123 \text{ nap}/365 \text{ nap}$	19 208 Ft
– A kamatjövedelem adója $19\,208 \cdot 15\% =$	2 881 Ft
Nettó (kifizetendő) kamat	16 327 Ft

2. Egy magánszemély 2 évvel ezelőtt a kibocsátótól 50 db részvényt vásárolt 18 000 Ft/db áron. Az adóévben a kibocsátó cég a részvények visszavásárlására tett ajánlatot 27 000 Ft/db áron. A tőkepiacon a visszavásárlás időpontjában a részvény aktuális piaci ára 24 000 Ft/db. A részvényekkel kapcsolatos járulékos költsége 1000 Ft/db.

Mennyi lesz a magánszemély adófizetési kötelezettsége, ha értékesíti a kibocsátónak a részvényeket?

Az árfolyamnyereség = bevétel – szerzés kiadása – járulékos költségek.

1 db-ra számítva: $27\,000 - 18\,000 - 1\,000 = 8\,000$ Ft.

Azonban ez csak akkor lenne az adó alapja, ha a szokásos piaci ár megegyezne a visszavásárlás ellenértékével. Itt azonban alacsonyabb a visszavásárlási értéknél, tehát a bevételnek az a része, amely meghaladja a szokásos piaci értéket, összevont jövedelemként adózik mint egyéb jövedelem.

Tehát az árfolyamnyereségként adóztatható jövedelem: $8\,000 - (27\,000 - 24\,000) = 5\,000$ Ft/db.

Így az elkülönítetten adózó árfolyamnyereség adóalapja: $5\,000 \text{ Ft/db} \cdot 50 \text{ db} = 250\,000$ Ft.

Fizetendő adó: $250\,000 \text{ Ft} \cdot 15\% = 37\,500$ Ft.

Összevontan, adóalap részeként, egyéb jövedelemként adózik: $(27\,000 - 24\,000) = 3\,000$ Ft/db, figyelembe veendő egyéb jövedelem: $3\,000 \text{ Ft/db} \cdot 50 \text{ db} = 150\,000$ Ft. Az adómérték 15% lehet, így ennek adóterhe $22\,500$ Ft.

3. Kiss Tamás egy hitelintézzel tartós befektetési szerződést kötött, és folyószámlájáról lekötött $2\,500\,000$ Ft-ot. A kalkulált éves átlagos hozam 7%.

Hogyan alakul a fizetési kötelezettsége, ha

- 2 év múlva szüksége lesz a pénzre,
- 3 év múlva kiveszi az összeg felét,
- a fennmaradó összeget 5 év múlva veszi fel?

a) 2 évi lekötési hozam: $2\,500\,000 \cdot 1,072 - 2\,500\,000 = 2\,862\,250 - 2\,500\,000 = 362\,250$ Ft.

b) 3 év múlva a lekötési hozam: $(2\,500\,000 : 2) \cdot 1,073 - 1\,250\,000 = 1\,531\,304 - 1\,250\,000 = 281\,304$ Ft.

c) 5 év múlva a lekötési hozam: $1\,250\,000 \cdot 1,075 - 1\,250\,000 = 1\,753\,190 - 1\,250\,000 = 503\,190$ Ft.

Lekötési hozam (Ft)	Adómérték (%)	Fizetendő adó (Ft)
a) 362 250	15	54 338
b) 281 304	10	28 130
c) 503 190	0	0

c) Egyes juttatások adózása

A törvény a jellemzően nem pénzbeli juttatások két formáját különbözteti meg:

- a béren kívüli juttatásokat és
- a béren kívülinek nem minősülő egyes meghatározott juttatásokat.

E juttatásoknál az adó alanya a kifizető, adófizetési kötelezettsége a kifizetőnek, a munkáltatónak lesz. A juttatás kedvezményezettje lehet a kifizetővel jogviszonyban (munkaviszonyban, megbízási jogviszonyban stb.) álló magánszemély, illetve attól független személy (például munkavállaló családtagja, közeli hozzátartozója, nyugdíjban részesülő).

A juttatások főbb jellemzőit a 32. számú táblázat foglalja össze:

Béren kívüli juttatások	Béren kívüli juttatásnak nem minősülő egyes meghatározott juttatások
Jövedelem:	
<ul style="list-style-type: none"> – a juttatás értéke, – az ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott termék, szolgáltatás szokásos piaci értéke, illetve – az a rész, amelyet a magánszemély nem köteles megfizetni. 	
Az adó alapja:	
az előzőekben meghatározott jövedelem 1,18-szorosa	
Az adó mértéke:	
15%	
Jellemző juttatási formák:	
<p>a) Széchenyi-pihenőkártyára utalt összeg (több juttatótól származva együttesen évente maximum 450 ezer forintig)</p> <ul style="list-style-type: none"> – szálláshely-szolgáltatásra legfeljebb 225 ezer forintig, – vendéglátásra legfeljebb 150 ezer forintig, – szabadidős szolgáltatásokra legfeljebb 75 ezer forintig, <p>b) szakszervezet által tagnak juttatott üdülési szolgáltatásból a minimálbér összegét meg nem haladó rész,</p> <p>c) juttatás a szövetkezet közösségi alapjából évente a minimálbér 50%-áig.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – munkahelyi étkezés, – Erzsébet-utalvány, – ajándékutalvány, – helyi utazási bérlet juttatása (munkáltató nevére szóló számlával megvásárolt), – Széchenyi-pihenőkártyára utalt összeg kedvezményes határát meghaladó része, – önkéntes nyugdíj- és egészségpénztári hozzájárulás.
A juttatás közterhe	
14% egészségügyi hozzájárulás	19,5% egészségügyi hozzájárulás
Adómentes juttatások	
<ul style="list-style-type: none"> – sportrendezvényre szóló belépő (korlátozás nélkül), – kulturális belépő (évi 50 ezer forintig), – bölcsődei, óvodai ellátás, szolgáltatás, – lakáscélú támogatás (max. 5 millió forint 5 évben), – kockázati biztosítás (havonta a minimálbér 50%-áig), – mobilitási célú lakhatási támogatás (feltételekkel, lakás bérleti díjából). 	

32. számú táblázat: A béren kívüli és béren kívülinek nem minősülő juttatások jellemzői

Kamatkedvezményből származó jövedelem

Kamatkedvezményből származó jövedelem akkor keletkezik, ha a kifizető magánszemélynek a jegybanki alapkamat 5 százalékponttal növelt összegénél alacsonyabb kamatra nyújtott hitelt. (A kamatkedvezmény: a teljes követelésre számított kamat a jegybanki alapkamat 5 százalékponttal növelt mértékével számítva – a kifizetőt e követelés révén megillető kamat.)

Az adó alapja: a kamatkedvezmény 1,18-szorosa.

Nem kell figyelembe venni a követelések utáni kamatkedvezmény megállapításánál:

- a vevőkkel szembeni követelésekkel összefüggő szerződés szerint fizetendő kötelezettségeket,
- a lakáscélú hitelkövetelést,
- a munkabérelőleget (ha legfeljebb 6 havi visszafizetési kötelezettség mellett folyósították, és összege nem haladja meg a minimálbér havi összegének ötszörösét),
- az állami tulajdon megvásárlására hitelintézet útján nyújtott hitelt,
- az olyan hitelt, amelynél a felszámítható kamat mértékét jogszabály határozza meg (például diákhitel),
- az üzletpolitikai célból, nyilvánosan meghirdetett, mindenki számára azonos feltétellel igénybe vehető áruvásárlási kölcsönt,
- a pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás üzletszerű nyújtására jogosult kifizető e tevékenység keretében nyújtott hitelét (kivéve belső hitel).

Az adó mértéke: 15%.

Az adót a kifizető adóévenként, az adóév utolsó napjára – ha a követelés év közben szűnik meg, a megszűnés napjára – állapítja meg, fizeti meg, illetve vallja be.

d) Vegyes jövedelmek

A vegyes jövedelmek adózási szabályait a 33. számú táblázat foglalja össze:

Vegyes jövedelmek adózási szabályai		
Jogcím	Adóalap és egyéb megjegyzések	Adómérték
Lakás önkormányzatnak való bérbeadásából származó jövedelem	A bevétel egésze jövedelem. <i>Feltétel:</i> a bérleti szerződés határozott időtartamú, és eléri vagy meghaladja a 36 hónapot.	0%
A társasház, társasüdülő jövedelme	A társasházat (társasház, társasüdülő tulajdonosainak közösségét) a közös név alatt megszerzett jövedelem után terheli adófizetési kötelezettség (függetlenül attól, hogy a tulajdonostársak nem kizárólag magánszemélyek). A bevételből a jövedelmet úgy kell megállapítani, mintha azt magánszemély szerezte volna meg, a magánszemélynek a társasházat kell tekinteni. A fennmaradó összegből a magánszemély tulajdonostársak között felosztott jövedelmet további adókötelezettség nem terheli. Jövedelem: a közös tulajdon tárgyát képező ingatlanrész átruházása esetén a bevétel 25%-a, más bevételek (ideértve a bérbeadást is) esetén az adóévben megszerzett összes más bevétel és a tulajdonostársak közös költségre, felújításra teljesített befizetéseinek, valamint a jövedelem kiszámításánál figyelembe nem veendő összegeknek (például felvett hitel, kapott támogatás) a különbözete. Ha a bevétel kifizetőtől származik, az adót a kifizető állapítja meg, vonja le és fizeti be; erről a társasháznak igazolást ad. Ha a bevétel nem kifizetőtől származik, az adót a társasháznak kell megállapítani, negyedévente adóelőleget kell fizetni és a magánszemélyekre vonatkozó rendelkezések szerint bevallani.	15%
Nyereményből származó jövedelem	A bevétel egésze jövedelem.	15%
	a) Pénznyeremény esetén az adót a teljes nyereményösszegeből a kifizetőnek kell levonni és befizetni. <i>Nem számít jövedelemnek:</i> a jogszerűen szervezett, engedélyhez nem kötött sorsolós játékból, a sorsjátékból, a játékkaszinóból, a bukmékeri rendszerű fogadásból, a bingójátékból, a lóversenyfogadásból, a kártyateremben szervezett kártyajátékból, a távszerencsejátékból, az online kaszinójátékból származó nyeremény. b) Ha a nyeremény nem pénz, hanem más vagyoni érték, az adó alapja: a nyeremény szokásos piaci értékének 1,18-szorosa. Az adó a kifizetőt terheli. A b) pont rendelkezését kell alkalmazni a nyilvánosan, bárki számára azonos feltételekkel meghirdetett vetélkedő, verseny nem pénzben kapott díjára is.	15%
Privatizációs lízingből származó jövedelem	A bevétel egésze.	15%

33. számú táblázat: Vegyes jövedelmek adózási szabályai

2. Az egyéni vállalkozás adózása

2.1. Az egyéni vállalkozó és adózási lehetőségei

Az egyéni vállalkozói tevékenység a rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalás mellett folytatott tevékenység.

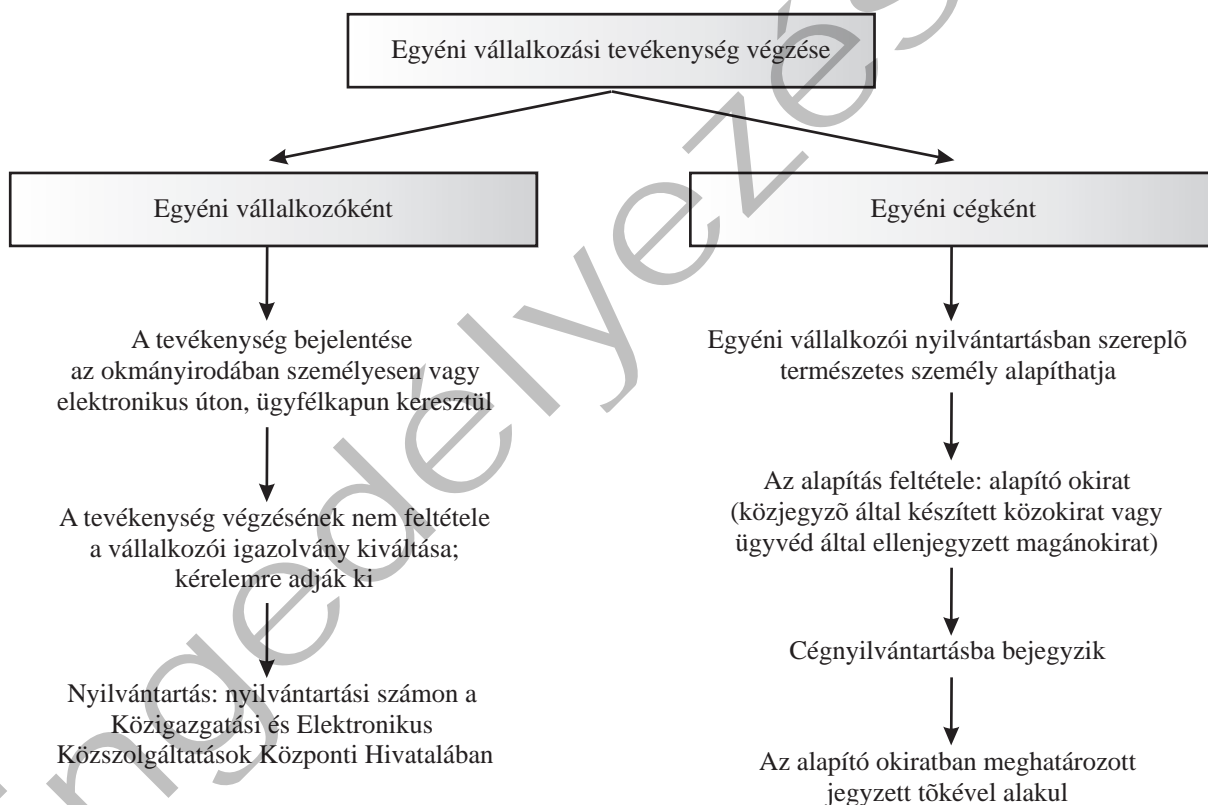
Egyéni vállalkozó lehet: a magyar állampolgár, más állam állampolgára, ha tevékenységét Magyarországon végzi és tartózkodási helye Magyarország.

Nem lehet egyéni vállalkozó:

- aki korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen,
- akit közélet tisztasága elleni, vagyon elleni bűncselekmény miatt jogerősen elítéltek, amíg a hátrányos jogkövetkezmény alól nem mentesül,
- akit szándékos bűncselekmény miatt 1 éven túli végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, amíg a hátrányos jogkövetkezmény alól nem mentesül,
- aki egyéni cég tagja vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja.

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltétele, hogy a természetes személy erre irányuló szándékát bejelentse.

Az egyéni vállalkozói tevékenység végzésének módját a 22. számú ábra mutatja be:

22. számú ábra: Az egyéni vállalkozási tevékenység végzése

Gyűjtsse össze az előnyeit annak, ha egy egyéni vállalkozó egyéni céggént végzi tevékenységét!

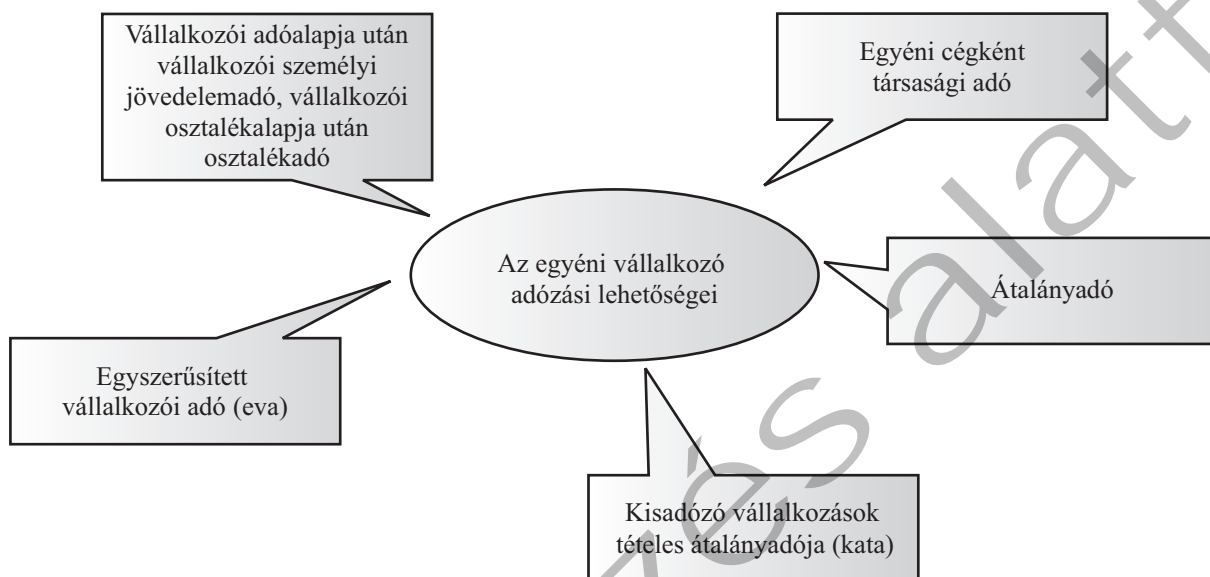

A személyijövedelemadó-törvény értelmezésében egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély, a közjegyző (ha nem közjegyzői iroda tagja), az önálló bírósági végrehajtó (ha nem végrehajtói iroda tagja), az egyéni szabadalmi

ügyvivő, az ügyvéd (ha nem ügyvédi iroda tagja vagy alkalmazott ügyvéd), a magán-állatorvosi tevékenységet folytató magánszemély.

Nem minősül egyéni vállalkozónak az a magánszemély, aki az ingatlan-bérbeadási, egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenységéből származó bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelemre vagy a tételes átalányadózásra vonatkozó rendelkezések alkalmazását választja.

Az egyéni vállalkozás adózási lehetőségeit a 23. számú ábra mutatja be:

23. számú ábra: Az egyéni vállalkozás adózási lehetőségei

2.2. A vállalkozói személyi jövedelemadó

A vállalkozói személyi jövedelemadó alapja a vállalkozói jövedelem.

$$\text{Vállalkozói jövedelem (vállalkozói adóalap)} = \\ = \text{vállalkozói bevétel} - \text{vállalkozói költség} - \text{korábbi évek elhatárolt vesztesége.}$$

A vállalkozói bevételek

Jellemző bevételek: áru- és termékértékesítés, szolgáltatásértékesítés ellenértéke, kapott kamat, kötbér, kapott támogatás, olyan adó-visszatérítés, amelynek befizetését költségként számolták el, káreseménnyel kapcsolatban kapott kártérítés.

Többféle vállalkozói tevékenység esetén azok bevételeit együttesen kell egyéni vállalkozói bevételnek tekinteni.

A vállalkozói bevételt növeli a korábban érvényesített foglalkoztatási kedvezmény összegének 1,2-szerese, ha az előző évhez képest az átlagos állományi létszám csökken.

A bevétel csökkenthető:

- Legalább 50%-ban csökkent munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként, havonta az alkalmazottnak fizetett bérrel, legfeljebb a hónap első napján érvényes havi minimálbérrel.

- Szakmunkástanuló foglalkoztatása esetén tanuló szerződés alapján folytatott képzésnél havonta és személyenként a minimálbér 24%-ával, iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján folytatott képzésnél havonta és személyenként a minimálbér 12%-ával.
- Szakmunkástanuló továbbfoglalkoztatása, korábban munkanélküli személy, továbbá a szabadsulást követő 6 hónapon belül alkalmazott szabadságvesztésből szabaduló személy, illetve a pártfogói felügyelet alatt álló személy foglalkoztatása esetén a befizetett szociális hozzájárulási adó összegével, de legfeljebb 12 hónapig.
- Saját tevékenységi körében végzett alap kutatás, alkalmazott kutatás vagy kísérleti fejlesztés felmerült kiadásából – ide nem értve a más vállalkozástól igénybe vett szolgáltatás ellenértékét – az adóévben költségként elszámolt összeggel, vagy ha a kiadást beruházási költségként számolta el, az adóévben elszámolt értékcsökkenési leírás összegével. A felsőoktatási intézmény, a Magyar Tudományos Akadémia, illetve az általuk alapított kutatóintézet és az egyéni vállalkozó írásban kötött szerződése alapján közösen végzett kutatási, kísérleti fejlesztés esetén az elszámolt kiadás háromszorosát – legfeljebb 50 millió forintot – vehet figyelembe. A bevételt csökkentő összeg adómértékkel számított összege csekély összegű (de minimis) támogatásnak minősül.
- A tevékenységet közvetlenül szolgáló, korábban üzembe nem helyezett beruházás összegével a 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozónál (kisvállalkozói kedvezmény) legfeljebb a vállalkozói bevételnek a vállalkozói költséget meghaladó részéig.
Az adóévben érvényesített kisvállalkozói kedvezmény és az adómérték szorzata
a) az elsődlegesen mezőgazdasági célt szolgáló beruházásnál agrártámogatásnak,
b) az egyéb vállalkozásoknál az egyéni vállalkozó választása szerint
 - az adóévben igénybe vett csekély összegű (de minimis) támogatásnak vagy
 - kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatásnak minősül.
- A fejlesztési tartalékkal, a vállalkozói bevételek összegéből az adóévben elszámolt vállalkozói költségek összegét meghaladó rész 50%-ával, de legfeljebb adóévenként 500 millió Ft-tal.
- A foglalkoztatási kedvezménnyel, ha az 5 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalkozó az adóévben foglalkoztatotti létszámát növeli. A kedvezmény összege a létszámnövekmény és az év elején érvényes minimálbér szorzatának évesített összege. Az igénybevétel feltétele, hogy az adózónak az adóév végén nincs az állami vagy az önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott tartozása. A kedvezmény összegének az érvényes adókulccsal számított szorzatösszege csekély összegű (de minimis) támogatásnak minősül.

A vállalkozói költségek

Jellemző költségek: anyag- és árubeszerzés, alkalmazottak bére, annak járulékai, a vállalkozói kivét, a nem megállapodás alapján fizetett saját szociális hozzájárulási adó, jogszabály alapján fizetett kamarai tagdíj, az üzlet, műhely bérleti díja, energia, járművek költsége, értékcsökkenési leírás a törvényben meghatározott kulcsok alapján, a tevékenységhez használt jármű költsége.

A költségelszámolásban általános elv, hogy azok a költségek számolhatók el, amelyek a vállalkozási tevékenység érdekében merültek fel és a vállalkozó nevére kiállított bizonylattal igazoltak.

Az értékcsökkenési leírás, valamint a járműhasználat költségei csak a törvényben szabályozott módon számolhatók el.

A törvény tételesen felsorolja a költségként figyelembe nem vehető kiadásokat, ezeket a 34. számú táblázat tartalmazza:

Vállalkozói költségként nem vehetők figyelembe:

- az adóbírság, a késedelmi pótlék (kivéve önellenőrzési pótlék),
- a hitel törlesztése,
- azok a befizetési kötelezettségek, amelyekkel összefüggésben a magánszemély adócsökkentést vett igénybe,
- a tagdíjak (kivéve az érdekképviselői tagdíj),
- a közcélú adományok,
- a nem a vállalkozási tevékenységet szolgáló eszközök beszerzése, karbantartása, felújítása,
- az egyéni vállalkozó személyi jövedelemadója, a vállalkozói személyi jövedelemadója és a vállalkozói osztalékalap után fizetett személyi jövedelemadó,
- a nem megállapodás alapján fizetett saját nyugdíjjárulék és egészségbiztosítási járulék,
- a nem megállapodás alapján és nem kiegészítésként fizetett tagdíj (magán-nyugdíjpénztári tagság esetén),
- megállapodás alapján szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából a saját maga javára fizetett összeg,
- a megállapodás alapján fizetett egészségbiztosítási járulék,
- az értékcsökkenési leírás alapjába beszámító, üzembe helyezésként felmerült kiadás,
- a vissza nem térítendő munkáltatói támogatás (kivéve a segélyként adott összeget), a külföldön megfizetett – a személyi jövedelemadónak megfelelő – adó,
- az egyszerűsített foglalkoztatás szabályai szerint létesített munkaviszonyban foglalkoztatott részére, a vállalkozó által az egy napi munkáért kifizetett munkabérből a minimálbér napi összegének kétszeresét meghaladó mértékű kifizetés.

34. számú táblázat: A vállalkozói költségként figyelembe nem vehető kiadások

Veszteség elhatárolása

Az elhatárolt veszteség a korábban említett csökkentett vállalkozói bevétel és a vállalkozói költség negatív különbözete. Az elhatárolt veszteséget az egyéni vállalkozó bármely későbbi adóév vállalkozói jövedelmével szemben elszámolhatja, de az adóévben elszámolt elhatárolt veszteség legfeljebb az elhatárolt veszteség nélkül számított vállalkozói adóalap 50%-áig érvényesíthető. Az elhatárolt veszteségek elszámolásánál a keletkezési sorrendet kell követni.

Az adó alapja

Az adó alapja

a) az előzőekben meghatározott vállalkozói jövedelem vagy

b) a jövedelem- (nyereség-) minimum (ha a vállalkozói jövedelem kisebb e minimumnál).

Ha a vállalkozói jövedelem nem éri el a nyereségminimumot, az adózó választhat, hogy a tényleges vállalkozói jövedelem után adózik – erről az előírt nyilatkozatot kitöltötte és az adóhatóságnak megküldte, vállalva az adóhatósági ellenőrzést – vagy a nyereségminimum után.

A jövedelem- (nyereség-) minimum = összes bevétel · 2%.

- A jövedelem- (nyereség-) minimum szabályát nem kell alkalmazni, ha
- a vállalkozói adóalap nagyobb a kiszámított nyereségminimumnál,
 - a tevékenység megkezdése (újrakezdése) évében és az azt követő évben, amennyiben
 - a kezdést megelőző 36 hónapban nem végzett egyéni vállalkozói tevékenységet, az egyéni vállalkozót az adóévben vagy a megelőző adóévben elemi kár sújtotta,
 - az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott nyilatkozat kitöltését és beküldését választotta.

Az adó mértéke: 9%.

A fizetendő adó

<p>Számított adó (a vállalkozói adóalap 9%-a) – Adót csökkentő kedvezmények</p> <hr/> <p>= Vállalkozói személyi jövedelemadó</p>

Az adót csökkentő kedvezmények:

- Nemzetközi szerződés, viszonyosság hiányában a külföldi telephelynek betudható vállalkozói adóalap után a külföldön igazoltan megfizetett adó 90%-a, legfeljebb erre az adóalapra az átlagos vállalkozói személyi jövedelemadó szerint kiszámított adó.
- Kisvállalkozások adókedvezménye a 2000. december 31-ét követően beruházási célra megkötött hitelszerződés (pénzügyi lízing is) alapján felvett hitel adóévben fizetett kamata. A kedvezmény összege legfeljebb 6 millió forint lehet. A kedvezményt a 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozó veheti igénybe (kivéve a mezőgazdasági, erdő- és vadgazdálkodási, halgazdálkodási ágazatba sorolt egyéni vállalkozót).

Az adókedvezmény összege az adózó választása szerint

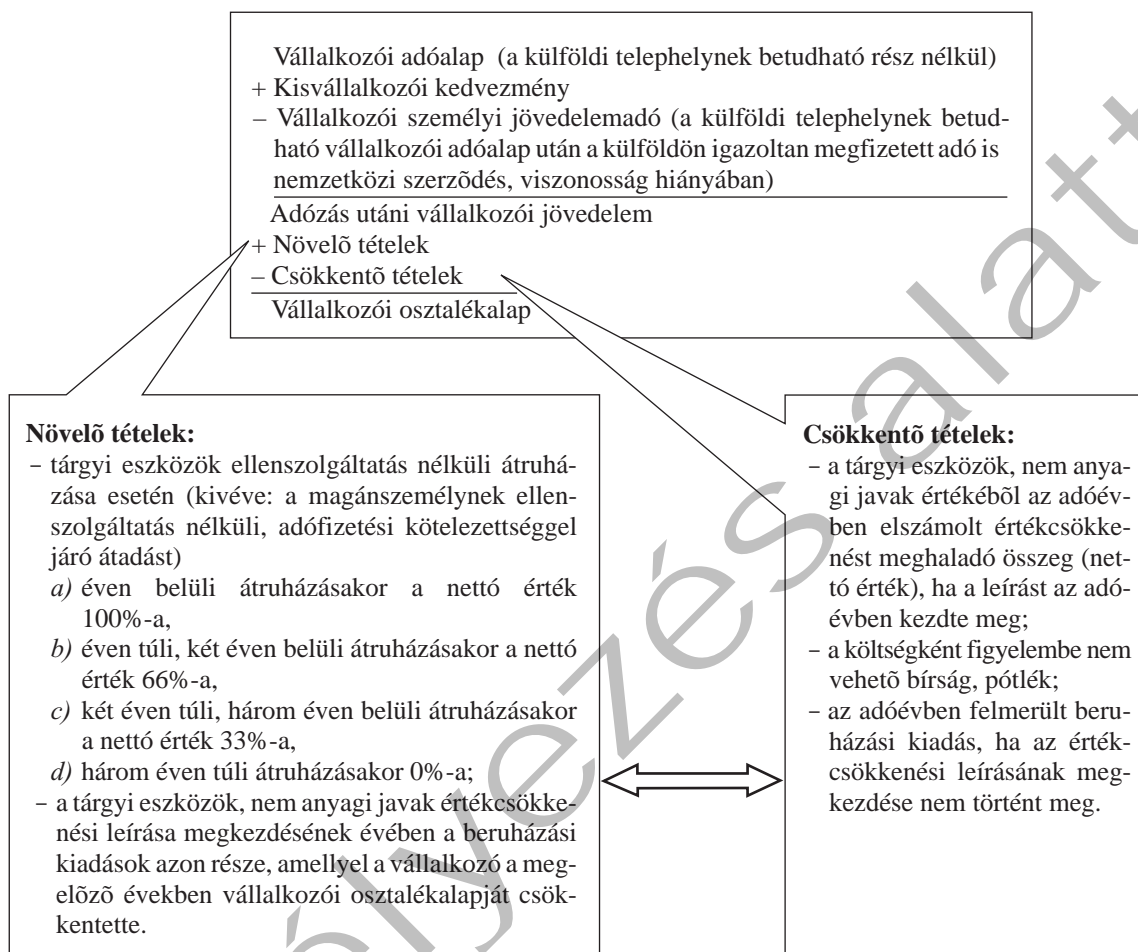
- vagy csekély összegű (de minimis) támogatás,
- vagy kis- és középvállalkozásnak nyújtott támogatásnak minősül.

A csökkentés mértéke nem lehet több a számított adó 70%-ánál.

A vállalkozói osztalékadó

Az osztalékadó alapja a vállalkozói osztalékalap.

Az osztalékalap felépítését a 24. számú ábra mutatja be:

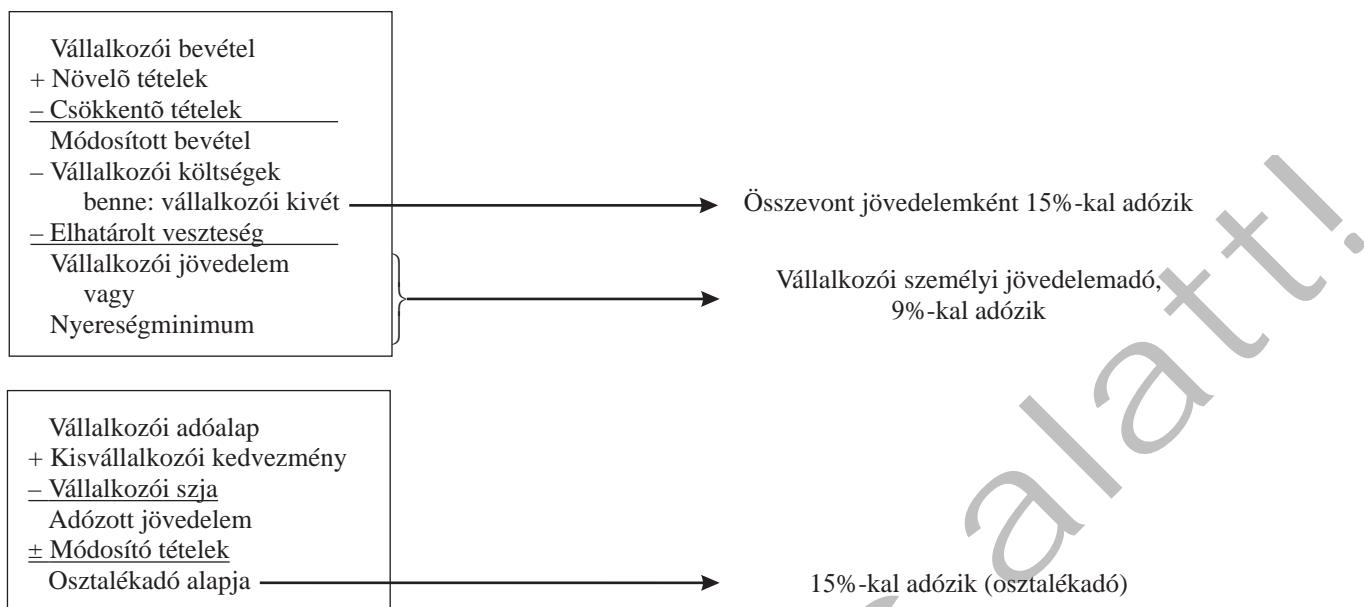

24. számú ábra: A vállalkozói osztalékalap felépítése

A vállalkozói osztalékadó az osztalékalap **15%**-a. Az adót a vállalkozó a bevallásában megállapítja, bevallja, valamint a bevallás benyújtására előírt határidőig megfizeti.

A vállalkozói osztalékalap után 14%-os mértékű egészségügyi hozzájárulást is fizetni kell mindaddig, amíg el nem éri a hozzájárulás-fizetési felső határt (2018-ban a 450 000 Ft-ot).

A vállalkozói személyi jövedelemadót és az osztalékadót választó egyéni vállalkozó személyijövedelemadó-fizetési kötelezettségét a 25. számú ábra foglalja össze:

25. számú ábra: Az egyéni vállalkozó személyijövedelemadó-fizetési kötelezettsége

Nézzük a példákat!

1. Egy egyéni vállalkozó tevékenységéből az adóévben 14 300 000 Ft bevétel keletkezett. Az igazolt költsége 9 500 000 Ft, ebből a vállalkozói kivét 2 500 000 Ft, az eladásra beszerzett áruk beszerzési ára 1 000 000 Ft. A vállalkozás a tárgyévben 3 000 000 Ft-os gépi beruházást hajtott végre, leírását az adóévben még nem kezdte meg. A kisvállalkozói kedvezményt igénybe vette. Számítsa ki a vállalkozó összes adókötelezettségét, feltételezve, hogy más forrásból bevétele nem volt!

Vállalkozói személyi jövedelemadó:		Ft-ban
Vállalkozói bevétel		14 300 000
- Kisvállalkozói kedvezmény		
beruházás összege	3 000 000	
bevétel – költség: $14\,300\,000 - 9\,500\,000 =$	4 800 000	
maximum igénybe vehető	30 000 000	
a teljes összeget igénybe veheti		3 000 000
Módosított bevétel		11 300 000
- Vállalkozói költségek		9 500 000
Vállalkozói jövedelem		1 800 000
Nyereségminimum $14\,300\,000 \cdot 2\% = 286\,000$		
Vállalkozói személyi jövedelemadó alapja		1 800 000
Vállalkozói személyi jövedelemadó $1\,800\,000 \cdot 9\% =$		162 000
- Adókedvezmény		-
Vállalkozói személyi jövedelemadó		162 000
Osztalékadó:		
Vállalkozói jövedelem		1 800 000
+ Kisvállalkozói kedvezmény		3 000 000
- Vállalkozói személyi jövedelemadó		162 000
Adózott jövedelem		4 638 000
- A tárgyévi beruházási kiadás (az értékcsökkenési leírást még nem kezdte meg) 3 000 000, de legfeljebb az adózott jövedelem összegéig lehet figyelembe venni		3 000 000
Osztalékadó alapja		1 638 000
Osztalékadó $1\,638\,000 \cdot 15\% =$		245 700

<i>Összevont jövedelem adója (vállalkozói kivét után):</i>	
Önálló tevékenységből származó jövedelem (a bevétel egésze jövedelem)	2 500 000
Összevont jövedelem	2 500 000
Az adó összege: $2\,500\,000 \cdot 15\% =$	375 000
Fizetendő személyi jövedelemadó	375 000

<i>Összes adókötelezettség:</i>	
Összevont jövedelem adója	375 000
Vállalkozói személyi jövedelemadó	162 000
Osztalékadó	25 700
Összes adókötelezettség	782 700

2. Egy egyéni vállalkozó vállalkozói bevétele 18 000 000 Ft. Az igazolt vállalkozói költség 12 500 000 Ft, ebből a vállalkozói kivét 910 000 Ft, az eladott közvetített szolgáltatások ellenértéke 520 000 Ft. A korábbi évekből még le nem írt vesztesége 400 000 Ft. Adókedvezményt nem vesz igénybe. A vállalkozó 2 általános iskolás gyermek után kap családi pótlékot. Az adóévben más jövedelme nem volt. Mennyi lesz az összes adókötelezettsége a személyi jövedelemadóban?

<i>Vállalkozói személyi jövedelemadó:</i>		Ft
Vállalkozói bevétel		18 000 000
– Vállalkozói költség		12 500 000
– Korábbi évek el nem határolt vesztesége		400 000
Vállalkozói jövedelem		5 100 000
Nyerésminimum $18\,000\,000 \cdot 2\% = 360\,000$		
Vállalkozói adóalap		5 100 000
Vállalkozói személyi jövedelemadó $5\,100\,000 \cdot 9\% =$		459 000

<i>Osztalékadó:</i>		
Vállalkozói jövedelem		5 100 000
– Vállalkozói személyi jövedelemadó		459 000
Adózott jövedelem		4 641 000
Módosítás		0
Vállalkozói osztalékalap		4 641 000
Osztalékadó $4\,641\,000 \cdot 15\% =$		696 150

<i>Összevont jövedelem adója:</i>		
Önálló tevékenységből származó jövedelem		
Vállalkozói kivét		910 000
Összevont jövedelem		910 000
– Családi kedvezmény $116\,670 \cdot 2 \text{ fő} \cdot 12 \text{ hó} =$		2 800 080
Módosított összevont adóalap		0
Összevont jövedelem után fizetendő adó		0

<i>Összesen fizetendő adó:</i>		Ft
Vállalkozói személyi jövedelemadó		459 000
Osztalékadó		696 150
Összevont jövedelem adója		0
Összesen		1 155 150

2.3. Az egyéni vállalkozó és a mezőgazdasági kistermelő átalányadózása

Az egyéni vállalkozó a vállalkozói jövedelem szerinti adózás helyett adóévenként az adóév egészére az átalányadózást választhatja.

A választásra csak az alábbi feltételek együttes fennállása esetén jogosult:

- az átalányadózás megkezdését közvetlenül megelőző adóévben és az adóévben a vállalkozói bevétele nem haladta meg, illetve haladja meg a 15 millió forintot, kiskereskedelmi tevékenységet folytató adóalanynál a 100 millió forintot,
- nem áll munkaviszonyban.

A választás néhány fontosabb szabálya:

- Az átalányadózás kizárólag az egyéni vállalkozói, illetve mezőgazdasági kistermelői tevékenység egészére választható.
- A tevékenységét az adóévben kezdő vállalkozás is választhatja. (Év közbeni kezdés esetén a bevételi határt időarányosan kell számítani.)
- Az a magánszemély, aki egyéni vállalkozóként is és mezőgazdasági kistermelőként is jogosult az átalányadózás választására, külön-külön és egyidejűleg is alkalmazhatja a kétféle tevékenységre elkülönülten az átalányadózást.
- Az a vállalkozó, aki megszünteti vállalkozási tevékenységét vagy elveszíti jogát az átalányadózásra, ismételten átalányadózást csak akkor választhat, ha a megszüntetés (megszüntetés) évét követően 4 év eltelt.
- A tevékenységét szüneteltető egyéni vállalkozás a szüneteltetés időtartama alatt létesíthet munkaviszonyt, vagyis mentesül e kizáró feltétel alól.
- Az átalányadózásra való jogosultság megszűnik, ha a magánszemély nem teljesíti számla- (nyugta-) adási kötelezettségét.
- Az átalányadózás évében felmerült összes költséget elszámoltnak kell tekinteni (az értékcsökkenési leírást is).
- A bevétel megszerzése érdekében felmerült kiadások bizonylatait az adó utólagos megállapításához való jog elévüléséig meg kell őrizni.

Az átalányadó alapja: az átalányban megállapított jövedelem.

$$\text{Az adó alapja} = \text{bevétel} - \text{vélelmezett költség.}$$

A fontosabb költséghányadok:

- egyéni vállalkozó: 40%;
- az adóév egészében kizárólag a meghatározott tevékenységet folytató egyéni vállalkozó (például ipari és mezőgazdasági termék-előállítás, építőipari kivitelezés, feldolgozóipari szolgáltatás, növénytermelési, állattenyésztési, vadgazdálkodási és erdőgazdálkodási szolgáltatás – kivéve a bér munkában végzett szolgáltatás –, kiadói tevékenység, gépjárműjavítás, fényképészet, taxiszolgáltatás): 80%;
- az adóév egészében kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet folytató egyéni vállalkozó: 87%;
- kiskereskedelmi tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, ha tevékenysége például élelmiszer-jellegű vegyes kiskereskedelem, zöldség- és gyümölcsüzlet, kenyér- és pékáruüzlet: 93%;
- mezőgazdasági kistermelő: 85%; bevételének azon részéből, amely állattenyésztésből vagy állati termék előállításából származik: 94%.

Fizetendő adó

Az átalányadó alapja az adóalap-kiegészítéssel növelve része az összevont adóalapnak.

Adóelőleg fizetése: az előleget negyedévente, az év elejétől göngyöltett adóalap után, a korábban megfizetett adóelőleggel csökkentve kell megfizetni.

Nézzük a példát!

Egy termékelőállításal foglalkozó egyéni vállalkozó éves bevétele a következő:

I. negyedév	350 000 Ft,
II. negyedév	600 000 Ft,
III. negyedév	850 000 Ft,
IV. negyedév	710 000 Ft.

Az egyéni vállalkozó az átalányadózást választotta. Más összevonandó jövedelme nincs. Mennyi lesz az egyes negyedévekben fizetendő adóelőlege, és mennyi az éves adókötelezettsége?

I. negyedév:

Jövedelem $350\,000 - (350\,000 \cdot 80\%) =$	70 000
Előleg alapja	70 000
Befizetendő adóelőleg $70\,000 \cdot 15\% =$	10 500

II. negyedév:

Halmazott jövedelem $(350\,000 + 600\,000) \cdot 20\% =$	190 000
Előleg alapja	190 000
Halmazott előleg $190\,000 \cdot 15\% =$	28 500
– I. negyedévi előleg	10 500
<hr/>	
II. negyedévi előleg	18 000

III. negyedév:

Halmazott jövedelem $(350\,000 + 600\,000 + 850\,000) \cdot 20\% =$	360 000
Halmazott adóalap	360 000
Halmazott előleg $360\,000 \cdot 15\% =$	54 000
– I–II. negyedévi előleg	28 500
<hr/>	
III. negyedévi adóelőleg	25 500

IV. negyedév:

Halmazott jövedelem $(350\,000 + 600\,000 + 850\,000 + 710\,000) \cdot 20\% =$	502 000
Halmazott adóalap	502 000
Halmazott előleg $502\,000 \cdot 15\% =$	75 300
– I–III. negyedévi előleg	54 000
<hr/>	
IV. negyedévi előleg	21 300
Összesen befizetett előleg:	75 300

Az éves adókötelezettség: $2\,510\,000 \cdot 20\% \cdot 15\% =$ 75 300 Ft

Megjegyzés: a negyedéves adókötelezettség megállapítható a negyedév bevételeiből kiindulva is. Az egykulcsos adómérték nem teszi szükségessé a göngyöltést.

2.4. A fizető-vendéglátó tevékenységet folytató magánszemély tételes átalányadózása

Fizető-vendéglátó tevékenységet folytató magánszemély az, aki – nem egyéni vállalkozóként – egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenység keretében nyújt szálláshelyet (adóévenként legfeljebb 90 napot).

E tevékenységet folytató magánszemély adóévenként az adóév egészére az e tevékenységből származó bevételére tételes átalányadózást választhat.

A választás feltétele: a tevékenységet saját tulajdonában, haszonélvezetében lévő egy lakásban vagy üdülőben folytatja.

A tételes átalányadó évi összege: 38 400 Ft/szoba.

Az adót negyedévente egyenlő részletekben kell megfizetni, a negyedévet követő hónap 15-éig.

Ha a magánszemély a tételes átalányadózást jogszerűen választotta, és év közben már nem felel meg a feltételeknek, akkor a változást követő negyedév első napjától kezdődően az önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó szabályok szerint adózik.

A tételes átalányadózás a magánszemélyt nem mentesíti a számlaadási, nyugtaadási kötelezettség alól.

2.5. Kisadózó vállalkozások tételes adója

Az adó alanya lehet:

- az egyéni vállalkozó;
- az egyéni cég;
- a kizárólag magánszemély taggal rendelkező betéti társaság;
- a kizárólag magánszemély taggal rendelkező közkereseti társaság.

Az adóalanyiság választásának bejelentésével egyidejűleg a kisadózó vállalkozásnak kisadózóként kötelező bejelentenie azon magánszemély tagját, tagjait, aki vagy akik bármilyen jogviszonyban – ide nem értve a munkaviszonyt – végzett tevékenység keretében (ideértve különösen a személyes közreműködést, a megbízási jogviszony alapján végzett vezető tisztségviselői és más tevékenységet) részt vesz vagy vesznek a kisadózó vállalkozás tevékenységében.

A kata hatálya alá bejelentkezett kisadózó vállalkozásnak legalább egy fő kisadózót be kell jelentenie.

Kisadózó lehet:

- a tételes adót jogszerűen választó egyéni vállalkozó esetében maga az egyéni vállalkozó,
- egyéni cég esetén annak tagja,
- bt. és kkt. esetében pedig a társaság kisadózóként bejelentett tagja.

A vezető tisztségviselői feladatokat nem munkaviszony keretében ellátó, a kisadózó vállalkozással megbízási jogviszonyban álló és a személyes közreműködésre köteles tagokat a kisadózó vállalkozás köteles bejelenteni kisadózóként.

A kisadózó vállalkozás tevékenységében a bt., a kkt. kisadózóként be nem jelentett tagja kizárólag munkaviszony keretében működhet közre. E szabály megsértésével a kisadózó vállalkozás tevékenységében részt vevő tag közreműködését be nem jelentett alkalmazott foglalkoztatásának kell tekinteni.

Főállású kisadózó: az a kisadózó, aki a tárgyhoz bármely napján heti 36 órás foglalkoztatással járó jogviszonnyal nem rendelkezik, és nem minősül kiegészítő tevékenységű – nyugdíjas – adózónak.

Főállásúnak nem minősülő kisadózó a kiegészítő tevékenységű – nyugdíjas – adózó, valamint a közép- és felsőoktatási intézményekben nappali tagozaton tanulmányokat folytató tanuló.

Tételes adó:

- a főállású kisadózó után havi 50 ezer,
- a főállásúnak nem minősülő kisadózó után havi 25 ezer forint tételes adót kell fizetni.

Ha a kisadózó a tárgyhónap bármelyik napján főállású kisadózónak minősül, akkor a fizetendő tételes adó mértéke 50 ezer forint, vagyis minden megkezdett naptári hónapra a tételes adó egészét kell megfizetni.

A kisadózó vállalkozás nyilatkozhat, hogy a főállású kisadózó után magasabb összegű tételes adót fizet, akkor a fizetendő adó összege minden megkezdett naptári hónapra 75 ezer forint.

A főállású, havi 50 ezer forint adót fizető kisadózót megillető társadalombiztosítási ellátások alapja havi 94 400 forint, a magasabb összegű adót fizetőknél ez az összeg havi 158 400 forint.

A tételes adót a kisadózó vállalkozásnak a tárgyhónapot követő hónap 12. napjáig kell megfizetnie.

Amennyiben a kisadózó vállalkozás a naptári év minden hónapjára köteles a tételes adót megfizetni, akkor a vállalkozás bevételének naptári évben elért összegéből a 12 millió forintot meghaladó része után 40 százalék adót kell fizetnie. Ha a kisadózó vállalkozás nem köteles a naptári év minden hónapjára a tételes adót megfizetni, akkor a 40 százalék adót a kisadózó vállalkozásnak a bevételének azon része után kell megfizetnie, amely meghaladja az adófizetési kötelezettséggel érintett hónapok és havi 1 millió forint szorzatát.

A százalékos mértékű adó megfizetése nem mentesíti a kisadózó vállalkozást a tételes adó megfizetése alól.

A kisadózó vállalkozás a tételes adó megfizetésével mentesül a következő adók fizetési kötelezettsége alól:

- a vállalkozói személyi jövedelemadó és vállalkozói osztalékalap utáni adó vagy átalányadó megállapítása, bevallása és megfizetése;
- a társasági adó megállapítása, bevallása és megfizetése;
- a személyi jövedelemadó, járulékok (ideértve az egészségügyi szolgáltatási járulékot is) és az egészségügyi hozzájárulás megállapítása, bevallása és megfizetése (például osztalék, a személyesen közreműködő tag esetén a béren kívüli juttatások utáni adó alól a kisadózó vonatkozásában);
- a szociális hozzájárulási adó és egészségügyi hozzájárulás, valamint a szakképzési hozzájárulás.

A kisadózó vállalkozás az adóévet követő év február 25-éig a bevételéről nyilatkozik a adóévben a kisadózó vállalkozások tételes adója alanyaként megszerzett bevételről.

2.6. Az adómegállapításhoz szükséges nyilvántartások

Az egyéni vállalkozónak az adóköteles jövedelem megállapításához év közben folyamatosan nyilvántartást kell vezetni, és az éves adatok megállapításához azt a naptári év végén összesíteni kell.

A nyilvántartások lehetnek:

- alapnyilvántartások és
- részletező nyilvántartások.

A nyilvántartásokat a 35. számú táblázat foglalja össze:

Alapnyilvántartások	
<p>Típusai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – naplófőkönyv, – pénztárkönyv, – bevételi és költségnyilvántartás, – értékesítési betéttlap (őstermelői igazolvány része). 	<p>Alapnyilvántartást vezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az egyéni vállalkozó, – a mezőgazdasági őstermelő, – más önálló tevékenységet folytató magánszemély csak akkor, ha a bevételeivel szemben költséget akar elszámolni, – a magánszemély a nem önálló tevékenységgel kapcsolatban csak akkor, ha bevételnek minősülő költségtérítéssel szemben költséget számol el. <p>Az alapnyilvántartás típusát a magánszemély adóévenként határozza meg.</p>

Részletező nyilvántartások	
<p>Típusai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vevőkkel szembeni követelések nyilvántartása, – szállítókkal szembeni tartozások nyilvántartása, – tárgyi eszközök, nem anyagi javak nyilvántartása, – a beruházási és felújítási költségek nyilvántartása, – értékpapírok, értékpapírra vonatkozó jogok nyilvántartása, – munkabérek, más személyi jellegű kifizetések és a vállalkozói kivét nyilvántartása, – gépjármű-használati nyilvántartás (útnyilvántartás), – hitelbe vagy bizományba értékesítésre átadott, átvett áruk nyilvántartása, – egyéb követelések, kötelezettségek nyilvántartása, – alkalmi foglalkoztatás nyilvántartása, – leltár, – selejtezési nyilvántartás, – alvállalkozói nyilvántartás, – szigorú számadású nyomtatványok nyilvántartása. 	<p>A magánszemély a részletező nyilvántartások közül csak azokat köteles vezetni, amelyek az adóköteles jövedelmének megállapításához szükségesek.</p> <p>Indokolt esetben az adóhatóság – kérelemre – felmentést adhat a nyilvántartás vezetése alól (például súlyos fogyatékoságának jellege miatt).</p>

35. számú táblázat: A személyi jövedelemadóban a magánszemély által vezetendő nyilvántartások

3. Fontosabb fogalmak

bevétel – jövedelem – önálló tevékenység – mezőgazdasági őstermelő
 mezőgazdasági kistermelő – nem önálló tevékenység – egyéb jövedelem – kifizető
 összevont adóalap – adóalap-kiegészítés – adóévi összes jövedelem
 egyéni vállalkozási tevékenység – egyéni cég – vállalkozói jövedelem
 jövedelem- (nyereség-) minimum – osztalékalap – átalányadó – vélelmezett költség
 fizető-vendéglátó tevékenység

4. Feladatok

1. Keresse ki a személyijövedelemadó-törvényből a mentes jövedelmeket!
2. Hasonlítsa össze az egyéni vállalkozó vállalkozói személyi jövedelemadóját és a társasági adót! (Keressen azonosságokat és különbségeket!)
3. Keressen érveket, hogy miért érdemes egyéni céggént működni egy egyéni vállalkozónak!
4. Keressen statisztikai adatokat arról, hogyan éltek 1-1%-os rendelkezési jogosultságukkal a magánszemélyek!
5. Ismerőse nem áll munkaviszonyban, önálló vállalkozást szeretne alapítani. Tanácsot kér, hogy milyen adózási formát válasszon. Milyen kérdéseket tenne fel, mielőtt tanácsot adna?
6. Mutassa be az egyes alapnyilvántartásokat (tartalmuk, vezetési módjuk stb. alapján)!
7. Ön munkaviszonyban áll, de önálló tevékenységből is van jövedelme. Családi kedvezmény igénybevételére is jogosult. Önadózóként milyen bizonylatokat, igazolásokat, nyilatkozatokat kell begyűjtenie az előző évi személyijövedelemadó-bevallásához? (Nevezze meg a bizonylatokat és azt, hogy honnan, kitől tudja beszerezni őket!)
8. Készítse el a mellékelt igazolás alapján Pajor Olivér 2017. évi személyijövedelemadó-bevallását!
Pajor Olivérnek két gyermeke van:
Pajor Anna adóazonosító jele: 852 230 1018
Pajor Dorottya adóazonosító jele: 853 691 1018
9. Ellenőrizze Pajor Olivér adóbevallásának helyességét az ÁNYK program segítségével!
10. Ön adótanácsadó. Egyéni vállalkozás indítása ügyében keresték meg. Ismertesse ügyfelével a vállalkozói személyi jövedelemadó, az átalányadózás és a kata előnyeit és hátrányait!

17M30**A munkáltató, kifizető összesített igazolása a 2017. évi személyi jövedelemadó bevallásához**

Munkáltató, kifizető neve	PÖTTYÖS BT	Adószáma	26800178-2-18
Címe	9700 SZOMBATHELY, SÓVÁGÓ U. 30.		
MAGÁNSZEMÉLY ADATAI			
Adóazonosító jele	8404770387		
Családi neve	PAJOR	utóneve	OLIVÉR
Születési családi neve	PAJOR	utóneve	OLIVÉR
Születésének időpontja	19771028	helye	KESZTHELY
Anyja születési családi- és utóneve	NAGY EMÍLIA		
Címe	9700 SZOMBATHELY, HÍD U. 3.		
Az igazolás tartalmazza a korábbi munkáltató (társas vállalkozás) által 2017. évre közölt (Adatlap 2017.) adatokat is (I/N)			

I. AZ ÖSSZEVONT ADÓALAPBA TARTOZÓ JÖVEDELMEK (BEVÉTELEK)

	Bevétel b	Költség c	Jövedelem d
1. Munkaviszonyból származó bérjövdelem az érdekképviselési tagdíj nélkül			4 800 000
2. Munkaviszonnal kapcsolatos költségtérítés			
3. Külszolgálatért kapott jövedelem			
4. Más bérjövdelem			
5. Más nem önálló tevékenységből származó jövedelmek			
6. Nem önálló tevékenységgel kapcsolatos költségtérítés			
7. Önálló tevékenységből származó jövedelem			
8. A 7. sorból az ingatlan bérbeadásból származó jövedelem (a 18. sor összegének számításakor nem figyelembe veendő sor)			
14. Egyéb jogcímen kapott jövedelem			
16. A kettős adóztatást kizáró egyezmény alapján külföldön adózott, de a külföldön megfizetett adó beszámításával belföldön is adóköteles jövedelem			
17. A kettős adóztatást kizáró egyezmény hiányában külföldön is adózott jövedelem			
18. Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek összege			4 800 000
			b
65. Levont adóelőleg összege			299 988

II. ELKÜLÖNÜLTEN ADÓZÓ JÖVEDELMEK

	a	Kifizetés alapjául szolgáló bruttó összeg b	Az adó alapja c	Az adóalapot terhelő adó d	A levont adó e
165. Árfolyamnyereségből származó jövedelem és adója					
167. Osztalék címén megszerzett jövedelem és adója					
168. A privatizációs lízing jövedelme és adója					
173. A vállalkozásból kivont jövedelem és adója					
175. Egyéb forrásadós jövedelmek és ezek adója A jövedelem megnevezése					
176. A külön adózó jövedelmek és adójuk összege					
67. Levont (forrás)adó összege					

17M30-01

Munkáltató adószáma

2 6 8 0 0 1 7 8 — 2 — 1 8

Munkavállaló adóazonosító jele

8 4 0 4 7 7 0 3 8 7

III. EGYÉB ADATOK

	a	b
610. Az adóelőleg megállapításánál figyelembe vett családi kedvezmény összege		2 800 080
611. Az adóelőleg megállapításánál figyelembe vett első házaskedvezményének összege		
45. Az adóelőleg megállapításánál figyelembe vett súlyos fogyatékosság miatti adókedvezmény összege		
55. A bevételből levont érdekképviseleti tagdíj		
56. A 2017-ben kifizetett osztalékelsőleg	Az osztalékelsőlegből levont adó	
57. A kettős adóztatást kizáró egyezmény szerint belföldön az adó alól mentesített jövedelem		

IV. CSALÁDI JÁRULÉKKEDVEZMÉNNYEL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZTATÁS

Hónapok	Járulékalapot képező jövedelem (a)	Megállapított egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékok összege (b)	Évközben érvényesített családi járulékkedvezmény összege (c)	Levont egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékok összege (d)
1. Január	400 000	68 000		
2. Február	400 000	68 000		
3. Március	400 000	68 000		
4. Április	400 000	68 000		
5. Május	400 000	68 000		
6. Június	400 000	68 000		
7. Július	400 000	68 000		
8. Augusztus	400 000	68 000		
9. Szeptember	400 000	68 000		
10. Október	400 000	68 000		
11. November	400 000	68 000		
12. December	400 000	68 000		
13. ÖSSZESEN:	4 800 000	816 000		

Az igazolást a munkáltatótól/kifizetőtől átvettem.

SZOMBATHELY

helység

2 0 1 8 | 0 1 | 2 8

év

hó

nap

P.H.

munkáltató/kifizető aláírása

munkavállaló aláírása

Megjegyzés:

Tájékoztatjuk, hogy a munkavállaló részére az állami adó-és vámhatóság adóbevallási tervezetet készít.

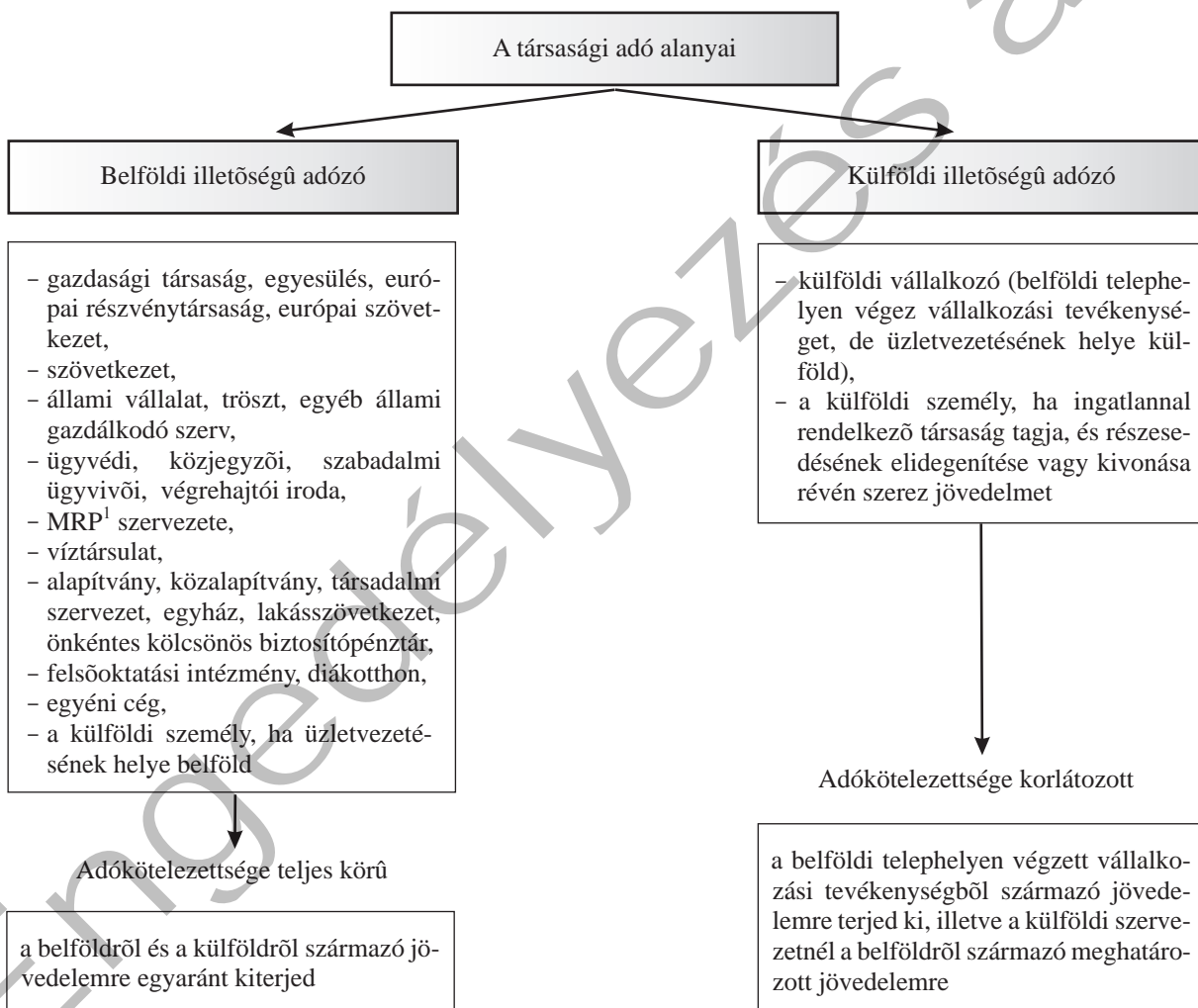
III. A társasági adó

1. Az adó célja, az adó alanyai, az adókötelezettség

Az adó célja:

- az állami feladatok ellátásához szükséges bevételek biztosítása,
- a vállalkozások kedvező működési feltételeinek elősegítése,
- az Európai Közösséghez való társulásból eredő szempontok érvényesítése.

Az adó alanyait a 26. számú ábra foglalja össze:

26. számú ábra: A társasági adó alanyai

¹ MRP: Munkavállalói Résztulajdonosi Program. Olyan pénzügyi, finanszírozási, szervezeti program, amely lehetővé teszi, hogy a munkavállalók tulajdonosok váljanak a munkáltató társaságban. Ez olyan módon valósul meg, hogy a felvett hitel vagy a részletek törlesztése és a kamatok fizetése nem a munkavállalók bérjévedelmét, hanem a társaság nyereségét terheli.

Nem alanya(i) a társasági adónak:

- a Magyar Nemzeti Bank,
- a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter felügyelete alá tartozó, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezetek,
- a kizárólag a fogvatartottak foglalkoztatása céljából létrehozott közhasznú társaság,
- a Tartalék Gazdálkodási Közhasznú Társaság, illetve tevékenységét folytató nonprofit gazdasági társaság,
- a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Tartalékgazdálkodási Társaság, illetve tevékenységét folytató nonprofit gazdasági társaság,
- a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.,
- a közszolgálati műsorszolgáltatók,
- a felszámolás kezdőnapjától a felszámolási eljárás alatt állók,
- a pártok,
- a Magyar Távirati Iroda Zrt.,
- a kizárólag készfűtőkeesség-vállalást folytató részvénytársaság (külön törvényi felhatalmazás alapján),
- az a jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, amely az adóévben az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) alanya,
- a költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmény és diákotthon.

A társaságiadó-kötelezettség keletkezését és megszűnését a 36. számú táblázatban foglaltuk össze:

Adóalany	Adókötelezettség keletkezése	Adókötelezettség megszűnése
Belföldi illetőségű adózó:	<ul style="list-style-type: none">– a társasági szerződés közokiratba foglalásának, ellenjegyzésének napján;– az első jognyilatkozat megtételének napján, ha tevékenységét a cégnyilvántartásba történő bejegyzés előtt megkezdheti;– azon a napon, amelyen az alapítását szabályozó jogszabály szerint létrejön (a belföldi illetőségűnek minősülő külföldi személy).	<ul style="list-style-type: none">– a jogszabály szerinti megszűnés napján (jogutód nélküli megszűnés);– ha kikerül a társasági adó hatálya alól (például felszámolás megindítása miatt, vagy elutasítják a cégbejegyzési kérelmét).
Külföldi illetőségű adózó:	<ul style="list-style-type: none">– a fióktelep cégnyilvántartásba való bejegyzése napján.	<ul style="list-style-type: none">– a cégnyilvántartásból való törlés napján;– a fióktelep ellen belföldön, illetve ellene külföldön megindított felszámolási eljárás kezdőnapját megelőző napon.

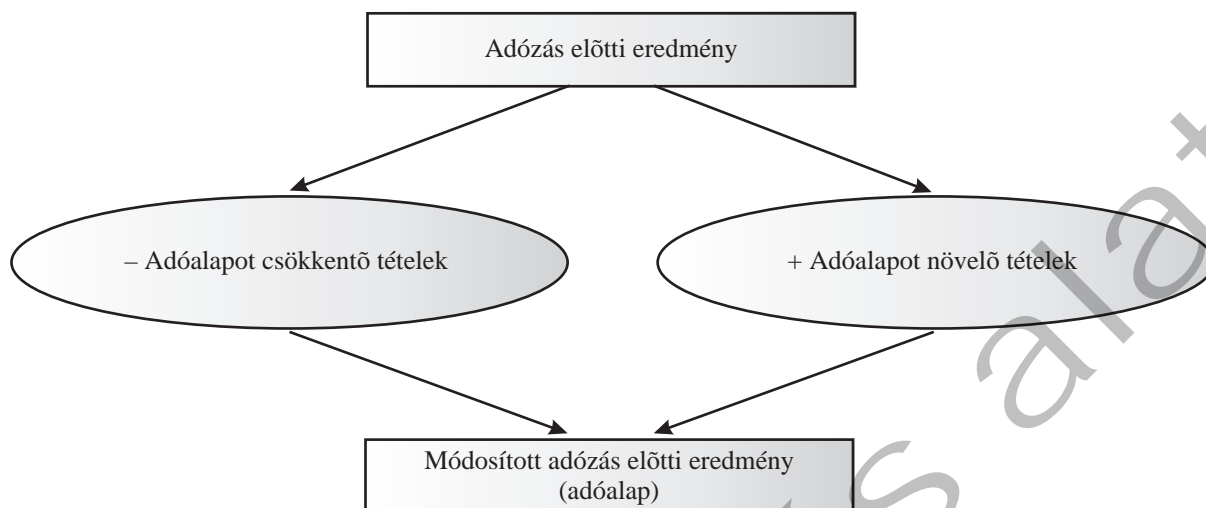
36. számú táblázat: A társaságiadó-kötelezettség keletkezése és megszűnése

A cégbíróági bejegyzés hiánya nem érinti az adókötelezettséget.

2. A társasági adó alapja

A társasági adó alapja a belföldi illetőségű adózó és a külföldi vállalkozás esetében a módosított adózás előtti eredmény.

Kiszámítását a 27. számú ábra mutatja:

27. számú ábra: A módosított adózás előtti eredmény kiszámítása

Az adózás előtti eredményt a számviteli beszámoló, illetve ha az adóalany beszámoló készítésére az adóbevallás határidejéig nem kötelezett, a könyvviteli zárlat alapján kell megállapítani.

Idézzük fel az adózás előtti eredmény megállapításának „A” változatát (37. számú táblázat)!

Összköltségeljárás	Forgalmiköltség-eljárás
+ Értékesítés nettó árbevétele + Egyéb bevételek	
± Aktivált saját teljesítmények – Anyagjellegű ráfordítások – Személyi jellegű ráfordítások – Értékcsökkenési leírás	– Értékesítés közvetlen költségei – Értékesítés közvetett költségei
– Egyéb ráfordítások	
=	
± Üzemi tevékenység eredménye	
± Pénzügyi műveletek eredménye (pénzügyi műveletek bevételei – pénzügyi műveletek ráfordításai)	
=	
± Adózás előtti eredmény	

37. számú táblázat: Az adózás előtti eredmény megállapítása, „A” változat

A korrekció célja:

- az adóalap védelme (a számviteli törvény a költségek, ráfordítások elszámolásában tág lehetőséget ad a vállalkozásoknak, az elszámolt költség csökkenti az adózás előtti eredményt és így az adóalapot – ezek a korrekciós tételek általában növelő és csökkentő tételek is);
- bizonyos kedvezmények adása (ezek jellemzően csökkentő tételek);
- a kétszeres adóztatás elkerülése (például kapott osztalék miatti csökkentési lehetőség).

Néhány kiemelt fogalom a korrekciós tételekhez

Behajthatatlan követelés: a számviteli törvény szerint behajthatatlan az a követelés, valamint azon követelés bekerülési értékének 20%-a, amelyet a fizetési határidőt követő 365 napon belül nem egyenlítenek ki (kivéve, ha a követelés elévült vagy bíróság előtt nem érvényesíthető).

Nyilvántartott értékvesztés: a követelésekre a számviteli előírások alapján elszámolt és adózás előtti eredménynövelésként figyelembe vett értékvesztés, csökkentve az adózás előtti eredmény csökkentéseként számításba vett összeggel.

Számított nyilvántartási érték: az immateriális jószág, a tárgyi eszköz bekerülési értéke, csökkentve az adóalaponál érvényesített értékcsökkenési leírással, növelve az adóalaponál érvényesített terven felüli értékcsökkenés visszaírt összegével.

Ellenőrzött külföldi társaság: az a külföldi társaság, amelyben az adóéj napjainak többségében részesedéssel rendelkező belföldi tulajdonos van (a tulajdoni hányad és a szavazati jog legalább 25%-ával rendelkezik), valamint az a külföldi társaság, amelynek az adóévben elért bevételei többségében magyarországi forrásból származnak. Továbbá az adóévben fizetett (fizetendő) társasági adónak megfelelő adó és az alap hányadosa, vagy ha az adóalap negatív, akkor a helyi jogszabályok által előírt adómérték nem éri el a 10%-ot. (Nem minősül ellenőrzött külföldi társaságnak az a külföldi személy, amelyiknek az illetősége EU-tagállamban vagy OECD-tagsággal rendelkező államban vagy olyan államban van, amellyel Magyarországnak erre vonatkozó egyezménye van.)

Csekély összegű (de minimis) támogatás: olyan támogatások, melyek csekély összegük miatt nem torzítják a tagországok közötti kereskedelmet, törvény csekély összegűnek minősíti és az igénybe vett támogatási összeg egymást követő három évben jelenértéken nem haladja meg a 200 000 eurót. Más állami támogatások számításánál nem kell figyelembe venni.

Az adózás előtti eredményt csökkentő tételeket a 38. számú táblázat tartalmazza. (A felsorolás nem teljes!)

! jellel jelöltük azokat a tételeket, amelyeknek a növelő és csökkentő oldalra is van hatása,

* jellel jelöltük azokat a tételeket, amelyek az állami támogatásra vonatkozó rendelkezések szerint csekély összegű, de minimis támogatásnak minősülnek.

A társasági adó alapját csökkentő tételek	
	A korábbi évek elhatárolt veszteségéből az adózó döntése szerinti összeg. Az adózó legfeljebb az – elhatárolt veszteség nélkül számított – adóalap 50%-áig jogosult érvényesíteni.
!	A kettős könyvvezető adózónál a várható kötelezettségekre és jövőbeni költségekre képzett céltartalék (kivéve a Diákhitel Központ Zrt. által kormányrendeletben előírt feltételeknek megfelelően képzett céltartalék) felhasználása miatt az adóévben bevételként elszámolt összeg.
!	Értékcsökkenési leírásként az adótörvényben előírt mértékkel számított összeg, a terven felüli értékcsökkenés adóévben visszaírt összege.
!	Immateriális jószág, tárgyi eszközök állományából bármilyen jogcímen történő kivezetéskor (kivéve, ha kedvezményezett eszközátruházás miatt következik be), forgóeszközök közé való átsorolásakor az adótörvény szerint számított nettó érték (a számított nyilvántartási értéknek a készletre vett hulladékanyag, haszonanyag értékét meghaladó része).
	Az eredménytartaléknak az adóévben lekötött tartalékba átvezetett és az adóév utolsó napján lekötött tartalékként kimutatott összege (fejlesztési tartalék), de legfeljebb az adóévi adózás előtti nyereség 50%-a és legfeljebb adóévenként 500 millió Ft.
	A kapott – bevételként elszámolt – osztalék és részesedés (kivéve az ellenőrzött külföldi társaságtól kapott osztalék és részesedés).

A társasági adó alapját csökkentő tételek

	Tanulószerződés alapján foglalkoztatott szakképző iskolai tanuló után havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 24%-a, az iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján foglalkoztatott tanulók után 12%-a.
	Korábban munkanélküli személy foglalkoztatása, szakképzésben részesítettek továbbfoglalkoztatása, továbbá szabadulását követő 6 hónapon belül alkalmazott szabadságvesztésből szabaduló személy, pártfogói felügyelet alatt álló személy után a foglalkoztatásának ideje alatt a befizetett szociális hozzájárulási adó – az adó költségkenti elszámolásán túl –, de legfeljebb 12 hónapon át.
	Munkavállalók lakhatásának biztosítását szolgáló kiadások összege: <ul style="list-style-type: none"> – a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti mobilitási célú lakhatási támogatás adóévben jutott összege, – munkásszállás bekerülési értékének növekményeként kimutatott összeg a beruházás, felújítás befejezésének adóévében, – munkásszállás céljára bérelt ingatlan bérleti díjaként, valamint a munkásszállás fenntartására, üzemeltetésére az adóévben elszámolt összeg. Ezekre a címeken az adóalap-csökkentő összeg legfeljebb az adózás előtti nyereség összegéig vehető igénybe.
!	A követelésre az adóévben visszaírt értékvesztés, a követelés bekerülési értékéből a behajthatatlanná vált rész, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésekor, beszámításakor elszámolt bevétel, de legfeljebb a nyilvántartott értékvesztés (hitelintézet, pénzügyi vállalkozás a pénzügyi és befektetési szolgáltatásból származó követelésre nem alkalmazhatja).
!	A bírság elengedéséből származó bevétel, ha az adóévben vagy az előző adóévekben az adózás előtti eredményt növelő tételként vették figyelembe.
	A jogdíjból származó nyereség 50%-a.
*	A saját tevékenységi körben végzett alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés közvetlen költsége (ide nem értve a belföldi adózótól, a külföldi vállalkozó belföldi telephelyétől, az egyéni vállalkozótól közvetlenül vagy közvetve igénybe vett kutatási, kísérleti fejlesztési szolgáltatást); a felmerülés évében vagy az adózó választása szerint – ha a költségeket aktivált értéként állományba veszi – legfeljebb az elszámolt értékcsökkenés összegéig. A költségeket csökkenteni kell az e tevékenységhez kapott, pénzügyileg rendezett támogatás, juttatás bevételként elszámolt összegével. A felsőoktatási intézmény, az MTA, illetve az általuk vagy közösen alapított kutatóintézet által – szerződés alapján – végzett alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés esetén az előző pontban meghatározott összeg háromszorosát, legfeljebb 50 millió forintot lehet figyelembe venni (ezen összegnek az adókulccsal számított értéke csekély összegű, de minimis támogatásnak minősül).
	A műemlék-, illetve helyi egyedi védelem alatt álló ingatlant érintő beruházás, felújítás bekerülési értékének kétszerese az ingatlant nyilvántartó adózónál. Ezen ingatlanok karbantartásának adóévben elszámolt költsége, ráfordítása is csökkenti az adóalapot, de legfeljebb az adózás előtti eredmény 50%-áig.
	Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi bevételként vagy aktivált saját teljesítmény növeléseként vagy adóévi költség, ráfordítás csökkenéseként elszámolt összeg.
	Legalább 50%-ban megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén személyenként, havonta a személynek kifizetett munkabér, de legfeljebb az adóév első napján érvényes minimálbér, feltéve, hogy az adózó által foglalkoztatott átlagos állományi létszám az adóévben nem haladja meg a 20 főt.
*	Az adóév első napján mikrovállalkozásnak minősülő adózónál a foglalkoztatottak létszámának növelése (a megelőző adóévhez, átalakulás esetén a jogelőd utolsó adóévéhez, előző adóév hiányában a nullához viszonyítva) esetén a létszámnövekmény és az év első napján érvényes minimálbér adóévre számított összegének szorzata, feltéve, hogy az átlagos állományi létszáma a megelőző adóévben legfeljebb 5 fő, és az adózónak nincs az adóév utolsó napján az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott tartozása, a kedvezmény összegének az adókulccsal számított értéke csekély összegű, de minimis támogatásnak minősül.
!	Támogatás közhasznú célra vagy tartós adományozási szerződés alapján (közhasznú szervezetnek) vagy a Magyar Kármentő Alapnak, illetve a Nemzeti Kulturális Alapnak: visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értékének, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értékének <ul style="list-style-type: none"> – 50%-a a Magyar Kármentő Alap és a Nemzeti Kulturális Alap támogatása esetén, – 50% a felsőoktatási intézmény felsőoktatási támogatási megállapodás alapján való támogatása esetén, – 20%-a – tartós adományozási szerződés keretében 40%-a – közhasznú szervezet támogatása esetén, de együttesen legfeljebb az adózás előtti eredmény összege.

A társasági adó alapját csökkentő tételek	
*	<p>Kisvállalkozói beruházási kedvezmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az adóév utolsó napján kis- és középvállalkozásnak minősülő adózónál (feltéve, hogy az adóévben valamennyi tagja magánszemély) a még használatba nem vett ingatlan, műszaki gép, berendezés, jármű üzembe helyezése érdekében elszámolt adóévi beruházások értéke, továbbá – az ingatlan bekerülési értékét növelő adóévi felújítás, bővítés, átalakítás értéke, valamint – az immateriális javak között az adóévben állományba vett, korábban még használatba nem vett szellemi termék bekerülési értéke. <p>A kedvezmény összege nem haladhatja meg az adózás előtti eredmény összegét. A kedvezmény összegének az adókulccsal számított értéke az adóalany választása szerint</p> <p>a) csekély összegű, de minimis támogatásnak minősül vagy b) a bizottsági rendeletben foglaltak szerinti támogatásnak tekintendő.</p> <p>Ha mezőgazdasági termelést szolgál, akkor nincs választási lehetőség: kis- és középvállalkozásnak nyújtott állami támogatásnak minősül.</p>

38. számú táblázat: A társasági adó alapját csökkentő tételek

Fotó: Esterházy-kastély, Fertőd

A képen látható épület felújítási költsége mikor, kinek a társaságiadó-alapját érinti, és milyen módon?

Az adóalapot növelő tételeket a 39. számú táblázat tartalmazza:

A társasági adó alapját növelő tételek	
!	A kettős könyvvezető adózónál a várható kötelezettségekre és jövőbeni költségekre képzett céltartalék, céltartalékot növelő összeg (kivéve a Diákhitel Központ Zrt. által kormányrendeletben előírt feltételeknek megfelelően képzett céltartalék) következtében az adóévben elszámolt ráfordítás.
!	A számviteli törvény szerint elszámolt értékcsökkenés (terv szerinti, egy összegben elszámolt és terven felüli is).
!	Immateriális jószág, tárgyi eszközök állományából bármilyen jogcímen való kivezetéskor (kivéve, ha kedvezményezett eszközátruházás miatt következnek be), forgóeszközök közé való átsorolásakor a számvitel szerint számított nettó érték (a könyv szerinti nyilvántartási értéknek a készletre vett hulladékanyag, haszonanyag értékét meghaladó része).
	Az a költségként, ráfordításként elszámolt, az adózás előtti eredmény csökkenéseként számításba vett összeg – ideértve az immateriális javak, tárgyi eszközök értékcsökkenését is –, amely nincs összefüggésben a vállalkozási, a bevételszerző tevékenységgel (gondatlanságból keletkezett eszközhiány – immateriális jószág, tárgyi eszköz – nyilvántartási értéke; selejtezett tárgyi eszköz könyv szerinti értéke, ha a selejtezés és annak oka nincs megfelelően dokumentálva; a megállapodás alapján fizetett egészségbiztosítási járulék; áfa nélkül 200 000 Ft-ot meghaladó szolgáltatás ellenértéke, ha a szolgáltatás igénybevétele ellentétes az észszerű gazdálkodás követelményével stb.; az egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottnak az egy napi munkáért kifizetett bérből a minimálbér napi összegének kétszeresét meghaladó kifizetés).

A társasági adó alapját növelő tételek	
!	A jogerős határozatban megállapított bírság, az Art.-ben meghatározott jogkövetkezményekből adódó kötelezettség ráfordításként elszámolt összege, kivéve, ha önellenőrzéshez kapcsolódik.
!	Követelésre elszámolt értékvesztés összege (kivéve a hitelintézeti, pénzügyi vállalkozási, befektetési szolgáltatási tevékenységből származó követelést). A behajthatatlan követelésnek nem minősülő, adóévben elengedett követelés (kivéve, ha azt magánszemélynek engedték el vagy az adózó olyan követelését engedi el, amely külföldi személlyel, illetve nem magánszemély belföldi személlyel szemben áll fenn és nincs közöttük kapcsolt vállalkozási viszony).
	A kötelezettség (kapott kölcsön, zárt körben forgalomba hozott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír miatti tartozás, váltótartozás a szállítói váltótartozás kivételével stb.) – kivéve a pénzügyi intézménnyel szemben fennálló tartozás – ráfordításként elszámolt kamatának a saját tőke háromszorosát meghaladó kötelezettségrészre jutó arányos része.
	Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi költségként, ráfordításként vagy aktivált saját teljesítmény csökkenéseként elszámolt összeg.
!	Az adóévet megelőző évben, években az adózás előtti eredmény csökkentéseként tartós adományozásra tekintettel elszámolt azon többletkedvezmény, amelyre vonatkozóan az adózó a szerződésben vállaltakat nem tudta teljesíteni, mert a másik szerződő felet törölték a közhasznúsági nyilvántartásból vagy jogutód nélkül megszűnt. Vagy ennek kétszerese, ha az adózó bármilyen más ok miatt nem teljesítette kötelezettségeit.
!	Az adóalap csökkentéseként kisvállalkozói kedvezményként elszámolt összeg kétszerese, ha a beruházást a kedvezmény igénybevételének évét követő negyedik adóév utolsó napjáig nem helyezték üzembe – kivéve, ha ez elháríthatatlan külső ok miatt következett be – vagy egyéb bérérendezés, felszerelés, jármű között helyezték üzembe vagy üzemkörön kívüli eszközként használják vagy elidegenítik.
!	A mikrovállalkozásnál, ha az átlagos állományi létszám az előző adóévhez viszonyítva csökkent – az előző adóévben igénybe vette a létszám növeléséhez kapcsolódó kedvezményt –, akkor a létszám csökkenése és a megelőző adóév első naptári napján érvényes minimálbér adóévre számított összege szorzatának 20%-kal növelt összege, de legfeljebb az igénybe vett kedvezmény 20%-kal növelt összege. Az igénybe vett kedvezmény összegébe nem kell beszámítani az átlagos állományi létszám csökkenését megelőző negyedik adóévben vagy azt megelőzően az adózás előtti eredmény csökkentéseként figyelembe vett összeget.

39. számú táblázat: A társasági adó alapját növelő tételek

Az általánostól eltérően állapítja meg adó alapját:

- az iskolaszövetkezet,
- az MRP,
- a közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaság, a szociális szövetkezet és a vízitársulat,
- a külföldi vállalkozás,
- az ingatlannal rendelkező társaság tagja.

Nézzünk néhány példát az adóalap módosítására!

1. Egy kft. tanulószervezés alapján az adóév augusztus 1-jétől 5 szakmunkástanulót foglalkoztat. Az év első napján a minimálbér összege 127 500 Ft.
Hogyan és mennyivel kell módosítani az adó alapját?

Az adóalapot csökkenteni kell.

A foglalkoztatás tanulószervezés szerződés alapján valósul meg, ezért a csökkentési lehetőség havonta $138\,000 \cdot 24\% = 33\,120$ Ft/fő.

Az adóalap-korrekció összege: $15\,300$ Ft/fő \cdot 5 fő \cdot 5 hó = 382 500 Ft, kerekítve 383 ezer Ft.

2. Egy vállalkozás egy 5 millió Ft bekerülési értékű járművet aktivált. A vállalkozás a gépjárművet 4 év alatt, a bruttó érték alapján 25%-os leírási kulccsal kívánja leírni. A tervezett maradványérték 1 millió Ft. Az adótörvény szerinti leírási kulcs 20%.

Mennyi lesz az adóalap-korrekció az első évben?

A számviteli törvény szerint elszámolt terv szerinti értékcsökkenés növelő korrekciós tétel, az adótörvény szerinti értékcsökkenés pedig csökkentő korrekciós tétel.

A számvitelben a terv szerinti értékcsökkenés számítási alapja a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték, az adótörvénynél viszont a tényleges bekerülési érték.

Az adó alapját csökkenti: $5\,000\,000\text{ Ft} \cdot 0,2 = 1\,000\,000\text{ Ft}$

Az adó alapját növeli: $(5\,000\,000 - 1\,000\,000) \cdot 0,25 = 1\,000\,000\text{ Ft}$

Adóalap-korrekció 0 Ft

3. Egy gazdasági társaság követelésének bekerülési értéke 850 000 Ft. A tárgyévét megelőző adóévben 400 000 Ft értékvesztést számolt el, ebből 200 000 Ft-ot visszaírt. A követelés az adóévben lesz egy éve lejárt követelés.

Mennyi a követelés nyilvántartott értékvesztése az adóévben?

Mennyivel kell módosítani az adózás előtti eredményt az adóévben?

Adóévet megelőző évben elszámolt értékvesztés 400 000 Ft

Visszaírt értékvesztés 200 000 Ft

Nyilvántartott értékvesztés 200 000 Ft

A követelés nyilvántartott értéke: $850\,000 - 200\,000 = 650\,000\text{ Ft}$.

Adóalap-korrekció:

A tárgyévben az adóalapot csökkenteni kell a visszaírt értékvesztés összegével, 200 000 Ft-tal.

4. A kft. az adóévben egy közhasznú szervezetet tartós adományozási szerződéssel 500 000 Ft-tal támogatott, egy közhasznú igazolással rendelkező alapítványt pedig 250 000 Ft-tal. A szükséges igazolásokkal rendelkezik. A kft. adózás előtti eredménye 50 000 000 Ft.

Mennyivel lehet módosítani az adóalapot?

Tartós adományozási szerződés alapján: $500\,000 \cdot 40\% = 200\,000\text{ Ft}$.

Alapítványi támogatás alapján.

$250\,000\text{ Ft} \cdot 20\% = 50\,000\text{ Ft}$.

Összes adóalap-csökkentés: $200\,000\text{ Ft} + 50\,000\text{ Ft} = 250\,000\text{ Ft}$.

A támogatások kedvezménye maximum az adózás előtti eredmény összegéig számolható el.

Döntés az adó alapjáról

Amennyiben a gazdasági társaság nyeresége nagyon alacsony vagy a társaság veszteséges, akkor a társasági adó megállapítása előtt számítást kell végezni a nyereségminimumra vonatkozóan, és döntést kell hozni az adó alapjáról. A nyereségminimum a vállalkozás összes bevételének 2%-a.

Ha az adóalap kisebb, mint a számított nyereségminimum, a társaságnak választási lehetősége van:

a) a nyereségminimum után fizeti meg az adót,

b) a ténylegesen számított adóalap után – ami kisebb a nyereségminimumnál – fizet vagy nem fizet adót, s erről nyilatkozatot tesz az adóhatóságnak, vállalva az adóellenőrzésre való kiválasztást.

A nyereségminimum-számítás a belföldi illetőségű adózó és a külföldi vállalkozó kötelezettsége bizonyos kivételekkel (nem kell alkalmazni: az előtársasági adóévben, ha a vállalkozást az adóévben vagy a megelőző adóévben elemi kár érte, MRP-szervezetnek, közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaságnak stb.).

Nézzük a példát!

A gazdasági társaság tárgyévi összes bevétele 210 000 E Ft. A vállalkozás számított adóalapja 2500 E Ft. Mennyi lesz a társaságiadó-alap, ha nem tett nyilatkozatot az adóhatóságnak?

Nyereségminimum:

Összes bevétel 210 000 E Ft

Nyereségminimum = $210\,000 \cdot 2\% = 4\,200\text{ E Ft}$

Ez nagyobb, mint a számított adóalap, a 2500 E Ft, ezért a társasági adót a 4200 E Ft adóalap után fogja megfizetni.

Fizetendő adó. $4200\text{ E Ft} \cdot 9\% = 378\text{ E Ft}$.

(Nem tett nyilatkozatot, hogy a ténylegesen számított adóalap után akar adót fizetni.)

3. Az adó megállapítása

a) Az adó mértéke

Az adó mértékét a 28. számú ábra mutatja be:

A pozitív adóalap
9%-a

28. számú ábra: A társasági adó mértéke

Nézzük a példát!

Egy gazdasági társaság adatai a társasági adó kiszámításához (adatok ezer forintban):

Adózás előtti eredmény	72 000
Számított társaságiadó-alap	64 000
Jövedelem-, nyereségminimum	52 000
Mennyi lesz a társaság fizetendő társasági adója?	

A számított társaságiadó-alap összege nagyobb, mint a nyereségminimum, tehát a számított adóalap után fizeti meg az adót:

A fizetendő társasági adó = $64\,000 \cdot 9\% = 5\,760$ E Ft.

b) Adómentességek

Nem kell az adót megfizetni:

- a közhasznú szervezetnek, kiemelkedően közhasznú szervezetnek, alapítványnak, közalapítványnak, társadalmi szervezetnek, köztisztületnek, lakásszövetkezetnek, ha a vállalkozási tevékenységből elért bevétele legfeljebb 10 millió forint, de nem haladja meg az adóévben elért összes bevételének 10%-át;
- az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárnak, amennyiben a pénztár kiegészítő vállalkozási tevékenységből származó bevétele nem haladja meg a pénztár összes bevételének 20%-át;
- a vízitársulatnak az adóalapra számított adónak olyan része után, amelyet a közfeladatként végzett tevékenységből elért bevétele képvisel az összes bevételen belül;
- a közhasznú, a kiemelkedően közhasznú nonprofit társaságnak és a szociális szövetkezetnek az adóalap olyan része után, amelyet a kedvezményezett tevékenységből elért bevétele képvisel az összes bevételen belül.

c) Adókedvezmények

Az adókedvezmény a számított adóból adóvisszatartás formájában vehető igénybe. Az igénybevétel feltételekhez kötött.

1. Fejlesztési adókedvezmény

- a) Jelenértéken meghatározott összegű beruházás esetén vehető igénybe. Az adókedvezményt az adózó állapítja meg e törvény és a kormányrendelet alapján. A kedvezményt kis- és középvállalkozások is igénybe vehetik.

A legfontosabb feltételeket a 40. számú táblázat foglalja össze:

Feltételek	Kis- és középvállalkozások	Egyéb vállalkozások
A beruházás összege jelenértéken:	legalább 500 millió Ft,	legalább 3 milliárd Ft (kedvezményezett települési önkormányzat közigazgatási területén 1 milliárd Ft).
Az adókedvezmény első igénybevételének adóévet követő 4 adóévben a létszám vagy a bérköltség növelése.		
Átlagos állományi létszám növelése:	kisvállalkozásnál: 20 fő, középvállalkozásnál: 50 fő,	150 fő (75 fő).
Bérköltség növelése:	kisvállalkozásnál: évesített minimálbér 50-szerese, középvállalkozásnál: évesített minimálbér 100-szorosa,	az évesített minimálbér 600-szorosa (300-szorosa).
Viszonyíthatnak a beruházást megelőző évhez vagy a megelőző 3 év számtani átlagához.		
Az adókedvezmény igénybe vehető a beruházás üzembe helyezésének évében vagy az üzembe helyezést követő évben és az azt követő 9 adóévben. Az igénybe vett adókedvezmény, valamint a más állami támogatások együttes összege jelenértéken nem haladhatja meg a bejelentett engedély esetén a határozatban megállapított, elszámolható költség meghatározott arányát.		
Aki a feltételeket nem teljesíti és nem kér felfüggesztést, annak az igénybe vett kedvezményt 3 éven át 3 részletben kell visszafizetni, önellenőrzési pótlék nélkül.		

40. számú táblázat: A fejlesztési adókedvezmény feltételei

b) Fejlesztési adókedvezmény vehető igénybe továbbá a jelenértéken 100 millió forint értékű

- környezetvédelmi beruházás,
- alapkutatást, kísérleti fejlesztést szolgáló beruházás,
- film- és videogyártást szolgáló beruházás alapján is,
- továbbá munkahelyteremtést szolgáló beruházás után.

2. Kis- és középvállalkozások adókedvezménye

A hitelszerződés (ideértve a pénzügyi lízingszerződést is) megkötése adóévének utolsó napján kis- és középvállalkozásnak minősülő adózó a 2000. december 31-ét követően megkötött hitelszerződés alapján tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához pénzügyi intézménytől igénybe vett és kizárólag e célra felhasznált hitel (ideértve a felhasznált hitel visszafizetésére igazoltan felvett más hitelt is) kamata után kamatkedvezményt vehet igénybe. A kedvezmény összege az adóévben megfizetett kamat teljes összege.

Az adózó által igénybe vett adókedvezmény összege az adózó választása szerint

- adóévben igénybe vett csekély összegű (de minimis) támogatásnak vagy
- a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott – az állami támogatásra vonatkozó bizottsági rendeletnek megfelelő – támogatásnak minősül.

Az igénybe vett adókedvezményt késedelmi pótlékkal növelten vissza kell fizetni, ha

- a szerződés megkötését követő 4 adóévben a beruházást nem helyezik üzembe, illetve
- a tárgyi eszközt az aktiválás évét követő 3 éven belül elidegenítik.

a) Látványcsapatsport támogatása

Adókedvezmény vehető igénybe látványcsapatsport (a labdarúgás, a kosárlabda, a kézilabda, a vízilabda és a jégkorong) támogatása után.

A látványcsapatsport támogatása az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, véglegesen átadott pénzeszköz, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke.

A támogatást igénybe vehetik:

- az említett csapatsportok országos sportági szövetségei,
- sportági szakszövetségek tagjaként működő amatőr sportszervezetek,
- sportági szakszövetségek tagjaként működő hivatásos sportszervezetek,
- közhasznú alapítványok,
- sportköztestületek.

A kedvezmény igénybevétele:

A kedvezmény igénybe vehető a kiadott támogatási igazolásban szereplő összegig – az adóalany döntése szerint – a juttatás adóévében és az azt követő három adóévben.

A kedvezmény érvényesítésének feltétele a támogatási igazolás.

A támogatási igazolást a támogatás igénybevételére jogosult szervezet kérelmére a sportigazgatóság, illetve a látványcsapatsport országos szakszövetsége állítja ki.

Az igazolás összértéke nem haladhatja meg a jóváhagyott fejlesztési programban szereplő kiadás, ráfordítás 25–90%-át (például utánpótlás-fejlesztésre fordítandó összeg 90%-a, képzési feladatok kiadásának 60%-a, tárgyévi beruházási kiadás 70%-a).

A támogatási igazolás kiállítása feltételekhez kötött.

b) Energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás kedvezménye

Adókedvezmény vehető igénybe energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás üzembe helyezése és üzemeltetése esetén a beruházás üzembe helyezését követő adóévben és az azt követő öt adóévben.

Az adókedvezmény mértéke nem haladhatja meg a beruházás elszámolható költsége 30%-ának megfelelő mértéket, de legfeljebb 15 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

c) Élőzenei szolgáltatás adókedvezménye

Az adózó az általa üzemeltetett vendéglátóhelyen megvalósított élőzenei szolgáltatásra tekintettel az általa költségként, ráfordításként elszámolt ellenérték után a költség, ráfordítás felmerülésének adóévében adókedvezményt vehet igénybe.

A kedvezmény mértéke az adózó által az élőzenei szolgáltatásra az adóévben elszámolt költség, ráfordítás áfa nélküli ellenértékének legfeljebb 50%-a.

Az adókedvezmény igénybevételének korlátai

Az adókedvezmény adóvisszatartás formájában vehető igénybe:

- a fejlesztési adókedvezmény a számított társasági adó 80%-áig,
- minden más kedvezmény az előbb említett kedvezménnyel csökkentett adó 70%-áig.

Nézzük a példát!

Egy kisvállalkozás számított társaságiadó-alapja 24 000 E Ft. 4 éve 30 000 E Ft beruházási hitelt vett fel, aminek adóévi kamata 3600 E Ft.

Mennyi lesz a cég fizetendő adója, ha más adókedvezményt nem vehet igénybe? Mennyi a de minimis támogatás összege?

Az adó alapja: 24 000 E Ft	
Számított társasági adó $24\,000 \cdot 9\% =$	2 160 E Ft
– Kisvállalkozói kamatkedvezmény korlátozása $2160 \cdot 70\% = 1512$	
kamatkedvezmény	1 512 E Ft
<hr/> Fizetendő társasági adó	648 E Ft

A fizetendő társasági adó 648 E Ft, a de minimis támogatás összege a kedvezménnyel azonos: 1 512 E Ft.

d) A fizetendő adó és az adózott eredmény megállapítása

A fizetendő adó és az adózott eredmény megállapítását a 41. számú táblázat mutatja be:

Adózás előtti eredmény
Számított társasági adó – adókedvezmények (figyelemmel a korlátokra) – külföldön megfizetett adó
Fizetendő adó
– Fizetendő adó
= Adózott eredmény

41. számú táblázat: A fizetendő adó és az eredmény megállapítása

A kettős adózás elkerülése:

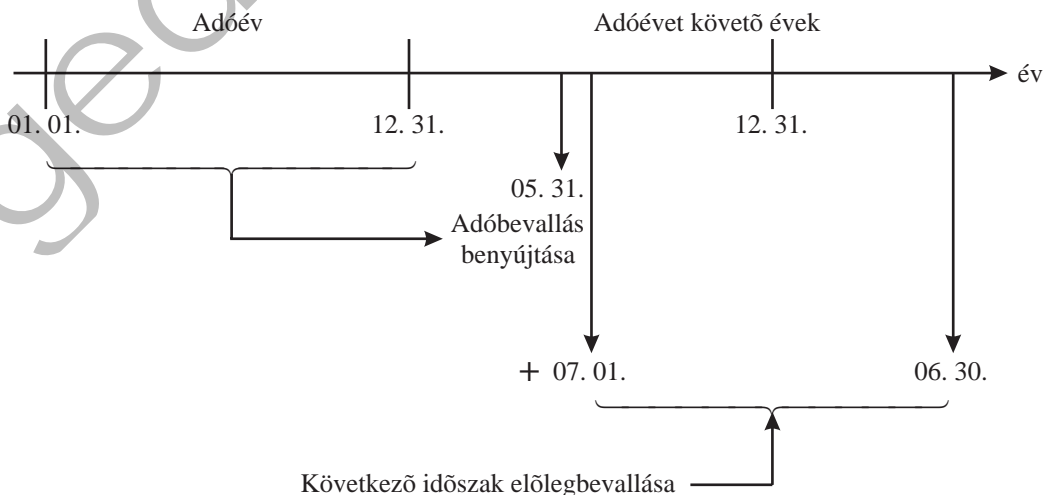
- A belföldi illetőségű adózónak és a külföldi vállalkozónak a külföldön ténylegesen megfizetett (fizetendő) és ráfordításként elszámolt adóval növelni kell a társasági adó alapját.
- Ha a forrásországgal hatályos adóegyezmény van, akkor a külföldön adóztatható jövedelmet ki kell venni az adóalapból.
- Ha a forrásországgal nincs adóegyezmény vagy az egyezmény az adó beszámításáról rendelkezik, a külföldön megfizetett (fizetendő) adó a társasági adóból adóvisszatartás formájában levonható.
- A külföldről származó jövedelem megállapításánál figyelembe kell venni az e bevétel megszerzéséhez közvetlenül hozzárendelhető költségeket, ráfordításokat, az adózás előtti eredményt növelő, csökkentő tételeket. A jövedelem megszerzéséhez közvetlenül nem rendelhető költségeket, ráfordításokat, adózás előtti eredményt módosító tételeket a külföldről származó árbevétel és bevétel összegének az összes árbevétel és bevétel összegéhez viszonyított arányában kell megosztani.
- A kapott osztalék alapján megfizetett adó is a társasági adónak megfelelő adónak minősül.

4. A bevallás és előlegfizetés szabályai

Az adózónak a társasági adóra adóelőleget kell fizetnie.

Az adóbevallással egyidejűleg az adóbevallás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszakra társaságiadó-előleget kell bevallani.

Az előleg bevallása, ha az adóalany üzleti éve a naptári évvel azonos (29. számú ábra):

29. számú ábra: A társaságiadó-előleg bevallása

Az előleg összege:

- a megelőző adóévben fizetendő adó összege,
- év közben alakuló vállalkozásnál az előző adóévi adó naptári napok alapján 12 hónapra átszámított összege,
- átalakuló vállalkozásnál a jogelőd adóbevallása alapján számított összeg (megszűnéskor az adózónak nem kell előleget bevallani).

Az előleg esedékességét a 42. számú táblázat foglalja össze:

Feltétel	Mező- és erdőgazdálkodási ágazat	Minden más ágazat
Ha az előző évi fizetendő adó meghaladja az 5 millió forintot:	havonta esedékes, nem egyenlő részletekben: <ul style="list-style-type: none">– az első negyedévben havonta az éves adóelőleg 3,3%-a,– a második negyedévben havonta az éves adóelőleg 6,6%-a,– a harmadik negyedévben havonta az éves adóelőleg 10%-a,– a negyedik negyedévben havonta az éves adóelőleg 13,4%-a – esedékes.	havonta, egyenlő részletekben esedékes.
Ha az előző évi fizetendő adó legfeljebb 5 millió forint:	háromhavonta, nem egyenlő részletekben esedékes: <ul style="list-style-type: none">– az első negyedévben az éves adóelőleg 10%-a,– a második negyedévben az éves adóelőleg 20%-a,– a harmadik negyedévben az éves adóelőleg 30%-a,– a negyedik negyedévben az éves adóelőleg 40%-a esedékes.	háromhavonta, egyenlő részletekben esedékes.

42. számú táblázat: Az előlegfizetés esedékessége

Mivel tudja magyarázni a táblázatban látható eltérést?

Az adó bevallása

Azt korábban már láttuk, hogy a társasági adó alapjának meghatározása, a fizetendő adó megállapítása szoros kapcsolatban van a számviteli beszámolóval. A bevallás benyújtásának határideje is igazodik a számviteli beszámoló benyújtásának határidejéhez. A bevallás benyújtásának időpontját az határozza meg, hogy mettől meddig tart az üzleti év a vállalkozásnál.

- a) Ha az üzleti év a naptári évvel azonos, akkor az adóról és az adóelőlegről a bevallást a tárgyévet követő év május 31-ig kell benyújtani. Az adóelőleg bevallási időszaka az adóévet követő év július 1-jétől az azt követő év június 30-ig terjed.
- b) Ha az üzleti év nem azonos a naptári évvel, akkor a bevallás határideje az adóév utolsó napját követő 150. nap.

Feltöltési kötelezettség

A kettős könyvvitelt vezető belföldi illetőségű adóalanyoknak és a külföldi vállalkozónak a törvényben megjelölt időpontig ki kell számítani a tárgyévre a vállalkozás várható adókötelezettségét, és ezen időpontig azt meg kell fizetni az állami, illetve az önkormányzati adóhatóság részére. Tehát a befizetett adóelőleget ki kell egészíteni a várható adó szintjére, de legalább a várható adó összegének 90%-áig – minimális feltöltési kötelezettség –, ellenkező esetben a befizetett adóelőleg és az adó 90%-ának különbözete után 20% mulasztási bírság terheli. (Az adóalapot az utolsó hónap 15. napjáig meg nem kapott – közösségi, államháztartási – támogatás nélkül kell meghatározni.)

A feltöltési kötelezettség a társasági adóra, az egyszerűsített vállalkozói adóra (eva) és a helyi iparüzési adóra vonatkozik.

A feltöltési kötelezettség nem vonatkozik arra az adózóra, akinek/amelynek az adóévet megelőző adóévben az éves szinten számított árbevétele nem haladta meg a **100 millió** forintot.

A törvény néhány vállalkozást mentesít a feltöltési kötelezettség alól, például: megszűnő vállalkozás, közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaság, alapítvány, egyház, köztestület.

A feltöltési kötelezettség határnapja:

- ha az üzleti év a naptári évvel azonos: a tárgyév decemberének 20. napja (ha ez munkaszüneti nap, akkor a következő munkanap),
- ha az üzleti év nem azonos a naptári évvel: az adóév utolsó hónapjának 20. napja.

Nézzük a példát!

Egy gazdasági társaság az adóévben havonta fizette az adóelőleget. Január–június hónapokra havi 1 400 000 Ft-ot, július–november hónapokra 2 100 000 Ft-ot. Az adóévet megelőző évben az éves árbevétele 132 500 000 Ft volt. A tárgyévi várható adója 30 000 000 Ft.

Lesz-e feltöltési kötelezettsége tárgyév december 20-án?

A társasági adó várható összege	30 000 E Ft
Minimális feltöltési kötelezettség $30\,000\text{ E} \cdot 90\% =$	27 000 E Ft
Befizetett előleg $6\text{ hó} \cdot 1400\text{ E Ft} + 5\text{ hó} \cdot 2100\text{ E} =$	18 900 E Ft
12. havi előleg	2 100 E Ft
<hr/>	
Feltöltési kötelezettség	6 000 E Ft

Az adóalanynak a minimális feltöltési kötelezettség teljesítéséhez összesen $(2100\text{ E} + 6000\text{ E} =)$ 8100 E Ft-ot kell befizetni.

5. Fontosabb fogalmak

külföldi vállalkozás – külföldi szervezet – számított nyilvántartási érték
ellenőrzött külföldi társaság – behajthatatlan követelés – nyereségminimum
csekély összegű támogatás – adózott eredmény – mérleg szerinti eredmény
feltöltési kötelezettség

6. Feladatok

1. Keressen adatokat az EU-tagállamokban alkalmazott társasági adónak megfelelő adókról és az adómértékekről!
2. Nézzon utána, hogy milyen kritériumok alapján különítjük el a mikro-, a kis- és középvállalatokat!
3. Fejtse ki, hogy mikor kell alkalmazni a nyereségminimum-szabályt! Keressen érveket a szabály alkalmazása mellett és ellen!
4. Gyűjtsék össze, hogy a társasági adó alapját módosító (növelő és csökkentő) tételek mögötti gazdasági eseményeket hogyan kellett a számvitelben könyvelni! Fogalmazzák meg a gazdasági eseményt, és könyveljék is el!

Engedélyezés alatt!

IV. Az egyszerűsített vállalkozói adó

1. Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva)

Az egyszerűsített vállalkozási adó hatálya alá bejelentkezett személyeket vállalkozási tevékenységükből származó bevételük után egyszerűsített vállalkozói adó terheli.

Az evából származó bevétel a központi költségvetést illeti meg.

Az eva lényege és egyszerűsítése abban rejlik, hogy a 37%-os mértékű adó megfizetésével kiváltja a többi adónemben fennálló adókötelezettség teljesítését. Az adónem bevezetésével – a költségvetési bevétel növelésének szándékán túl – az volt a cél, hogy csökkentsék a kisvállalkozások adminisztrációs és adófizetési terheit.

Az eva alanya

Az *eva alanya* lehet egyéni vállalkozó, egyéni cég, közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, szövetkezet és lakásszövetkezet, erdőbirtokossági társulat, végrehajtói iroda, ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, szabadalmi ügyvivői iroda.

Az említett személyek akkor választhatják az evát, ha az *adóévet megelőző naptári évben és az azt megelőző adóévben* megfelelnek az alábbi feltételeknek:

- a magánszemély egyéni vállalkozóként tevékenységét folyamatosan végezte, a jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és az egyéni cég nem alakult át, új tag (tagok) nem szerzett (nem szereztek összesen) 50%-ot meghaladó szavazati jogot biztosító részesedést;
- az adóhatóság számla- vagy nyugtaadási kötelezettség ismételt elmulasztása miatt nem rendelte el – jogerősen – mulasztási bírság kiszabását;
- az általános forgalmi adóban nem volt kötelezett a különös adózási szabályok alkalmazására (különbözeti adózás, utazásszervezési szolgáltatás különös adózása);
- nem állt végelszámolás, bíróság által elrendelt felszámolás hatálya alatt;
- magánszemély vállalkozói bevételt, jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet, egyéni cég árbevételt számolt el;
- az adóévben nem folytat a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásáról szóló törvény hatálya alá tartozó tevékenységet;
- az adóévben nem folytat a vámjogszabályokban meghatározott közvetett képviselői tevékenységet;
- belföldi pénzforgalmi számlával rendelkezik (ha a tevékenységét szünetelteti, gyekben, gyedben részesül, nem kell a pénzforgalmi számlát fenntartani).

Bevételi korlát:

- az adóévet megelőző második, az adóévet megelőző adóévben és az adóévben várható bevétele a **30 millió forintot** nem haladta, haladja meg.

Tulajdonosi szerkezetre vonatkozó feltétel:

- gazdasági társaság és egyéni cég csak akkor választhatja, ha az adóévben valamilyeni tagja magánszemély,
- nem rendelkezik részesedéssel más jogi személyben, jogi személyiségű gazdasági társaságban (kivéve szövetkezeti hitelintézet által kibocsátott részjegy vagy nyilvánosan működő részvénytársaság nyilvánosan forgalomba hozott részvénye).

Az eva alapja: az adóévben megszerzett összes bevétel, módosítva a törvényben meghatározott tételekkel.

Az eva megállapításánál *bevételnek minősül:*

- a) a számviteli törvény hatálya alá tartozók esetében az elszámolt (az eredménykimutatásban kimutatott) árbevétel, bevétel;
- b) a számviteli törvény hatálya alá nem tartozók esetében a vállalkozási tevékenységgel összefüggésben, arra tekintettel bármely jogcímen és bármely formában megszerzett vagyoni érték (beleértve az általános forgalmi adót is). Vagyoni érték például a pénz, az utalvány, a dolog, az értékpapír, az adóalany javára elengedett kötelezettség vagy átvállalt tartozás.

Nem minősül bevételnek: a vagyoni érték, ha azt az adóalany köteles visszaszolgáltatni (például a kapott kölcsön, hitel, tagi hozzájárulás); az egyéni vállalkozó adóalany esetében magánszemélyként, nem a vállalkozási tevékenységgel összefüggésben kapott vagyoni érték (például biztosító szolgáltatása).

A bevétel szerzésének időpontja:

- pénz esetében az átvétel, a jóváírás napja,
- dolog, értékpapír, váltó, csekk és más hasonló okirat esetében az átvétel, dematerializált értékpapírnál a számlán való jóváírás napja,
- igénybe vett szolgáltatás esetén az a nap, amelyen a szolgáltatás nyújtójának áfafizetési kötelezettsége keletkezik (függetlenül attól, hogy áfa fizetésére kötelezett vagy sem),
- forgalomképes, értékkel bíró jog esetén az a nap, amelytől kezdve az adóalany a jog gyakorlására jogosult.

A törvény több korrekciós tételt tartalmaz, itt most csak néhányat emeltünk ki a 43. számú táblázatban:

A számviteli törvény hatálya alá tartozó vállalkozásoknál	A számviteli törvény hatálya alá nem tartozó vállalkozásoknál
Összes bevétel	
Növeli az adó alapját:	
– az a bevétel, amelynek teljesítésére olyan személy köteles, amellyel az adóalany kapcsolt vállalkozási viszonyban van.	
Csökkenti az adó alapját:	
– a jogszabály vagy jogerős bírósági határozat alapján kapott kártérítés, kártalanítás;	
– a vállalkozási tevékenységhez használt vagyontárgy károsodására vagy megsemmisülésére tekintettel a károkozótól, annak biztosítójától vagy harmadik személytől a káreseménnyel kapcsolatosan kapott bevétel;	
– a biztosítótól az elemi kárra tekintettel kapott kártérítés.	
Növeli az adó alapját:	
– az adóévben megszerzett összes kapott előleg.	
Csökkenti az adó alapját:	
– az összes bevétel növeléseként elszámolt kapott előlegből az adóévben a teljesítésre tekintettel elszámolt vagy visszafizetett összeg.	
Adóalap	

43. számú táblázat: Az eva alapja

Az adó mértéke:

- a pozitív adóalap **37%-a**,
- a bevételnek a törvényi értékhatárt meghaladó része után **50%**. (Ha az adóalany bevétele, valamint a bevételt növelő összeg – a számviteli törvény hatálya alá nem tartozó adóalanyánál – együttesen meghaladja a 30 millió forintot, a 30 millió forintot meghaladó rész után az eva mértéke 50%.)

Nézzük a példát!

Egy betéti társaság adóévi bevétele 18 000 000 Ft. Az adóévben a kapott előlege 1 800 000 Ft, ebből az adóévi teljesítésre elszámolt összeg 460 000 Ft. A szolgáltatás meghiúsulása miatt vissza kellett utalni a megrendelőnek 250 000 Ft-ot. A betéti társaság az eva hatálya alá jelentkezett be. Mennyi lesz az éves adókötelezettsége?

	Ezer Ft-ban
Összes bevétel	18 000
+ összes kapott előleg	1 800
– elszámolt előleg	460
– visszaautalt előleg	250
<hr/>	
Adóalap	19 090
Fizetendő eva $19\,090 \cdot 37\% = 7063$ E Ft.	

Az adóelőleg megállapítása, bevallása

A bevallás benyújtásának határideje:

- A számviteli törvény hatálya alá tartozó adóalany esetében: az adóévet követő év május 31. (Ha az adóalanyiság év közben szűnik meg, a megszűnés hónapját követő ötödik hónap utolsó napja.)
- A számviteli törvény hatálya alá nem tartozó adóalany esetében: az adóévet követő év február 25. (Ha az adóalanyiság év közben szűnik meg, a megszűnést követő 30. nap.)

Az adóelőleg megfizetése

Az adóelőleget az első három negyedévben a negyedévet követő hónap 12-éig kell megfizetni, az adóelőleg alapja után (a negyedévben elszámolt bevétel, illetve árbevétel után, figyelembe véve a korrekciós tételeket), az adó mértékével számítva.

Feltöltési kötelezettség

A befizetett előleget december 20-áig a várható fizetendő adó összegére ki kell egészíteni.

Az adóalany az adóévre megállapított evát – a már megfizetett adóelőleg beszámításával – a bevallás benyújtására előírt határidőig köteles megfizetni. A javára mutató különbözetet a bevallásban, a bevallás beérkezésének napjától, legkorábban a benyújtásra előírt határidő napjától visszaigényelheti. A visszaigényelt összeget az adóhatóság a belföldi pénzforgalmi számlára utalja vissza.

Az adó megfizetésének napja az a nap, amelyen az adózó pénzforgalmi számláját a számlavezető megterhelte.

Adó kiváltás

Az adó kiváltás lényege, hogy az eva alanya az eva megfizetésével mentesül bizonyos adók megfizetése alól.

Ezeket a 44. számú táblázat foglalja össze:

Egyéni vállalkozó	Gazdasági társaságok
Általános forgalmi adó (kivéve: a jogutódlással megszerzett vagyon evás időszakban történő kivonása, a termékimport, a Közösségen belüli termékbeszerzés, ha a szolgáltatás igénybe vevője és a fordított adózás érvényesül, ha olyan termék beszerzője, ahol a fordított adózás érvényesül)	
Vállalkozói személyi jövedelemadó (9%)	Társasági adó (9%)
Vállalkozói osztalékadó (15%)	Az osztalék utáni személyi jövedelemadó és a vállalkozásból kivont jövedelem utáni személyi jövedelemadó

44. számú táblázat: Adó kiváltás az evás adóalanyoknál

Az eva alanyának tevékenységéről számlát kell kibocsátani, a számlában az adott termékértékesítésre, szolgáltatásnyújtásra meghatározott adómértéknek megfelelő áfát kell átírítani. A mentes értékesítésnél a „mentes az áfa alól” kifejezést kell feltüntetni.

Az eva alanya a munkaviszony keretében foglalkoztatott minden magánszemély után (személyesen közreműködő tag és alkalmi munkavállaló után is), a foglalkoztatás minden megkezdett hónapjára szakképzési hozzájárulás fizetésére köteles.

A szakképzési hozzájárulás mértéke magánszemélyenként, havonta a tárgyhónap első napján érvényes minimálbér kétszeresének 1,5 százaléka.

A hozzájárulás összege csökkenthető tanuló foglalkoztatása esetén (az iskolával kötött együttműködési megállapodás vagy a tanulóval kötött tanulószerződés alapján) tanulónként a minimálbér kétszeresének 1,5%-ával, összesen legfeljebb a hozzájárulás összegéig.

2. Fontosabb fogalmak

az adó megfizetésének napja – bevétel – nem bevétel
eva alapja – adókváltás

3. Feladatok

1. Keresse ki a törvényből, hogy milyen bizonylatadási kötelezettség terheli az eva alanyát!
2. A törvény szövegének felhasználásával mutassa be az eva alanya által vezetendő nyilvántartásokat!
3. Indokolja meg, miért választaná vagy nem választaná az egyszerűsített vállalkozói adót!

V. A kisvállalati adó

1. A kisvállalati adó

A kisvállalati adó egyszerűsített adónem, az adóalany választásától függően alkalmazható. Előnye, hogy az ezt az adózási formát választó adóalanyoknak nem kell fizetnie társasági adót, szociális hozzájárulási adót és szakképzési hozzájárulást.

A kisvállalati adót választó vállalkozásoknál jelentősen csökkennek az élők munká terhei.

A kisvállalati adó alanya lehet:

- az egyéni cég,
- a közkereseti társaság,
- a betéti társaság,
- a korlátolt felelősségű társaság,
- a zártkörűen működő részvénytársaság,
- a szövetkezet és a lakásszövetkezet,
- az erdőbirtokossági társulat,
- a végrehajtó iroda,
- az ügyvédi iroda és a közjegyzői iroda,
- a szabadalmi ügyvivői iroda,
- a külföldi vállalkozó,
- a belföldi üzletvezetési hellyel rendelkező külföldi személy.

A kisvállalati adó választásának feltételei:

- üzleti évének mérlegforduló napja december 31.;
- az adóévet megelőző adóévben:
 - átlagos statisztikai állományi létszáma várhatóan nem haladja meg az 50 főt,
 - elszámolandó bevétele várhatóan nem haladja meg az 500 millió forintot (12 hónapnál rövidebb adóévben arányosítás szükséges);
- az adóévet megelőző két naptári évben adószámát nem függesztették fel, illetve nem törölték.

A létszám és a bevételi határ számításánál figyelembe kell venni a kapcsolt vállalkozások adatát is.

A kisvállalati adó alapja a jóváhagyott osztalék és a tőkeműveletek eredménye, korrigálva egyes módosító tételek egyenlegével, valamint a személyi jellegű kifizetésekkel, de legalább a személyi jellegű kifizetések összege.

Személyi jellegű kifizetesként azon személyi jellegű ráfordítást kell figyelembe venni, amely járulékalapot képez.

A vállalkozás tagja esetében személyi jellegű kifizetesként legalább a minimálbér 112,5%-át kell figyelembe venni, ha a tagra jutó személyi jellegű ráfordítás ennél alacsonyabb.

Nem kell azonban figyelembe venni a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozó járulékalapját.

Az adó alapját növeli:

- tőke kivonás: a jegyzett tőke leszállítása;
- adóévben jóváhagyott fizetendő osztalék;
- pénztár értékének tárgyévi növekménye – de legfeljebb a pénztár tárgyévi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értékét meghaladó része. A pénztár mentesített értéke: a tárgyévi összes bevétel 5%-a, de legalább 1 millió forint;
- nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások;
- behajthatatlannak nem minősülő követelés elengedése – kivéve: magánszeméllyel szembeni követelés elengedése, olyan belföldi és külföldi magánszemélynek nem minősülővel szembeni követelés elengedése, akivel nem áll az adóalany kapcsolt vállalkozási viszonyban;
- megállapított bírság, pótlék összege.

Az adó alapját csökkenti:

- tőke bevonás: a jegyzett tőke emelése;
- a kapott (járó) osztalék címén az adóévben bevételként elszámolt összeg;
- a pénztár értékének tárgyévi csökkenése, de legfeljebb a pénztár előző évi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értéket meghaladó része.

A kisvállalati adó mértéke 13%.

Az adózó az adóelőleg megállapítási, bevallási és fizetési kötelezettségének negyedévente, a tárgynegyedévet követő hónap 20-áig tesz eleget.

Az adóelőleg összege:

- az adóelőleg-megállapítási időszakban az adóalany által fizetendő személyi jellegű kifizetések összege, és
- az adóelőleg-megállapítási időszakban jóváhagyott fizetendő osztalék.

Az adóalanyiság megszűnik,

- ha a létszám 100 főre nő
- vagy a bevétel meghaladja az 1 milliárd forintot.

Nézzük a példát!

A kisvállalati adó hatálya alá tartozó vállalkozásról 2017-ben az alábbi adatokat ismerjük:

- Személyi jellegű kifizetések:
 - munkabér 6 480 000 Ft
 - tagi jövedelem
1 fő, havi jövedelem 180 000 Ft
- fizetett osztalék 850 000 Ft
- kapott osztalék 400 000 Ft
- tőkeemelés 2 000 000 Ft
- magánszeméllyel szembeni elengedett követelés 450 000 Ft

Határozzuk meg a fizetendő kisvállalati adó összegét!

Fizetett osztalék	+ 850 000 Ft
Kapott osztalék	– 400 000 Ft
Tőkeemelés	– 2 000 000 Ft
Összesen:	– 1 550 000 Ft

Személyi jellegű kifizetések	
Munkabér	6 480 000 Ft
Tagi jövedelem	
12 hó · 180 000 Ft/hó	2 160 000 Ft
Összesen:	8 640 000 Ft
Adóalap: legalább a személyi jellegű kifizetések	8 640 000 Ft

Fizetendő kisvállalati adó: $8\,640\,000\text{ Ft} \cdot 13\% = 1\,123\,200$

2. Fontosabb fogalmak

adóalap – adóalany – kisvállalati adó

3. Feladatok

1. Képzelve el, hogy Ön adótanácsadó! Kinek előnyös a kisvállalati adó? Érveljen!
2. Milyen adókból mekkora megtakarítása keletkezik egy kisvállalati adót választó vállalkozásnak?

VI. Az általános forgalmi adó (áfa)

1. Az áfarendszer működésének szabályai

Az általános forgalmi adó törvényi céljai:

- az államháztartás feladatainak ellátásához szükséges állandó, nem konjunktúraérzékeny és értékálló bevétel biztosítása,
- versenysemleges adórendszer működtetése,
- az európai uniós tagságból eredő jogharmonizációs kötelezettségek teljesítése.

1.1. Az általános forgalmi adó tárgyi hatálya

Általános forgalmi adót kell fizetni (tárgyi hatály):

- az adóalany által belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása,
- a terméknek az Európai Közösségen belüli egyes, belföldön és ellenérték fejében teljesített beszerzése és
- a termék importja után.

A törvény rendelkezéseit az adójeggyel ellátott dohánygyártmányokra, valamint az egyszerűsített vállalkozói adó alanyaira abban az esetben kell alkalmazni, ha ezt a jövedéki adóról, jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvény, illetve az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény kifejezetten előírja.

A törvény a termékértékesítés fogalmát kiterjesztett értelemben használja.

Termékértékesítés a birtokba vehető dolog átengedése, amely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja.

A termékértékesítés fontosabb módjait a következő oldalon található 45. számú táblázat tartalmazza.

Nem minősül ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek az ingyenesen átadott

- áruminta (célja kizárólag a képviselt termék bemutatása),
- kis értékű termék (a juttatott vagyoni előny értéke nem haladja meg az 5000 Ft-ot, az értéket a termék átengedéskori – adót is tartalmazó – szokásos piaci ára alapján kell megállapítani), továbbá
- közcélú adomány.

Szolgáltatásnyújtás bármely olyan ügylet, amely a törvény értelmében nem termék értékesítése. Így különösen:

- az ipari, mezőgazdasági, pénzügyi szolgáltatás,
- a vagyoni értékű jogok időleges vagy végleges átengedése,
- a kötelezettségvállalás valamely tevékenység egészbeni vagy részbeni abbahagyására, annak végzésétől való tartózkodásra,

Az áfatörvény szerint termékértékesítés:

- a termék eladása,
- a termék bérbeadása olyan szerződéssel, amellyel a jogosult a futamidő végén tulajdonjogot szerez,
- a termék feletti rendelkezési jog átadása bizományosi szerződés alapján, feltéve, hogy a termék értékesítése teljesül,
- az építési-szerelési munkával létrehozott, az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzendő ingatlan átadása a jogosultnak,
- a vállalkozásból véglegesen kivont, saját vagy alkalmazott magánszükségletének kielégítésére, a vállalkozástól idegen célra ingyenesen felhasznált, más tulajdonába ingyenesen átadott termék (feltéve, hogy az adóalanyt részben vagy egészben levonási jog illette meg),
- a vállalkozáson belül végzett saját beruházás,
- a vállalkozásban kitermelt, előállított, átalakított, megmunkált termék, illetve az adóalany vállalkozásához vásárolt vagy importált termék felhasználása gazdasági tevékenységének folytatásához (feltéve, ha a terméket ilyen állapotában másik adóalanytól szerezte volna be, adólevonási jog nem illetné meg),
- tárgyi eszköznek nem minősülő termék felhasználása adólevonásra nem jogosító tevékenység folytatásához (feltéve, hogy beszerzésekor az adóalanyt részben vagy egészben adólevonási jog illette meg),
- az adóalany megszűnése, ha az adóalany a megszűnés időpontjában olyan terméket tart a tulajdonában, amelynek beszerzéséhez részben vagy egészben adólevonási jog illette meg,
- a vállalkozás tulajdonában tartott termék továbbítása vagy bizományba átvett termék továbbítása belföldről a Közösség más tagállamába, vállalkozása szükségleteire (kivéve például a vevői készlet vagy ideiglenes használat céljából történő továbbítás).

45. számú táblázat: A termékértékesítés az áfatörvényben

- az adóalany saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére, a vállalkozástól idegen célok elérésére másnak időlegesen vagy véglegesen, ingyen nyújtott szolgáltatás (feltéve, hogy az adóalanyt a szolgáltatáshoz kapcsolódóan részben vagy egészben adólevonási jog illette meg).

Nem minősül szolgáltatásnyújtásnak, ha a termék értékesítője, szolgáltatás nyújtója

- részére az ellenértéket akár a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője (vagy harmadik fél) megtéríti vagy
- a teljesítéssel keletkezett, követelésként fennálló ellenértéket harmadik félre engedményezi.

Mindkét esetben feltétel, hogy az ellenértéket pénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel vagy pénzhelyettesítő eszközzel térítik meg.

Nem minősül ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak a közcélú adományozás.

Ha az adóalany a szolgáltatásnyújtást a saját nevében, de más javára rendeli meg, úgy kell tekinteni, mint aki (amely) ugyanannak a szolgáltatásnak az igénybevevője és nyújtója is.

Nem termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás

- az apport,
- ha az adóalany jogutódlással szűnik meg (például egyesülés, szétválás, az özvegy vagy örökös által továbbfolytatott egyéni vállalkozói tevékenység, egyéni vállalkozó egyéni céggé alakulása).

Mindkét esetben azonban egyidejűleg kell teljesülni az alábbi feltételeknek:

- a vagyon szerzője (a jogutód, az apportot szerző) a szerzésekor vagy annak közvetlen következményeként belföldön nyilvántartásba vett adóalany,

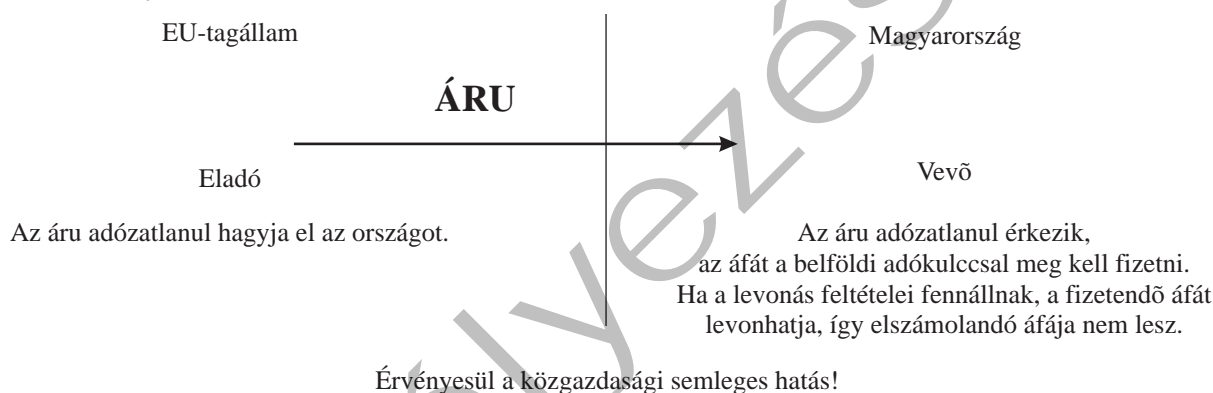
- kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerzéshez, illetve a szerzett vagyonhoz fűződő jogok a szerzéstől kezdődően jogutódként őt illetik és terhelik,
- nincs olyan jogállása, amely csorbítaná az előző pontban vállalt kötelezettségét.

A termék Közösségen belüli beszerzése a termék felett a tulajdonosként való rendelkezés olyan megszerzése, amelyben a termék a küldemény megérkezésekor vagy a fuvarozás befejezésekor a Közösség más tagállamában van, mint ahol a feladáskor vagy a fuvarozás megkezdésekor volt.

Adófizetési kötelezettség keletkezik:

- másik tagállamból történő termékvásárlás esetén, feltéve, hogy
 - a terméket az egyik tagállamból egy másik tagállamba fuvarozták,
 - az értékesítőt az adott tagállamban adóalanyként nyilvántartásba vették és ott nem részesül adómentességben,
 - a vevő áfaalany vagy olyan nem adóalany jogi személy, aki (amely) a Közösségen belülről történő beszerzése után adófizetésre kötelezett;
- új közlekedési eszköz beszerzése esetén;
- jövedéki termék beszerzése esetén, feltéve hogy a beszerzés után jövedékiadó-fizetési kötelezettség keletkezik.

A Közösségen belüli beszerzés adóztatásának működési mechanizmusát a 30. számú ábra mutatja be:

30. számú ábra: A Közösségen belüli beszerzés adóztatásának mechanizmusa

Nem kell adót fizetni:

- olyan termék Közösségen belüli beszerzése esetében, amely ha belföldön teljesített értékesítés lenne, mentes értékesítésnek számítana (például: túlnyomórészt tengeren közlekedő, kereskedelmi, halászati, vízi közlekedési eszköz, légi közlekedési eszköz üzemeltetését, fedélzeti ellátását szolgáló termékértékesítés);
- használt ingóság, műalkotás viszonteladó általi beszerzése esetén, feltéve, hogy a terméket a beszerzés országában adóztatták;
- olyan termék beszerzése esetén, amelynek beszerzője
 - mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany, vagy
 - olyan adóalany, akinek (amelynek) nincs adólevonási joga (adómentességben részesül vagy mentes tevékenységet végez), vagy
 - nem adóalany jogi személy.

Az említett három beszerzői körnek azonban csak akkor nem kell megfizetni az adót, ha két feltétel teljesül:

- a) az adott naptári évben a Közösségen belüli beszerzésük ellenértéke – adó nélkül számítva, éves szinten göngyöltve – nem haladja meg a 10 000 eurónak megfelelő pénzüsszeget;

b) az előző pontban említett feltétel az adott naptári évet megelőző naptári évre is teljesült, feltéve, hogy ilyen beszerzések ténylegesen történtek.

Ha az adott évi beszerzés értéke meghaladja az értékhatárt, adófizetési kötelezettség keletkezik arra a Közösségen belüli beszerzésre, amelynek – adó nélkül számított – ellenértékével a beszerző először meghaladja ezt az értékhatárt.

A beszerző – az adóhatóságnak tett előzetes bejelentése alapján – értékhatártól függetlenül választhatja az adófizetési kötelezettséget valamennyi közösségi beszerzésére, de választásától a választás évét követő második naptári év végéig nem térhet el.

Termék importja: olyan terméknek behozatala vagy egyéb módon való bejuttatása a Közösség területére, amely – az Európai Uniót létrehozó szerződés értelmében – nincs szabadforgalomban.

Termék importja az is, ha a szabadforgalomban lévő terméket a Közösség vámterületének azon területéről hozzák be vagy juttatják be a Közösség területére, amely e törvény szerint harmadik állam területének számít.

Az áfa működési mechanizmusa hasonló a közösségi beszerzésnél leírtakkal, azonban a termékimport után annak a tagállamnak az adóját kell megfizetni és abban a tagállamban, ahol a termék a harmadik (Közösségen kívüli) országból a Közösség területére lép.

Ha tehát a nem közösségi tagállamból érkező importtermék Magyarországon lép be a Közösség területére és itt helyezik szabadforgalomba, akkor a belföldi szabályok szerint kell az áfát megfizetni.

Ha azonban a termék belföldön nem kerül szabadforgalomba, mert a belföldi importőr továbbszállítja Lengyelországba, a magyar vámhatóságtól árutovábbítási eljárást kér. Ilyenkor belföldön nem kell az import után áfát fizetni, hanem azt majd Lengyelországban kell megtenni, az ottani adókulccsal, az ottani adóhatósághoz.

1.2. Az adó alanya

A törvény rendelkezéseit az adóalanyokra kell értelmezni.

Az adóalany az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára, eredményére.

Ha a gazdasági tevékenység közvetlenül közös tulajdonban és használatban lévő ingóra, ingatlanra mint ellenérték fejében hasznosítható dologra irányul (például a társasház bérbe adja a közös tulajdont képező helyiségét), adóalany a tulajdonostársak közössége. Az adóalanyiságot a közösség az általa kijelölt képviselőn keresztül gyakorolja.

A gazdasági tevékenység fogalmát, körét a következő oldali 46. számú táblázat foglalja össze.

Csoportos adóalanyiság

A csoportos adóalanyiság kizárólag az áfára terjed ki.

Azok az adóalanyok hozhatnak létre csoportos adóalanyiságot,

- akiknek (amelyeknek) gazdasági célú letelepedési helyük, lakóhelyük, szokásos tartózkodási helyük belföldön van, és
- akik (amelyek) együttesen kapcsolt vállalkozások.

A csoport tagjainak gazdasági társasági önállósága megmarad, de önálló áfaalanyisága megszűnik, a csoport a jogutód. A csoport tagjai egymás közötti termékértékesítésére, szolgáltatásnyújtására nem kell áfát felszámítani, és áfás bizonylat kiállítására sincs szükség.

Gazdasági tevékenység: valamely tevékenység üzletszerű, illetve tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása, amennyiben ellenérték elérésére irányul vagy azt eredményezi, és annak végzése független formában történik.	
<i>A gazdasági tevékenység körébe tartozik és adóalanyiságot eredményez:</i>	<i>Nem tartozik a gazdasági tevékenység körébe és nem eredményez adóalanyiságot:</i>
<ul style="list-style-type: none"> – a termelésre, forgalmazásra irányuló ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, egyéb szolgáltatási tevékenység (a szellemi szabadfoglalkozásként folytatott tevékenység is); – ha az adóalany a vállalkozásának részét képező vagyont, vagyonértékű jogot ellenérték fejében hasznosítja; – ha jogképes személy vagy szervezet új közlekedési eszközt értékesít a Közösség területére; – ha egyébként nem adóalany (például magánszemély) még használatba nem vett vagy új beépített ingatlant és ehhez tartozó földrészletet sorozat jelleggel értékesít, a törvényben meghatározott feltételekkel; – ha egyébként nem adóalany sorozat jelleggel építési telket (telekrészt) értékesít. <p><i>Sorozat jellegű az értékesítés, ha két naptári éven belül negyedik vagy további építési telket, építés alatt álló vagy új ingatlant értékesítenek.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – a munkaviszony, munkaviszony jellegű jogviszony vagy egyéb olyan jogviszony keretében végzett tevékenység, amelyben a jogosult irányítása és felelőssége mellett a kötelezett alárendelt helyzetben van (nem minősül független formában végzett tevékenységnek); – a közhatalom gyakorlására jogosított személy, szervezet által ellátott közhatalmi tevékenység (például jogszabályalkotási, ügyészi, védelmi, rendvédelmi, hatósági ellenőrzés, pénzügyi-ellenőrzési, államháztartási, európai uniós és egyéb nemzetközi támogatás elosztásáról való döntési tevékenység). <p><i>Nem minősül közhatalmi tevékenységnek, így adóalanyiságot eredményez például: a telekommunikációs szolgáltatások nyújtása, a víz-, gáz-, villamosenergia és hőellátás, a termékfuvarozás, a személyszállítás, a raktározási szolgáltatások nyújtása, a munkahelyi és egyéb vendéglátás, valamint a tulajdon kisajátítása.</i></p>

46. számú táblázat: A gazdasági tevékenység fogalma, köre

1.3. A teljesítés helye

A teljesítés helyének meghatározása azért fontos, mert ez befolyásolja az adófizetési kötelezettség helyét. Láttuk, hogy a törvény rendelkezéseit belföldön kell alkalmazni, tehát akkor keletkezik az adófizetési kötelezettség, ha a teljesítés helye belföld.

A teljesítés helye értelmezésének néhány fontosabb szabályát a 47., 48., 49. számú táblázatban foglaltuk össze:

Általános szabály	
A teljesítés helye az a hely, ahol a termék az értékesítés teljesítéskor ténylegesen van, feltéve, hogy a terméket küldeményként nem adják fel, nem fuvarozzák el.	
Különös szabályok	
<i>A termékértékesítés fuvarozással, feladással történik (függetlenül attól, hogy a beszerző, az értékesítő vagy más végzi a fuvarozást):</i>	a teljesítés helye az a hely, ahol a termék a feladás, illetve a fuvarozás megkezdésekor van.
<i>A termék a feladásakor vagy a fuvarozás megkezdésekor a Közösség területén kívül van:</i>	az importáló általi termékértékesítés teljesítési helye a Közösség azon tagállama, ahol a termék importja teljesül.
<i>Közösségen belüli értékesítésnél:</i>	a teljesítés helye az a hely, ahol a termék – a beszerző nevére szóló rendeltetéssel – a küldemény megérkezésekor vagy a fuvarozás befejezésekor van (feltéve, hogy az értékesítés olyan adóalany vagy nem adóalany jogi személy, személy, szervezet részére történik, akinek/amelynek e beszerzése – mint Közösségen belüli beszerzés – után nem kell adót fizetnie, továbbá az értékesített termék nem új közlekedési eszköz, illetve nem fel- vagy összeszerelés tárgya).

47. számú táblázat: A teljesítés helye termékértékesítésnél

A teljesítés helye szolgáltatásnyújtásnál	
Ha a szolgáltatást <i>adóalany</i> részére	Ha a szolgáltatást <i>nem adóalany</i> részére
nyújtják:	
Általános szabály	
A teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatás <i>igénybevevője</i> (megrendelője) gazdasági céllal letelepedett, ennek hiányában az a hely, ahol lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van.	A teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatás <i>nyújtója</i> gazdasági céllal letelepedett, ennek hiányában az a hely, ahol lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van.
Különös szabályok	
<i>Ingatlanhoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások (szálláshelyadás, ingatlanközvetítői és -szakértői szolgáltatás, ingatlanhasználati jog átengedése, építési munkák végzésének előkészítése):</i> a teljesítés helye az a hely, ahol az ingatlan van.	
<i>Személyszállítás:</i> az az útvonal, amelyet a szolgáltatás nyújtása során ténylegesen megtesznek.	
<i>Kulturális, művészeti, tudományos, oktatási, szórakoztatási és sportszolgáltatások, továbbá más ezekhez hasonló szolgáltatások (például: kiállítások, vásárok, bemutatók rendezése) és ezek szervezése esetén:</i>	
a teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatás igénybevevője gazdasági céllal letelepedett, székhely, telephely hiányában ahol lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van. Kivétel: a felsorolt események belépőinek értékesítése esetén a teljesítés helye az esemény, rendezvény tényleges megrendezésének helye.	a teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatást ténylegesen teljesítik.

48. számú táblázat: A teljesítés helye szolgáltatásnyújtásnál

A teljesítés helye Közösségen belüli beszerzés esetén
Általános szabály: a teljesítés helye az a hely, ahol a termék – a beszerző nevére szóló rendeltetéssel – a küldeménykénti megérkezéskor, illetve a fuvarozás befejezésekor van.
A teljesítés helye termék importja esetén
Általános szabály: a teljesítés helye a Közösség azon tagállama, ahol a termék a Közösség területére történő behozatalkor vagy egyéb módon való bejuttatáskor van.

49. számú táblázat: A teljesítés helye Közösségen belüli beszerzésnél és termékimportnál

1.4. Az adófizetési kötelezettség keletkezése

E pontban arra kapunk választ, hogy mikor keletkezik az adóalany adófizetési kötelezettsége.

Általános szabály:

- az adófizetési kötelezettség a teljesítés időpontjában keletkezik (az ügylet tényállás-szerű megvalósulásakor), tehát a fizetendő adót a teljesítéskor kell megállapítani;
- adófizetési kötelezettség akkor is keletkezik, ha a teljesítés hiánya ellenére számlakibocsátás történik (kivéve, ha a termék értékesítője, a szolgáltatás nyújtója bizonyítja, hogy a számlakibocsátás ellenére nem történt teljesítés, vagy történt ugyan, de azt más teljesítette, és a számla kibocsátója gondoskodott a számla érvénytelenítéséről).

Az általános szabályt kell alkalmazni például

- a zárt végű lízing, részletvétel esetén – ahol előre ismert a vevő tulajdonszerzése, az áfát nem lehet részletekben fizetni –, így a teljesítés napja a birtokbaadás napja;
- a saját rezsiz beruházások után, ekkor a teljesítés napja a tárgyi eszköz aktiválásának napja.

A különös szabályok önálló adókötelezettséget, illetve keletkezési időpontot határoznak meg.

a) *A termékértékesítésre és szolgáltatás nyújtására vonatkozó különös szabályok:*

- Ha az ügylet tárgya természetben osztható és a részteljesítésnek nincs egyéb akadálya, a *részteljesítés is teljesítés*.
- Bírósági vagy más hatósági eljárás keretében bíróságnak vagy más hatóságnak nyújtott szolgáltatás esetében a teljesítés *az ellenértéket megállapító jogerős határozatnak (végzésnek) a szolgáltatás nyújtójával történő közlése*.
- Ha a felek részletfizetésben vagy határozott időre szóló elszámolásban állapodtak meg (például folyamatos szolgáltatásoknál: gáz, áram, telefon, bérbeadás, újság-előfizetés), a teljesítés lehet:
 - amennyiben a számlát kiállítják az elszámolt időszak utolsó napja előtt, és azt megelőzően esedékes a fizetés is, akkor a teljesítés időpontja a számlakiállítás dátuma;
 - amennyiben a fizetési határidő követi az elszámolt időszak utolsó napját, úgy a teljesítési időpont a fizetési határidő, függetlenül attól, hogy a számlát mikor állították ki;
 - ha a fizetési határidő hosszabb, mint az elszámolt időszak utolsó napját követő 60. nap, a teljesítési időpont az elszámolt időszak utolsó napját követő 60. nap.
- Pénzben juttatott ellenértékbe beszámítható vagyoni előny (előleg) esetén a teljesítés napja *az előleg jóváírásának, illetve kézhezvételének napja*.
- Fordított adózás esetén (az adófizetésre a terméket beszerző, a szolgáltatást igénybe vevő adóalany a kötelezett):
 - az ügylet teljesítését igazoló *számla vagy egyéb okirat kézhezvételekor vagy*
 - *az ellenérték megtérítésekor* (például: előleg készpénzben történő átadása) vagy
 - *a teljesítést követő hónap 15. napján* kell megállapítani.A teljesítés napja e három közül az a nap, amely hamarabb következik be.

b) *Termék Közösségen belüli beszerzésére vonatkozó különleges szabályok:*

- A fizetendő adót az ügylet teljesítését tanúsító *számla kibocsátásakor, de legkésőbb a teljesítést követő hónap 15. napján* kell megállapítani.
- Fordított adózás esetén a számla kézhezvételének vagy az ellenérték megtérítésének időpontja vagy a teljesítést követő hónap 15. napja közül az a nap, amely hamarabb következik be.

c) *A termék importjára vonatkozó különös szabályok:*

- Az adófizetési kötelezettség a vámra vonatkozó rendelkezések szerint keletkezik, amikor az ideiglenes vámjogi helyzet megszűnik, illetve a vámeljárás hatálya alól kikerül a termék.

Az adófizetési kötelezettség halasztása

Termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás esetén, ha az ellenértéket pénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel vagy pénzhelyettesítő eszközzel fizetik meg, az adófizetési kötelezettség teljesítése halasztható. Halasztásra az az adóalany jogosult, aki (amely)

- nyilvántartását az egyszeres könyvvezetés szabályai szerint vezeti vagy csak bevételeiről köteles nyilvántartást vezetni, illetve
- nyilvántartási kötelezettségének módosított teljesítési szemléletben tesz eleget (költségvetési szervek).

A halasztás azt jelenti, hogy az adóalany a fizetendő adót az ellenérték megfizetésekor állapíthatja meg. Ha az ellenérték megfizetése részletekben történik, a fizetendő adót a részlet megfizetésekor, legalább a megfizetett részlet erejéig kell megállapítani. A halasztás maximális időtartama a teljesítést követő 45. nap. A fizetendő adót a határidő lejártát követő napon a meg nem fizetett ellenértékre is meg kell állapítani.

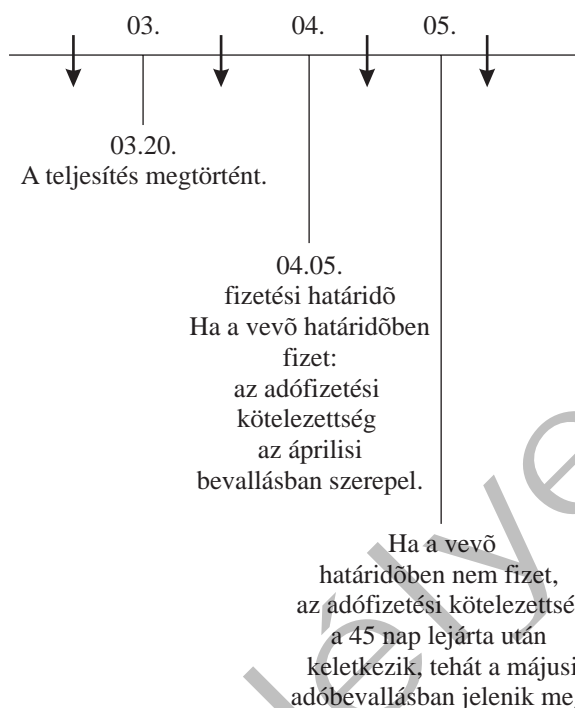

Például:

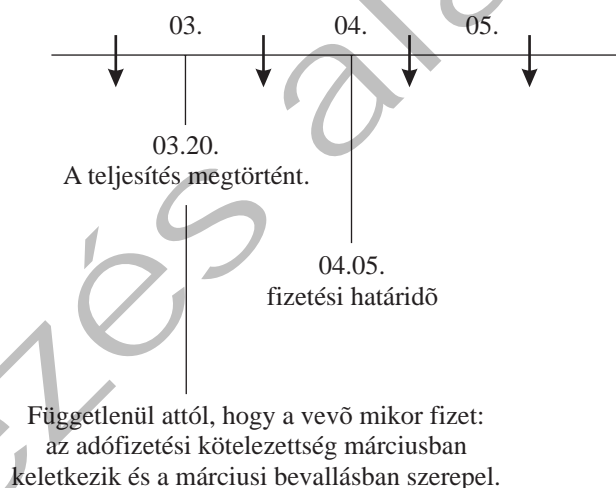
Az adóalany március 20-án 100 000 Ft értékben árut értékesít, a kibocsátott számla alapján az ellenértéket április 5-én kell megfizetni.

Az adófizetési kötelezettség halasztását a 31. számú ábra mutatja be:

Halasztásra jogosult adóalany:

Halasztásra nem jogosult adóalany:

31. számú ábra: Az adófizetési kötelezettség halasztása

1.5. Az adó alapja

Az adó alapjának meghatározását az 50. számú táblázat mutatja be:

Az áfa alapja	
Termékértékesítésnél és szolgáltatásnyújtásnál:	Termékimportnál:
<ul style="list-style-type: none"> – a pénzben kifejezett ellenérték, amelyet a jogosult kap vagy kapnia kell (ideértve az árat közvetlenül befolyásoló támogatások bármely formáját); – a szokásos piaci ár, ha az értékesítés nem független felek között történik és az alkalmazott ár jelentősen eltér a piaci ártól; – a termék vagy az ahhoz hasonló termék teljesítés-kor megállapított beszerzési ára, előállítási költsége saját rezsiz beruházás, vállalkozásból véglegesen kivont, ingyenesen saját, alkalmazott vagy vállalkozástól idegen célra átadott terméknél, szolgáltatásnál; – az a pénzben kifejezett összeg, amely a szolgáltatás nyújtójánál a teljesítés érdekében kiadásként felmerül a vállalkozásból ideiglenesen kivont, ingyenesen használatba adott szolgáltatás esetén; – a szokásos piaci ár, ha az ellenérték nem pénzben kifejezett (például csereáru), mindkét ügyletet önállóan kell figyelembe venni, azzal, hogy egyik a másiknak ellenértéke. 	<ul style="list-style-type: none"> – az importált termék teljesítéskor hatályos vámértéke; – Ha a vámérték nem tartalmazza, akkor az adóalapba a következők tartoznak bele: <ul style="list-style-type: none"> – adók, vámok, illetékek, járulékok, hozzájárulások, lefoglalások és más kötelező jellegű befizetések, amelyeket a termék importjához kapcsolódóan vetnek ki, másrészt a Közösségen kívül merülnek fel; – a járulékos költségek, amelyek az importáló közösségi tagállamon belül az első rendeltetési helyig merülnek fel: bizományi, egyéb közvetítői költségek, csomagolási, fuvarozási és biztosítási költségek. (Az első rendeltetési hely az a hely, amit a fuvarlevélen vagy az árut kísérő egyéb okiraton annak jelölnek meg, egyértelmű jelzés hiányában, ahol az első le- vagy átrakás történik az importáló közösségi tagállamban.) – A Közösség területéről korábban munkavégzés céljára ideiglenesen kivitt termék importja esetén: <ul style="list-style-type: none"> • a munkavégzési szolgáltatás megtérítendő ellenértéke, illetve • a végzett munka folytán bekövetkezett, pénzben kifejezett értéknövekedés. <p>Az adó alapjába nem tartozik bele az olyan árengedmény, amelyet az eredeti esedékesség lejáratához képest az ellenérték előrehozott megtérítésére tekintettel a teljesítésig adnak, illetőleg a korábban beszerzett termék mennyiségére tekintettel a teljesítésig adott árengedmény.</p> <p>Az adóalap forintra történő átszámításakor a vámérték megállapításánál alkalmazott árfolyamot kell alkalmazni.</p>
Közösségen belüli beszerzése esetén:	
<ul style="list-style-type: none"> – az adó alapjának megállapításánál a belföldi termékértékesítésre és szolgáltatás nyújtására érvényes szabályok vonatkoznak; – az adóalap forintra történő átszámításánál vagy a hitelintézeti devizaeladási árfolyamot vagy az adóhatóságnak tett előzetes bejelentés alapján az MNB hivatalosan közzétett árfolyamát kell alkalmazni (ha ez utóbbit választja az adóalany, akkor a választás évét követő két évig ettől nem térhet el). 	
A termék értékesítése és szolgáltatás nyújtása esetén az adó alapjába	
beletartoznak:	nem tartozik bele:
<ul style="list-style-type: none"> – az adók, vámok, illetékek, járulékok, hozzájárulások, lefoglalások és más kötelező jellegű befizetések (kivéve az áfát); – a felmerült járulékos költségek (a bizománnyal, egyéb közvetítéssel, csomagolással, fuvarozással és biztosítással összefüggő díjak, költségek). 	<ul style="list-style-type: none"> – az olyan ár- és díjkezdvezmény, -visszatérítés (árengedmény), amelyet az eredeti esedékességhez képest az ellenérték előrehozott megtérítésére tekintettel adnak; – a korábban beszerzett termék, igénybe vett szolgáltatás mennyiségére tekintettel a teljesítésig adott árengedmény vagy más, a teljesítésig adott üzletpolitikai célú árengedmény (független féllel kötött és más független fél számára is – azonos feltételek mellett – elérhető árengedmény).

50. számú táblázat: Az áfa alapja

Az adó alapjának utólagos csökkentése

A termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása, termék Közösségen belüli beszerzése esetében az adó alapját utólag csökkenteni kell, ha

- az ügylet érvénytelensége miatt bizonyos jogkövetkezményeket alkalmaznak (például az ügylet kötése előtt álló helyzetet állítják helyre, az ügyletet az aránytalan előny kiküszöbölésével helyreállítják),
- hibás teljesítés miatt a jogosult eláll az ügylettől vagy ár-, illetve díjleszállítást kap,
- tévesen, a szerződő felek által megállapodottnál magasabb ellenértéket számláztak ki,
- a teljesítés hiánya miatt az előleget visszafizetik,
- betétdíjas termék visszaváltásakor a betétdíjat visszatérítik,
- a teljesítést követően adnak olyan árcsökkentést, amely egyébként az adó alapjába sem tartozott volna,
- a zártvégű lízing, részletvétel, bérbeadás, a vagyoni értékű jog ideiglenes átengedése a futamidő alatt bármilyen okból (például bármelyik fél hibájából vagy természeti katasztrófa miatt) megghiúsul.

Nézzük az adóalap meghatározására a következő példákat!

1. Vállalkozásunk elektronikai alkatrészeket importál Japánból, 100 000 USD értékben. Az áru első rendeltetési helye Budapest, vállalati telephely. A közösségi vámhatárig felmerült szállítási költség 3000 USD, a biztosítás 2500 USD. A belföldi rendeltetési helyig felmerült szállítási költség 50 000 Ft. Az értékvám mértéke 4%, az áfa mértéke a törvény által előírt mérték.

Cégünk a szabadforgalomba bocsátás vámkezelési eljárást kérte a magyar vámhatóságtól. A vámhatóság a vámterheket kivetéssel állapítja meg. Az árfolyam: 254,93 HUF/USD.

Mennyi lesz az általános forgalmi adó alapja és a fizetendő általános forgalmi adó?

Vételár	100 000 USD
Fuvardíj	3 000 USD
Biztosítás	2 500 USD
<hr/>	
Vámérték	105 500 USD
Vámérték forintban $105 500 \text{ USD} \cdot 254,93 \text{ HUF/USD} =$	26 895 115 HUF
Vám $26 895 115 \text{ HUF} \cdot 4\% =$	1 075 805 HUF
Belföldi rendeltetési helyig felmerült fuvardíj	50 000 HUF
<hr/>	
Áfa alapja	28 020 920 HUF
Az áfa összege $28 020 920 \cdot 0,27 =$	7 565 648 HUF

2. Cégünk saját kivitelezésben egy épületberuházást hajtott végre, a felmerült költségek a következők:

anyagköltség	10 150 000 Ft
béreköltség és járulékok	3 200 000 Ft
egyéb közvetlen költségek	2 560 000 Ft

A kivitelezési munkák befejeződtek, az épület aktiválása megtörtént.

Mennyi lesz az általános forgalmi adó alapja?

Adóalap az előállítási költség: $10 150 000 + 3 200 000 + 2 560 000 = 15 910 000 \text{ Ft}$.

3. Cégünk 20 tonna alapanyagot vásárolt 5400 Ft/tonna egységáron. A korábbi rendszeres vásárlásainkra tekintettel az eladó 5% engedményt adott az árból.

Mennyi lesz az áfa alapja?

A vásárlás értéke $20 \text{ tonna} \cdot 5400 \text{ Ft/tonna} =$	108 000 Ft
– 5% engedmény	5 400 Ft
<hr/>	
Áfa alapja	102 600 Ft

1.6. Az adó mértéke

Az Európai Unió áfára vonatkozó irányelvei az adó mértékének minimális mértékét határozzák meg (a normál adókulcsnál a minimális mérték 15%, a kedvezményes kulcsnál 5%, a tagállamok legfeljebb két kedvezményes kulcsot használhatnak), továbbá a kedvezményes kulccsal adóztatható termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások körét. A tagállamok a kedvezményes kört szűkíthetik, de nem szélesíthetik.

A hazai hatályos adómértékeket az 51. számú táblázat tartalmazza.

Normál kulcs	Kedvezményes kulcs	
27%	18%	5%
A fizetendő adó összegét is tartalmazó ellenértékből számítás esetén a megfelelő kulcsok:		
21,26%	15,25%	4,76%

<ul style="list-style-type: none">- egyéb tej (UHT és ESL tej),- gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termékek,- kereskedelmiszálláshely-szolgáltatás,- internet-előfizetés,- étkezőhelyi vendéglátás.	<ul style="list-style-type: none">- humán gyógyszerek,- humán gyógyászati célú magisztrális (a patikában készített) készítmények,- közvetlen lakossági fogyasztásra készített gyógynövénydrogok,- egészségügyi oxigén,- Braille-tábla, -írógép, -óra,- könyv, kotta bármilyen fizikai adathordozón,- napilap,- távhőszolgáltatás, megújuló energiaforráson alapuló hőszolgáltatás,- egyes élőzenei szolgáltatások,- egyes tejtermékek,- friss héjas tojás,- egyes tenyészállatok,- hústermékek.
--	---

A termékek besorolása vámtarifaszám alapján történik

51. számú táblázat: Az áfa mértéke

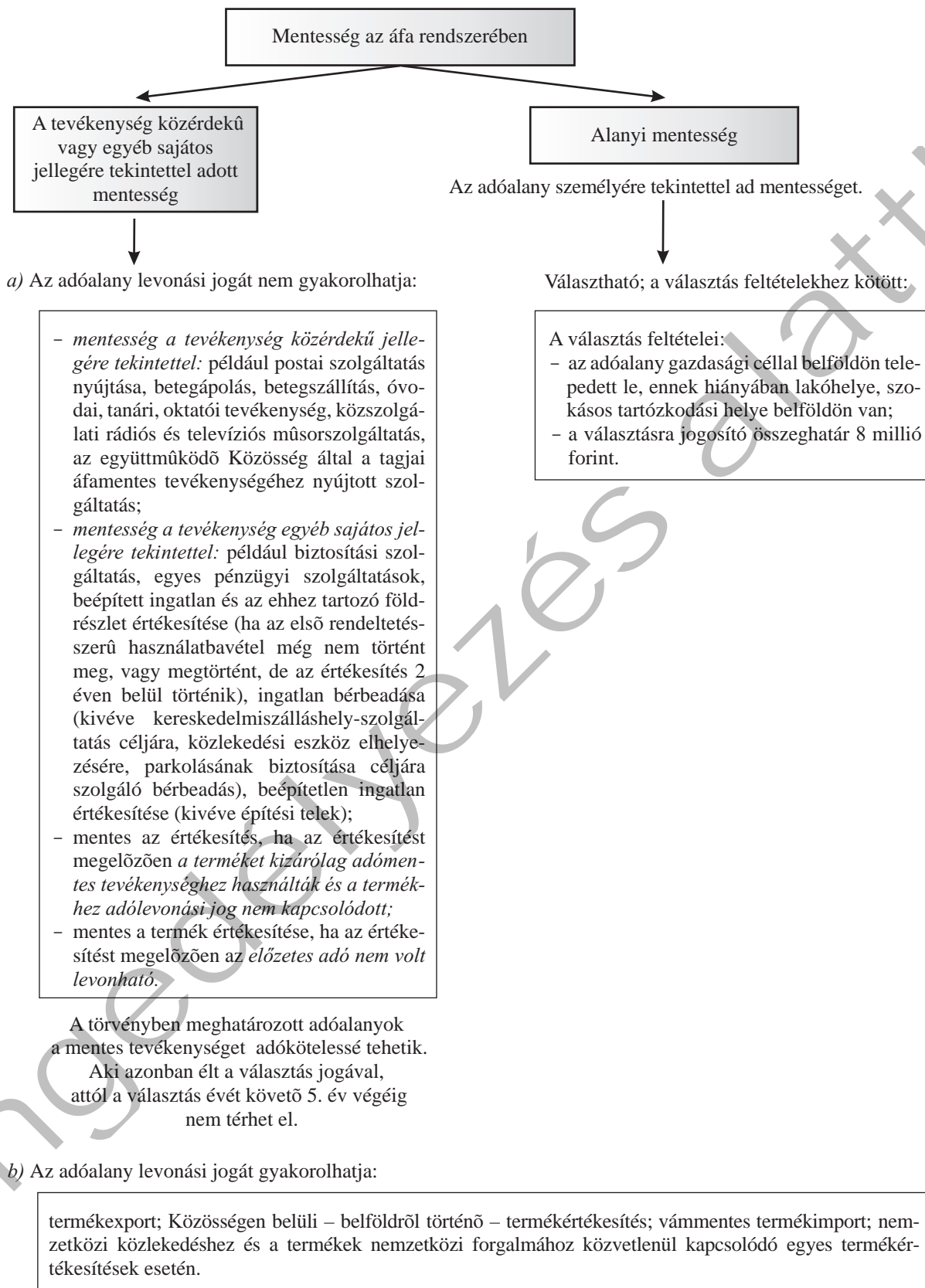
1.7. Adómentesség

Az adókötelezettség normatív jellegéből következik, hogy a gazdasági élet minden szereplőjére kiterjed, mégis bizonyos értékesítéseket, illetve meghatározott vállalkozói kört a jogszabály mentesít az adókötelezettség alól.

A mentesség nem jelent adókedvezményt, az adó terhét itt a vállalkozás viseli. A mentességnek kétféle értelmezése van:

- az adóalanyak nem kell az értékesítési árban adót felszámítani, de levonási jogát sem gyakorolhatja, vagyis a beszerzéseit terhelő adót nem igényelheti vissza, illetve
- bizonyos értékesítések esetén az értékesítési árban nem kell adót felszámítani, de az adóalany élhet levonási jogával.

A mentesség rendszerét a 32. számú ábra mutatja be:

32. számú ábra: Mentességek az áfában

Az alanyi mentesség választásának néhány szabálya:

- Az alanyi mentesség választásának feltétele, hogy az adóalany összes termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása megtérített vagy megtérítendő ellenértéke – forintban kifejezve – és éves szinten göngyöltett összege
 - sem a tárgy naptári évet megelőző naptári évben ténylegesen,
 - sem a tárgy naptári évben várhatóan, illetve ténylegesen ne haladja meg a választásra jogosító összeghatárt.Az értékhatár számításánál bizonyos értékesítéseket nem kell beszámítani, például:
 - a vállalkozásban tárgyi eszközként, immateriális jószágként használt termék értékesítését, a vagyoni értékű jog átengedését,
 - tárgyi eszköz között nem szereplő új közlekedési eszköz közösségi értékesítését,
 - a tevékenység közérdekű vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes értékesítést (bizonyos kivételekkel),
 - a mezőgazdasági tevékenységet folytató különleges jogállású adóalanynak a mezőgazdasági tevékenysége körébe tartozó termékértékesítését, szolgáltatásnyújtását.
- A tevékenységét év közben kezdő vagy megszüntető adóalany az összeghatárra vonatkozó feltételt időarányosan teljesítheti.
- Az adóalany az alanyi adómentességet a tárgyév végéig választhatja, erre vonatkozó nyilatkozatát az állami adóhatósághoz kell teljesítenie.
- Az alanyi mentesség megszűnik, ha
 - az adóalany nem választja a tárgyévet követő évre,
 - a megszűnő adóalany jogutódja nem választja az alanyi mentességet,
 - a feltételként meglévő felső összeghatárt túllépi. Ebben az esetben az alanyi mentesség arra a termékértékesítésre, szolgáltatásnyújtásra nem vonatkozik először, amelynek ellenértékével meghaladja a mentesség választására jogosító felső határt. Ekkor a megszűnés évét követő második év végéig választási lehetőségével nem élhet.
- Az alanyi mentességet választó adóalany adó fizetésére nem kötelezett, az előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult. Az adóalany az általa kibocsátott számlában áthárított adót, illetve adómértéket nem tüntethet fel.
- Az alanyi adómentesség időszakára – bizonyos kivétellel – a későbbiekben sem alapíthat adólevonási jogot.
- Az adóalany bizonyos esetekben nem járhat el alanyi adómentes minőségében – tehát meg kell fizetnie az adót –, például a felső értékhatár számításánál figyelmen kívül hagyott egyes értékesítéseknél (a vállalkozás tárgyi eszközének értékesítése); a vállalkozásból saját szükségletre, alkalmazottnak vagy vállalkozástól idegen célra ingyenesen kivont termék, szolgáltatás értékesítése esetén; a saját rezsiz beruházásnál; a Közösségen belüli beszerzésnél; a termékimport esetében.
Az adó levonására azonban ezekben az esetekben sem jogosult.

Nézzük a következő példát!

Egy egyéni vállalkozó, aki augusztus 15-ével kezdi meg tevékenységét, az alanyi mentességet választotta. A tevékenység sajátos jellegére tekintettel mentes tevékenységet is végez, ami nem tartozik a kivételek közé. Termékértékesítése a hatályos törvényi normál kulcs alá tartozik. Kézpénzes bevételei a következők voltak:

augusztus hónapban	240 000 Ft,	
szeptember hónapban	310 000 Ft,	ebből mentes 70 000 Ft,
október hónapban	280 000 Ft,	
november 18-án	210 000 Ft,	
november 30-án	510 000 Ft,	ebből mentes 60 000 Ft.

a) Helyesen választotta-e az adóalany az alanyi mentességet?

b) Hogyan alakulna a mentessége, ha december 15-én egy 2 000 000 Ft-os kézpénzes értékesítése lenne?

- a) Mivel tevékenységét év közben kezdte, először a rá vonatkozó alanyi mentességi határt kell meghatározni, a 8 millió Ft időarányos részét.
 $(8\,000\,000\text{ Ft} : 365\text{ nap}) \cdot 139\text{ nap} = 3\,046\,575\text{ Ft}$, tehát ha az adóalany ezt a bevételi határt átlépi, elveszíti az alanyi adómentesség jogát.

A göngyöltött bevétel (forintban):

augusztus	240 000	240 000	
szeptember	310 000 – 70 000	480 000	a mentes bevételt nem kell figyelembe venni,
október	280 000	760 000	
nov. 18.	210 000	970 000	
nov. 30.	510 000 – 60 000	1 420 000	< 1 904 110

Jól döntött az alanyi mentesség választásával, mert halmozott bevétele kisebb a választásra jogosító összeghatárnál. Választása azzal jár, hogy az értékesítési számláiban nem kell áfát feltüntetni, de a beszerzéseit terhelő adót sem vonhatja le.

- b) A december 15-i értékesítésével a halmozott bevétele $1\,420\,000 + 2\,000\,000 = 3\,420\,000\text{ Ft}$, ez nagyobb, mint a választásra jogosító összeghatár, tehát az adóalany elveszíti adómentességét, mégpedig annál az értékesítésnél, amellyel meghaladja az összeghatárt.

Tehát a 2 000 000 Ft-os számlájában már fel kell tüntetni áfát (úgy tekintjük, hogy az értékesítés ellenértéke tartalmazza az áfát is):

Bruttó értékesítési ellenérték	2 000 000 Ft
– 21,26% áfa	425 200 Ft
Nettó értékesítési ellenérték	1 574 800 Ft

Ezzel az adóalany elveszti alanyi mentességét, ettől az időponttól adókötelessé válik, ettől kezdve a beszerzéseit terhelő áfát is visszaigényelheti. A határ túllépésének következménye: az adóévet követő két évig nem élhet az alanyi mentesség választási lehetőségével.

1.8. Az adólevonás joga

Minden vállalkozás csak a termékhez, szolgáltatáshoz általa hozzáadott érték után adózik. Ezt a legegyszerűbben és a legkevesebb költséggel az úgynevezett *levonásos technika* alkalmazásával lehet megvalósítani. Ennek lényege: *az adóalany az általa fizetendő adóból levonhatja a beszerzéseit terhelő adókat.*

Abban a mértékben, amilyen mértékben az adóalany a terméket, szolgáltatást adóköteles termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja, megilleti az a jog, hogy az általa fizetendő adó összegéből levonja az előzetesen felszámított adót.

Azt az adóösszeget, amelyet

- a termék beszerzéséhez, szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan egy másik adóalany (ideértve az eva hatálya alá tartozó személyeket is) rá áthárított;
- a termék beszerzéséhez (a Közösségen belüli beszerzést is ideértve), szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan fizetendő adóként megállapított;
- a termék importjához kapcsolódóan az adóalany vagy közvetett vámjogi képviselője által megfizetett, illetve fizetendő adóként megállapított;
- az adóalany előleg részeként megfizetett;
- a saját rezsizs beruházás adójaként megállapított;
- a gazdasági tevékenység folytatásához a vállalkozásban kitermelt, előállított, átalakított, megmunkált, illetve vállalkozásához vásárolt vagy importált termék felhasználásához kapcsolódóan fizetendő adóként megállapított (feltéve, hogy ha azt ilyen állapotban másik adóalanytól szerezte volna be, adólevonási jog nem illelné meg).

A levonás joga megilleti az adóalanyt akkor is, ha a terméket, szolgáltatást

- olyan termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja, amelynek teljesítési helye külföld, de amelyet ha belföldön teljesítene, adóköteles lenne,

- adómentes termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása érdekében használja (Közösségen belüli értékesítés, Közösségen belüli fuvarozás, termékimport),
- bizonyos, a tevékenység – nem közérdekű egyéb – sajátos jellege folytán adómentes szolgáltatásnyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja (feltéve, hogy a szolgáltatás igénybe vevője gazdasági céllal a Közösség területén kívül telepedett le, vagy lakóhelye, szokásos tartózkodási helye a Közösség területén kívül van).

Az adóalanyt a másik tagállam, illetve harmadik ország területén teljesített termékértékesítése és szolgáltatásnyújtása után is megilleti az adólevonási jog, de csak olyan mértékben, amilyen mértékben megilletné akkor, ha ugyanazt a termékértékesítést és szolgáltatásnyújtást belföldön teljesítené.

Adólevonási jog illeti meg az egyébként nem adóalanyként eljáró személyt, szervezetet, ha új közlekedési eszközt értékesít – a beszerző nevére szóló rendeltetéssel – a Közösség területére. Ebben az esetben a levonásba helyezhető adó nem haladhatja meg azt az adóösszeget, amelyet az adóalanyt fizetendő adóként kellene megállapítani akkor, ha a termék értékesítése adóköteles lenne.

A törvény alapján nem levonható előzetesen felszámított áfát az 52. számú táblázatban gyűjtöttük össze:

Termékbeszerzést terhelő	Igénybe vett szolgáltatást terhelő
le nem vonható adó:	
<ul style="list-style-type: none"> • motorbenzin, egyéb közvetlenül személygépkocsi üzemeltetéséhez szükséges üzemanyag, valamint minden más közvetlenül személygépkocsi üzemeltetéséhez, fenntartásához szükséges termék és maga a személygépkocsi adója; • a 125 cm³-nél nagyobb hengerűrtartalmú motorke-rékpárt terhelő adó; • a jachtot és sport- vagy szórakozási cél elérésére alkalmas egyéb vízi közlekedési eszközt terhelő adó; • a lakóingatlan, valamint az annak építéséhez, fel-újításához szükséges termék adója; • az élelmiszert, az italt terhelő adó. 	<ul style="list-style-type: none"> • a személygépkocsi üzemeltetéséhez, fenntartásá-hoz szükséges szolgáltatást terhelő adó; • a lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges szolgáltatást terhelő adó; • a taxiszolgáltatás adója; • a parkolási szolgáltatás adója; • az úthasználati szolgáltatás adója; • a vendéglátóipari szolgáltatás adója; • a szórakoztatási célú szolgáltatás adója; • a távbeszélő-szolgáltatás, mobiltelefon-szolgáلتás, internetprotokollt alkalmazó, beszédcélú adat-átviteli szolgáltatás adójának 30%-a; • személygépkocsi üzemeltetéshez, fenntartásához kapcsolódó szolgáltatás adójának 50%-a.

52. számú táblázat: A le nem vonható adó

A törvény több esetben kivételt tesz az általános levonási tilalom alól, például:

- ha a beszerzett termék igazoltan továbbértékesítési célt szolgál (a tevékenység egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes lakóingatlan esetében viszont csak akkor, ha az adóalany a NAV-nak tett előzetes bejelentéssel az értékesítést adókötelessé tette);
- levonható a motorbenzin áfája abban az esetben is, ha azt az adóalany igazoltan a környezetet jobban kímélő motorokkal kapcsolatos technológiai fejlesztéshez használja fel;
- ha a levonási tilalom alá eső szolgáltatást igazoltan a más nevére és javára történő szolgáltatásnyújtás teljesítéséhez veszik igénybe;
- ha a személygépkocsit, illetve más közlekedési eszközt igazoltan egészben vagy túlnyomórészt (legalább 90%-ban) saját vállalkozásban taxiként használják, illetve bérbeadással hasznosítják;
- ha a parkolási és úthasználati szolgáltatás igazoltan az adóalany által üzemben tartott, 3,5 tonnát meghaladó legnagyobb össztömegű szárazföldi közlekedési eszköz üzemeltetése érdekében merül fel;

- a lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges termék, szolgáltatás áfája levonható, ha az adóalany azt igazoltan egészben vagy túlnyomó részben úgy használja, egyéb módon hasznosítja, hogy az közvetlen anyagjellegű ráfordítás vagy értékcsökkenési leírás alapjánál figyelembe vehető ráfordításként adóköteles lakóingatlan-bérbeadás adóalapjába épül be, illetve a lakóingatlan-értékesítés adóalapjába beépíti, feltéve, ha a lakóingatlan értékesítése adóköteles.

Az előzetesen felszámított adó megosztása

Ha az adóalany adólevonásra jogosító és arra nem jogosító termékértékesítést és szolgáltatásnyújtást is végez, az előzetesen felszámított adó kizárólag az adólevonásra jogosító értékesítés arányában vonható le.

Az előzetesen felszámított adó levonható és le nem vonható részének megállapításához az adóalanynek olyan nyilvántartást kell vezetni, amely az adólevonási jog keletkezésétől kezdődően egyértelműen, megbízhatóan és folyamatosan követi, hogy a termék, szolgáltatás használata az adóköteles értékesítést vagy az adólevonásra nem jogosító értékesítést szolgálja.

A levonható és le nem vonható adót köteles a nyilvántartásában elkülöníteni (tételes elkülönítés).

Amennyiben a tételes elkülönítésre nincs lehetőség, a megosztást az arányosítás szabályai szerint kell elvégezni.

Az előzetesen felszámított adó arányos megosztásának számítása az alábbi számítási képlet alkalmazásával történik:

$$L = A \cdot L(H)$$

$$N = A - L$$

ahol: L = az arányosítással megosztandó előzetesen felszámított áfából a levonható rész;
 A = az arányosítással megosztandó áfa éves szinten összesített összege;
 N = az arányosítással megosztandó áfából a nem levonható rész;
 L(H) = a levonási hányados.

A levonási hányadost felfelé kerekítve két tizedes pontossággal kell megállapítani. Számítása:

$$\text{Levonási hányados} = \frac{\text{Adólevonásra jogosító termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás adó nélküli ellenértéke}}{\text{Adólevonásra jogosító termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás adó nélküli ellenértéke} + \text{Adólevonásra nem jogosító termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás adó nélküli számított összes ellenértéke}}$$

A levonási hányados számlálójában és nevezőjében sem szerepelhet(nek)

- a saját vállalkozásban használt tárgy eszköz értékesítésének ellenértéke,
- az eseti jelleggel végzett ingatlanértékesítés, illetve az ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatás nyújtásának ellenértéke,
- az eseti jelleggel végzett, a tevékenység sajátos jellegére tekintettel mentes egyes szolgáltatások (például biztosítás, hitel nyújtása, jogi személyiségű szervezetben tulajdonosi jogviszonyt megtestesítő vagyoni értékű jog átengedése).

(Nem eseti jellegű az adóalany tevékenysége, ha e tevékenységeket engedéllyel végzi vagy végezhetné, illetve ha az ebből származó ellenérték részaránya a levonási hányados nevezője értékének 10%-át meghaladja.)

A levonási hányados nevezőjét növeli a termék értékesítésének, a szolgáltatás nyújtásának árát közvetlenül nem befolyásoló pénzbeli támogatás.

Az arányosítással történő megosztásnál az adóalany választhatja:

- a *végleges megosztást*: amikor a levonási hányadost a tárgyévi göngyöltött adatok alapján számítja,
- az *ideiglenes megosztást*: amikor az évközi bevallási időszakokban a tárgyévet megelőző évre számított levonási hányadost alkalmazza, és a tárgyév végén a tárgyévre ténylegesen kiszámított levonási hányados alapján számított végleges és az ideiglenes megosztás különbözetét pótlólag bevallja.

Amennyiben az adóalany termékértékesítésének és szolgáltatásnyújtásának tárgyévi ellenértéke utólag és jelentős mértékben változik (például meghiusult ügylet, utólagos árengedmény miatt), az adóalany köteles a tárgyévi levonási hányadost újraszámítani. A levonásba helyezett adó összegét módosítani kell, ha a bevallásban közölt összeghez képest az eltérés abszolút értékben legalább 10 000 Ft.

A tárgyi eszközre jutó előzetes adó megosztására különleges szabályok vonatkoznak.

Nézzük a következő példát!

A vállalkozás adómentes és adóköteles értékesítést egyaránt végez. A tárgyidőszakban az összes értékesítésének adó nélküli ellenértéke 24 000 000 Ft, ebből adómentes értékesítés 2 460 000 Ft.

A tárgyidőszaki beszerzéséből 920 000 Ft adó nélküli értékben szereplő beszerzése volt, ami az adólevonásra jogosító és nem jogosító tevékenységével kapcsolatosan merült fel. A tételes elkülönítésre nincs lehetőség. Az áfa mértéke a hatályos törvény szerinti normál kulcs.

Mennyi lesz az arányosítással megosztandó áfa? Mennyi a levonható és a nem levonható adó?

Az arányosításba bevont áfa: $920\,000 \cdot 0,27 = 248\,400$ Ft.

Levonási hányados: $\frac{24\,000\,000 - 2\,460\,000}{24\,000\,000} = 0,8975 \rightarrow$ kerekítve 0,90.

Levonható adó: $248\,400 \cdot 0,90 = 223\,560$ Ft.

Le nem vonható áfa: $248\,400 - 223\,560 = 24\,840$ Ft.

Az adólevonási jog gyakorlásának tárgyi feltételei

Az adólevonási jog csak akkor gyakorolható, ha a jog gyakorlásának tárgyi feltételei az adóalany személyes rendelkezésére állnak. Ezek a következők:

- a nevére szóló, az ügylet teljesítését igazoló számla;
- a termék Közösségen belüli beszerzése esetében, továbbá olyan esetekben, amikor a termék értékesítője, szolgáltatás nyújtója belföldön vagy a Közösség más tagállamában nyilvántartásba vett adóalany, a nevére szóló, az ügylet teljesítését tanúsító számla;
- ha számla nem áll rendelkezésre, mindazon okiratok, amelyek a fizetendő adó megállapításához szükségesek (például fordított adózásnál);
- a termék szabad forgalomba bocsátásáról rendelkező határozat, az adó megfizetését igazoló határozat, illetve mindazon okiratok, amelyek a fizetendő adó megállapításához szükségesek; ha az adót közvetett vámjogi képviselő fizette vagy állapította meg, a közvetett vámjogi képviselőnek az adóalany nevére szóló nyilatkozata az adó megfizetéséről, megállapításáról és bevallásáról;
- a nevére szóló, az előleg megfizetését tanúsító számla;
- mindazon okirat, amely a fizetendő adó összegszerű megállapításához szükséges (például saját rezsiz beruházásnál).

Az adóhatósági ellenőrzés során az adólevonási jog tényállásának tisztázásához – ha szükséges – a nem magyar nyelvű okirat hiteles fordításáról az adóalanyunk kell gondoskodni.

Az adólevonási jog speciális esetei

Az adólevonási jog engedményezése: az importáló helyett annak közvetett vámjogi képviselője gyakorolhatja a termék importjához kapcsolódó levonási jogot (feltéve, hogy az adólevonási jog az importálót korlátozás nélkül megilleti, erről nyilatkozik a vámjogi képviselőnek, a vámjogi képviselő belföldön nyilvántartásba vett adóalany). Az engedményezéssel az importálónak a termék importjához kapcsolódó adólevonási joga elvész.

Az adólevonási jog keletkezése

Főszabályként a levonási jog keletkezésének időpontja az adófizetési kötelezettség keletkezéséhez, az előzetesen felszámított adónak megfelelő fizetendő adó megállapításának időpontjához kötődik.

Ettől eltérő szabály vonatkozik az egyszeres könyvvitelt, a bevételi nyilvántartást vezető, nyilvántartási kötelezettségének módosított teljesítési szemléletben eleget tevő (halasztásra jogosult) adóalanytól történő vásárlásra. Az adólevonási jog az ügylet teljesítésének időpontjában keletkezik, ha az ellenértéket pénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel, pénzhelyettesítő eszközzel térítik meg.

1.9. Az adó fizetésére kötelezett személy

Az adó fizetésére kötelezetteket az 53. számú táblázat tartalmazza:

Az áfa fizetésére kötelezettek	
Termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás esetén:	az az adóalany fizeti, aki (amely) az ügyletet saját nevében teljesítette (kivéve, ha a törvény másként rendelkezik).
Import esetén:	az importáló vagy a vámjogi képviselő.
Közösségen belüli beszerzés esetén:	a terméket beszerző adóalany vagy nem adóalany jogi személy (új közlekedési eszköz beszerzésénél a nem adóalany személy, szervezet is, aki/amely nem jogi személy).
Szolgáltatásimport esetén (ha a szolgáltatás nyújtója belföldön gazdasági céllal nem telepedett le, ennek hiányában lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye nincs belföldön):	a szolgáltatást igénybe vevő, belföldön nyilvántartásba vett adóalany.
Fordított adózás esetén (például építési szerződés alapján ingatlan átadása a megrendelőnek, beépített ingatlan és az ehhez tartozó földrészlet értékesítése – ha a feltételeknek megfelel –, ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatások – fenntartási, takarítási, karbantartási stb. –, munkaerő kölcsönzése, a törvényben megjelölt hulladékértékesítés, fizetéseketelenséget jogerősen megállapító eljárás – például felszámolás – hatálya alatt álló vállalkozásban tárgyi eszközként használt termék értékesítése, 100 000 forintot meghaladó termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás):	a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybe vevője (tehát a vevő fizeti meg az áfát).

53. számú táblázat: Az áfa fizetésére kötelezettek

A fordított adózás azt jelenti, hogy az értékesítéskor nem az eladó fizeti meg a számlában foglalt összeg után az áfát, hanem a vevő – mint korábban már láttuk. A vevő részéről a fizetés azonban – néhány kivételtől eltekintve – nem jelent tényleges

befizetést, mert ha a vállalkozás az áfa alanya, akkor a számla alapján jogosult az áfa levonására. Tehát tényleges adófizetési kötelezettsége nem keletkezik.

Az adó levonására jogosult adóalany – a levonható áfa erejéig – kezesként felel a rá áthárított adó megfizetéséért azzal az adóalanyal szemben, aki az adót rá áthárította. A kezesi felelősség mindaddig fennáll, amíg az ellenérték adót is tartalmazó összegét maradéktalanul nem fizette meg. A kezeség csak a meg nem térített összeg adótartalmának megfizetésére terjed ki. Kezesi felelőssége csak az adólevonási joggal rendelkező adóalanyoknak van (a tevékenység közérdekű, illetve egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes, illetve alanyi mentes adóalanyoknak nincs).

1.10. Az adó megállapítása

Az adót megállapíthatja

- az adófizetésre kötelezett önadózással,
- az állami adóhatóság (ha nem adóalany személy, szervezet beépített ingatlan, építéssel sorozat jelleggel értékesít),
- vámhatóság határozattal (új közlekedési eszköz Közösségen belüli beszerzése, a termék importja esetében).

A vámhatóság a termékimport áfáját a termék vámjogi szabad forgalomba bocsátásáról szóló határozattal állapítja meg.

Egyes importőröknek azonban – kérelemre – a vámhatóság engedélyezi, hogy önadózással állapítsák meg az adót.

Az engedély megadásához a következő feltételeknek kell megfelelni:

- a kérelmező belföldön nyilvántartásba vett adóalany,
- megbízható vámadós,
- bevételében jelentős hányadot képvisel az uniós tagállamokba, illetve a harmadik országokba irányuló termékértékesítés (az adóalany tárgyévet megelőző évi exportjából – ideértve a Közösségen belüli adómentes értékesítést is – származó összesített adóalapja a tárgyévet megelőző évi belföldi termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás összesített adóalapjának 67%-át eléri és legalább 10 milliárd forint; vagy eléri a 20 milliárd forintot); vagy a kérelmező a vámvégrehajtási rendelet szerinti engedélyezett gazdálkodói tanúsítvánnyal rendelkezik; vagy az egyszerűsített eljárásra vonatkozó szabad forgalomba bocsátáshoz kiadott engedéllyel rendelkezik.

Nem választhatják az önadózást az alanyi mentességet választó, a kizárólag a tevékenység közérdekű vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes tevékenységet végző, valamint a mezőgazdasági tevékenységet folytató különleges jogállást választó adóalanyok.

Az önadózással megállapított adó elszámolása

Az adó elszámolását a 33. számú ábra mutatja be:

$$\begin{aligned} & \text{Adómegállapítási időszak fizetendő adója} \\ & - \text{Levonható előzetesen felszámított adó} \\ & = \text{Elszámolandó adó} \end{aligned}$$

A különbség előjele lehet:

pozitív	negatív
a különbséget be kell fizetni.	a) göngyölitetten a soron következő bevallási időszakban veheti figyelembe mint a fizetendő adó együttes összegét csökkentő tételt, b) visszaigényelheti az állami adóhatóságtól, ha a feltételeknek megfelel.

A belföldön nyilvántartásba vett adóalany a bevallással együtt akkor kérheti az adó visszatérítését, ha az abszolút értékben kifejezve eléri vagy meghaladja

- havi bevallásra kötelezettek esetében az 1 000 000 Ft-ot,
- negyedéves bevallásra kötelezettek esetében a 250 000 Ft-ot,
- éves bevallásra kötelezettek esetében az 50 000 Ft-ot.

33. számú ábra: Az áfa elszámolása és visszaigénylése

1.11. Az adó bevallása

Az adó bevallásának szabályait az Art. tartalmazza.

Fontosabb szabályait az 54. számú táblázat foglalja össze:

Az adó bevallása és esedékessége			
Bevallásadási kötelezettség:	<i>havonta</i> , ha a tárgyévet megelőző második év nettó módon számított fizetendőadó-összege (pozitív előjelű elszámolandó adó) – vagy annak időarányosan éves szintre számított összege – az 1 millió forintot elérte, továbbá összegétől függetlenül a csoportos adózást választó adóalany, a vámjogi képviselőnek, annak az adóalany, aki/amely az adómentes termékimportot megalapozó közösségi termékértékesítésen kívül belföldi termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást nem végez;	évente, ha a tárgyévet megelőző második évben az elszámolandó adójának éves szinten összesített – vagy annak időarányos éves szintre átszámított – összege előjelétől függetlenül nem érte el a 250 ezer forintot, feltéve, hogy nem rendelkezik közösségi adószámmal;	<i>negyedévente</i> , ha nem tartozik az előző két csoportba;
Adómegállapítási időszak:	a tárgyhó első napjától a tárgyhó utolsó napjáig;	a tárgyév első napjától a tárgyév utolsó napjáig;	a tárgynegyedév első napjától a tárgynegyedév utolsó napjáig;
A bevallás benyújtásának határideje, az adó esedékessége:	a tárgyhót követő hó 20. napjáig.	az adóévet követő év február 25-ig.	a negyedévet követő hó 20. napjáig.

54. számú táblázat: Az adó bevallása, esedékessége

A közösségi adószámmal rendelkező, áfaalany, aki nem minősülő jogi személy; a kizárólag adólevonásra nem jogosító tevékenységet folytató (kizárólag a tevékenység közérdekű jellegére vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes tevékenységet végző) adóalany; az alanyi adómentességet választó adóalany; a kizárólag mezőgazdasági tevékenységet folytató, különleges jogállású adóalany; az egyszerűsített vállalkozói adó alanya a közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletet az adófizetési kötelezettség keletkezését követő hó 20. napjáig vállalja be, és fizeti meg az adót.

Nézzük a következő példát!

Egy kft. az általános forgalmi adónak az általános szabályok szerint alanya, bevallási kötelezettségének határon belül tesz eleget. A tárgyhónapban a következő forgalmi adatai voltak (az adatok forintban):

Megnevezés	Adó nélküli ellenérték	Adó összege	Adóval növelt ellenérték
Beérkezett számlák:			
<i>Adóköteles értékesítéshez:</i>			
Anyagbeszerzés (a számlát még nem egyenlítette ki)	4 000 000	1 080 000	5 080 000
Tárgyieszköz-beszerzés	10 000 000	2 700 000	12 700 000
Importanyag-beszerzés, az adót a vámhatóságnak megfizette	1 200 000	324 000	1 524 000
Üzemanyag a személygépkocsihoz	50 000	13 500	63 500
Üzleti célú reprezentáció	30 000	8 100	38 100
<i>Adómentes tevékenységhez:</i>			
Anyagbeszerzés	80 000	21 600	101 600
Eszközjavítás számlája	18 000	4 860	22 860
Kimenő számlák:			
Belföldi termékértékesítés	5 000 000	1 350 000	6 350 000
Közösségen belüli értékesítés	2 125 000	–	2 125 000
Kapott előleg	400 000	108 000	508 000
Mentes értékesítés	410 000	–	410 000

A cég a tárgyhóban egy ausztriai cégtől kulturális szolgáltatást vett igénybe adómentes tevékenységéhez. Az ausztriai cégnek belföldön nincs bejegyzett telephelye. A cég a szolgáltatást leszámlázta 2500 euró értékben. Az árfolyam 306 HUF/EUR.

Készítse el a kft. adóbevallását!

Fizetendő adó:	Ft
Belföldi termékértékesítés	1 350 000
Közösségen belüli értékesítés	mentes levonási joggal
Kapott előleg	108 000
Mentes értékesítés	mentes
Szolgáltatás igénybevétele más tagállamban bejegyzett cégtől $2500 \cdot 306 \cdot 27\% =$	206 550
Összesen	1 664 550

Az importszolgáltatás teljesítési helye belföld, az áfát az igénybevevőnek kell megfizetni.

Előzetesen felszámított adó:	Ft
Anyagbeszerzés	1 080 000
Tárgyieszköz-beszerzés	2 700 000
Importanyag beszerzése	324 000
Üzemanyag a személygépkocsihoz	nem levonható
Üzleti célú reprezentáció	nem levonható
Anyagbeszerzés adómentes célra	nem levonható
Eszközjavítás adómentes célra	nem levonható
Az adómentes tevékenységhez igénybe vett szolgáltatás	nem levonható
Összesen	4 104 000

Elszámolás (adatok ezer forintban):

Fizetendő adó	1665
Levonható adó	4104
Elszámolandó adó	-2439

Ez meghaladja az 1000 E Ft-ot, tehát visszaigényelhető a 2439 E Ft.

2. Az adózás különös szabályai

A jogszabály meghatározott körben és feltételek mellett lehetőséget biztosít az általánostól eltérő adószámításra.

Az egyszerűsített eljárást akkor célszerű választani, ha az adózás általános feltételei a vállalkozás méretéhez képest az adóalanyak indokolatlanul magas terheket jelentenek.

Mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany különleges jogállása

Mezőgazdasági különleges jogállásúnak számít:

- a mikro- és önálló vállalkozásnak minősülő adóalany (Mikrovállalkozás az, ahol a foglalkoztatottak száma nem éri el a 10 főt, és amelynek éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forint. Önálló vállalkozás akkor, ha az áfatörvényben foglalt előírások szerint nem minősül partner- vagy kapcsolt vállalkozásnak.);
- ha gazdasági céllal belföldön telepedett le, vagy ennek hiányában lakóhelye, szokásos tartózkodási helye belföldön van;
- ha az adóalany saját vállalkozásában végzi a törvényben meghatározott mezőgazdasági termékek termelését, feldolgozását, saját vállalkozásának tárgyi eszközeit, egyéb termelési eszközeit és tényezőit használja a mezőgazdasági szolgáltatások nyújtásához.

A különleges jogállást a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany választhatja, ha az említett feltételeknek megfelel. A törvényben felsorolt termékek értékesítése, szolgáltatások nyújtása után *kompenzációs felár megtérítésére* tarthat igényt.

A különleges jogállást választó adóalany e tevékenységi körében

- adófizetésre nem kötelezett,
- előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult (a mezőgazdasági tevékenység folytatásának időszakaiban keletkezett, és az e tevékenységhez kapcsolódó előzetesen felszámított adóra a különleges jogállás megváltoztatását követően sem alapíthat adólevonási jogot).

A különleges jogállás akkor érvényesíthető, ha a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője

- belföldön nyilvántartásba vett adóalany (felvásárló szervezet), aki/amely egyúttal nem folytat mezőgazdasági tevékenységet,
- a Közösség valamely más tagállamában vagy harmadik államban nyilvántartásba vett adóalany (és az adott államban nem minősül különleges jogállásúnak),
- a Közösség valamely más tagállamában nyilvántartásba vett nem adóalany jogi személy (feltéve, hogy abban a tagállamban a nem adóalany jogi személynek e beszerzése után adót kell fizetni).

Nem érvényesíthető a különleges jogállás, ha a mezőgazdasági termelő belföldi magánszemélynek értékesít, ezen értékesítése után az általános áfeszabályokat kell alkalmazni. Ezen értékesítésére alanyi mentesség választható, ha a feltételeknek megfelel. Annak bevételi összeghatárába nem számít be a különleges jogállású termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás bevétele. A különleges jogállás és az alanyi mentesség, vagy az általános szabályok szerinti adózás egyidejűleg alkalmazható.

A kompenzációs felár mértéke

12% a törvény mellékletében felsorolt növényi termékek (például burgonya, élő növény – dugvány, oltvány, zöldségpalánta –, gabonafélék, ipari és gyógynövények, élelmezési célt szolgáló gyümölcs) esetében.

7% az állatok, állati termékek (például ló, szarvasmarha, sertés, baromfi – versenyelő, sportló, díszállat, állatkerti, laboratóriumi állat kivételével –, nyers tej, friss tojás, természetes méz, feldolgozott tej és tejtermékek), valamint egyes mezőgazdasági szolgáltatások (például talajművelés, aratás, mezőgazdasági termékek csomagolása, gyomirtás) esetében.

A kompenzációs felár áthárítása

Az adóalany a kompenzációs felarat a terméke értékesítésével, a szolgáltatás nyújtásának teljesítésével hárítja át az 55. számú táblázatban összefoglalt módon:

Kinek értékesíti, nyújtja a szolgáltatást?	Bizonylata	Ki bocsátja ki?
Belföldön nyilvántartásba vett nem különleges jogállású adóalanyoknak.	Felvásárlási okirat.	A felvásárló.
Közösség más tagállamában vagy harmadik országban nyilvántartásba vett adóalanyoknak.	Számla. (A számlában az adóalap helyett a kompenzációs felár alapját, az adó mértéke helyett a kompenzációs felár mértékét, az áthárított adó helyett a kompenzációs felarat kell feltüntetni.)	Az értékesítő különleges jogállást választó adóalany.

55. számú táblázat: A kompenzációs felár áthárítása

A termék beszerzője, a szolgáltatás igénybe vevője a rá áthárított kompenzációs felarat mint előzetes felszámított adót veheti figyelembe, vonhatja le. Az adólevonási jog a kompenzációs felárral növelt ellenérték maradóérték megfizetésekor keletkezik (tehát részletfizetéskor nem lehet az adólevonás jogával élni), tárgyi feltétele a felvásárlási okirat másolati példánya.

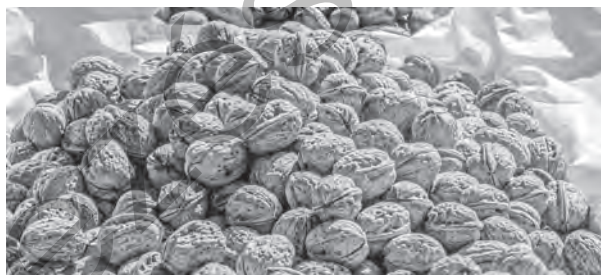
A külföldi adóalany az általa megfizetett kompenzációs felarat külön eljárásban igényelheti vissza.

Nézzük a példát!

Egy mezőgazdasági termelő egy felvásárló szövetkezetnek 100 kg héjas diót értékesített 170 Ft/kg áron, továbbá 5 db sertést (110 kg/db súlyban) 265 Ft/kg áron.

A mezőgazdasági termelő különleges jogállású adóalanyként regisztráltatta magát.

Mennyi lesz a kompenzációs felár?

A termék megnevezése	Mennyisége	Egységára	A kompenzációs felár alapja (Ft)	Mértéke (%)	Összege (Ft)
Héjas dió	100 kg	170 Ft/kg	17 000	12	2 040
Sertés	550 kg	265 Ft/kg	145 750	7	10 203
Összesen			162 750		12 243

Tehát a kompenzációs felár összege 12 243 Ft.

A felvásárló a mezőgazdasági termelőnek $(162\,750 + 12\,243 =)$ 174 993 Ft-ot fizet ki, ebből a 12 243 Ft kompenzációs felárra levonási joga lesz.

Különleges adózási szabályok vonatkoznak

- utazásszervezési szolgáltatásra,
- használt ingóságokra, műalkotásokra, gyűjteménydarabokra és régiségekre,
- a nyilvános árverés szervezőjére,
- a befektetési célú arany forgalmazására.

3. Az áfa nyilvántartási, könyvvezetési szabályai

Számlaadási kötelezettség

Az adóalany az ügylet teljesítésének bizonylataként

- számlát, azzal egyenértékű okiratot,
- gyűjtőszámlát,
- nyugtát bocsáthat ki.

Az adóalany köteles *számlát*, azzal egyenértékű okiratot kibocsátani

- az általa teljesített termékértékesítéséről és szolgáltatásnyújtásáról,
- a kapott előlegről, ha részére másik adóalany vagy nem adóalany jogi személy előleget fizet; az előző felsorolásba nem tartozó szervezet előleget fizet és az előleg összege eléri vagy meghaladja a 900 000 Ft-ot; belföldön kívül, a Közösség területén vagy harmadik államban teljesít termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást (feltéve, hogy telephelye, lakhelye, szokásos tartózkodási helye belföldön van).

Az előlegről kibocsátott számla annak a termékértékesítésnek, szolgáltatásnyújtásnak az adatait tartalmazza, amelynek teljesítése fejében adták.

A számlát kibocsáthatja az adóalany, illetve megbízása alapján és képviselőjében meghatalmazottja is.

A számlát a teljesítésig, de legkésőbb a teljesítéstől számított 15 napon belül ki kell bocsátani.

Ugyanazon eladó és vevő között az azonos adómegállapítási időszak teljesítéseiről gyűjtőszámla is kibocsátható. (Erről a feleknek előzetesen meg kell állapodni.) Ennek az adómegállapítási időszak utolsó napjától számított 15 napon belül meg kell történnie.

A *gyűjtőszámlában* az összes számlakibocsátásra jogalapot teremtő ügyletet tételesen, egymástól elkülönítve kell feltüntetni.

Ha az ellenértéket készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő eszközzel egyenlítik ki, a számlakibocsátásnak a teljesítéssel együtt kell megtörténnie.

Mentesül az adóalany a számlakibocsátás alól

- a tevékenység közérdekű vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel mentes értékesítés esetén, ha a számlát számviteli bizonylatnak minősülő, a teljesítést igazoló okirattal helyettesíti,
- ha az adót is tartalmazó ellenértéket a teljesítéssel egyidejűleg készpénzzel, készpénz-helyettesítő eszközzel egyenlítik ki, és a vevő nem kérte a számla kibocsátását (ez nem alkalmazható, ha másik adóalany, nem adóalany jogi személy a vevő, illetve egyéb esetben, ha az adót is tartalmazó ellenérték elérte vagy meghaladta a 900 000 Ft-ot).

A számla helyett az adóalanyoknak nyugtát kell kibocsátania (kivéve, ha sajtóterméket értékesít, szerencsejáték-szolgáltatás közül a sorsolásos játékot értékesít, vagy automata berendezés útján értékesíti termékét), ha a készpénzfizetés miatt mentesül a számla kibocsátása alól.

A számla és a nyugta kötelező tartalmát az 56. számú táblázat mutatja be:

A számla tartalma	A nyugta tartalma
<ul style="list-style-type: none">– a kibocsátás kelte,– a számla sorszáma,– az értékesítő, szolgáltatást nyújtó adószáma,– a vevő, szolgáltatást igénybe vevő adószáma,– az eladó, vevő neve és címe,– a termék megnevezése, jelölése, a szolgáltatás megnevezése, jelölése,– a teljesítés, az előleg fizetésének időpontja, ha eltér a számla kibocsátásának keltétől,– az adó alapja, az értékesített termék, szolgáltatás adó nélküli egységára, az árengedmény, ha az egységár nem tartalmazza,– az adó mértéke,– az áthárított adó, kivéve a mentes értékesítést,– mentesség esetén vagy ha a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybe vevője az adófizetésre kötelezett: „mentes az adó alól”, illetve a jogszabályi hivatkozás, egyértelmű utalás a mentességre,– különös adózási eljárások esetén jogszabályi hivatkozás, egyértelmű utalás arra, hogy a különös adózási szabályokat alkalmazzák.	<ul style="list-style-type: none">– a kibocsátás kelte,– a nyugta sorszáma,– a kibocsátó adószáma,– a kibocsátó neve, címe,– az adót is tartalmazó ellenérték.

56. számú táblázat: A számla és a nyugta kötelező tartalma

Nézze meg a boltban kapott nyugta adattartalmát!

Számla egyszerűsített adattartalommal is kibocsátható (például előlegnél, ha a teljesítéssel egyidejűleg készpénzzel, készpénzt helyettesítő eszközzel egyenlítik ki az ellenértéket, ha a teljesítés helye másik uniós tagállamban vagy harmadik országban van). Ekkor a számlában elég az adóval növelt ellenértéket, az adót is magában foglaló összegre vonatkozó adómértéket feltüntetni. Ez a számla nem tartalmaz áthárított adót.

Az egyszerűsített adattartalmú számlán fordított adózás esetén a vevő adószámát fel kell tüntetni.

A számla és a nyugta kiállítható papíron és elektronikusan is.

Az elektronikus számla kibocsátásának feltételei a következők:

- biztosítani kell a számla és az abban foglalt adattartalom sértetlenségét, hitelességét,
- a számlát fokozott biztonságú elektronikus aláírással, minősített időbélyegzővel kell ellátni, ekkor szükséges a számlabefogadó előzetes beleegyezése (kivéve, ha jogszabály kötelező jelleggel írja elő az elektronikus számlakibocsátást) vagy
- az elektronikus adateserendszerben (EDI) elektronikus adatként kell létrehozni és továbbítani, ehhez szükséges a számlakibocsátó és elfogadó közötti előzetes, írásbeli megállapodás.

Ez utóbbi esetben a számlakibocsátónak havonta a kibocsátott számlákról papíron összesítő jelentést kell készíteni, amit a számla befogadjának meg kell kapnia.

Az adónyilvántartás szabályai

Minden személy, szervezet, aki (amely) az áfatörvényben szabályozott jogot gyakorol, illetve akire (amelyre) e törvény kötelezettséget állapít meg, folyamatos, részletezett, rendszerezett nyilvántartást köteles vezetni.

A nyilvántartást úgy kell vezetni, hogy

- abból megállapítható legyen a felszámított adómérték szerinti részletezésben
 - a termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás utáni adófizetési kötelezettség, illetve az adó alóli mentesség,
 - az előzetesen felszámított adó, ezen belül a levonható és le nem vonható rész;
- azonosítható legyen az a termék, amely a Közösség valamely más tagállamából érkezett, illetve oda adták fel, fuvarozták.

Az eredeti bizonylatokat vagy azok hiteles másolatát – ha a törvény ezt nem zárja ki – legalább az adó megállapításához való jog elévüléséig meg kell őrizni.

4. Fontosabb fogalmak

általános forgalmi adó – termékértékesítés – szolgáltatásnyújtás – közösségi beszerzés
termékimport – áfa alanya – gazdasági tevékenység – fordított adózás
adólevonási jog – arányosításba bevont áfa – teljesítés helye
alanyi mentesség – kompenzációs felár

5. Feladatok

1. Vizsgáljon meg egy számlát és egy nyugtát abból a szempontból, hogy megfelel-e a törvényi előírásoknak!
2. Keresse meg és hasonlítsa össze, hogy az egyes uniós tagállamokban milyen áfamértéket alkalmaznak! (Használja az Európai Unió honlapját!)
3. Nézzon utána, hogyan kell vezetni az áfaanalitikát!
4. Idézzon fel, a számvitelben hogyan kell elszámolni a fizetendő áfát, a levonható és le nem vonható áfát!
5. Keressen statisztikai adatokat arra nézve, hogy az általános forgalmi adóból mekkora bevétele keletkezett a költségvetésnek!

VII. A központi költségvetés egyéb adói

1. A gépjárműadó

Az adó célja:

- a motorizációval járó közterhek arányos elosztása,
- az önkormányzatok bevételeinek gyarapítása,
- a közúthálózat karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges források bővítése.

A belföldön érvényes rendszámtáblával ellátott gépjármű, pótkocsi, valamint Magyarország területén közlekedő, külföldön nyilvántartott tehergépjármű után gépjárműadó, a nem kizárólag magánhasználatú személygépkocsi után – függetlenül a gépjárműadó-fizetési kötelezettségtől – cégautóadót kell fizetni.

A törvény hatálya nem terjed ki a belföldi rendszámtáblával ellátott mezőgazdasági vontatóra, lassú járműre, a lassú jármű pótkocsijára, a négykerekes segédmotoros kerékpárra, munkagépekre, a CD, CK, DT, OT és Z betűjelű rendszámtáblával ellátott gépjárműre, valamint az Európai Unió tagállamaiban nyilvántartott tehergépjárművekre.

A belföldi gépjárműadó legfontosabb jellemzőit az 57. számú táblázatban foglaltuk össze:

A belföldi gépjárművek adója	
Az adókötelezettség keletkezése:	a forgalomba helyezést követő hónap 1. napján kezdődik, ideiglenes rendszámtáblával ellátott jármű esetén a rendszámtábla kiadásakor. Megszűnik: a hónap utolsó napjával, amelyben a gépjárművet a forgalomból kivonták. Az adófizetési kötelezettség kérelemre szüneteltethető.
Az adó alanya:	az üzemben tartó, a tulajdonos.
Az adó alapja:	a) személyszállító gépjármű esetén: a teljesítmény kilowattban kifejezve vagy a lóerőben kifejezett teljesítmény 1,36-tal szorozva; b) autóbusz, nyerges vontató, lakókocsi, lakópótkocsi esetén: a saját tömeg (önsúly); c) tehergépjármű esetén: a saját tömeg (önsúly) + a raksúly 50%-a.
Az adó mértéke:	a) a gyártási évben és az azt követő 3 évben 345 Ft/kW, a 4–7. évben 300 Ft/kW, a 8–11. évben 230 Ft/kW, a 12–15. évben 185 Ft/kW, a 16. évtől 140 Ft/kW; b) autóbusz, tehergépjármű, légrugós nyerges vontató esetén: 1200 Ft minden megkezdett 100 kg után; c) az előzőekben nem tartozó járművek, pótkocsik esetében: 1380 Ft minden megkezdett 100 kg után; d) az „E” betűjelű rendszámtáblával ellátott személyszállító jármű után 10 000 Ft, tehergépjármű után 46 000 Ft.

57. számú táblázat: A belföldi gépjárművek adója

Az adót annak kell megfizetni, aki az év első napján a forgalmi engedélyben nyilvántartott üzemben tartó, illetve tulajdonos. Évközi tulajdonosváltás esetén a régi tulajdonos a változást követő év első napjától nem minősül adóalanynak, ha a változást bejelentette. Új vagy újra forgalomba helyezett jármű után az adót annak kell megfizetni, aki az üzembe helyezés hónapjának utolsó napján tulajdonosként van bejegyezve.

Mentes az adó alól például:

- a költségvetési szerv,
- a társadalmi szervezet, az alapítvány, ha a megelőző évben társaságiadó-fizetési kötelezettsége nem volt,
- az autóbusz (feltéve, hogy az adóalany nettó árbevételének 75%-a helyi és helyközi menetrend szerinti közlekedés folytatásából származik),
- az egyház tulajdonában lévő gépjármű,
- a tüzoltó szerkocsi,
- a súlyosan mozgáskorlátozott személy, illetve az öt rendszeresen szállító szülő tulajdonában lévő 100 kW teljesítményt el nem érő, nem személytaxiként üzemelő egy darab személygépkocsi után legfeljebb 13 000 Ft,
- a kizárólag elektromos hajtómotorral ellátott személygépkocsi,
- az a gépjármű, amelynek adómentességét nemzetközi egyezmény, viszonyosság biztosítja.

Adókedvezmények:

- 20–50%-ig terjedő adókedvezmény illeti meg az adóalanyt az autóbusz, a tehergépjármű adójából, ha a gépjármű környezetvédelmi osztály jelzéssel rendelkezik;
- 10–20% kedvezmény illeti meg az adóalanyt, ha az adóévben olyan kombinált áruszállítást alkalmazott, amelynél a Magyarország területén vasúton vagy belvízen megtett út járatonként 100 km-nél hosszabb volt.

A gépjárműadó központi adó, de a belföldi gépjárművek *adóztatási feladatait az önkormányzati adóhatóság* (települési, fővárosi kerületi önkormányzati adóhatóság) látja el.

Amennyiben az adóalany adótartozása az egy évi adótételt meghaladja, és a forgalmi engedélyben újabb adóalanyt a közlekedési igazgatási hatóság nem tüntetett fel, az adóhatóság kezdeményezheti a gépjármű kivonását a forgalomból.

A külföldi gépjárművek adójának legfontosabb jellemzőit az 58. számú táblázatban foglaltuk össze:

A külföldi gépjárművek adója	
Adókötelezettség kezdete, megszűnése:	Magyarország területére való belépés napjával kezdődik, a kilépés napjával szűnik meg. Szünetel: a használhatatlanság időtartama alatt.
Az adó alanya:	az üzembentartó.
Az adó alapja:	a gépjármű saját tömege.
Az adó mértéke:	odaútra, illetve visszaútra 10 000–60 000 Ft. Az adótétel függ: az össztömegtől, a fuvarozási engedélytől, a magyarországi tartózkodástól.

58. számú táblázat: A külföldi gépjárművek adója

Mentes az adó alól:

- a kombinált áru fuvarozásra nemzetközi viszonylatban alkalmazott, külföldön nyilvántartott tehergépjármű – meghatározott esetekben;
- nem kereskedelmi jellegű nemzetközi segélyszállítmányt fuvarozó gépjármű;
- részben vagy egészben az a gépjármű, amelynek adómentességét vagy kedvezményét nemzetközi egyezmény vagy viszonyosság biztosítja.

A külföldi gépjárművek adóját banki átutalással kell megfizetni.

2. Cégautóadó

A cégautóadó tárgya:

- a nem magánszemély tulajdonában álló belföldi hatósági nyilvántartásba vett (magyar rendszámú) személygépkocsi,
- magánszemély tulajdonában álló vagy hatósági nyilvántartásban nem szereplő személygépkocsi, amely után költséget, ráfordítást vagy tételes költségelszámolási módszerrel költséget, értékcsökkenési leírást (a továbbiakban együtt: költséget) számoltak el.

Személygépkocsinak minősül a négy, illetve három gumibroncskerékkel felszerelt olyan gépjármű, amely a vezetővel együtt legfeljebb nyolc felnőtt személy szállítására alkalmas, azzal, hogy idetartozik a benzinüzemű, a dízelüzemű és a gázüzemű személygépkocsi, a versenyautó és az önjáró lakóautó is.

Személygépkocsinak minősül továbbá az a vegyes használatú, 2500 kg-ot meg nem haladó megengedett együttes tömegű olyan gépjármű (nagy rakodóterű személygépkocsi) is, amelynek a rakodótere gyárilag kialakítva kettőnél több utas szállítására alkalmas, de kézzel egyszerűen oldható ülésrögzítése révén a felhasználás szerinti terhek szállítására bármikor átalakítható a válaszfal mögötti rakodótér, ideértve azt az esetet is, ha az ülés eltávolítására visszafordíthatatlan műszaki átalakítással került sor.

Nem képezi az adó tárgyát a környezetkímélő gépkocsi – ilyen például az elektromos gépkocsi.

Az adó alanya a személygépkocsi hatósági nyilvántartásában szereplő tulajdonos.

Adókötelezettség keletkezése:

- nem magánszemély tulajdonában álló személygépkocsi esetén a tulajdonszerzést követő hónap első napján,
- magánszemély tulajdonában álló személygépkocsi esetén a költségelszámolás kezdő hónapját követő hónap első napján.

A gépjárműadó mértéke havonta és gépjárművenként az 59. számú táblázatban látható:

Gépjármű hajtómotorjának teljesítménye (kW)	Környezetvédelmi osztályjelzés		
	0-4	6-10	5; 14-15
0-50	16 500	8 800	7 700
51-90	22 000	11 000	8 800
91-120	33 000	22 000	11 000
120 felett	44 000	33 000	22 000

59. táblázat: A cégautóadó mértéke havonta és gépjárművenként

A kettős adózás elkerülése érdekében a negyedévre fizetendő cégautóadóból levonható a személygépkocsi után az adóalany terhére az önkormányzati adóhatóság által megállapított gépjárműadó a negyedév azon hónapjaira, amelyben a személygépkocsi utáni cégautóadó és gépjárműadó kötelezettsége egyaránt fennállt, feltéve, hogy az adóalany a gépjárműadó-fizetési kötelezettségének határidőben eleget tett.

Mentesül a cégautóadó fizetése alól az a vállalkozó, aki a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint havi 500 km után átalányköltséget számol el.

A cégautóadót negyedévente kell bevallani és megfizetni, a negyedévet követő hónap 20. napjáig.

3. A szociális hozzájárulási adó

Az adó célja:

- hozzájárulás a szociális ellátások fedezetéhez,
- forrás biztosítása az egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásához.

A szociális hozzájárulási adóból származó államháztartási bevétel a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott arányok szerint oszlik meg a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai és a meghatározott elkülönített állami pénzalap költségvetése között. Az adó megfizetése államháztartási forrásból fedezett ellátásra, támogatás igénybevételeire nem jogosít.

Az adó alanya:

- a kifizető,
- az egyéni vállalkozó,
- a mezőgazdasági őstermelő.

Nem alanya az adónak:

- a saját jogú nyugdíjas egyéni vállalkozó (kiegészítő tevékenységű),
- az özvegyi nyugdíjban részesülő egyéni vállalkozó (feltéve, hogy a rá irányadó öreg-séginyugdíj-korhatárt betöltötte),
- a mezőgazdasági kistermelőnek minősülő őstermelő (megelőző évi bevétele a 8 millió forintot nem haladja meg),
- az a mezőgazdasági őstermelő, akinek nem keletkezik társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettsége.

Az adó alapja:

a) A kifizetőnél:

- munkaviszony esetén: az adóelőleg-számításnál figyelembe vett jövedelem, legalább a minimálbér,
- egyéb jogviszony esetén: az adóelőleg-számításnál figyelembe vett jövedelem.

Az adóalapba beletartozik:

- a természetes személy adófizetési kötelezettséget eredményező jogviszonyára (munkaviszony, szövetségi tagsági jogviszony stb.) tekintettel kifizetett személyijövedelemadó-köteles nem önálló, önálló tevékenységből származó jövedelem (növelve a munkavállalói érdekképviseleti befizetett, levont tagdíjjal),
- a tanulószervezetben meghatározott díj,
- a hivatásos nevelőszülő megillető nevelési díj,
- a szerződésben meghatározott személyi alapbér, díjazás.

Az adónak nem alapja például:

- a diplomáciai mentességet élvező külföldieknek juttatott bevétel,
- a magyarországi illetőséggel nem rendelkező külföldi kifizető külföldi munkavállalójának magyarországi kiküldetésre, kirendelésre, munkaerő-kölcsönzés keretében juttatott bevétel,
- az ingatlan-bérbeadásból származó jövedelem,
- a szerzői jogi védelem, mintaoltalom alatt álló alkotás hasznosítása esetén a vagyoni jog felhasználásának ellenértékeként kifizetett díj,
- a késedelmes teljesítéshez kapcsolódó kamat.

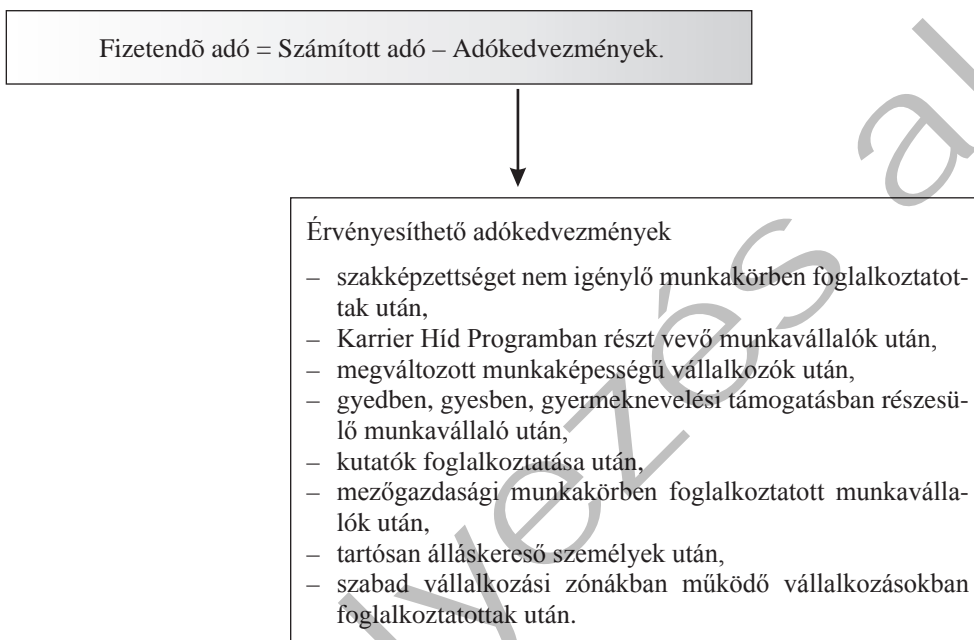
b) Az egyéni vállalkozónál:

- vállalkozói személyi jövedelemadó szerint adózónál a vállalkozói kivét legalább a minimálbér (garantált bérminimum) 112,5%-a,

- átalányadózást választó egyéni vállalkozónál az átalányban megállapított jövedelem,
 - evás egyéni vállalkozónál, mezőgazdasági őstermelőnél a magasabb összegű tb-ellátás megszerzése érdekében nyilatkozott összeg,
 - heti 36 órás munkaviszonyban álló, illetve nappali tagozatos tanulmányokat folytató evaalany egyéni vállalkozónál az evaalap 4%-a.
- c) A mezőgazdasági őstermelőnél (a megelőző évi bevétele a 8 millió forintot meghaladja):
- a minimálbér (magasabb összeg vállalható).

Az adó mértéke: a számított adóalap 19,5%-a.

A fizetendő adót a 34. számú ábra mutatja:

34. számú ábra: A fizetendő szociális hozzájárulási adó

Az adó megállapítása, megfizetése:

- az adóalap havonta állapítja meg, vallja be, fizeti meg az adót a tárgyhót követő hó 12-éig,
- a nem főállású evaalany egyéni vállalkozó, a mezőgazdasági őstermelő negyedévente vallja be és fizeti meg az adót.

4. Fontosabb fogalmak

cégautóadó – gépjárműadó – szociális hozzájárulási adó

5. Feladatok

1. Keressen statisztikai adatokat az önkormányzatok által beszedett gépjárműadóról!
2. Vásárolt egy új személygépkocsit. Járjon utána, milyen teendője lesz a gépjárműadó-fizetési kötelezettsége alapján!
3. Keressenek olyan adónemeket, amelyek a tankönyvben nem találhatók, és mutassák be ezeket! (Használják a törvényt vagy az internetes fórumokat!)
4. Mutassák be a következő adófajtákat: regisztrációs adó, kulturális adó! Alkossanak csapatokat, osszák fel az adófajtákat, készüljenek fel a jogszabályokból (elérhetők az interneten, DVD-jogtárban), és 5-10 percben mutassák be az elkészült munkát! Koncentráljanak az adó céljára, alanyára, alapjára, mértékére, a mentességekre és kedvezményekre! Az előadások után értékeljék az egyes csapatok munkáját!

VIII. A társadalombiztosítás ellátásai, e szolgáltatások fedezete és egyéb járulékfizetési kötelezettségek

1. A társadalombiztosítás jellemzői, a biztosítottak köre

A társadalombiztosítás a magyar állampolgárokat és a Magyarország területén tartózkodó természetes személyeket felölelő társadalmi kockázatközösség, melyben a részvétel – a törvényi szabályozás szerint – kötelező.

A kötelező biztosítási rendszerben érvényesül

- a biztosítási elv,
- a társadalmi szolidaritás.

A társadalombiztosítás szabályozásának további alapelvei, jellemzői:

- A biztosított az egyéni felelősség elvének megfelelően, meghatározott járulékfizetési kötelezettség alapján szerezhet jogot saját maga, illetve hozzátartozója javára egyes társadalombiztosítási ellátásokra.
- A pénzbeli társadalombiztosítási ellátások a biztosított járulékfizetésének alapjául szolgáló jövedelmével arányosak.
- A biztosítás az annak alapjául szolgáló jogviszonnyal egyidejűleg jön létre. Ezért a foglalkoztatót bejelentési, nyilvántartási, járulékmegállapítási és járuléklevonási, járulékfizetési, bevallási kötelezettség terheli. E kötelezettség kiterjed arra a külföldi foglalkoztatóra is, aki Magyarország területén biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony keretében foglalkoztat munkavállalót, illetve Magyarország területén kívül foglalkoztat olyan munkavállalót, aki a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló közösségi rendelet alapján e törvény hatálya alá tartozik.

A munkáltató és a kifizető (ideértve a kiegészítő tevékenységet folytatókat nem minősülő, a Tbj. 4. § b) pontja szerinti egyéni vállalkozót és a biztosított mezőgazdasági őstermelőt, valamint a Tbj. 56/A § szerinti kötelezettet) – adóazonosító számának, nevének, elnevezésének, székhelyének, telephelyének, lakóhelyének, továbbá jogelődje nevének és adószámának közlésével – az illetékes elsőfokú állami adóhatóságnak elektronikus úton vagy az erre a célra rendszeresített nyomtatványon bejelenti az általa foglalkoztatott biztosított természetes személyazonosító adatait, állampolgárságát, adóazonosító jelét, a biztosítási jogviszonyának kezdetét, kódját, megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát, a heti munkaidejét, a FEOR-számát, magán-nyugdíjpénztári tagság esetén feltünteti a pénztár nevét, azonosítóját.

- Az állam a társadalombiztosítási rendszer működtetéséről az egyes ellátások megállapításával, a biztosítottakat és a foglalkoztatókat terhelő fizetési kötelezettség meghatározásával, a nyilvántartó és ellenőrző rendszer szabályozásával gondoskodik.
- Az állam a társadalombiztosítási ellátások fedezetét akkor is biztosítja, ha a társadalombiztosítás kiadásai meghaladják a bevételeket.

Foglalkoztató bármely jogi és természetes személy, egyéni vállalkozó, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, egyéb szervezet, költségvetés alapján gazdálkodó szerv, bármely személyi egyesülés, ha biztosítottat foglalkoztat.

A biztosított az a személy, aki után – meghatározott jogviszony alapján – a törvényben előírt járulékokat megfizették, és ezzel jogosultságot szerezhet a társadalombiztosítás ellátásaira.

A biztosítottak köre:

- munkaviszonyban (ideértve az országgyűlési képviselőt is), közalkalmazotti, közszolgálati jogviszonyban, ügyészségi, bírósági, igazságügyi alkalmazotti szolgálati, hivatásos nevelőszülői, ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban állók, fegyveres szolgálatok, rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjai (tekintet nélkül arra, hogy teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatottak);

- szövetkezeti tagok;
- tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulók;
- álláskeresési támogatásban részesülő személyek;
- kiegészítő tevékenységet folytatóknak nem minősülő (nem nyugdíjas) egyéni vállalkozók;
- kiegészítő tevékenységet folytatóknak nem minősülő társas vállalkozók;
- díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (bedolgozó, megbízási szerződés alapján, segítő családtagként) személyes munkát végző személyek, ha az e tevékenységből származó tárgyhavi járulékalapot képező jövedelmük eléri a minimálbér 30%-át, illetve naptári napokra annak harmincadrészét;
- egyházi szolgálatot teljesítő egyházi személyek, szerzetesrend tagjai (kivéve a saját jogú nyugdíjast);
- mezőgazdasági őstermelők (kivéve az őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány alapján folytató kiskorú személyt, a gazdálkodó család kiskorú tagját, az egyéb jogcímen biztosítottat);
- azon természetes személyek is, akik a munkát külföldi foglalkoztató számára Magyarország területén kívül végzik és a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló közösségi rendelet alapján e törvény hatálya alá tartoznak.

A biztosítás az ennek alapját képező jogviszony kezdetétől annak megszűnéséig áll fenn. (Munkaviszony esetén a biztosítás kezdete az a nap, amelyen a munkavállaló ténylegesen munkába lép.)

Szünetel a biztosítás:

- a fizetés nélküli szabadság időtartama alatt (kivéve, ha 12 évesnél fiatalabb gyermek gondozására, ápolására vették igénybe, illetve a szabadság idejére gyermekgondozási díjat, gyermekgondozási segélyt vagy gyermeknevelési támogatást folyósítanak);
- a munkavégzési kötelezettség alóli mentesítés (kivéve, ha a mentesítés idejére átlagkereset jár), az igazolatlan távollét időtartama alatt;
- előzetes letartóztatás, szabadságvesztés időtartama alatt (kivéve, ha a vád alól jogerősen felmentették);
- az ügyvéd, közjegyző, szabadalmi ügyvivő biztosítása a kamarai tagság szüneteltetésének időtartama alatt;
- az egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetésének időtartama alatt.

2. A járulék, a járulékalapot képező jövedelem

Járulék az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék (a természetbeni egészségbiztosítási járulék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék és a munkaerő-piaci járulék), a nyugdíjjárulék, a táppénz-hozzájárulás, az egészségügyi szolgáltatási járulék, valamint a korkezdvezmény-biztosítási járulék.

A járulékalapot képező jövedelem a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint:

- az összevont adóalapba tartozó, az önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításánál figyelembe vett jövedelem,
- a munkavállalói érdekképviseletet ellátó szervezet részére levont, befizetett tagdíj,
- a tanulószerveződésben meghatározott díj,
- a hivatásos nevelőszülői díj,
- a felszolgálási díj (borravaló),
- az ösztöndíj,
- a munkaszerződésben meghatározott személyi alapbér, a szerződésben meghatározott díj (ha a tevékenységet munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében végzik).

Nem képezi a nyugdíjjárulék és az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék alapját:

- a foglalkoztató által megállapított és folyósított társadalombiztosítási ellátás, valamint a szociális ellátásnak nem a foglalkoztatót terhelő összege,
- a személyijövedelemadó-törvény szerinti béren kívüli juttatás,

- a jövedelmet pótló kártérítés (keresetpótló járadék),
- a szerzői jogi védelem, találmányi szabadalmi oltalom, védjegyo ltalom, mintaoltalom alatt álló mű, alkotás, az újítás hasznosítására felhasználási szerződés alapján kifizetett díj,
- a késedelmes teljesítéshez kapcsolódó kamat.

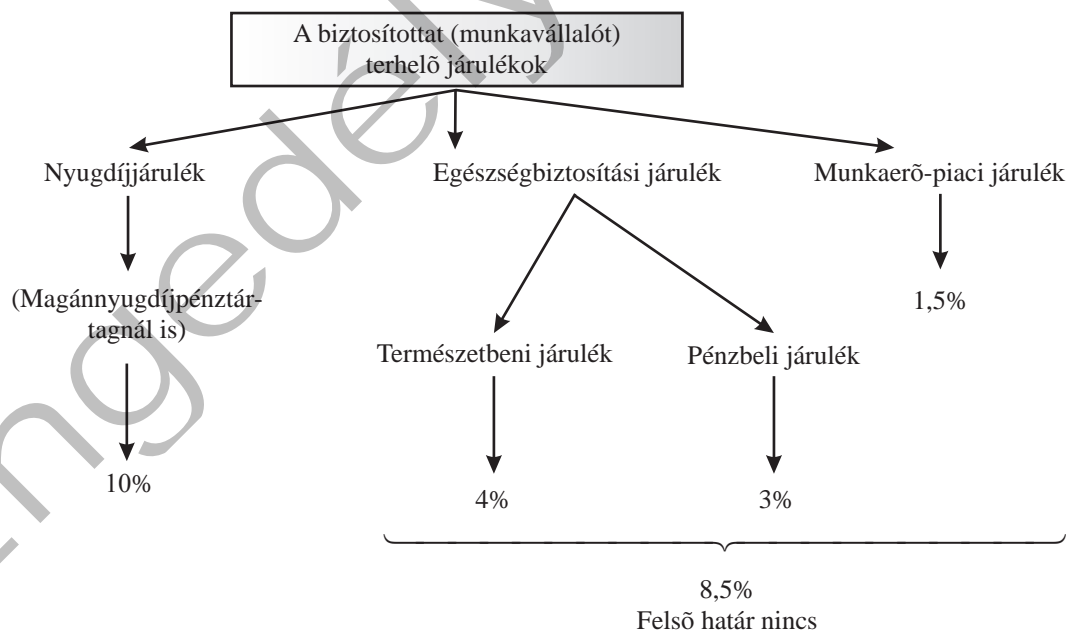
Az előzőeken túl a pénzbeli és természetbeni egészségbiztosítási járulék, valamint a munkaerő-piaci járulék alapjába nem számít bele a felszolgálati díj és a borra való. Nem kell pénzbeli egészségbiztosítási járulékot fizetni a prémiumévek és a különleges foglalkoztatási állomány idejére folyósított juttatás után.

3. Az ellátások fedezete

A társadalombiztosítási ellátások és munkaerő-piaci célok fedezetére

- a biztosított természetbeni egészségbiztosítási járulékot, pénzbeli egészségbiztosítási járulékot és a munkaerő-piaci járulékot és nyugdíjjárulékot,
- a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott természetbeni egészségbiztosítási járulékot és nyugdíjjárulékot (ha a nyugdíj folyósítása szünetel, pénzbeli egészségbiztosítási járulékot is),
- a kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni és társas vállalkozó nyugdíjjárulékot fizet,
- a foglalkoztató a folyósított táppénz 1/3-át táppénz-hozzájárulás címén fizeti meg,
- a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, a kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozó után a társas vállalkozás, a nem biztosított belföldi személy egészségügyi szolgáltatási járulékot,
- a magánnyugdíjpénztár tagja nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett.

A biztosítottat terhelő járulékmértékeket a 35. számú ábra foglalja össze:

35. számú ábra: A biztosítottat terhelő járulékok

Nem kell *munkaerő-piaci járulékot (1,5%)* fizetni: megbízási, vállalkozási jogviszony esetén, a választott tisztségviselőnek, a bedolgozónak, a nyugdíj mellett foglalkoztatott biztosítottnak, a heti 36 órás munkaviszony melletti további jogviszony után, a közép- vagy felsőfokú nappali tagozatos tanulónak, hallgatónak.

Nem kell a *pénzbeli egészségbiztosítási járulékot (3%)* megfizetni a nyugdíj melletti jogviszony esetén – kivéve, ha a nyugdíj folyósítását szünetelteti.

A 2018. január 1-jétől fizetendő járulékok havi alapját, mértékét a következő oldalon található 60. táblázatban foglaltuk össze.

A törvény értelmezésében a *minimálbér* a tárgyhoz első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alaphér kötelező legkisebb összege (2018. január 1-jétől 138 000 Ft). A biztosított egyéni és társas vállalkozó esetén – ha tevékenysége legalább középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel – a tárgyhónap első napján, a teljes munkaidőre garantált bérminimum havi összege (2018. január 1-jétől 180 500 Ft).

A biztosított mezőgazdasági őstermelő a minimálbér vagy az ennél magasabb vállalt összeg után 10% nyugdíjjárulékot és 7% (4% természetbeni + 3% pénzbeli) egészségbiztosítási járulékot fizet. Nem kell fizetnie a 1,5% munkaerő-piaci járulékot.

Az a mezőgazdasági kistermelő, akinek a tárgyévvel megelőző évben a bevétele nem haladta meg a 8 millió forintot, a tárgyévvel megelőző évi bevételenek 20%-a után 4% természetbeni egészségbiztosítási járulékot és 10% nyugdíjjárulékot fizet.

Több biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony egyidejű fennállása esetén a járulékalap után mindegyik jogviszonyban meg kell fizetni a nyugdíjjárulékot – együttesen legfeljebb a felső határig –, az egészségbiztosítási járulékot és munkaerő-piaci járulékot.

A biztosított által fizetett nyugdíjjárulék a Nyugdíjbiztosítási Alap által felvállalt nyugdíjkiadások fedezetéhez biztosít pénzforrást.

A befizetett egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékból az állami adóhatóság 82,35%-ot az Egészségbiztosítási Alapnak, 17,65%-ot a Nemzeti Foglalkoztatási Alapnak utal át.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alapot megillető bevétel átutalása naponta történik. Az alaphoz folyósított álláskeresői járadékra, álláskeresői segélyre az jogosult, aki megfizeti a munkaerő-piaci járulékot.

Aki természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizet, az jogosult az egészségügyi szolgáltatások (kórházi, orvosi ellátás, gyógyszer támogatás) igénybevételére. Aki a pénzbeli egészségbiztosítási járulékot fizeti, az a pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokra (táppénz, terhességi-gyermekágyi segély stb.) jogosult.

Az egészségügyi szolgáltatási járulékot fizető nem biztosított személy a természetbeni egészségügyi szolgáltatások (kórházi, orvosi ellátás, gyógyszer támogatás) igénybevételére jogosult.

4. A járulékfizetés fontosabb eljárási szabályai

A nyugdíjbiztosítási nyilvántartások adatkezelője a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős szerv, az egészségbiztosítási nyilvántartások adatkezelője az Egészségbiztosítási Alap kezeléséért felelős szerv. A járulék bevallását, befizetését, végrehajtását tartalmazó nyilvántartás adatkezelője az állami adóhatóság.

A járulék és tagdíj beszedésével, behajtásával kapcsolatos feladatokat, a járulékkötelezettség ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat az állami adóhatóság látja el.

Jogviszony	19,5% szociális hozzájárulási adó	10% nyugdíj járulékok	7% egészségbiztosítási járulékok (4 + 3%)	1,5% munkaerőpiaci járulékok	Egészségügyi szolgáltatási járulékok	1,5% szakképzési hozzájárulás
Munkaviszony	Az adóelőleg számításánál figyelembe vett jövedelem, de legalább a minimálbér	Járulékalapot képező jövedelem	Járulékalapot képező jövedelem	Járulékalapot képező jövedelem	–	Szociális hozzájárulási adó alapja
Megbízás	Az adóelőleg számításánál figyelembe vett jövedelem	Járulékalapot képező jövedelem	Járulékalapot képező jövedelem	–	–	Szociális hozzájárulási adó alapja
Nyugdíj melletti jogviszony	Az adóelőleg számításánál figyelembe vett jövedelem	Járulékalapot képező jövedelem	4%: járulékalapot képező jövedelem, 7%: csak a nyugdíj folyósításának szüneteltetése esetén	–	–	Szociális hozzájárulási adó alapja
Főfoglalkozású társas vállalkozó	Az adóelőleg számításánál figyelembe vett jövedelem, legalább a minimálbér (középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum) 112,5%-a	Járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum)	7%: járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum)	Járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum) 150%-a	–	Szociális hozzájárulási adó alapja
Főfoglalkozású egyéni vállalkozó	Az adóelőleg számításánál figyelembe vett jövedelem, legalább a minimálbér (középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum) 112,5%-a	Járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum)	7%: járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum) 150%-a	Járulékalapot képező jövedelem, legalább a minimálbér (legalább középfokú végzettséget igénylő) illetve a közép- és alacsony képzettségű foglalkoztatottak esetében pedig legalább a garantált bérminimum) 150%-a	–	–
Kiegészítő tevékenységű (nyugdíjas) vállalkozó	–	Járulékalapot képező jövedelem	–	–	7320 Ft/hó	–

60. táblázat: A fizetendő járulékok havi alapja, mértéke 2018. január 1-jétől

A foglalkoztató a biztosítási jogviszonnyal kapcsolatos bejelentési kötelezettségét az állami adóhatóságnak teljesíti.

A foglalkoztatónak a biztosítottokról – az egyéni vállalkozónak a biztosítással összefüggő adatokról – nyilvántartást kell vezetni, amely tartalmazza:

- a biztosított nevét, személyi adatait,
- társadalombiztosítási azonosító jelét,
- a magán-nyugdíjpénztári tagságra vonatkozó adatot,
- a foglalkoztató adatait,
- a biztosítási időre, szolgálati időre vonatkozó adatokat,
- a biztosítottól levont járulékok alapját, összegét.

A foglalkoztató írásban tájékoztatja a biztosítottat a tárgyhavi jövedelem kifizetésével egyidejűleg a levont járulékokról.

A munkáltatónak, a kifizetőnek (a nem egyéni vállalkozó magánszemély munkáltatót is ideértve) a tárgyhót követő 12-éig elektronikus úton az állami adóhatósághoz be kell vallani:

- a magánszemély személyazonosító adatait,
- a magánszemély által fizetendő járulékok alapját, a levont járulékok összegét.

A bevallott és levont járulékot szintén a tárgyhót követő 12-éig kell megfizetni.

5. Az egészségügyi hozzájárulás

Az egészségügyi hozzájárulás százalékosan meghatározott, adójellegű fizetési kötelezettség.

Alkalmazásának célja:

- az egészségügyi szolgáltatások finanszírozásához szükséges források kiegészítése,
- az egészségügyi szolgáltatásokra szolidaritási elv alapján jogosultak ellátásai pénzügyi fedezetének biztosítása,
- az arányos közteherviselés érvényesítése.

Egészségügyi hozzájárulás fizetésére kötelezett a kifizető és a magánszemély általában azon jövedelmek után, amelyek után a kifizetőnek nem kell adót, adóelőleget megállapítani, illetve az elkülönítetten adózó egyes jövedelmek után.

Az egészségügyi hozzájárulás mértéke 19,5% és 14%; néhány kiemelt esetét a 61. számú táblázat tartalmazza.

A tételes költségelszámolást választó, egyszerűsített bevallási nyilatkozatot benyújtó östermelő által fizetendő egészségügyi hozzájárulás a bevétel 5%-ának 14%-a.

Az átalányadózó mezőgazdasági kistermelő az átalányban megállapított jövedelmének 15%-át fizeti százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulásként.

Nem kell egészségügyi hozzájárulást fizetni:

- táppénz, baleseti táppénz, terhességi gyermekágyi segély, gyermeknevelési támogatás, gyermekgondozási díj után,
- az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár által a magánszemély javára jóváírt támogatói adomány, meghatározott szolgáltatás után,
- a nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanulónak az iskolai szövetkezet tevékenységében végzett személyes közreműködésért kapott ellenszolgáltatás után,
- a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépett tag részére kifizetett magán-nyugdíjpénztári reálhozam (a hozamgarantált tőke összege feletti összeg) után,
- az olyan jövedelem után, amely után nem kell adót megállapítani, megfizetni,
- bármely EGT-államban működő tőzsdére bevezetett értékpapír utáni osztalék (osztaléknak minősülő hozam) után.

Az egészségügyi hozzájárulás kiemelt esetei	
19,5%-os mértékű egészségügyi hozzájárulást fizet a kifizető, illetve a jövedelmet szerző magánszemély	<p>a) az összevont adóalapba tartozó jövedelmek közül:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azon adóelőleg-köteles jövedelmek után, amelyek nem terhel szociális hozzájárulási adó-fizetési kötelezettség, például egyéb jövedelmek után, <p>b) a külön adózó jövedelmek közül:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a béren kívüli juttatásnak nem minősülő egyes meghatározott juttatások után (a juttatás értékének 1,18-szorosa után), – a kamatkedvezményből származó jövedelem adóalapként megállapított összege után. <p>A hozzájárulást a kifizető havonta állapítja meg, vonja le a juttatásból, fizeti meg a következő hónap 12-éig.</p>
14%-os mértékű egészségügyi hozzájárulást fizet a magánszemély	<ul style="list-style-type: none"> – a vállalkozásból kivont jövedelem után, – az értékpapír-kölcsönzésből származó jövedelem után, – az osztalék, a vállalkozói osztalékalap után, – az árfolyamnyereségből származó jövedelem után, – az ingatlan bérbeadásából származó egymillió forintot meghaladó jövedelem esetén a teljes összeg után. <p><i>Felső korlát:</i> A 14%-os mértékű egészségügyi hozzájárulást addig kell megfizetni, amíg a megfizetett természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék, a megfizetett egészségbiztosítási járulék (ekho), az egészségügyi szolgáltatási járulék és a 14%-os egészségügyi hozzájárulás együttes összege a tárgyévben el nem éri a 450 000 Ft-ot.</p> <p>A magánszemély a hozzájárulást előlegként az adóelőleg, illetve adó megfizetésével egyidejűleg állapítja meg és fizeti meg.</p>

61. számú táblázat: Az egészségügyi hozzájárulás kiemelt esetei

6. A szakképzési hozzájárulás

A szakképzési hozzájárulás célja:

- a belföldi székhelyű gazdaság dinamikus fejlődését segítő szakképzési rendszer fejlesztési forrásainak biztosítása,
- felsőfokú államilag támogatott létszám tekintetében a gyakorlatigényes alapképzési szak keretében szervezett szakmai gyakorlat támogatása, fejlesztésének támogatása,
- az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésekhez források biztosítása.

A szakképzési hozzájárulás a Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételi forrása.

Szakképzési hozzájárulás fizetésére kötelezett:

- a gazdasági társaság (kivéve a központi képzőhely és a szakképzési feladatot ellátó nonprofit társaság),
- a szövetség (kivéve lakásszövetség, iskolai szövetség),
- az állami vállalat, a tröszt, az erdőbirtokossági társulat,
- az ügyvédi iroda, a végrehajtó iroda, a szabadalmi ügyvivő iroda,
- a közjegyzői iroda,
- az egyéni vállalkozó (kivéve az átalányadózást választó egyéni vállalkozó),
- az egyéni cég,
- az eva alanya (az általa munkaviszony keretében foglalkoztatott magánszemély után, a foglalkoztatás minden megkezdett hónapjára),
- a belföldön vállalkozási tevékenységet folytató külföldi székhelyű jogi személy, jogi személyiség nélküli társaság, egyéb szervezet, ha belföldön telephelye, fióktelepe van.

Nem kötelezett szakképzési hozzájárulás fizetésére:

- a büntetés-végrehajtásnál a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott szervezet,
- az egészségbiztosítási szervvel szerződést kötött nem költségvetési szervként működő egészségügyi szolgáltató a közfeladat ellátásával összefüggésben őt terhelő szociális hozzájárulási adó alapja után,
- az egyéni vállalkozó a szociális hozzájárulási adó alapja után (ide nem értve a foglalkoztatottra tekintettel őt terhelő járulékalapot),
- a közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet a kedvezményezett tevékenységével kapcsolatos járulék alapja után.

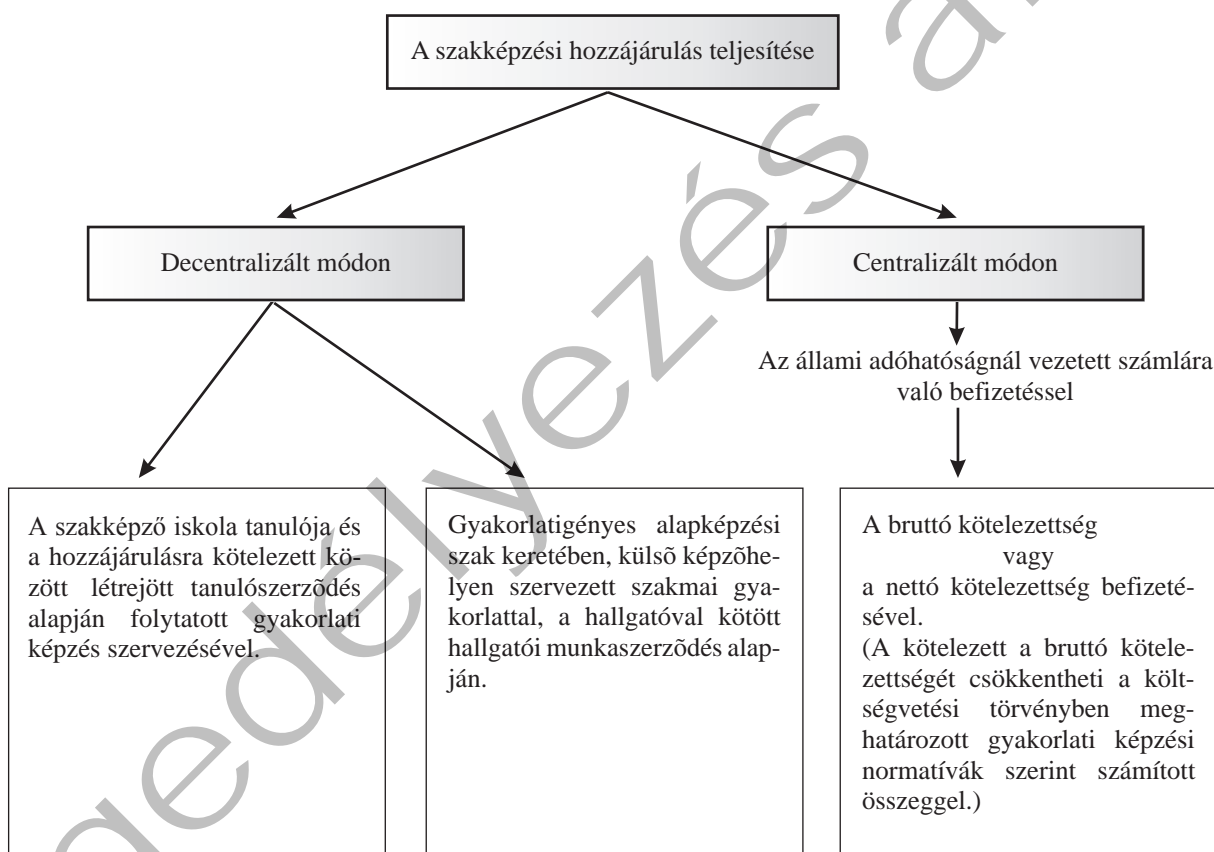
A szakképzési hozzájárulás alapja:

- a hozzájárulásra kötelezettet terhelő szociális hozzájárulási adó alapja,
- az eva-alanyok esetében: a foglalkoztatott magánszemélyenként a tárgy hónap első napján érvényes minimálbér kétszeresének 1,5%-a.

A szakképzési hozzájárulás mértéke: a szociális hozzájárulási adó alapjának 1,5%-a (bruttó kötelezettség).

A szakképzési hozzájárulás megállapítása: a hozzájárulásra kötelezett a szakképzési hozzájárulást a naptári évre állapítja meg, vallja be és fizeti meg.

A szakképzési hozzájárulási kötelezettség teljesítési lehetőségeit a 36. számú ábra mutatja be:

36. számú ábra: A szakképzési hozzájárulás teljesítése

Bevallás, előlegfizetés:

A hozzájárulásra kötelezett maga állapítja meg, elektronikus úton vallja be és fizeti meg a szakképzési hozzájárulást.

A hozzájárulásra kötelezett az év 1–11. hónapjára havonta előleget fizet. Az előleg összege a tárgyhavi bruttó kötelezettség és az időarányosan figyelembe vehető csökkentő tételek különbözete.

Az előleget a tárgyhót követő hó 12. napjáig kell bevallani és megfizetni.

A tárgyévi nettó kötelezettség és a befizetett előleg különbözetét a tárgyév utolsó hónapjáról adott bevallásban kell elszámolni.

7. Fontosabb fogalmak

foglalkoztató – biztosított – járulék – természetbeni egészségügyi szolgáltatás
pénzbeli egészségügyi szolgáltatás – egészségügyi hozzájárulás

8. Feladatok

1. Nevezze meg és könyvelje el a járulékbefizetéssel és -elszámolással kapcsolatos gazdasági eseményeket!
2. Gyűjtsön információkat az Európai Egészségbiztosítási Kártyáról! (Mikor és hogyan kell kiváltani, milyen adatokat tartalmaz, mely országokban lehet alkalmazni, milyen szolgáltatások igénybevételére jogosít?)
3. Gyűjtsön információkat az önkéntes nyugdíjpénztárak működéséről!
4. Hasonlítsa össze a társadalombiztosítási nyugdíjrendszert és a magán-nyugdíjpénztári rendszert! Milyen azonosságokat és különbségeket lát a két rendszer között? Forrásként használja a jogszabályokat!
5. Gyűjtsenek adatokat a szakképzési hozzájárulás felhasználásáról! Ha Önök döntési helyzetben lennének, mire fordítanák a szakképzési hozzájárulás címén befolyt összeget?

Fogalomtár

- Adó:** az állam által egyoldalúan megállapított, kényszer útján behajtható, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli állami bevétel.
- Adóalany:** az a természetes és jogi személy vagy egyéb szervezet, akit/amelyet a jogszabály az adó fizetésére kijelöl.
- Adóalany az áfatörvény szerint:** az a jogképes személy vagy szervezet, aki/amely saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára, eredményére.
- Adóalap:** az a pénzben vagy más mértékegységben kifejezett mennyiség, amely után az adót kiszámítják.
- Adóbevallás:** az a kimutatás, amelyből megállapítható az adóalany adófizetési kötelezettsége.
- Adóbírság:** az adózó terhére megállapított adóhiány, jogosulatlan költségvetési támogatás, adó-visszaigénylés esetén kiszabható szankció.
- Adóhatóság:** az adóztatót képviselő szervezet.
- Adókedvezmény:** az adó meghatározott részének elengedése, maximum az adó összegéig terjedhet.
- Adókiivetés, adóki szabás:** az adót a közölt adatok alapján az adóhatóság határozattal állapítja meg.
- Adókötelezettség:** a törvényben előírt bejelentési, nyilatkozattételi, adómegállapítási, -bevallási, adófizetési és adóelőleg-fizetési, bizonylatkiállítási és -megőrzési, nyilvántartás-vezetési (könyvvezetési), adatszolgáltatási, adólevonási és adóbeszedési, pénzforgalmiszámla-nyitási kötelezettség.
- Adólevonás:** az adót a kifizető állapítja meg, vonja le és fizeti be.
- Adólevonási jog:** az adóalany az általa fizetendő adóból levonhatja a beszerzéseit terhelő adókat.
- Adómentesség:** a jogszabályban megengedett kivétel az általános adókötelezettség alól.
- Adó mértéke:** egységnyi adóalapra jutó adóösszeg.
- Adópolitika:** az adórendszerrel kapcsolatos elvi döntések, gyakorlati eljárások, az adórendszer és az egyéb pénzügyi rendszerek összhangját szabályozó elvek összessége.
- Adórendszer:** az adott országban egy időben alkalmazott adónemek összessége, valamint az adóügyekkel foglalkozó intézmények rendszere.
- Adórendszeren kívüli kereset:** olyan járandóság, amelyet a természetes személy foglalkoztató háztartási munka ellenértékéeként a – nem egyéni vagy társas vállalkozó – háztartási alkalmazott részére juttat.
- Adó tárgya:** az a dolog vagy vagyoneértékű jog, amely megléte, illetve a benne rejlő használhatóság, hasznosság adófizetési kötelezettséget von maga után.
- Adóztatás tárgya:** az a tevékenység, állapot vagy jog, amelyen az adófizetési kötelezettség alapszik.
- Adóügyi jogviszony:** az állam, illetve az államot képviselő adóhatóság és az adófizetésre kötelezett között létrejött jogviszony.
- Alaptevékenység:** a költségvetési alapító okiratban alapfeladatként meghatározott közhatalmi vagy közszolgáltató tevékenység.
- Államadósság:** az államháztartás alrendszerei hitelviszonyon alapuló tartozásainak összessége. Az éves költségvetésekben keletkezett hiány finanszírozására vállalt tartozások évek során felhalmozódott állománya.
- Államháztartás:** egyrészt az állam irányító, szervező gazdasági tevékenysége, melynek célja a társadalmi szükségletek kielégítése, a közjó szolgálata, másrészt az állami funkciók ellátását szolgáló gazdasági rendszer, ahol a szükséglet kielégítése végbemegy.
- Államháztartási gazdálkodás:** az a gazdasági tevékenység, amellyel az állam a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, majd felhasználja kiadásai teljesítésére (a társadalmi szükségletek kielégítésére).
- Állami funkciók:** az államnak mint társadalmi intézménynek a társadalom működésében játszott szerepeinek összessége.
- Állandó jellegű iparüzési tevékenység:** az iparüzési tevékenységet végző vállalkozó az önkormányzat illetékességi területén székhellyel, telephellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén, telephelyén kívül folytatja.
- Általános forgalmi adó:** olyan többfázisú nettó forgalmi adó, amelyet a termelés és forgalmazás minden szakaszában kötelesek megfizetni a hozzáadott érték után, de az adó terhét a termék, a szolgáltatás végső felhasználója viseli.
- Bevétel:** a magánszemély által bármely jogcímen és formában – pénzben és/vagy nem pénzben – más-tól megszerzett vagyoni érték.
- Biztosított:** az a személy, aki után – meghatározott jogviszony alapján – a törvényben előírt járulékokat megfizették, és ezzel jogosultságot szerezhet a társadalombiztosítás ellátásaira.
- Családi gazdálkodó:** az, aki élethivatásszerűen végzi a mezőgazdasági tevékenységet, a földhivatali nyilvántartásba bejegyezték, legfeljebb 300 hektáron (saját tulajdonú vagy bérelt) gazdálkodik.

Csekély összegű (de minimis) támogatások: olyan támogatások, melyek csekély összegük miatt nem torzítják a tagországok közötti kereskedelmet, törvény csekély összegűnek minősíti őket, és az igénybe vett támogatási összeg egymást követő három évben jelenértéken nem haladja meg a 200 000 (illetve a közúti szállítási ágazatban a 100 000) eurót. Más állami támogatások számításánál nem kell figyelembe venni.

Egészségügyi hozzájárulás: százalékosan meghatározott, adójellegű fizetési kötelezettség. (Mértéke: 22%, illetve 14%.)

Egyéni vállalkozói tevékenység: a rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalás mellett folytatott tevékenység.

Elhatárolt veszteség (személyi jövedelemadóban): a vállalkozói bevétel és a vállalkozói költség negatív különbözete.

Elkülönített állami alap: az állami feladatokat finanszírozó olyan pénzügyi alap, amely államháztartáson kívüli forrásokat is felhasznál, és működésének jellege önálló finanszírozást igényel.

Feltöltési kötelezettség: az adóévre befizetett adóelőleg összegét ki kell egészíteni az adóév várható adójának szintjére. A társasági adóban, az evánál, a helyi iparüzési adónál és a vállalkozások kommunális adójánál alkalmazzák.

Fizető-vendéglátó tevékenységet folytató magánszemély: az, aki – nem egyéni vállalkozóként – üdülés, pihenés céljából magánszemélynek szálláshelyet nyújt.

Foglalkoztató: bármely jogi és természetes személy, egyéni vállalkozó, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, egyéb szervezet, költségvetés alapján gazdálkodó szerv, bármely személyi egyesülés, ha biztosítottat foglalkoztat.

Fordított adózás: az értékesítéskor nem az eladó, hanem a vevő fizeti meg a számlában foglalt összeg után az áfát.

Gazdasági tevékenység: üzletszerűen, illetve tartósan és rendszeres jelleggel, független formában folytatott tevékenység, amennyiben ellenérték elérésére irányul vagy azt eredményezi.

Helyi adók: a települési önkormányzat illetékességi területén randalet megalkotásával beszedhető adó.

Ideiglenes jellegű iparüzési tevékenység: az önkormányzat illetékességi területén az ott székhellyel, telephellyel nem rendelkező vállalkozó az adóévben belül 30 napot meghaladóan, de 181 napot el nem érően építőipari tevékenységet folytat, természeti erőforrást tár fel, kutat, az előzőbe nem sorolható bármilyen tevékenységet végez, amiből bevételre tesz szert (feltéve, hogy egyetlen önkormányzat illetékességi területén sem rendelkezik székhellyel, telephellyel).

Illeték: előre meghatározott mértékű, közvetlen ellenszolgáltatás fejében a költségvetés javára történő, kötelezően teljesítendő befizetési kötelezettség.

Iparüzési tevékenység: a vállalkozó által végzett nyereség-, illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenység.

Járulék: az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék (a természetbeni egészségbiztosítási járulék, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék és a

munkaerő-piaci járulék), a nyugdíjjárulék, a táppénz-hozzájárulás, az egészségügyi szolgáltatási járulék, valamint a karkedvezmény-biztosítási járulék.

Jövedelem: a magánszemély által más személytől megszerzett adóköteles bevétel egésze, vagy a bevételnek tételesen igazolt, igazolás nélkül elismert, átalányban meghatározott költségekkel csökkentett része vagy a bevétel törvényben meghatározott hányada.

Késedelmi pótlék: az adó késedelmes megfizetése esetén felszámított szankció. Minden késedelmes napérti nap után az érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

Kiegészítő tevékenység: az alaptevékenységgel meg egyező, annak ellátására létrehozott kapacitás kihasználását célzó, támogatáson kívüli forrásból végzett tevékenység.

Kiemelt adózó: az a gazdasági társaság, amely az adóévet megelőző év utolsó napján nem állt csődeljárás, felszámolás vagy végelszámolás alatt, és adóteljesítménye elérte a 2700 millió forintot, továbbá a részvénytársasági formában működő hitelintézetek és biztosítók.

Kifizető (személyi jövedelemadóban): az a belföldi illetőségű jogi személy, egyéb szervezet, egyéni vállalkozó, amely/aki adókötelezettség alá eső jövedelmet juttat, függetlenül attól, hogy a juttatást közvetlenül vagy megbízottja (posta, hitelintézet) útján teljesíti. Kifizető a külföldi személy által belföldi szolgáltatói tevékenysége tekintetében megbízott belföldi hitelintézet is, ha az ilyen megbízás alapján adóköteles jövedelmet fizet ki.

Kisegítő tevékenység: az alaptevékenységtől eltérő, annak ellátására létrehozott, a kapacitás kihasználását célzó tevékenység. Támogatáson kívüli forrásból finanszírozott.

Korlátozott adókötelezettség: az adókötelezettség csak a belföldről származó jövedelemre terjed ki.

Költségvetés: az államháztartást alkotó jogalanyok gazdálkodásának alapjául szolgáló pénzügyi terv, amely szembeállítja az állami vagy önkormányzati feladatok ellátására fordítható költségvetési bevételeket és kiadásokat.

Költségvetés adminisztratív csoportosítása: az Országgyűlés által jóváhagyott kiadási szerkezet.

Költségvetési hiány: az állam a központosított jövedelemnél többet oszt el, vagy a költségvetési kiadások meghaladják a költségvetési bevételeket.

Költségvetési mérleg elsődleges egyenlege: a folyó évi bevételek és kiadások különbözete a kamatterhek, hitel és privatizációs bevételek nélkül.

Költségvetési szerv: a jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy.

Közfeladat: olyan társadalmi közös céllal összefüggő célkitűzés, amely ellátásának megszervezéséért állami vagy önkormányzati szervek felelősek, és amelyek ellátását jogszabály rendeli el vagy erre feljogosított szervezetek vállalják.

Közösségen belüli termékbeszerzés: a termék felett a tulajdonosként való rendelkezés olyan megszerzése, amelyben a termék a küldemény megérkezésekor vagy a fuvarozás befejezésekor a Közös-

ség más tagállamában van, mint ahol a feladaskor vagy a fuvarozás megkezdésekor volt.

Közösségi áruk: a közösségi forgalomban nem esnek vámhatósági felügyelet alá. Az a termék, amelyet teljes egészében a Közösség területén állítottak elő a tagállamok anyagából, vagy felhasználtak Közösségen kívüli ország anyagát is, továbbá az az áru, amelyet behoznak a Közösség területére és a vámfizetés után szabad forgalomban értékesítik.

Közvetett adó: az adó fizetője és az adóteher viselője nem azonos személy.

Közvetlen adó: az adó fizetője és az adóteher viselője azonos személy.

Külföldi vállalkozó: belföldi telephelyen végez vállalkozási tevékenységet, de üzletvezetésének helye külföld.

Mezőgazdasági kistermelő: az az őstermelő, akinek e tevékenységéből az adóévben megszerzett bevétel a 8 millió forintot nem haladja meg.

Mezőgazdasági őstermelő: az a 16. életévét betöltött, nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki saját gazdaságában végzett, a törvényben meghatározott növénytermesztési és állattartási tevékenységet folytat, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik (ideértve a családi gazdálkodónak minősülő magánszemélyt is).

Mulasztási bírság: az adókötelezettség egyes elemeinek megsértésével összefüggő szankció. Tétele és százalékos lehet.

Nyereségminimum: a vállalkozás összes bevételének 2%-a.

Önadózás: az adót, költségvetési támogatást az adóalany számítja ki, vallja be és fizeti meg.

Önálló tevékenység: minden olyan tevékenység, amelynek eredményeként a magánszemély bevételhez jut, és amely nem tartozik a nem önálló tevékenység körébe.

Önellenőrzés: az önadózó adóalany az adóhatósági ellenőrzés megkezdése előtt a bevallásban elkövetett hibáját utólag korigálja.

Önellenőrzési pótlék: az önellenőrzéssel helyesbített adó, költségvetési támogatás esetén felszámított szankció. A késedelmi pótlék 50%-a, ugyanazon bevallás ismételt önellenőrzése esetén 75%-a.

Szállásdíj: a szálláshely általános forgalmi adóval csökkentett ára, a kötelező reggeli és egyéb szolgáltatások nélkül.

Szolgáltatásnyújtás: bármely olyan ügylet, amely a törvény értelmében nem termék értékesítése.

Társadalombiztosítás: a társadalom tagjainak közös kockázatvállalásán alapuló kötelező biztosítási rendszer.

Teljes körű adókötelezettség: az adókötelezettség a személy belföldről és külföldről származó jövedelmére egyaránt kiterjed.

Termékértékesítés (az áfatörvény szerint): a birtokba vehető dolog átengedése, amely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja.

Termékimport: olyan terméknek a Közösség területére való behozatala vagy egyéb módon való bejuttatása, amely – az Európai Uniót létrehozó szerződés értelmében – nincs szabad forgalomban.

Természetbeni juttatás: a magánszemély nem pénzbeni formában megszerzett jövedelme.

Ügyfélkapu: olyan belépési pont, amelyen keresztül egyedileg azonosított módon, biztonságosan kapcsolatba lehet lépni az elektronikus közigazgatási ügyintézés és szolgáltatást nyújtó közintézménnyel.

Vállalkozási tevékenység: az alaptevékenységtől eltérő, rendszeres haszonszerzés céljából, támogatáson kívüli forrásból végzett tevékenység.

* * *

Fotók

19. old. NAV-nyomtatvány kitöltése
51. old. Számla
106. old. Esterházy-kastély, Fertőd
145. old. Dió. A kép forrása: pxhere.com (CC0 Public Domain)
149. old. Az M1-es autópálya

Ajánlott irodalom

Államháztartási fogalomtár. Saldo, 2008.

Dr. Herich György: Adótan. Penta Unio, 2017.

Dr. Herich György: Adó 2017. Teszt és Példatár. Penta Unio, 2017.

Mocsáry Péter – Hetényi Géza – Hünlich Csilla: Az Európai Unió pénzügyi rendszere. Változó Világ sorozat. Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft., 2000.

1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról

2002. évi XLIII. törvény az egyszerűsített vállalkozói adóról

2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról

1998. évi LXVI. törvény az egészségügyi hozzájárulásról

1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről

1990. évi C. törvény a helyi adókról

2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról

1991. évi LXXXII. törvény a gépjárműadóról

2011. évi CLV. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

2010. évi LXX. törvény az egyszerűsített foglalkoztatásról

2008. évi LXXV. törvény a takarékos állami gazdálkodásról és költségvetési felelősségről

2011. évi CLVI. törvény a szociális hozzájárulási adóról

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról

2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról

2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről

2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról

Tartalom

BEVEZETÉS	3
ADÓZÁSI ALAPISMERETEK	5
I. A MAGYAR ÁLLAMHÁZTARTÁS RENDSZERE	5
1. Az államháztartás fogalma, alrendszerei	5
1.1. Az államháztartás fogalma	5
1.2. Az államháztartás alrendszerei	6
1.3. A közfeladatok finanszírozási forrásai	7
2. Az egyes alrendszerek jellemzői	8
2.1. A központi alrendszer tartalma	8
2.1.1. A központi költségvetés szerkezete	9
2.1.2. A központi költségvetés bevételei	9
2.1.3. A központi költségvetés kiadásai	10
2.1.4. A költségvetés tervezési folyamata	12
2.1.5. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai	12
2.1.6. Az elkülönített állami pénzalapok	13
2.2. Az önkormányzati alrendszer	14
2.2.1. Az önkormányzatok feladatai	14
2.2.2. Az önkormányzatok költségvetése	15
2.2.3. Az önkormányzati költségvetés pénzügyi forrásai	15
3. A költségvetési szervek	16
4. Fontosabb fogalmak	18
5. Feladatok	18
II. AZ ADÓKRÓL ÁLTALÁBAN	19
1. Az adó fogalma, funkciói, az adóztatás alapelvei	19
2. Adójogi alapfogalmak	20
3. Az adójogszabályok tartalma	21
3.1. Az adójogszabályok általános tartalma	21
4. Az adók csoportosítása	22
5. Fontosabb fogalmak	23
III. KIEMELT ADÓNEMEK	24
1. A személyi jövedelemadó	24
1.1. Az adó célja, jellemzői	24
1.2. Az adókötelezettség, az adó alanya, tárgya, mentességek	24
1.3. Az adó megállapítása, bevallása és megfizetése	27
1.4. Az összevont adóalap és annak adója	29
1.4.1. Az összevont adóalap	29

1.4.2. Az adó mértéke, az összevont adóalap adója és a fizetendő adó	32
1.4.3. Rendelkezés az adóról	37
1.5. Az adóelőleg megállapítása, bevallása és megfizetése	38
1.6. Fontosabb fogalmak	41
1.7. Feladatok	41
2. Az általános forgalmi adó	42
2.1. Az általános forgalmi adó általános jellemzői	42
2.2. Az áfarendszer működésének szabályai	43
2.2.1. Az általános forgalmi adó tárgyi hatálya: milyen esetben kell általános forgalmi adót fizetni?	43
2.2.2. Az adó alanya: kit jelöl ki adófizetésre a jogszabály?	44
2.2.3. A teljesítés helye: hol keletkezik adófizetési kötelezettség?	45
2.2.4. Az adófizetési kötelezettség keletkezése: mikor kell adót fizetni?	45
2.2.5. Az adó alapja	45
2.2.6. Az adó megállapítása	45
2.2.7. Az adó mértéke	46
2.2.8. Adómentesség	47
2.2.9. Az adólevonás joga	48
2.2.10. Az adó fizetésére kötelezett személy: kit jelöl ki a jogszabály adó fizetésére?	49
2.3. Az adó bevallása	49
2.4. Az áfa nyilvántartási, könyvvizelési szabályai	50
2.5. Az adónyilvántartás szabályai	51
2.6. Fontosabb fogalmak	52
2.7. Feladatok	52
3. A helyi adók	54
3.1. A helyi adók általános jellemzői	54
3.2. A helyi adókról szóló törvény általános szabályai	55
3.3. Az egyes adókra vonatkozó szabályok	56
3.3.1. Az építményadó	56
3.3.2. A telekadó	57
3.3.3. A kommunális jellegű adók	58
3.3.4. A helyi iparüzési adó	59
3.3.5. Az adóelőleg megállapítása és az adó megfizetése	62
3.4. Fontosabb fogalmak	63
3.5. Feladatok	63
ADÓZÁS	64
I. AZ ADÓZÁS RENDJE ÉS AZ ADÓIGAZGATÁSI RENDTARTÁS	64
1. Az adózás rendjéről szóló törvény	64
1.1. A törvény hatálya	64
1.2. Az adóhatóságok hatásköre és illetékessége	66
1.3. Az adókötelezettség elemei	67
2. Az adóigazgatási eljárás	72
3. Jogkövetkezmények	75
4. Fontosabb fogalmak	76
5. Feladatok	76

II. A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ	78
1. Elkülönítetten adózó jövedelmek	78
2. Az egyéni vállalkozás adózása	85
2.1. Az egyéni vállalkozó és adózási lehetőségei	85
2.2. A vállalkozói személyi jövedelemadó	86
2.3. Az egyéni vállalkozó és a mezőgazdasági kistermelő átalányadózása	93
2.4. A fizető-vendéglátó tevékenységet folytató magánszemély tétéles átalányadózása	94
2.5. Kisadózó vállalkozások tétéles adója	95
2.6. Az adómegállapításhoz szükséges nyilvántartások	96
3. Fontosabb fogalmak	97
4. Feladatok	98
III. A TÁRSASÁGI ADÓ	101
1. Az adó célja, az adó alanyai, az adókötelezettség	101
2. A társasági adó alapja	103
3. Az adó megállapítása	109
4. A bevallás és előlegfizetés szabályai	112
5. Fontosabb fogalmak	114
6. Feladatok	115
IV. AZ EGYSZERŰSÍTETT VÁLLALKOZÓI ADÓ	116
1. Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva)	116
2. Fontosabb fogalmak	119
3. Feladatok	119
V. A KISVÁLLALATI ADÓ	120
1. A kisvállalati adó	120
2. Fontosabb fogalmak	122
3. Feladatok	122
VI. AZ ÁLTALÁNOS FORGALMI ADÓ (ÁFA)	123
1. Az áfarendszer működésének szabályai	123
1.1. Az általános forgalmi adó tárgyi hatálya	123
1.2. Az adó alanya	126
1.3. A teljesítés helye	127
1.4. Az adófizetési kötelezettség keletkezése	128
1.5. Az adó alapja	131
1.6. Az adó mértéke	133
1.7. Adómentesség	133
1.8. Az adólevonás joga	136
1.9. Az adó fizetésére kötelezett személy	140
1.10. Az adó megállapítása	141
1.11. Az adó bevallása	142
2. Az adózás különös szabályai	144
3. Az áfa nyilvántartási, könyvvizelési szabályai	146
4. Fontosabb fogalmak	148
5. Feladatok	148

VII. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS EGYÉB ADÓI	149
1. A gépjárműadó	149
2. Cégaadó	151
3. A szociális hozzájárulási adó	152
4. Fontosabb fogalmak	153
5. Feladatok	154
VIII. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ELLÁTÁSAI, E SZOLGÁLTATÁSOK FEDEZETE ÉS EGYÉB JÁRULÉKFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGEK	155
1. A társadalombiztosítás jellemzői, a biztosítottak köre	155
2. A járulék, a járulékalapot képező jövedelem	156
3. Az ellátások fedezete	157
4. A járulékfizetés fontosabb eljárási szabályai	158
5. Az egészségügyi hozzájárulás	160
6. A szakképzési hozzájárulás	161
7. Fontosabb fogalmak	163
8. Feladatok	163
FOGALOMTÁR	164
FOTÓK	166
AJÁNLOTT IRODALOM	167